Seni sevmiyorum

JULIAN BARNES

İngilizceden çeviren:
Serdar Rifat Kırkoğlu

AYRINTI

JULIAN BARNES

Çağdaş İngiliz edebiyatının önde gelen adlarından olan Julian Barnes, 1946'da Leicester'da doğdu. Oxford Üniversitesi, Magdalen College'da okudu. *The Oxford English Dictionary*'de sözlükbilimci; daha sonraları ise *The New Statesman* ve *The Sunday Times*'da gazeteci olarak çalıştı. Kitap eleştirileri ve takma adla polisiye romanlar kaleme aldı. 1982'den 1986'ya değin *The Observer*'da televizyon eleştirmenliği yaptı.

İlk romanı *Metroland* 1981'de Somerset Maugham Ödülü'nü kazandı ve bunu 1982'de yayımlanan *Benimle Tanışmadan Önce* adlı romanı izledi. Asıl üne kavuşmasını sağlayan yapıtı ise, 1984'te yayımlanan romanı *Flaubert'in Papağanı* oldu; Barnes, bu yapıtıyla Geoffrey Faber Memorial Ödülü'nü kazandı ve ayrıca Fransa'da Medicis Ödülü'nü kazanan ilk İngiliz olarak daha büyük okur kitlelerine ulaştı. 1986'da *Staring at the Sun*. 1989'da ise edebiyat alanındaki yenilikçiliğinin ve geniş hayal gücünün somut bir kanıtı olan ve birçok eleştirmence çarpıcı ve çizgi dışı bir yapıt olarak değerlendirilen *10½ Bölümde Dünya Tarihi* (çev. Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 1999) yayımlandı. Bunları 1992'de yayımlanan *Seni Sevmiyorum* ve 1993 tarihli politik hiciv romanı *Okuklerpi* izledi. 1995'te, *The New Yorker* dergisi için yazdığı ve İngiliz kültür ve siyaset yaşamı üzerine kaleme aldığı makalelerden oluşan *Letters from London* gün ışığına çıktı. 1996 yılının ocak ayında, 50. yaşgününün arifesinde, daha önce çeşitli dergilerde yayımlanmış hikâyelerinin de bulunduğu ilk hikâye kitabı *Manş Ötesi* (Çev. Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 1999) okurla buluştu. Ve 1998 Eylülü'nde, son romanı *England, England* kitapçı raflarında boy gösterdi.

Julian Barnes, ilk bakışta birbirinden biraz farklı gibi gözüken, ama daha dikkatle incelenince tümü de ortak bir yazarlık özelliğinin harcıyla karılmış yapıtlar vermiş olan bir yazardır. Onun yazarlık üslubu, hemen hemen bütün yapıtlarında, fazlasıyla kendine özgü olan, hem çok matrak olan hem de trajik ve insani olana alabildiğine açık ve salt "negatif" olanla yetinmeyen çok yönlü bir "ironi" unsuruyla belirginleşir. Böylelikle burjuva-bohem yaşam değerlerindeki karşıtlığın irdelendiği bir gençlik ve "oluşum" romanı olan *Metroland*'den, onun daha çokmercekli ve fanteziye daha yakın bir izdüşümü sayılabilecek *Seni Sevmiyorum* adlı değişik aşk romanına; politik bir hiciv novellası olan *Okuklerpi*'den, saplantılı bir kıskançlık öyküsünün anlatıldığı *Benimle Tanışmadan Önce* adlı romana; dinsel efsanelerdeki ikircikilik, Tarih'in ve Aşk'ın insan yaşamındaki yeri, Sanat'ın anlamı ve önemi ve bunlarla iç içe ve koşut olarak öykülenen deniz kazaları, terörizm ve nükleer felaket gibi güncel dünya sorunlarının işlendiği alegorik bir roman olan *10½ Bölümde Dünya Tarihi*'nden, yaşam-sanat etkileşimi ve olantik yaşam sorunsalının işlendiği deneme romanı *Flaubert'in Papağanı*'na kadar Barnes'ın bütün yapıtları bu çok yönlü ironi faktörünün izlerini taşırlar.

Yapıtları yirmi beşin üzerinde dünya diline çevrilmiş olan Julian Barnes, ayrıca E.M. Forster Ödülü (1986), Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi Ödülü (1988), Hamburg FVS Vakfı Shakespeare Ödülü gibi birçok ödüle daha sahiptir.

Ayrıntı Yayınları, Julian Barnes'ın tüm yapıtlarını yayın programına almıştır.

Ayrıntı: 280
Edebiyat dizisi: 96

Seni Sevmiyorum
Julian Barnes

İngilizceden çeviren
Serdar Rifat Kırkoğlu

Yayına hazırlayan
Can Kurultay

Kitabın özgün adı
Talking It Over

Picador/1992
basımından çevrilmiştir.

© Julian Barnes

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak illüstrasyonu
Sevinç Altun

Kapak düzeni
Arslan Kahraman

Düzelti
Ayten Koçal

Baskı ve cilt
Mart Matbaacılık Sanatları Ltd. Şti. Tel: (0 212) 212 03 39-40

Birinci basım *Mitos Yayınları 1994*
Ayrıntı Yayınları'nda birinci basım 2000

ISBN 975-539-235-1

AYRINTI YAYINLARI
Düzdariye Çeşmesi Sk. No: 23/1 34400 Çemberlitaş-İstanbul Tel: (0 212) 518 76 19 Faks: (0 212) 516 45 77

Julian Barnes

Seni Sevmiyorum

E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

GÜLÜNESİ AŞKLAR/*Milan Kundera* ◄ KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ/*Peter Handke* ◄ YÜZBAŞI VE KADINLAR TABURU/*Mario Vargas Llosa* ◄ BİZ/*Yevgeni Zamyatin* ◄ KESİK BİR BAŞ/*Iris Murdoch* ◄ YENİ TANRILAR/*Alberto Vasquez-Figueroa* ◄ İNFAZA ÇAĞRI/*Vladimir Nabokov* ◄ EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BUNU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?/*Woody Allen* ◄ ÇALI HOROZU/*Michel Tournier* ◄ BANYO/*Jean-Philippe Toussaint* ◄ BALKON/*Jean Genet* ◄ GÜNEŞ İMPARATORLUĞU/*J.G. Ballard* ◄ BEYAZ ZENCİLER/*Ingvar Ambjörnsen* ◄ SİYAH MADONNA/*Doris Lessing* ◄ KAPANDA ÜÇ KAPLAN/*G. Cabrera Infante* ◄ ZAMANIN KIYISINDAKİ KADIN/*Marge Piercy* ◄ ANARŞİNİN KISA YAZI/*Hans Magnus Enzensberger* ◄ FOTOĞRAF MAKİNESİ/*Jean-Philippe Toussaint* ◄ GÜLÜN GÜNLÜĞÜ/*Ursula K. LeGuin* ◄ HOTEL DU LAC/*Anita Brookner* ◄ AZİZLER ve ALİMLER/*Terry Eagleton* ◄ VEDA YEMEĞİ/*Michel Tournier* ◄ ORLANDO/*Virginia Woolf* ◄ UTANÇ BİTTİ/*Anja Meutenbelt* ◄ YAKIN GELECEĞİN MİTOSLARI/*J. G. Ballard* ◄ KARANLIĞIN SOL ELİ/*Ursula K. LeGuin* ◄ AĞ/*Iris Murdoch* ◄ WATT/*Samuel Beckett* ◄ EKOTOPYA/*Ernest Callenbach* ◄ GECEYİ ANLAT BANA/*Djuna Barnes* ◄ İNSAN POSTUNA BÜRÜNMÜŞ KÖPEK/*Ingvar Ambjörnsen* ◄ CUMA/*Michel Tournier* ◄ AFRODİTİN BAŞKALDIRISI/*Lawrence Durrell* ◄ GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA/*Anja Meutenbelt* ◄ MURPHY/*Samuel Beckett* ◄ MASAL MASAL İÇİNDE/*Khimaira/John Barth* ◄ ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI/*Robert M. Pirsig* ◄ PARFÜMÜN DANSI/*Tom Robbins* ◄ SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI/*J. G. Ballard* ◄ FRANSIZ TEĞMENİN KADINI/*John Fowles* ◄ BEYAZ OTEL/*D.M. Thomas* ◄ MYRA/*Gore Vidal* ◄ DALGALAR/*Virginia Woolf* ◄ ATLANTİK ÖTESİ/*Witold Gombrowicz* ◄ HAYRANLIK/*Anja Meutenbelt* ◄ FERDYDURKE/*Witold Gombrowicz* ◄ MELEKLER ZAMANI/*Iris Murdoch* ◄ PAULINA 1880/*Pierre Jean Jouve* ◄ EŞEKARISI FABRİKASI/*Iain Banks* ◄ ROCK LANETİ/*Iain Banks* ◄ KAYIP ZAMAN/*Anja Meutenbelt* ◄ SENİ İÇİME GÖMDÜM/*Andrew Jolly* ◄ BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ/*Sören Kierkegaard* ◄ KONFİDENZ/*Ariel Dorfman* ◄ ALTIN DAMLA/*Michel Tournier* ◄ BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P./*Brian O'Doherty* ◄ NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/*Irvin D. Yalom* ◄ KIZILAĞAÇLAR KRALI/*Michel Tournier* ◄ AİLEDE BİR ÖLÜM/*James Agee* ◄ KUTSAL BÖLGE/*Carlos Fuentes* ◄ KALPSİZ AMANDA/*Jurek Becker* ◄ 62-Maket Seti/*Julio Cortázar* ◄ ÇARPIŞMA/*J.G. Ballard* ◄ ÜÇLEME-Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılamayan/*Samuel Beckett* ◄ DUR BİR MOLA VER!/*Tom Robbins* ◄ HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ/*Jean Genet* ◄ KÜÇÜK DEĞİŞİMLER/*Marge Piercy* ◄ LİLA/*Robert M. Pirsig* ◄ ERGİNLİK YAŞI/*Michel Leiris* ◄ AŞKSIZ İLİŞKİLER/*Samuel Beckett* ◄ ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ/*Paul Bowles* ◄ YALANCI JAKOB/*Jurek Becker* ◄ DİVAN/*Irvin D. Yalom* ◄ PORNOGRAFİ/*Witold Gombrowicz* ◄ MERCIER İLE CAMIER/*Samuel Beckett* ◄ BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/*Märta Tikkanen* ◄ /BENDENİZ VE MARCO POLO/*Paul Griffiths* ◄ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/*Carlos Fuentes* ◄ RÜYA SAKİNLERİ/*Iris Murdoch* ◄ HİÇ İÇİN METİNLER ve Uzun Öyküler/*Samuel Beckett* ◄ DUYGU YOLCULUĞU/*Laurence Sterne* ◄ BETTY BLUE/*Philippe Djian* ◄ AĞAÇKAKAN/*Tom Robbins* ◄ ANARŞİST/*Tristan Hawkins* ◄ BAKAKAİ/*Witold Gombrowicz* ◄ PORTNOY'UN FERYADI/*Philip Roth* ◄ $10^{1/2}$ BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/*Julian Barnes* ◄ SUNİ TENEFFÜS/*Ricardo Piglia* ◄ MANŞ ÖTESİ/*Julian Barnes* ◄ ADA/*Aldous Huxley* ◄ GÜLÜN MUCİZESİ/*Jean Genet* ◄ MÖSYÖ/*Jean-Philippe Toussaint* ◄ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/*Jean Genet* ◄ BAŞUCU OĞLANI/*Alison Fell* ◄ YARATIK/*John Fowles* ◄ SENİ SEVMİYORUM/*Julian Barnes*

H A Z I R L A N A N K İ T A P L A R

KARA PRENS/*Iris Murdoch* ◄ GÖKTAŞLARI/*Michel Tournier* ◄ YOL AYRIMINDAKİ AYDIN: BENJAMIN/*Joy Parini*

Bir görgü tanığı gibi yalan söylüyor

Rus Atasözü

1
*Erkeğin, erkeğin ya da kadının, onların**

S t u a r t Adım Stuart ve her şeyi anımsıyorum. Doğduğumda Stuart adı verilmiş; tam adım Stuart Hughes. Yani *bütün* adım bu. Göbek adım yok. Evlilikleri yirmi beş yıl süren annem ve babam bana Stuart adını vermişlerdi. Önceleri hiç hoşuma gitmiyordu bu ad –okulda sınıf arkadaşlarım beni Stew** ya da Stew-Pot*** diye çağırıyorlardı– ama sonra bu ada alıştım. Artık canımı sıkmıyor.

* İngilizce özgün metinde (*His, His* or Her, Their) başlığını taşıyan bu bölüm, İngilizce'deki mülkiyet sıfatlarının kullanımını temel almaktadır. Cinsiyetçilik ideolojisinin dile yansımasını konu edinen söz konusu bölümde esas olarak hicivsel dil özelliklerinin korunması amaçlandığından, kimi ifadeler, Türkçe'nin gramer kurallarına özellikle uyarlanmadan, kaynak dildeki biçimleriyle çevrilmiştir (sözgelimi, *"Herkes adlarını değiştirdi"* cümlesi). (ç.n.)

** (İng.) Yahni. (ç.n.)

*** (İng.) Tencere. (ç.n.)

Bu acayip adın uzun sapından tutmayı beceriyorum.

Özür dilerim, espri yapmakta pek yetenekli değilim. Bunu bana sık sık söylemiştir insanlar. Her neyse, Stuart Hughes işte adım – sanırım, bu kadarı yeterli. Adımın St John St John de Vere Knatchbull olması için hiçbir arzu duymuyorum. Anne ve babamın adları Hughes'dı. Onlar öldüler ve ben de şimdi onların adını taşıyorum. Ve ben de öldüğümde, bana yine Stuart Hughes diyecekler. Bizim bu koskoca dünyamızda pek fazla kesin şey yok, ama bu kesin.

Sözü nereye getirmek istediğimi anlıyor musunuz? Özür dilerim, bunu tahmin edebilmeniz için hiçbir sebep yok elbet. Söze daha şimdi başladım. Beni hiç tanımıyorsunuz. O zaman, yeniden başlayalım. Merhaba, ben Stuart Hughes, sizinle tanıştığıma memnun oldum. El sıkışalım mı? Tamam, pekâlâ. Size demek istediğim şu ki: *burada benden başka herkes adlarını değiştirdi.* İnsanı bayağı düşündürüyor bu. Hatta insanın tüylerini diken diken ediyor biraz.

Şey, *herkes*'in ardından *adlarını* sözcüğünü nasıl çoğul olarak getirdiğime dikkat ettiniz mi? "Herkes adlarını değiştirdi," dedim. Bunu kasten yaptım, belki de sırf Oliver'ın canını sıkmak için. Oliver'la büyük bir ağız dalaşına girdik. Şey, daha doğrusu, bir tartışma geçti aramızda. Ya da, daha da doğrusu, anlaşmazlığa düştük. Ukala dümbeleğinin teki, şu Oliver. En eski arkadaşım o, bu yüzden ona ukala dümbeleği dememde sakınca yok. Gill onunla tanışmasından –Gillian, benim karım– kısa bir süre sonra, şöyle dedi bana, "Biliyor musun, senin bu arkadaşın sözlük gibi konuşuyor."

Frinton'ın tam kuzeyinde, bir plajdaydık o sıralar ve Oliver, Gill'in bu sözünü işittiğinde her zaman yaptığı şu zevzekliklerine başlamıştı. Kendisi bunlara şaklabanlık diyor ama, benim kullanacağım sözcük bu değil. Konuşma tarzı hakkında size bir fikir veremem –onu kendiniz dinleseniz daha iyi olurdu – ancak diyebileceğim şu ki, sözcüğün gerçek anlamında şirazesinden çıkıyor konuştukça. O zaman da böyle yaptı. "Ne çeşit bir sözlüğüm ben, söyler misiniz? Parmak endeksim de var mı? İki dilli miyim?" İşte böyle şeyler deyip durdu. Bir hayli sürdü bu konuşması, sonunda bize kendisini kimin satın alacağını sordu. "Ya hiç kimse beni istemezse? Hiç kimseyi ilgilendirmiyorum ben. Üstü tozla kaplı zaval-

lı bir kitapçığım ben. Ah hayır! Beni ucuz kitaplar rafına atacaklar, bunu şimdiden görebiliyorum, beni ucuza satacaklar." Ve derken kumları yumruklamaya ve martılara ağlayıp sızlanmaya başladı –televizyon için harika bir komedi olurdu doğrusu– bu arada, rüzgâra karşı sığındıkları bir paravanın ardında radyo dinlemekte olan yaşlı bir çift, Oliver'ın bu halinden oldukça ürkmüş gözüktüler. Gillian ise yalnızca kıs kıs güldü.

Her neyse, Oliver ukalanın biri. *Herkes* sözcüğünün ardından *onların* sözcüğünün gelmesi konusunda ne düşündüğünüzü bilmiyorum. Muhtemelen çok şey düşünmüyorsunuzdur, düşünmeniz için hiçbir sebep yok. Ve bu konunun, ilk nasıl açıldığını da anımsayamıyorum, ama bu tartışmaya girdiğimiz bir gerçek. Oliver, Gillian ve benim aramda yani. Her birimizin farklı bir görüşü vardı. İzin verin de bu karşıt bakış açılarını ortaya koymaya çalışayım. Belki de, tıpkı bankalarda yapıldığı gibi bu toplantının tutanaklarını kaleme almayı başarırım.

O L I V E R *herkes, bir kimse* ve *hiç kimse* gibi sözcüklerin tekil kişi zamirleri olduklarını ve bu yüzden de, bunlardan sonra tekil mülkiyet zamiri olan *onun* sözcüğünün gelmesi gerektiğini söyledi.

G I L L I A N böyle bir genelleme yapılamayacağını, çünkü türünün yarısını dışarıda bırakmak olacağını, sözünü ettiğimiz bu *bir kimse*'nin kadın olma ihtimalinin yüzde elli olduğunu belirtti. Bu yüzden mantık ve hakkaniyet nedenlerinden ötürü *erkeğin ya da kadının* demek gerekiyordu.

O L I V E R bizim cinsel politika değil, gramer tartıştığımızı söyledi.

G I L L I A N bu ikisini birbirinden nasıl ayıracağımızı sordu, çünkü gramer sözcüğü gramercilerden gelmiyordu da nereden geliyordu ve hemen hemen bütün gramerciler –hatta bildiği kadarıyla tamamı– erkekti, bu yüzen başka ne bekleyebilirdik? Ne yandan bakarsak bakalım, Gillian'ın görüşünde sağduyu vardı.

O L I V E R gözlerini geriye doğru devirdi, bir sigara yaktı ve tam da *sağduyu* ifadesinin kendisinde bir çelişki olduğunu söyledi ve eğer İnsan –konuşmasının bu noktasında son derece zor bir durumda kalmış göründü ve bu kez Erkek ya da Kadın diyerek, ko-

nuşmasını sürdürdü– Erkek ya da Kadın geçmişteki binlerce yıl zarfında sadece sağduyuya bel bağlamış olsaydı, biz hâlâ çamurdan yapılma kulübelerde yaşar, berbat şeyler yer ve Del Shannon'ın plaklarını dinlerdik, dedi.

S T U A R T o zaman bir çözüm önerdi. *Erkeğin* mülkiyet zamiri, ya gerçeği tamı tamına yansıtmadığından, ya hakaret dolu olduğundan ya da bunların her ikisi de olduğundan; *erkeğin* ya da *kadının* demek ise daha diplomatik olmakla birlikte son derece hantal olduğundan, bu sorunun en açık yanıtı *onların* demekti. Stuart getirdiği öneriden o denli emin gözüküyordu ki, çoğunluğu oluşturan ikisinin önerisini reddettiklerini görünce şaşırdı.

O L I V E R dedi ki, sözgelimi *birisi kafalarını kapı aralığından uzattı*, cümlesi Rusya'da yapılan korkunç bir bilimsel deneyde olduğu gibi, sanki bir vücut ve iki kafa varmış gibi oluyordu. Başkan (=ben) tarafından sözü kesilene değin, eski zaman panayırlarında görülen sakallı kadınlar, sakat koyun ceninleri ve benzeri hilkat garibelerinden söz edip durdu.

G I L L I A N *onların* sözcüğünün kendi görüşüne göre *erkeğin ya da kadının* sözcükleri kadar hantal ve besbelli ki en az onlar kadar da diplomatik olduğunu söyledi. Ama sanki ne diye bu konu üzerinde kılı kırk yarıyordu ki? Kadınlar yüzyıllardır tüm insan türünden söz ederken eril mülkiyet zamirini kullanmaya mecbur kaldıklarına göre, birkaç (erkek), gırtlağına yapışıp kalsa bile, gecikmeli bir düzeltme eylemine niye girişemeyeceklerdi ki?

Stuart orta yolun temsilciliğini benimseyerek, *onların* demenin ne iyi çözüm olduğunda ısrar etti.

TOPLANTI *sine die** ertelendi.

Bu konuşma hakkında daha sonra bir hayli düşündüm. Makul, zeki üç insan tutmuş, *erkeğin, erkeğin ya da kadının*, yahut *onların* demenin doğrulukları üzerinde tartışıyordu. Ufacık sözcüklerdi bunlar, ama yine de bir görüş birliğine varamıyorduk. *Ve* bizler arkadaştık. Yine de görüş birliğine varamıyorduk. Canımı sıkan bir şey vardı bunda.

Bu anlaşmazlık nasıl çıkmıştı ortaya? Ah, evet, burada benden

* (Lat.) Önceden bir tarih saptamaksızın. (ç.n.)

başka herkes adlarını değiştirdi. Doğru, insanı bayağı düşündürüyor bu cümle, değil mi? Sözgelimi, Gillian, benimle evlendiğinde adını değiştirdi. Kızlık adı Wyatt'tı, ama şimdi Hughes adını taşıyor. Benim adımı almaya can atıyordu falan diyerek böbürlenecek değilim. Sanırım daha çok Wyatt'tan kurtulmak istediğinden böyle yaptı. Anlıyorsunuz işte, Wyatt babasının adıydı ve o, babasıyla anlaşamıyordu. Babası annesini terk etmişti ve annesi yıllar yılı kendisini terk etmiş olan bir adamın adını taşımıştı. Mrs Wyatt için ya da –Fransız kökenli olduğu için bazılarının ona hitap ettiği gibi– Mme Wyatt için hiç de hoş bir durum değildi bu. Ben, Gillian'ın Wyatt adından kurtulmasını, babasıyla bağlarını koparmak (bu arada, şunu da belirteyim ki, evlenme törenimize gelmedi babası) ve annesine, yıllar önce, *onun* da koparmış olması gerektiğini anlatmak için yaptığından kuşkulanıyorum. Ama, Gillian'ın davranışında böyle bir ima vardıysa bile. Mme Wyatt bu imayı anlamadı.

Oliver, tam da kendisinden beklenebilecek bir davranış örneği vererek, Gillian'ın; eğer mantığa, gramere, sağduyuya, diplomatik olmaya ve hantal deyişlere bu kadar önem veriyorsa, evliliğinden sonra, Mrs Gillan Wyatt-Hughes adını alması gerektiğini söyledi. Böyledir işte, Oliver.

Oliver. Onunla tanıştığımda bu adı taşımıyordu. Okul arkadaşıydık. Ona okulda Nigel diyorlardı ya da bazen 'N.O.', yahut arada sırada 'Russ,' ama ona Nigel Oliver Russell diyen hiç olmamıştı. Hatta O'nun neyin kısaltması olduğunu bile bildiğimizi sanmıyorum; belki de yalan söylüyordu bu konuda. Her neyse, mesele şu. Ben üniversiteye gitmedim, ama Nigel gitti. İlk yarıyıl bitip döndüğünde adı Oliver olmuştu. Oliver Russell. N harfini, çek defteri üzerine basılı olan adından bile çıkarmıştı.

Görüyorsunuz işte, her şeyi anımsıyorum. Bankasına gitmiş ve onlara yeni çek defterleri düzenletmişti ve 'N.O. Russell' diye imzalamak yerine, şimdi, 'Oliver Russell' diye imzalıyordu. Bunu yapmasına izin vermeleri beni şaşırtmıştı. Adını değiştirmesi için mahkeme kararı ya da ona benzer bir şeyin gerekli olacağını düşünmüştüm. Ona bunu nasıl yaptığını sordum, ama bana söylememekte ısrar etti. Sadece, "Onları, paramı başka bir bankaya yatır-

makla korkuttum," dedi.

Oliver kadar akıllı değilim ben. Okulda bazen ondan daha iyi notlar aldığım olurdu, ama bu sadece onun kendini ders çalışmaya vermediği zamanlardaydı. Matematikte, fen derslerinde ve el becerilerinde ondan daha iyiydim –kendini kötü hissettiğini söylemesi için ona atölyede bir torna tezgâhı göstermek yeterliydi– ama beni alt etmek istediğinde alt ederdi. Şey, yalnızca beni değil, herkesi ederdi. Ve hiç kimsenin olmadığı kadar becerikliydi. Askeri Eğitim Taburu'nda talime çıkmamız gerektiğinde, Oliver her zaman Mazeretliler Bölüğü'ne katılmanın bir yolunu bulurdu. İstediğinde gerçekten de çok kurnaz olabiliyordu. Ve benim en eski arkadaşımdı.

Ve evliliğimde benim sağdıcım oldu. Doğrusunu isterseniz tam da böyle değil. Çünkü biz bir nikâh dairesinde evlendik ve burada sağdıç olmaz. Aslında, bu konuda da aptalca bir tartışma yaptık. Gerçekten aptalca; size bunu bir başka sefere anlatırım.

Güzel bir gündü. Herkes evlilik törenini böyle bir günde yapmalı. Mavi bir gök ve tatlı bir esintiyle birlikte, yumuşak bir haziran sabahı. Toplam altı kişiydik; ben, Gill, Oliver, Mme Wyatt, kız kardeşim (evlendi, ayrıldı, adını değiştirdi – ne demiştim size!) ve Mme Wyatt'ın son anda bir yerlerden bulduğu yaşlı bir teyze. Adı aklımda kalmadı, demek ki bu adın dikkat çekici bir yanı yoktu.

Nikâh memuru, görevini bu gibi durumlarda son derece resmiyetle yerine getiren, ağırbaşlı bir adamdı. Satın almış olduğum yüzük, erik renkli kadife bir yastığın üzerine yerleştirilmişti ve onu Gill'in parmağına geçirinceye kadar da ışıltılarıyla bize göz kırptı durdu. Evlilik yeminimi biraz fazla yüksek sesle söyledim, öyle ki sesim salonun açık renk meşe kaplamalarında yankılanmış gibiydi. Gill, herhalde sesimin yankısının uyandırdığı etkiyi azaltmak için olsa gerek, kendi evlilik yeminini fısıltıya benzer bir sesle söyledi, o kadar ki nikâh memuru ile ben Gill'in sesini güçlükle işittik. Çok çok mutluyduk. Şahitler defteri imzaladılar. Nikâh memuru Gill'e evlenme cüzdanını uzattı ve ona şöyle dedi: "Bu *sizin* Mrs Hughes, yanınızdaki genç adamla hiçbir ilgisi yok." Belediye sarayının dışında büyük bir saat kulesi vardı; altında poz verip birkaç fotoğraf çektik. Rulodaki ilk fotoğrafın üstünde 12.13 yazıyordu ve evleneli

üç dakika olmuştu; rulodaki son fotoğrafın üstünde 12.18 rakamları vardı ve evleneli daha sekiz dakika olmuştu. Fotoğrafların bazıları çok saçma açılardan çekilmişti, çünkü tam o sırada Oliver soytarılık etmekteydi. Sonra hepimiz birlikte bir restorana gittik ve ızgarada sombalığı yedik. Şampanya vardı. Sonra daha fazla şampanya. Oliver bir konuşma yaptı. Bir nedimenin şerefine kadeh kaldırmak istediğini, ama burada hiç nedime olmadığı için, kadehini pekâlâ yeni gelinin şerefine de kaldırabileceğini söyledi. Herkes gülmeye ve alkışlamaya başladı; derken Oliver uzun sözcüklerden oluşan bir sürü tekerleme söylemeye girişti ve her söyleyişinde, bizler de kuşlar gibi sesler çıkardık. Restoranın arka salonlarından birinde bulunuyorduk ve bir seferinde, özellikle çok uzun olan bir sözcüğe karşılık olarak çok çok yüksek perdeden bir tezahürat sesi çıkardık; bir garson bir şey arzu edip etmediğimizi sormak için geldi ve geldiği gibi de gitti. Oliver konuşmasını bitirdi, yerine oturdu; herkes Oliver'ın sırtına vurdu. Ona doğru döndüm ve şöyle dedim: "Bu arada, birisi az önce kafalarını kapının aralığından uzattı."

"Ne istiyorlarmış?"

"Hayır," diye sözümü yineledim. "*Birisi* az önce kafa*larını* kapının aralığından uzattı."

"Sarhoş musun sen?" diye sordu.

Unutmuş olmalı sanırım. Ama, görüyorsunuz, anımsıyorum ben. Her şeyi anımsıyorum.

G i l l i a n Bakın, açıkça söylemek gerekirse, bunun özellikle hiç kimseyi ilgilendireceğini sanmıyorum. Gerçekten sanmıyorum. Ben sıradan, kendi halinde birisiyim. Bu konuda söyleyecek bir şeyim yok. Günümüzde nereye baksanız, size ısrarla kendi yaşamöyküsünü anlatmaya çabalayan insanlarla karşılaşıyorsunuz hep. Bir gazeteyi açmaya görün, sürekli Hayatıma Gir diye çığlıklar atan ilanlarla yüz yüze geliyorsunuz. Televizyonu her açışınızda, iki programdan birisinde, karşınıza, kendi sorunlarından, boşanma davasından, gayrimeşru bir çocuk olarak dünyaya gelişinden, hastalığından, alkolizminden, uyuşturucu bağımlılığından, cinsel taci-

ze uğrayışından, iflasından, kanserinden, şu ya da bu organının kesilip alınmış olmasından, gördüğü psikoterapiden söz eden bir erkek ya da kadın çıkıyor. Erkekse vazektomisinden, kadınsa mastektomisinden, yahut erkek ya da kadın, apandisit ameliyatından söz eden biri. Hepsi de bunu niçin yapıyorlar dersiniz? Bana Bakın, Beni Dinleyin. Olan bitenle neden yetinmiyorlar? Ne diye her şey hakkında *konuşuyorlar* sanki?

Sırf içimi dökmeye yatkın bir mizacım yok diye, her şeyi unuttuğumu falan sanmayın sakın. Evlilik yüzüğümün Burgonya şarabı rengi koskoca bir mahfaza yastık üzerine yerleştirilmiş olduğunu, Oliver'ın telefon rehberinin sayfalarını karıştırarak aptalca adları olan insanlar aradığını, o anki duygularımı çok iyi anımsıyorum. Ama bu türden şeyler insanın mahrem yaşamına girerler sadece. Anımsadıklarım yalnızca beni ilgilendirir.

O l i v e r Merhaba. Ben Oliver, Oliver Russell. Sigara? İsteyeceğinizi sanmıyordum zaten. Benim içmemde bir sakınca yok ya? Evet, doğrusunu söylemek gerekirse, sağlığım için zararlı olduğunu *biliyorum*, işte bu yüzden hoşuma gidiyor. Tanrım! Daha tanışalı bir dakika bile olmadı ama, şimdiden, iflah olmaz bir etyemez gibi davranıyorsunuz siz. Zaten bu sizi niye ilgilendirsin ki? Elli yıl sonra ben ölmüş olacağım ve siz de, yoğurdunu höpürdeten, turba suyu içen ve ayak sağlığına uygun sandaletler giyen, kertenkele görünüşlü bir ihtiyar olacaksınız. Gördünüz mü işte, ben olduğum gibi olmayı yeğlerim.

Size kendi kuramımı anlatayım mı? Bir gün hepimiz de ya kanser olacağız ya da kalp hastalığına yakalanacağız. Temelde, iki tür insan vardır: Duygularını bastıranlar ve duygularını olduğu gibi dışavuranlar. Belki de şöyle söylememi yeğlersiniz, içedönükler ve dışadönükler. Çok iyi bilindiği gibi içedönükler, heyecanlarını, öfkelerini ve kendilerine olan nefretlerini içlerine atarlar ve bu içe atış, yine çok iyi bilindiği gibi, kansere yol açar. Öte yandan, dışadönükler, dünyaya karşı neşelerini ve öfkelerini döker, kendilerine olan nefretleriniyse başkalarına yöneltirler; mantıksal olarak bu aşırı sinirsel boşalım kalp krizlerine yol açar. İnsan bunlardan ya

biridir ya da öteki. Şimdi ben, bu ölçütlere göre, dışadönük biri oluyorum. Bu yüzden, sigara içerek durumu telafi etmeye çalışırsam, bunun dengeli ve sağlıklı biri olmama yardımı dokunacak. İşte *benim* kuramım. Bu açıklamalarıma şunu da ekleyeyim ki, ben nikotin düşkünü birisiyim ve bu, sigara içmeyi kolaylaştırıyor.

Ben, Oliver'ım ve bütün *önemli* şeyleri anımsıyorum. Bellek konusunda belirtilmesi gereken şu: Kırk yaşını geride bırakmış çoğu kişinin, belleklerinin eskisi kadar iyi olmadığı ya da arzuladıkları kadar iyi olmadığı konusunda sızım sızım sızlandıkları dikkatimi çekti. Açık konuşmak gerekirse şaşırtmıyor bu beni: Bu kişilerin belleklerine depoladıkları saçma sapan şeylerin miktarını bir bilseniz. Gözlerinizin önüne ağzına kadar ıvır zıvırla dolu bir çöp kutusu getirin: Hiçbir özelliği olmayan uzak çocukluk anıları, 5 milyar spor karşılaşmasının sonucu, sevmedikleri insanların yüzleri, pembe dizilerin hikâyeleri, kırmızı şarap lekesini halıdan nasıl çıkarırsınız türünden yararlı ufak bilgiler, milletvekillerinin adları, işte bu tür bir sürü zırva. Acaba belleğin bu çeşit zırvalara ihtiyacı olduğu sonucuna, ne tür bir sapkın kendini beğenmişlikten ötürü varmışlardır bu kişiler? Bir an için, anımsama organını, kalabalıktan dolup taşan bir son duraktaki bir emanet görevlisinin yüz çizgileriyle hayal edin ve diyelim ki bu görevli, sizin kıçıkırık bavullarınıza onlara bir daha ihtiyacınız olana kadar da göz kulak olsun. Ve şimdi de ondan göz kulak olmasını istediğiniz şeyleri bir düşünün! Ve bu kadar az para karşılığında! Ve bu kadar az teşekkür için! Tevekkeli değil, çoğu zaman insanın karşısına hizmet verecek biri çıkmıyor.

Benim bellek konusunda tuttuğum yol, son derece basit. Ben belleğe yalnızca, muhafaza etmekte belli bir gurur duyabileceği şeyleri depoluyorum. Bu yüzden de, sözgelimi, telefon numaralarını hiç aklımda tutmam. Kendiminkini *tamı tamına* anımsıyorum elbette, ama adres defterimi çıkarıp Oliver Russell'ın telefon numarasına bakmam gerekse de, kendimi korkulara kaptırmam. Bazı kişiler var ki –zihin krallığının asık yüzlü *arriviste*'leri* bunlar– belleğinizi eğitmekten, onu bir atlet gibi formda ve çevik tutmak-

* (Fr.) Çıkarıcı. (ç.n.)

tan söz ederler. Doğrusu, atletlere ne olduğunu hepimiz biliyoruz. Şu sağlık taşan çirkin pazulu kürekçilerin hepsi de orta yaşlarında birden çöküveriyorlar, futbolcular ise çok geçmeden dizlerini büken artrite yakalanıyorlar. Kas yırtılmaları kronikleşiyor, omurga diskleri birbirine kaynıyor. Eski sporculardan oluşan bir topluluğa şöyle bir bakın, yaşlılara bakım amacıyla düzenlenmiş bir reklam göreceksinizdir. İçinizden, keşke tendonlarını bu denli hoyratça yıpratmasaydılar dersiniz . . .

Bu yüzden belleğimin üzerine titriyorum ben, ona deneyimlerimden çıkardığım seçme parçaları yüklüyorum sadece. Sözgelimi, evlilik töreninden sonraki o öğle yemeğini. Stuart'ın seçtiği harika köpüren ucuz şampanyadan içişimiz (markası mı? Tahmin edin bakalım! . . . *mis en bouteille par Les Vins de l'Oubli**) ve *saumon sauvage grillé avec son coulis de tomates maison*** yemiştik. Bana kalsa bu yemeği asla seçmezdim ama, bana zaten danışılmamıştı. Şey, doğrusu, yine de pekâlâ iyiydi, gerçi biraz hayal gücünden yoksundu . . . Kendimi *à côté**** bulduğum Mme Wyatt, yemekten hoşlanmış gözüküyordu ya da en azından sombalığından hoşlanmıştı. Ancak, balığın etrafındaki yarı saydam pembemsi küplerden yemeye yanaşmadı ve sonra bana doğru dönüp sordu,

"Bunun tam olarak ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Domates," diyerek açıklamada bulundum. "Kabuğu soyulmuş, suyu alınmış, çekirdekleri çıkarılmış ve küp şeklinde doğranmış."

"Ne kadar ilginç, Oliver, bir meyvenin kendine has özelliklerini belirlemek ve sonra da bu özellikleri ortadan kaldırmak."

Bunun ne kadar harika bir şey olduğunu görüyor musunuz? Elini tuttum ve öptüm.

Öte yandan, korkarım, Stuart'ın evlilik töreni için açık koyu gri takım elbisesini mi, yoksa tam koyu gri takım elbisesini mi giymiş olduğunu söyleyecek durumda değilim.

Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?

Gökyüzünün o gün nasıl olduğunu anımsıyorum: Ebrulu cilt kâğıtlarını andıran ve durmadan dönen bulutlar vardı gökyüzünde.

* (Fr.) Unutuluş Şarapları tarafından şişelenmiştir. (ç.n.)
** (Fr.) Domatesle ızgara yapılmış yabani sombalığı. (ç.n.)
*** (Fr.) Yanında. (ç.n.)

Hava biraz fazla rüzgârlıydı, öyle ki herkes, nikâh dairesinin kapı girişinde, uçuşan saçlarını düzeltmekle meşguldü. Üstünde üç Londra telefon rehberinin ve *Sarı Sayfalar*'ın üç nüshasının bulunduğu alçak bir kahve masasının çevresinde on dakikalık bir bekleyiş. Ollie, bunlarda Boşanma Davaları Uzmanı Avukatların ve Kauçuk Mal Satıcıları gibi profesyonel kişilerin telefon numaralarını arayarak çevresindekileri eğlendirmeye çalışıyordu. Ancak, itiraf etmek gerekir ki, neşemizi pek de yerine getiremedi. Derken, içeri girdik ve kendimizi bir hayli yağlı, alacakaranlık yaratıklarına benzeyen şu nikâh memuruyla yüz yüze bulduk. Omuzlarına bir kepek bombası atılmış gibiydi! Gösteri bu tür şeylerin olabileceği kadar iyi geçti. Evlilik yüzüğü, mürdümeriği rengi *pouffe*'un üzerinde vajina içi bir aygıt gibi parıldıyordu. Stuart, evlilik yeminini, adeta bir askeri mahkemenin önündeymiş de ağzından çıkacak sözleri son derece yüksek sesle söyleyememek cezaevinde birkaç yıl kalmasına neden olacakmış gibi haykırırcasına söyledi. Zavallı Gillie ise yanıtlarını dile dökebilmek için bir hayli terledi durdu. Sanırım ağlıyordu, ancak onu gözetlemenin adice bir davranış olduğunu düşündüm. Daha sonra dışarı çıktık ve fotoğraflar çektik. Stuart gözüme özellikle kasıntı biri gibi gözüktü. En eski arkadaşım o ben*im* ve bu da onun evlilik töreni*ydi*, ancak o an Mogadon hapı yutmuş gibi kendinden son derece hoşnut gözüküyordu, bu yüzden fotoğraf makinesini elime geçirdim ve evlilik albümünün birkaç artistik çekime ihtiyacı olduğunu söyledim. Derken makine elimde sağa sola koşturmaya başladım, yere uzandım, objektifi 45 derece döndürdüm ve onlara o kadar yaklaştım ki, neredeyse derilerinin gözeneklerini bile görebiliyordum, ne var ki gerçekten istediğim, ardında olduğum şey, *Stuart'ın çifte gerdanının* iyi bir fotoğrafını çekebilmekti. Üstelik daha otuz iki yaşında. Şey, belki de *çifte gerdan* demek biraz haksızlık oluyor: Gerdanı biraz sarkmıştı demek daha doğru olacak galiba.

Stuart . . . Hayır, bir dakika bekleyin. Onunla konuştunuz, değil mi? Stuart'la konuştunuz siz. Şu çifte gerdan konusuna değindiğimde ufak bir duraksama sezdim sizde. Dikkatinizi çekmedi mi bu çifte gerdan demek istiyorsunuz? Evet, doğru, karanlıkta, ışık arkasından gelirken . . . Belki de gerdanını göstermemek için çene-

sini ileriye uzatmaştı. Bana kalırsa eğer saçları daha uzun olsaydı boğazındaki bu sarkıklık bu kadar belli olmazdı, ne var ki o kafasını örten şu sıçan grisi hasır yığınına hiç *lebensraum** tanımamakta ısrar ediyor. Ve şu yusyuvarlak yüzü ve size gözlüklerinin ardından ısrarla ve dostça bakan şu ufak gözleriyle. Demek istiyorum ki, yeterince *sevimli* gözüküyor Stuart, ama yine de üzerinde biraz *çalışmak* fena olmazdı gibime geliyor, size öyle gelmiyor mu?

Ne diyorsunuz? Gözlük takmaz mıymış? Elbette ki takar! Daha boyu öğretmeninin dizine geldiği zamandan beri tanırım onu ben... şey belki de gizli gizli lens kullanmaya merak salmıştır ve sizin nasıl bir tepki göstereceğinizi merak ediyordur. Pekâlâ, pekâlâ. Mümkün bu. Her şey mümkün. Belki de kendine biraz daha güven verici bir hava vermeye çalışıyor, öyle ki, kent merkezinde oturduğu o ufacık viraneye gittiğinde ve sinirli sinirli göz kırpan televizyonunun küçük ekranına gözlerini dikip de bilmem şu ya da bu nedenle portatif telefonun almacına bağırdığında, kendini olduğundan birazcık daha maço buluyor. Ama, inanın ki, birlikte okulda olduğumuz zamandan beri, gözlükçülerin –özellikle de şu eski moda çerçeve stoku olanların– ceplerini bir hayli dolduruyor.

Şimdi de neye gülüyorsunuz öyle kıs kıs? Aynı okuldaydık işte... Ah, anladım. Stuart, adımı nasıl değiştirdiğimi size anlatmış olmalı, öyle değil mi? Biliyor musunuz, böyle şeyleri kafasına takmıştır o. Gerçekten de antika bir adı var onun – Stuart Hughes, size söylüyorum. Ama Oliver'a eskiden Nigel denirdi. *Mea culpa, mea maxima culpa.*** Ya da daha doğrusu, suç benim değil. Ya da daha doğrusu, sağ olası, anneciğimin. Zaten, bütün yaşamınız boyunca adınız Nigel olamaz, öyle değil mi? Bütün bir kitap boyunca bile Nigel diye çağrılamaz insan. Bazı adlar bir süre sonra uygun olmaktan çıkarlar işte. Diyelim ki, adınız Robin olsun. Doğrusunu söylemek gerekirse, dokuz yaşlarına kadar bayağı iyi bir addır bu, ama çok geçmeden, bu konuda bir şeyler yapmanız gerekir, öyle değil mi? Adınızı mahkeme kararıyla Samson'a, Goliath'a ya da ne bileyim başka bir şeye çevirin. Ve bazı *appellation*'larda*** da,

* (Al.) Yaşam alanı (ç.n.)
** (Lat.) Suç benim, büyük suç benim. (ç.n.)
*** (Fr.) Adlandırma. (ç.n.)

bunun tersi geçerlidir. Sözgelimi, Walter gibi bir ad için. Bir çocuk arabasında insan Walter olamaz. Bana göre insan yetmiş beşine dek Walter olamaz. Bu yüzden eğer sizi Walter diye vaftiz edeceklerse adınızın önüne iki ad daha koymakla iyi ederler, biri çocuk arabasında kalış süreniz için, öteki ise Walter olana değin geçen uzun zaman süresi için. Böylelikle, size sözgelimi Robin Bartholomew Walter diyebilirler. Bana sorarsanız, biraz çirkince, ama bu addan hoşlananlar da çıkacaktır kuşkusuz.

Bu yüzden ben Nigel'ı atıp Oliver adını aldım, zaten Oliver benim göbek adımdı. Nigel Oliver Russell – gördünüz mü, bu adı yanaklarım kızarmadan telaffuz ediyorum. York Üniversitesi'ne adım Nigel olarak gittim ve bir yarıyıl sonunda, eve geldiğimde artık Oliver'dım. Bunda bu kadar şaşırtıcı ne var? Askere gidip ilk izninizde bıyıklı dönmekten daha garip değil. Sadece bir geçiş ayini bu. Gelgelelim bilmediğim bir sebepten ötürü bizim Stuart bunu aklından çıkaramıyor.

Gillian iyi bir ad. Ona yakışıyor. Bu ad kalıcı olacak.

Ve Oliver da bana yakışıyor, öyle düşünmüyor musunuz? Simsiyah saçlarımla, adeta öpülmek için yaratılmış inci gibi dişlerimle, incecik karınca belimle, alımımla ve bir türlü çıkmayan Pinot Noir lekesiyle kirlenmiş keten takım elbisemle uyum sağlıyor. İnsanın bankada bir hesabı olması ve ne yapacağını bilmesiyle de bağdaşıyor. Suratımı dağıtmak isteyen *bazı insanlarla* da uyuşuyor. Sözgelimi üniversitede geçirdiğim ilk yarıyılın sonunda görmeye gittiğim banka müdürü olacak şu sahtekâr herifle. Bankanın faiz oranının yüzde on arttığını işittiğinde erkeklik organı kalkan cinsten bir herif. Her neyse, bu sahtekâr herif, bu . . . Walter, beni bürosu olacak o lambrili düzüşmehanesine sokmuş, banka hesap cüzdanımın üzerindeki adımın N.O. Russell'dan Oliver Russell'a çevrilmesi talebimin Banka'nın 1980'lerdeki politikasıyla bağdaşan bir şey olmadığını belirtmiş ve banka hesabımdaki kara deliği kamufle etmek için fazladan para yatırmadıkça, adım Noel Baba olsa bile yeni bir hesap cüzdanı alamayacağımı anımsatmıştı. Bunun üzerine ben de sandalyemin üzerinde etkili bir dalkavuk taklidi yaparak kımıldanıp durmaya başlamış, önünde birkaç dakika matadorluk yeteneklerimi sergilemiş ve daha *son sözlerimi* bile

söylemeye kalmadan, Walt önümde diz çöküp benden *coup de grace** dilemeye koyulmuştu. Bu yüzden ben de ona, adımın değiştirilmesini imzasıyla onaylama onurunu bahşetmiştim.

Bana eskiden Nigel diyen bütün arkadaşlarımı şaşkınlığa uğratmış gibiyim. Stuart dışında, elbette. Stuart'ı okulda birlikte geçirdiğimiz günleri anlatırken dinlemeniz gerekir. Ben belleğimi, bu gündelik ıvır zıvırları depolayacak kadar asla incitmedim. Stuart, sırf bir şey demiş olmak için, arada sırada ardı arkası gelmeyen bir adlar sıralamasına girişirdi: 'Adams, Aitken, Apted, Bell, Bellamy...' (Adları uyduruyorum tabii, anlıyorsunuz değil mi?)

"Nedir bunlar?" derdim. "Yeni 'mantra'ların mı?"

Afallamış bir havaya büründü. Belki de mantra'nın bir araba markası olduğunu sanıyordu. Oldsmobile Mantra. "Hayır," diye yanıt verirdi. "Anımsamıyor musun? 5A sınıfındaydık. Hocamız Peder Biff Vokins'ti."

Ama anımsamıyorum işte. Anımsamayacağım. Anımsamak bir irade edimidir, unutmak da öyle. Sanırım ömrümün ilk on sekiz yılının anılarının çoğunu yeterince sildim, onları ezip zararsız bir bebek maması yaptım. İnsanın kendisini böylesi ıvır zıvırlara kaptırmasından daha kötü ne olabilir? İlk bisiklet, ilk gözyaşları, kulağı bükülmüş ilk oyuncak ayı. Yalnızca estetik bir mesele değil bu, aynı zamanda pratik yanları da var. Eğer geçmişinizi çok iyi anımsarsanız şu anki yaşantınızdan yakınmaya başlarsınız. Bana yaptıklarına bakın, böyle olmama neden olan bu, benim hatam değil, dersiniz. Lütfen izin verin de şuncağızını söyleyeyim size: Muhtemelen *sizin* hatanızdır bu. Rica ederim ayrıntılara girmemi istemeyin benden.

İnsan yaşlandıkça ilk gençlik yıllarının daha iyi anımsandığını söylüyorlar. Bizi gelecekte bekleyen çok sayıdaki tuzaktan biri de bu: Yaşlılığın intikamı. Şey, size daha önce kendi Yaşam Kuramımdan söz etmiş miydim? Yaşam Rusya'nın işgaline benzer. Yıldırım gibi bir başlangıç, asker şapkalarından bir bulut, bir tavuk kümesindeki ürkütülmüş hayvanların uçuşan, havada dans eden tüyleri; düşman geri çekilirken zafer olarak kaydedilen tali bir iler-

* (Fr.) Bağış ve öldürücü son darbe; Brahman rahiplerince Veda ilahilerine verilen ad. (ç.n.)

leme dönemi; ve sonra da gitgide azalan erzak ve suratınıza çarpan ilk kar taneleriyle birlikte moralinizi sıfıra indiren uzun ve tüketici bir yürüyüş başlangıcı. Düşman, Moskova'yı ateşe verir ve siz, tırnakları bile buz tutmuş General Ocak önünde boyun eğersiniz. Acı bir geri çekiliştir bu. Kazaklar sizi hırpalar durur. Sonunda, genelkurmay haritasında bile gösterilmeyen bir Polonya ırmağını geçerken, daha ağzı süt kokan bir topçu tarafından açılmış bir ateşin altında can verirsiniz.

Hiç yaşlanmak istemiyorum ben. Beni bundan esirgeyin. Gücünüz yeter mi buna? Hayır, ne yazık ki sizin bile gücünüz yetmez. Öyleyse bir sigara daha yakın. Hadi canım! İçmek istemiyor musunuz? Peki, nasıl isterseniz, keyif sizin.

II
Bana bir papel ödünç versene

S t u a r t *Edwardian*'ın hayatta kalmış olması, bir bakıma, şaşılacak bir şey, ama ben hayatta kaldığına oldukça memnunum. Okulun da hayatta kalmış olması, şaşılacak bir şey. Ama ülkedeki bütün özel liseleri, herkesin alındığı orta öğretim okullarıyla üniversiteye giriş hazırlık okullarına çevirerek ortadan kaldırmaya giriştikleri ve herkesin herkesle aynı sınıflara doldurulduğu bir dönemde, her nasılsa St Edward'ın öğrencilerini de aynı sınıflara tıkacak hiç kimse çıkmadı, bu yüzden bizi yalnız bıraktılar. Böylelikle okul sürdü ve okulun eski öğrencilerinin çıkardığı dergi de. Okuldan ayrıldıktan sonra ilk birkaç yıl bunun pek farkına varamadım, ama şimdi okuldan ayrılalı aman Allahım neredeyse on beş yıl kadar olduğu için, olup bitenlerde bir hayli ilginç yan buluyo-

rum. İnsan bildik bir ada rastlıyor ve bu akla bir yığın anıyı da beraberinde getiriyor. Eski arkadaşlar dünyanın dört bucağından mektup yazıp nelerle uğraştıklarını anlatıyorlar. Yüce Tanrım! diyorsunuz, Bailey'in günün birinde bütün şu Güneydoğu Asya operasyonunun başına geçeceğine dünyada inanmazdım. Anımsıyorum da, bir gün okulda kendisine Tayland'ın başlıca toprak ürününün ne olduğu sorulduğunda, transistörlü radyo diye yanıt vermişti Bailey.

Oliver okula ilişkin hiçbir şey anımsamadığını söylüyor. Diyor ki –neydi kullandığı o cümle?– evet diyor ki, o, bir kuyuya bir taş atabilir ama taşın suda çıkardığı sesi asla işitmeyebilirmiş. Ona *Edwardian*'dan okuduğum haberleri söylediğimde ise, usanmış bir ses tonuyla: '*Kimdi o?*' diyor ve her seferinde esneyip duruyor, ama ben onun aslında ilgilendiğini düşünüyorum. Yine de kişisel hiçbir anısını anlatmıyor bizlere. Belki de başka insanlarla birlikteyken Eton ya da onun gibi şık bir okula gittiğini iddia ediyor. Valla hiç şaşmam böyle demesine. Ben kendi payıma hep insanın neyse o olduğunu ve olduğundan başka türlü gözükmemesi gerektiğini düşünmüşümdür. Oysa Oliver bana bu konuda hep karşı çıkmış ve insanın, kim olduğunu iddia ediyorsa o kişi olduğunu söylemiştir.

Dikkat etmiş olabileceğiniz gibi, Oliver ile ben bayağı farklıyız birbirimizden. Bazen insanlar bizim arkadaş olduğumuza şaşırıyorlar. Bunu açık açık belirtmiyorlar ama, ben hissedebiliyorum. Oliver gibi bir arkadaşa sahip olmakla benim talihli biri sayılacağımı düşünüyorlar. Oliver insanları etkiliyor. İyi konuşuyor, uzak ülkelere yolculuklar yaptı, birkaç yabancı dil biliyor, güzel sanatlarla ilgili –hem de, bir hayli ilgili– ve vücudunun dış hatlarına uymayan elbiseler giyiyor ve böylece insanlarca modaya uygun giyindi diye takdir ediliyor. Bunların hiçbirinin benimle ortak bir yanı yok. İş dışında, söylemek istediklerimi tam olarak söylemeyi her zaman beceremiyorum. Avrupa ve Amerika'ya gittim ama, Ninova ya da Uzak Ophir'de hiç bulunmadım. Güzel sanatlara ayıracak çok fazla vaktim –gerçekten– yok, gerçi sanatlara hiçbir şekilde *karşı* falan da değilim, anlıyor musunuz (zaman zaman araba radyosunda güzel bir konser dinlediğim oluyor; çoğu insan gibi tatilimde bir

iki kitap okuyorum) ve işyerinde şık görünmek ve eve vardığımda da rahat etmeyi düşünmek dışında giyim kuşamıma öyle fazla özen de göstermiyorum. Ama sanırım, Oliver, olduğum gibi göründüğüm için benden hoşlanıyor. Onu taklit etmeye başlayacak olsam bu çok saçma bir şey olurdu. A, evet, aramızda bir fark daha var: Benim bir hayli param var, Oliver'ın ise hemen hemen hiç yok. En azından para işlerinden anlayan birinin yeterli diyeceği kadar parası yok.

"Bana bir sterlin ödünç versene."

Bana söylediği ilk şey bu olmuştu. Sınıfta yan yana oturmuştuk. Toplam on beş kişiydik. İki yarıyıl boyunca aynı sınıftaydık ama birbirimizle tek kelime konuşmamıştık, çünkü her birimizin ayrı arkadaş çevreleri vardı ve zaten St Edward'daki âdete göre, öğrenciler önceki yarıyıl almış olduğu sınav sonuçlarına göre oturtuluyorlardı, bu yüzden birbirimize yakın olmamız pek olası değildi. Ama her nasılsa önceki yarıyıl ben de iyi notlar almış olmalıyım ya da belki de Oliver dersleri biraz asmıştı, yahut bunların her ikisi de olmuştu ve işte Nigel –o zamanki adı buydu– kendini benim yanımda oturur bulmuştu ve benden kendisine bir sterlin vermemi istiyordu.

"Ne için istiyorsun peki?"

"Küstahlığın *dik âlâsı* derler buna! Bunu ne diye bilmek istiyorsun ki?"

"İhtiyatlı hiçbir banka yöneticisi nereye harcanacağını bilmeden borç vermeye asla razı olmaz," diye yanıt verdim. Bu bence son derece makul bir sözdü, ama her nedense Nigel'ı güldürdü. Biff Vokins gözlerini kürsüsünden kaldırdı –o zaman özel bir çalışma döneminde bulunuyorduk– evet, gözlerini kürsüsünden kaldırdı ve ona doğru araştırıcı bir bakış attı. Gerçekte, araştırıcı bir bakıştan da öte bir bakıştı bu. Gelgelelim bu bakış Nigel'ın daha da gülmesine neden oldu, öyle ki bir açıklamada bulunabilmek için aradan bir hayli vakit geçti.

"Özür dilerim, efendim," dedi sonunda. "Sizden beni bağışlamanızı rica ediyorum. Gülmemin sebebi Victor Hugo'nun bazen inanılmaz derecede komik olabilmesi." Bunları der demez, daha da yüksek perdeden kıkırdamaya başladı. Kendimi oldukça suçlu hissettim.

Dersten sonra bana bir yerlerde görmüş olduğu gerçekten de güzel bir gömleği satın almak istediğini söyledi; bunun üzerine ben de, Nigel'ın iflas etmesi durumunda paramın karşılığını geri alabilmek amacıyla, gömleğin yeniden satılabilme olanaklarını araştırmaya koyuldum ki bu, Nigel'ın makaraları yeniden koyvermesine neden oldu. Derken ona ileri sürdüğüm koşulları açıkladım. Dört hafta boyunca gömleğin esas değeri üzerinden yüzde beş basit faiz, borcu vadesinde ödemediği takdirde ise faiz hafta başına yüzde ona çıkacaktı. Bana bir tefeci olduğumu söyledi –ki bu sözcüğü ömrümde ilk kez işitiyordum– derken, dört hafta sonunda 1.20 sterlinimi bana geri ödedi. Hafta sonlarında sırtında yeni gömleğiyle hava atıyordu ve işte böylelikle arkadaş olduk. Evet, arkadaş. Arkadaş olmaya karar verdik ve olduk. O yaşlarda insan birisiyle arkadaş olup olmayacağını tartışmaz, sadece olur. Tersine dönmez bir süreçtir bu. Bazı kişiler arkadaş olmamıza şaşırdılar, onları şaşırttığımız için eğlendiğimizi anımsıyorum. Nigel beni himaye eder gibi yapıyor ve ben de bunun farkına varmayacak kadar aptal biriymişim gibi numara yapıyordum. Nigel olduğundan daha da afra tafracı gözüküyor ve ben de sıkıcı biri olduğum izlenimini yaratıyordum; ama her ikimiz de ne yaptığımızı biliyorduk ve arkadaş olmuştuk.

Ve onun üniversiteye gitmesine ve benim gitmememe, onun Ninova'ya ve Uzak Ophir'e yolculuklar yapmasına ve benim yapmamama, onun bir geçici işten çıkıp ötekine girmesine ve sonunda da Edgware Road'ın bir yan sokağındaki bir yabancı dil okulunda İngilizce öğretmenliği yapmakta karar kılmasına, benim ise bir bankaya girip orada kalıcı bir mevki elde etmeme karşın arkadaş kaldık. Nigel'ın öğretmenlik yaptığı okulun adı Shakespeare School of English'di, kapısının önünde bütün gün yanıp sönen neonlu ve İngiliz bayraklı bir levhası var. Nigel, bu işi sırf neonlu levha onu çok eğlendirdiği için kabul ettiğini söylüyor; ama gerçek şu ki paraya fena halde ihtiyacı var.

Ve sonra ortaya Gillian çıktı, böylelikle üç kişi olduk.

Gill ve ben nasıl tanıştığımızı hiç kimseye söylememek konusunda görüş birliğine vardık. Her seferinde, bürodan Jenkins adında birinin beni işten sonra köşedeki bara götürdüğünü ve orada

onun eski bir kız arkadaşıyla karşılaştığımızı ve bu kızın da, uzaktan bir arkadaşı olan Gillian ile birlikte bulunduğunu, kanımızın hemen kaynadığını ve birbirimizi bundan sonra görmeyi kararlaştırdığımızı anlatıyorduk.

"Jenkins mi?" diye sormuştu Oliver bu masalı ona biraz duraksayarak anlatırken, ama sanırım beni asıl tedirgin kılan Gillian'dan söz etmek zorunda kalmamdı. "Arbitraj servisinde mi çalışıyor bu Jenkins?" Oliver, benim bankada yaptığım şeyleri bilir gözükmekten hoşlanıyor ve kendisine otoriter bir hava vermek için ağzından zaman zaman beklenmedik bir sözcük çıktığı oluyor. Bunun farkında değilmişim gibi davranmaya çalışıyorum.

"Hayır," dedim. "Yeni biri o. Gerçi, şimdi işinde yeni de değil. Çok kalmadı görevinde. Bu işe uygun değildi." Doğruydu söylediğim. Jenkins adını, kısa bir zaman önce işinden kovulduğu ve kimseyle karşılaşması pek muhtemel olmadığı için seçmiştim.

"Şey, hiç olmazsa oradayken sana bir *tranche de bonheur** sağlamış görünüyor!"

"Bir ne?" diye sordum, Budala Stu rolünü oynayarak. O da, Külyutmaz Ollie rolünü oynayarak, bana o esrarengiz gülümsemesiyle gülümsedi.

Gerçek şu ki, insanlarla ilişki kurmak konusunda hiçbir zaman çok başarılı olamadım. Bazı kişiler bu konuda doğuştan iyiler, bazıları ise değil. Ben, içinde sürü sepet kuzenin bulunduğu ve her çeşit amcalarla teyzelerin evinize 'uğrayıp' durdukları şu çok büyük ailelerin birinden gelmiyorum. Anne babamla birlikte yaşadığım dönemde bizim eve 'uğrayan' hiç kimse olmazdı. Annemle babam ben yirmi yaşımdayden öldüler, kız kardeşim Lancashire'a taşındı ve orada hemşire olup evlendi ve böylelikle ailemiz dağıldı.

İşte böylece ben, Stoke Newington'da küçük bir dairede tek başıma yaşıyor, işe gidip geliyor, kimi zamanlar geç saatlere kadar bankada kalıyor ve kendimi biraz yalnız hissetmeye başlıyordum. Dışadönük denilen mizaca sahip biri değilim ben. Hoşlandığım insanlarla karşılaştığımda, onlara sempati göstermek ve sorular sormak yerine, sanki onların hoşuna gitmeyeceğimden korkuyormu-

* (Fr.) Bir nebze mutluluk. (ç.n.)

şum ya da onlar için yeterince ilginç biri değilim düşüncesiyle, kendi üzerime kapanıp duruyorum. Ve sonra da –gayet haklı olarak– beni kendileri için yeterince ilginç bulmuyorlar tabii. Onlarla yeniden karşılaştığımda, olup bitenleri anımsıyorum ama, bir daha öyle davranmamaya çabalamak, hatamı onarmak yerine yine donup kalıyorum. Bana öyle geliyor ki, dünyanın yarısı kendine güvene sahip, yarısı ise değil; insanın bir kategoriden ötekine nasıl geçebileceğini aklım hiç almıyor. İnsanın kendine güven duyabilmesi için bu güvene daha önceden sahip olması gerekir: İşte size tam bir kısırdöngü.

Gazete ilanı şu başlığı taşıyordu: Genç profesyonellerden misiniz? 25-35 yaşlarında mısınız? Sosyal ilişkilerinizi geliştiremeyecek kadar çok mu çalışıyorsunuz? Bayağı zekice hazırlanmıştı ilan. Üstsüz hatunların bulunduğu, insanların topluca gittikleri, şu bildik tatil yerlerinden birine benzemiyordu; ayrıca sizde, sosyal ilişkilerinizi yeterince geliştirememiş olmaktan ötürü bir suçluluk duygusu da uyandırmıyordu. En hoş, en seçkin insanların bile başına gelebilecek türden bir şeydi bu ve yapılacak en makul şey, 25 sterlin ödeyip bir Londra oteline gitmek ve bir bardak sherry içmekti; beri yandan, işler istediğiniz gibi gitmezse hiçbir aşağılamaya uğramayacağınız örtük biçimde vaat ediliyordu.

Tıpkı konferanslarda olduğu gibi, bize üstünde adlarımızın yazılı olduğu rozetler verebileceklerini düşünmüştüm; ama sanırım, bunun bizim kendi adlarımızı bile söylemekten aciz olduğumuz anlamına gelebileceğini göz önünde tutmuşlardı. Otelde sherry servisi yapan ve her yeni geleni gruptan gruba dolaştıran bir çeşit ev sahibi gibi biri vardı; ancak, sayımız çok olduğu için, hepimizin de adını anımsayamıyordu, bu yüzden kendimizi takdim etmek zorunda kaldık. Ya da belki de adam bazılarımızın adlarını kasten unutmuş gibi yapıyordu.

Ben, emlak komisyoncusu olmak üzere staj yapan kekeme bir adamla konuşuyordum ki, organizatörün yanı başında Gillian boy gösterdi. Konuşmakta olduğum yanımdaki adamın kekelemesindeki bir şey nedense bana biraz özgüven verdi. Bunu söylemek zalimce bir şey, ancak geçmişte şunun sık sık farkına vardım ki, eğer birisi son derece yavan tarzda konuşmaktaysa, onun yanındaki kişi

birden çok nükteli biri kesilebiliyor. Geçmişte, benim de başıma sık sık geldi bu. Bir çeşit hayatta kalma yasası gibi ilkel bir şey. Kendinizden daha aşağı birini bulun, onun yanında yediveren gülü gibi açtığınızı göreceksiniz.

Şey, belki de 'yediveren gülü gibi açmak' ifadesi biraz abartma oluyor, ama Gillian'a Oliver'ın bir iki fıkrasını anlattım ve bu gruba katılıp katılmamak konusundaki kaygılarımızdan söz ettik, derken Gillian'ın yarı Fransız olduğu ortaya çıktı, bu konuda bir iki şey söyleyecektim ki, emlak komisyoncusu birden Almanya konusunu açacak oldu, ancak bu konuya girmeye hiç niyetimiz yoktu, ne yaptığımın farkına bile varmadan, sırtımı adamcağıza dönmüş ve Gillian'la konuşmaya başlamıştım: "Bakın, buraya daha az önce geldiğinizi biliyorum, ama birlikte bir akşam yemeği yememizin bir sakıncası var mı acaba? Şey, demek istiyorum ki, eğer bugün boş değilseniz belki de bir başka akşam." Kendime kendim de şaşıp kalmıştım, sizi temin ederim ki!

"Bu kadar hızlı gitmemize izin verirler mi sizce?"

"Niye olmasın?"

"Önce buradaki herkesle tanışmamız gerekmez mi?"

"Şart değil bu."

"Pekâlâ, o zaman kabul."

Bana gülümsedi ve gözlerini yere indirdi. Utangaç biriydi ve bu da hoşuma gidiyordu. Bir İtalyan restoranında akşam yemeğine çıktık. Üç hafta sonra Oliver egzotik bir ülkeye yaptığı geziden döndü ve böylelikle üç kişi olduk. Bütün o yaz boyunca. Üçümüz birlikte. Üçünün birlikte bisiklete bindiği şu Fransız filmindeki gibiydi.

G i l l i a n Utangaç değildim. Heyecanlıydım, ama utangaç değildim. Arada bir fark var. Utangaç olan Stuart'tı. Başlangıçtan beri apaçık ortadaydı bu. Orada, içinde sherry bulunan uzun bir içki bardağıyla ayakta durmuş, şakakları hafif hafif terliyor, besbelli ki kendini rahat hissetmiyor, sıkıntısını yenmek için bir hayli çaba harcıyordu. Hiç kimse, erkek ya da kadın hiç kimse rahat *değildi*. O an sanki herkes bir çeşit alışveriştеymiş gibi gelmişti bana,

bu tür şeylere alışık değiliz biz, en azından kendi toplumumuzda.

Derken Stuart bir iki fıkra anlatmaya başladı, ama çok heyecanlı olduğu için fıkralar beklenilen etkiyi yaratamadı, zaten pek de ilginç değildi anlattığı şeyler. Sonra Fransa konusu açıldı, Stuart birtakım sıradan şeyler söyleyip durdu: Yok insan orada sırf yerin kokusundan nerede olduğunu bilebilirmiş, yok insanın gözleri bağlı olsa bile nerede bulunduğunu söyleyebilirmiş filan. Ama gene de, önemli olan, onun hem kendisi hem de benim için, *çabalayıp durduğuydu* ve çok dokunaklıydı bu. Anlıyor musunuz, gerçekten dokunaklıydı.

Almanya'dan söz etmek isteyen kekeme adama ne olduğunu merak ediyorum. Umarım birini bulmuştur.

Jenkins'e ne olduğunu merak ediyorum.

O l i v e r Hiçbir şey söylemeyin bana. Tahmin edeyim. Telepatimi arkadaşım Stu'nun safdil, buruşuk ve biraz da steatopygous silueti üzerine ayarlayayım. Steatopygous mu? Bu sözcük, poposu fırlak anlamına geliyor: Hotanto *derrière.*•

Jules ve Jim mi? Haklı mıyım? Evet, yanıldığımı sanmıyorum. Bir seferinde bu filmden söz etmişti, ama yalnızca bana, Gillian'a değil. *Jules ve Jim.* Oskar Werner, kısa, sarışın ve –bunu söylesem mi?– muhtemelen steatopygous olanı; Jeanne Moreau; ve bir de uzun boylu, esmer, zarif ve hiç kuşkusuz öpülesi dişleri olan şu yakışıklı oğlan (neydi adı yahu?). Her neyse, oyuncu kadrosunda hiçbir sorun yok, tek sorun filmin öyküsünü anımsamak. Üçü de birlikte bisiklete biniyorlar, köprülerin üzerinden geçiyorlar ve *eğlenip* duruyorlar, öyle değil mi? Ben eğlendiklerini düşünüyordum. Gelgelelim Stuart'ın, *Jules ve Jim'i* –kuşkusuz hoş bir film, ama savaş sonrası sinema sanatında pek de *önemli* değil– kültürel bir referans olarak göstermeye kalkışması tam da ondan beklenebilecek bir hödüklük! Size şunu şimdiden belirtmekle iyi edeceğimi düşünüyorum. Stuart, Mozart'ın K467 sayılı yapıtını Elvira Madigan konçertosu sanacak bir kişidir. Klasik müzik alanında yeğledi-

• (Fr.) Arka, kıç. (ç.n.)

ği şeyler de kuşların, saatlerin ya da bir tepeyi tırmanan bir trenin çuf çuf sesini taklit eden bir yaylı çalgılar orkestrasıdır. Çok sevimli bir basitliğin kanıtı değil mi bu örnekler?

Belki de Stuart, kız tavlamanın bir yolu olarak Fransız filmleri üzerine bir kursa devam etmişti. Kız tavlamak hiçbir zaman onun *forte*'u* olmamıştı, anlıyorsunuz ya. Kimi zamanlar dörtlü randevular organize ederek onun yardımına koşardım, ne var ki bu randevular hep iki kızın birden zat-ı âli'min dikkatini çekmek için birbiriyle ağız dalaşına girmesiyle sonuçlanır ve Stuart bir köşeye çekilerek surat asar ve kayalara yapışarak yaşayan kabuklu bir deniz hayvanı gibi o her zamanki midye karizmasını sergilerdi. Aman Allahım! Gerçekten de çok kasvetli olurdu bu buluşmalar. Şu da var ki, bizim Stuart bu durumdan ötürü beni kınamaya kalkışırdı sonradan.

"Bana daha fazla yardım etmen gerekir," demişti bir seferinde, acıklı bir ses tonuyla.

"Sana *yardım etmek* mi? Sana *yardım etmek* ha? Kızları ben buluyorum, seni onlarla tanıştırıyorum, akşamın şenlikli geçmesi için elimden gelen her şeyi yapıyorum ve sen tıpkı –bu kültürel göndermeyi lütfen bağışla– *Götterdämmerung*'daki Hagen gibi, bir köşeye çekilip çevrene öfkeli bakışlar atıp duruyorsun."

"Bazen acaba beni sırf hesabı ödeyeyim diye mi çağırıyorsun merak ediyorum."

"Senin gibi banka hesabı kabarık, tuzu kuru biri olsaydım ve bir düşün, senin en eski arkadaşınım ve işsizim" diye anımsattım ona, "sen tutup iki tane soluk kesici kızla çıkıp gelseydin, hesabı ödemekten elbette onur duyardım."

"Özür dilerim," demişti. "Sadece kadınlar karşısında özgüvenimin olmadığını kızlara söylemen gerekmezdi diye düşünüyorum."

"Ah, canını sıkan *bu mu* senin!" Şimdi anlamaya başlıyordum. Bu müthiş planlar herkesi memnun etmek içindi, sadece.

"Derdinin bana bir kız arkadaş bulmak olduğunu sanmıyorum," diye sözünü sonuçlandırdı Stuart, somurtkan bir ses tonuyla.

İşte bu yüzden Gillian'la çıkageldiğinde bayağı şaşırdım. Kim

* (Fr.) Güçlü yanı. (ç.n.)

inanırdı buna? Üstelik, *onu bir şarap barında tavlamış olduğuna* kim inanırdı? Sahneyi lütfen gözünüzün önüne getirin: Kalçasına kadar sıyrılmış saten eteğiyle bir bar taburesinin üzerine tünemiş olan Gillian, kol saatinin bilgisayarında yen'in günlük değerlendirmesini yaparken kravatının düğümünü kayıtsızca çekiştiren Mr Stuart Hughes Beyefendi'nin, çok kısa bir zaman önce şişelenmiş ve kendine özgü rayihasını koruması için özel bir bardakta sunulmuş 1918 tarihli Madère şarabını istediğini sormadan bilen bir barmen, yandaki taburaye yavaş yavaş kayan ve cinselliğinin mis kokusunu belli belirsiz çevresine yayan Stuart, ondan ateşi olup olmadığını soran Gillian, elini Armani takım elbisesinin cebine atarak oradan bağa kaplama Dunhill bir çakmak çıkaran Stuart . . .

Hadi canım, *hadi*! Burada gerçeklerden söz edelim. Konuşulanları bütün ayrıntılarıyla, enine boyuna işittim ve doğrusunu söylemek gerekirse, beklediğinizden ne daha fazla ne de daha az iğrençti. İşe alındığının ertesi haftası kendini kovdurmayı başarmış bir kuşbeyinli (insanın kendini oradan kovdurabilmesi için gerçekten de kuşbeyinli olması gerekir) evet, kuşbeyinli bir banka memuru, bir akşam Stu ile birlikte *Arbeit** sonrası bir tek atmak için Squires Şarap Bar'a gitmiş. Bu adı Stuart'a birkaç kez yinelettim ve o da hep aynı yanıtı verdi: Squires Şarap Bar.

"Yani bundan, buranın kendisini Squire** sanan birine ait bir müessese mi olduğunu, yoksa sizin gibi öteki Squire'lerin canları istediklerinde bir kadeh bir şeyler içmeye gittikleri bir yer mi olduğunu anlamamız gerekiyor?" diye sordum, bir polis soruşturmasını andıran bir tonda.

Stuart sorumu bir süre düşündü: "Seni anlayamıyorum."

"O zaman şimdi meseleye şöyle bak. Kesme işareti neresine konacak bu squiresin?"

"Kesme işareti mi?"

"Squire'ler barı mı yoksa squire'in barı mı oluyor? Aradaki fark büyük."

"Bilmiyorum. Ben bir fark göremiyorum."

"Çok küçük de olsa, bir fark olmalı." Birkaç saniye birbirimize

* (Al.) İş. (ç.n.)

** (İng.) Toprak sahibi soylulara verilen unvan. (ç.n.)

baktık. Stuart'ın demek istediğimi kavradığını hiç sanmıyorum. Sanki, günümüzün beğenisine uyarlanmış *Paul ve Virginie* hikâyesini sistematik olarak baltalamaya çalışıp çalışmadığımı düşünüyormuş gibi bir havası vardı. "Özür dilerim. Hadi devam et."

Her neyse, Kuşbeyinli ile bizim Stu, işte oradaydılar, Squire'in ya da Squire'ler Şarap Bar'da –nasıl hoşunuza gidiyorsa öyle söyleyin– etraflarına bir beyefendi edasıyla caka satıyorlardı ki, içeri kim girse beğenirsiniz. İçeri giren Herr Kuşbeyinli *vieille flamme*'larından* biriydi ve bu küçükhanımın ardı sıra gelen de bizim sevgili Gillian'ımızdan başkası değildi. Bu andan itibaren olayların gidişatı kolaylıkla önceden kestirilebilirdi, tabii bu dörtlü gruptan birisinin Stuart olmaması koşuluyla; zira Stuart böyle dörtlü buluşmalarda hâlâ ambalajı içinde duran bir bastondan kesinkes farksızdır. Bu durumda, o, kendisini, dikkat çekmezliğinin alacakaranlık *oubliette*'inden** nasıl çekip çıkarmayı başardı dersiniz? Bu soruyu sordum ona, tabii daha diplomatça bir tavırla, anlarsınız ya. Ve verdiği yanıt beni ta kalbimden vurdu.

"Konuşacak bir sürü ortak konu bulduk işte. Ve sonra da işler yolunda gitti."

Ah! Bakın da hele Stuart'cığıma. Tristan'ı mı duyuyorum acaba? Don Juan'ı mı? Casanova'yı mı? Yoksa sapkınlıkları ağza alınmaz şu münasebetsiz Marki'yi mi? Yok, yok, eski dostum ve arkadaşım Stuart Hughes'ı duyuyorum. "Konuşacak bir sürü ortak konu bulduk işte. Ve sonra da işler yolunda gitti."

Aman Tanrım! Bana yine öyle kuşkulu kuşkulu mu bakıyorsunuz! Daha fazlasını söylemeniz gerekmez, biliyorum. İffetlilik taslayan sözde bir alçakgönüllü gibi davrandığımı düşünüyorsunuz, öyle değil mi? Ama gerçek öyle değil. Belki de başka tellerden çalıyoruz. Böyle davranıyorum, çünkü Stuart benim arkadaşım. Benim en eski arkadaşım. Onu seviyorum ben, Stuart'cığımı seviyorum. Ve bu da bizi gerilere, taa gerilere – hâlâ 45'lik plaklar aldığımız, kiwi meyvesinin henüz ortalıkta gözükmediği, haki üniforması içindeki Otomobil Derneği temsilcisinin yoldan geçen sürücüleri hâlâ selamladığı, bir paket Gold Flake'in üç kuruşa satın

* (Fr.) Eski sevgilisi. (ç.n.)

** (Fr.) Kuyulu zindan. (ç.n.)

alınabildiği ve bir küçük şişe bal şerbeti aldığınızda paranızın üstünün geri verildiği bir döneme götürüyor. Biz *öyleyiz* işte, Stuart ile ben. Eski Kafadarlar. Ve sakın arkadaşımı küçümsemeye falan kalkmayın ha. Kimi zamanlar, birazcık ağır çekim davrandığı oluyor; kafasındaki eski motor, bir Lamborghini'nin motoru gibi ateşleme yapmıyor ama hedefine varıyor işte, oraya varıyor. Ve kimi zamanlar benden daha çabuk varıyor.

"Senden bir sterlin ödünç alabilir miyim?" İşte okulda –adı neydi okulun yahu? (Stuart mutlaka bilir– Stuart'a sor.) evet ne diyordum, okulda aynı sıraya oturmuştuk. Kafası biraz ağır çalışan ve her nasılsa bir sınıf yükselmeyi becermiş bu çocukla aramızdaki buzları kırmanın nezaket gereği bir davranış olacağını düşünmüştüm. Ama tahmin edin ne oldu? Öğrenim hayatının ulu yaylalarında soluk almaya geçici olarak kabul edilmiş aklı başında herkesin yapacağı gibi bana bir papeli törensi bir edayla uzatmak yerine, tuttu bir yığın şart mart ileri sürmeye başladı: Yok faizmiş, yok yüzdeymiş, yok kâr payıymış, yok piyasa ekonomisinin kurallarıymış, yok fiyat/kazanç oranıymış, yok bilmem neymiş. Ondan bütün istediğim bana yalnızca bir moidore'cik* vermesi iken, beni nerdeyse Avrupa Para Sistemi'ne sokuyormuş gibi davranmaya kalkıştı. Derken parayı niçin istediğimi sordu bana! Sanki onu ilgilendirirmiş gibi bu! Üstelik sanki ben de biliyormuşum gibi bunu! Söylediklerine inanamadığımdan bir kahkaha attım ve bu da sınıf disiplininden sorumlu ihtiyar geko'nun** bana ters ters bakmasına yol açtı. Saçma sapan bir hikâye anlatıp onu yatıştırdım ve tombul ve para konusunda katır gibi inatçı yeni arkadaşımla tartışmaya devam ettim. Birkaç ay sonra ona parasını geri ödedim, ama faiz hadleri konusundaki o gülünç iddialarını ve zırvalarını hiç dikkate almadan, çünkü açıkça konuşmak gerekirse anlaşılmaz şeylerdi bunlar. Ve işte o günden beri içtikleri su ayrı gitmeyen iki arkadaşız.

Onun bir kız arkadaşı vardı. Gillian'dan önce demek istiyorum. Her şeyin üç kuruşa satıldığı eski günlerde. Biliyor musunuz ne diyeceğim? Bunu sizlere söylememe aldırmayacağından eminim –

* Portekiz'in altın parası. (ç.n.).

** Tropikal bölgelerde yaşayan bir kertenkele türü. (ç.n.)

onunla yatmamakta direti yordu. Anladınız mı? Lamba lumba falan olmuyordu. Küçük hanımın mahrem yerlerini keşfetmekten geri duruyordu. Böylesine Stahanovist bir iffet gösterisi birkaç ay sürünce, sonunda kız umutsuzluğa kapılıp ona sevecen davranmaya başladı. Stuart kıza, *onu daha iyi tanımak istediğini* söylüyordu. Ben de ona, kızın istediği de bu ya, *dummkopf** diyordum. Ama söylediklerime hiç kulak asmıyordu. Evet, hiç mi hiç kulak asmıyordu.

Elbette, yalan söylüyor da olabilir; ama, sanırım bunu yapması hayal gücünü çalıştırarak bir adım atmasını gerçekleştiren bir şeydi. Zaten başka kanıtlarım da vardı. Hükümete bağlı araştırmacılar seksle (sekse ilgi / ilgisizlik), besinler (bazı besinlere ilgi / ilgisizlik) arasındaki bağıntıyı çok açık bir biçimde kurmuşlardır. (Söylediğimden kuşku mu duyuyorsunuz? O zaman size şu ayrıntıdan söz edeyim de beyninize kazıyın: En önemli insan pheromone'lerinden ya da cinsel istek uyandıran kokulardan biri de isobütraldehid adını taşır ve bu, güçlü bir nabız gibi atan karbon zinciri içinde, hemen, soya fasulyesi filizlerinin kokusunun yanı başında yer alır! Bunu bir düşünün, amigo.) Yeniden Stuart'a dönecek olursak, eğer daha önce keşfetmediyseniz şimdi keşfedeceksiniz ki, Stuart besinlerin başlıca *raison d'être*'inin** altlaki tabakların üzerinde bulunan çirkin süsleme motiflerini halkın gözünden saklamak olduğuna inanıyor. Oysa çok az kişi –övünmek gibi olmasın ama– evet çok az kişi, Çinlilerin yemek çubuklarını kullanmak konusunda bizim genç Ollie'den daha hızlıdır.

*Ergo.**** yukarıda sözünü ettiğim bu insan davranışı alanında da, hiçbir zaman çok fazla güçlükle karşılaşmadım ben. Aile İnsanın Elini Kolunu Bağlar'ı kendime asla düstur bellemedim. Belki de benim *coureur***** olarak saldığım ün, Stuart'ı iğdiş edilmiş bir hale sokuyor. Ve Shakespeare School of English'de çalışmak da bana bu alanda hiç ayak bağı olmuyor. Okuldan çıktıktan sonra verdiğim özel dersler teke tek kişisel ilişkiler kurmak için son dere-

* (Al.) Taşkafa. (ç.n.)
** (Fr.) Varlık nedeni. (ç.n.)
*** (Lat.) Bu yüzden. (ç.n.)
**** (Fr.) Çapkın. (ç.n.)

ce elverişli. Stuart'ın yatak odama telefon edip en az on beş dilde telefona nasıl yanıt verildiğini öğrenmiş olması pek olası. Ama bundan böyle önemi yok bunun. Onun şimdi Gillian'ı var, öyle değil mi?

Doğrusunu söylemek gerekirse, onun kasıla kasıla Café des Squires'e girip de oradan yanında Gillian ile çıktığı dönemde, benim sürekli görüştüğüm bir kız arkadaşım yoktu. Keyfim pek yerinde değildi ve keyfimin yerinde olmaması beni hep alaycı biri kılıyor, bu yüzden ağzımdan kırıcı bir şaka sözcüğü çıkmış olabilir pekâlâ. Ama onun adına sevindim. Nasıl olur da mutluluk duymazdım onun adına! İkisi birlikte bana ilk geldikleri gün Stuart'ın üstünde nasıl da uslu bir köpecik havası vardı! Kuyruğunu sallamaya, kemiklerin üzerine atılmaya öylesine hevesli bir görünüşü vardı ki, az daha tutup kulaklarının altını gıdıklayacaktım.

Dairemin çok ürkütücü gözükmemesi için bir hayli çaba harcamıştım. Kanepenin üzerine gevşekçe Fas işi bir perde kumaşı yaydım, *Orfeo*'nın 3. Sahnesini pikaba yerleştirdim, bir El Akhbar tütsü çubuğu yaktım. Bunun oldukça iyi bir *bienvenue chez Ollie** etkisi yaratacağını düşünmüştüm. Ah, daha da ileriye gidebilirdim sanıyorum –Stuart'ın kendini daha rahat hissedebilmesi için duvara bir boğa güreşi posteri de asabilirdim– ama kanımca, insanların kişiliklerini tümüyle ortadan kaldırmamak gerekir, yoksa konuklarınız kimin evinde olduklarını pek bilemezler. Kapının zili çaldığında bir Gauloise yaktım ve kendimi yazgımla tanışmaya hazırladım. Ya da belki de Stuart'ın yazgısıyla – bilmem ki.

En azından, perdeleri güpegündüz niçin kapalı tuttuğumu sormadı bana Gillian. Son zamanlarda bu zaafıma getirdiğim açıklamalar gitgide barok bir karaktere bürünmüştü. Davranışımın gerekçesini çok ender görülen bir göz hastalığından, Auden'ın ilk dönem yapıtlarına duyduğum ölümsüz saygıya kadar çeşitli etkenlere bağlarken buluyorum kendimi. Ama belki de Stuart bu konuda Gillian'ı uyarmıştır.

"Tanıştığımıza memnun oldum," dedi Gillian. "Stuart bana sizden söz etti."

---

* (Fr.) Ollie'nin evine hoş geldiniz. (ç.n.)

Derken ben, sırf herkesi biraz rahatlatmak için, *Romeo ve Juliet*'deki Makarova'nın bir taklidine giriştim. "Aman Tanrım!" dedim, kendimi Fas işi perde parçasının üzerine atarak, "Umarım Stuart size bir savaş yarası taşıdığımdan falan söz etmemiştir? Stuart, herkes Arnavutluk kralı Zogo'nun soyundan gelmiyor, ama bütün bu hikâyeyi anlatmanın da hiç âlemi yok ki."

Stuart, Gillian'ın koluna dokundu –daha önce yaptığını hiç görmediğim bir davranıştı bu– ve şöyle mırıldandı: "Söylediği hiçbir şeye inanmaman konusunda seni uyarmıştım." Gillian başıyla bir onaylama işareti yaptı ve o an kendimi birden tuhaf bir biçimde fazlalık hissettim. Tuhaf diyorum çünkü karşımda yalnızca ikisi vardı, normal olarak kendimi fazlalık hissedebilmem için bundan daha fazla kişiye gerek vardır.

İzin verin de o gün Gillian'ın neye benzediğini anımsamaya çalışayım. Çehresinin ve endamının tam bir yansımasını belleğimin emanet bagajına yerleştirmeyi başarmış sayılmam; ama *sanıyorum* adaçayı ile yabankerevizi arası renkte bir gömlek, taş yıkama bir 501 blucin, yeşil çoraplar ve gülünç bir biçimde estetik dışı olan bir çift jogging ayakkabısı giymişti. Kulaklarının üstünde kesilmiş ve geriye atılmış *marron** saçları serbestçe sırtına düşüyordu; makyaj yapmamış olmasının bahşettiği solgunluk, kahverengi gözlerinin cömertliğine dramatik bir hava veriyordu; küçücük ağzı ve ince uzun oval yüzünde oldukça aşağılarda yer alan ve kendine güvenen biri olduğu izlenimini uyandıran burnu, alnının kavisli yüksekliğini daha da belirgin kılıyordu. Kulaklarının neredeyse hiç memesi olmaması da dikkatimden kaçmadı; Darwin'in kuşkusuz bir açıklama getirebileceği, gitgide daha yaygın olarak görülen, genetik bir özellik olsa gerekti bu.

Evet, sanıyorum, üzerimde böyle bir izlenim bıraktı Gillian.

Şimdi, şu noktayı belirtmek gereğini duyuyorum ki, ben, bir insanın kişiliğine ancak çetin birtakım gezinip dolanmalardan sonra yaklaşılabileceğini iddia eden, ağzı laf yapan şu kişilerden biri değilim. Doğu Avrupa'daki siyasal çalkantılar, Afrika'daki en son *hükümet darbesi*, balinaların hayatta kalma şansları ya da Grön-

* (Fr.) Kestane rengi. (ç.n.)

land'a son zamanlarda tebelleş olan şu alçak basınç belası gibi birtakım güncel olayları araya sokarak meselenin özünden bir arpa boyu sapmayı asla düşünmüyorum. Bu yüzden, Gillian ile onun Squire'ına bir fincan Formoza Oolong'ı ikram eder etmez, Gillian'a kaç yaşında olduğunu, neyle uğraştığını ve annesinin ve babasının hâlâ hayatta olup olmadıklarını sordum.

Gillian bütün sorularıma keyifle karşılık verdi; oysa Stuart bir tavşan burnu gibi kıpır kıpırdı. Gillian yirmi sekiz yaşındaydı; annesiyle babası (annesi Fransız, babası İngiliz'di) birkaç yıl önce ayrılmışlardı – pederi bir tazeyle kaçmıştı; ve kendisi şu ara, yılların yol açtığı aşınmayla canlılığını yitiren boya pigmentlerinin yeniden canlandırılması işinde çalışıyordu. Ne dediniz? Ah, şey, tabloları restore ediyordu.

Gitmelerinden önce Gillian'ı bir köşeye çekip birtakım öğütlerde bulunmaktan kendimi alamadım; verdiğim bu öğütlere göre jogging ayakkabıları ile birlikte 501 blucin giymek, açıkça bir *désastre** idi ve onun güpegündüz ta daireme kadar sokaklarda böyle boy göstermesine ve herkesin alay konusu olmamasına şaşıp kalmıştım.

"Söylesenize bana," demişti. "Siz şey yapmıyorsunuz ya. . ."

"Ben ne?" diye konuşmaya zorladım onu.

"Siz . . . siz makyaj falan yapmıyorsunuz ya?"

* (Fr.) Felaket. (ç.n.)

III
O yaz harikaydım

S t u a r t Lütfen Oliver'a karşı öyle öfkelenmeyin. Her şeyi biraz abartıyor ama aslında çok iyi kalpli ve kibar bir insan. Çoğu kimse ondan hoşlanmıyor, hatta bazıları bayağı nefret de ediyor, ama iyi taraflarını görmeye çalışın lütfen. Kız arkadaşı yok, neredeyse meteliksiz ve nefret ettiği bir işe saplanıp kalmış. Alaylarının çoğu cesaret gösterisinden başka bir şey değil ve şakalarına ben katlanıyorsam, siz niye katlanamayasınız ki? Yaptıklarını, kuşkusuna vermeye çalışın. Benim hatırım için. Ben memnunum. Lütfen üzmeyin beni.

On altı yaşındayden, gençler için bir hostelde kalmıştık. Otostopla İskoçya'ya kadar gitmiştik. Ben önümüzden geçen her arabanın bizi alması için uğraşıyordum; oysa Oliver, yalnızca hoşuna

giden arabalara parmağını kaldırıyor, hatta zaman zaman da arabalarını beğenmediği sürücülere sövüp duruyordu. Bu yüzden bu otostop serüveninde pek başarılı olamadık. Ama gitmek istediğimiz yere vardık. Durmadan yağmur yağıyordu ve hava biraz açtığında ya da bizi hostelden attıklarında, ya sağda solda aylak aylak dolaşıyor ya da otobüs duraklarında oturuyorduk. Her ikimizin de anorakları vardı, ama Oliver kapüşonunu hiçbir zaman kullanmıyordu, kapüşonun kendisine bir keşiş görüntüsü verdiğini ve Hıristiyanlığı onaylamak istemediğini söylüyordu. Bu yüzden de benden daha çok ıslanıyordu.

Bir seferinde bütün günü –sanırım, Pitlochry yakınlarında bir yerde– bir telefon kulübesinde amiralbattı oynayarak geçirdik. Kareli kâğıt üzerine birbirini kesen yatay ve dikey çizgilerin çizildiği ve her bir oyuncunun, boş kutulara, bir zırhlı (dört kutu), iki kruvazör (üç kutu), üç destroyer (iki kutu) vb. yerleştirme hakkı olduğu bir oyun bu; oyunun amacı rakibin donanmasını batırmak. Bu oyunu defalarca oynadık. Birimizin telefon kulübesinin zeminine oturması, ötekimizin ise telefon rehberlerinin bulunduğu rafa dayanarak ayakta durması gerekiyordu. Ben sabahı zeminde oturarak, öğleden sonrayı ise rafa dayanıp ayakta durarak geçirmiştim. Öğlen yemeğinde köydeki bir dükkândan satın aldığımız yulaf unundan yapılma kekleri yemiştik. Bütün gün boyu amiralbattı oynadık ve hiç kimse de telefon etmeye gelmedi. Kimin kazandığını anımsayamıyorum. Öğleden sonra geç vakitlerde hava açmış ve yürüyerek hostele geri dönmüştük. Ben kapüşonumu kaldırmıştım ve saçlarım kuruydu; Oliver'inki ise hâlâ sırılsıklamdı. Güneş çıkmıştı, Oliver kolunu benim koluma geçirmişti. Bahçesinde oyalanan bir hanımın önünden geçiyorduk. Oliver onu kibarca selamlayarak, "Bakın, madam, kuru keşiş ile ıslak günahkâr," dedi. Kadıncağız çok şaşırmıştı ve biz, adımlarımızı birbirine uydurarak, kol kola yürümeye devam ettik.

Gillian'la tanışmamızdan birkaç hafta sonra onu Oliver'ı görmeye götürdüm. Ona ilkin birtakım açıklamalarda bulunmak zorunda kaldım. Beni tanımış olmanın zorunlu olarak en iyi arkadaşımın nasıl biri olduğunu anlamak anlamına gelmediğini ve Oliver'ın insanları kendine düşman edebilecek biri olduğunu söyle-

dim. Oliver'ın biraz eksantrik birtakım alışkanlıkları ve zevkleri olduğunu, ama bunları görmezden gelebilirse gerçek Oliver'a çok çabuk erişebileceğini belirttim. Onu, muhtemelen salonun perdelerinin çekili ve odada tütsü kokusu olabileceği, ama sanki olağandışı hiçbir şey fark etmemiş gibi davranırsa, her şeyin yolunda gideceği konusunda uyardım. Gerçekten de, Gillian, sanki olağandışı hiçbir şey yokmuş gibi davrandı, öyle ki Oliver'ın bundan pek hoşnut kalmadığından şüphelenmeye başladım. İyice düşünülüp taşınılırsa, Oliver gerçekten de etrafında biraz çalkantı yaratmaktan hoşlanıyor. Başkalarının da kendinde şok yaratmasından büyük zevk duyuyor.

"Arkadaşın bana dediğin kadar tuhaf değildi," dedi Gillian dışarı çıktığımızda.

"Güzel."

Oliver'ın her zamankinin tersine iyi davranmış olduğunu söylemedim.

"Ondan hoşlandım. İyi vakit geçirilecek biri. Oldukça da yakışıklı. Acaba makyaj falan mı yapıyor?"

"Bildiğim kadarıyla yapmaz."

"Işıktan ötürü olmalı," dedi Gillian.

Daha sonra, tanduri yediğimiz akşam yemeği sırasında, ikinci biramı içiyordum ki, bana ne oldu tam olarak bilmiyorum, sorular sorabilirim ve Gillian da bu sorulara aldırış etmez duygusuna kapıldım.

"Peki *sen* makyaj yapıyor musun?" Bu arada başka bir konu üzerine konuşuyorduk ve benim sorum tamamen beklenmedik bir anda ağzımdan çıkmıştı, ama zihnimin bir köşesinde sanki o an hep Oliver'dan söz ediyormuşuz gibi geliyordu bana. Ve Gillian'ın bana yanıt veriş tarzı da, sanki o da hep Oliver'dan söz ettiğimizi düşünüyormuş gibiydi; ve sanki bu arada binbir türlü konuya değinmemişiz, konuşmada hiçbir kopukluk olmamış gibiydi, bu beni bayağı neşelendirdi.

"Hayır, anlaşılmıyor mu bu?"

"Doğrusu, bu işlerden pek anlamam."

Gillian'ın önünde yarısı yenmiş bir piliç tikka ile yarısı içilmiş bir bardak beyaz şarap vardı. Aramızda, alevi eriyen gölcüğüne gö-

mülmeye başlayan koskoca kırmızı bir mumla plastikten mor bir Afrika menekşesi duruyordu. O mumun ışığında Gillian'ın yüzüne ilk kez doğru dürüst baktım. Şey . . . onu siz de görmüştünüz, değil mi? Sol yanağının üzerindeki şu küçük çilleri fark ettiniz mi? Mutlaka görmüşsünüzdür, değil mi? Neyse, o akşam, saçları kaplumbağa kabuğundan iki toka ile arkadan tutturulmuştu ama bir kısmı gene de kulaklarının üzerine düşüyordu; gözlerinde depderin bakışlar vardı ve o gün kendimi ona bakmaktan bir türlü alamadım. Mum alevi yüzüne titreşen bir ışık düşürdüğü sürece ona baktıkça baktım ve kendimi ona bakmaktan bir türlü alamadım.

"Ben de yapmıyorum," dedim sonunda.

"Ne yapmıyorsun?" Bu kez aradaki bağı otomatik olarak kuramamıştı.

"Makyaj yapmıyorum."

"Pekâlâ. 501 blucinle birlikte jogging ayakkabısı giymeme bir itirazın var mı?

"Benim açımdan ne istersen giyebilirsin."

"Bu biraz atakça bir yargı olmuyor mu?"

"Ben kendimi atak hissediyorum."

Daha sonra arabamla onu bir kız arkadaşıyla paylaştığı dairesine geri götürdüm ve o anahtarlarını ararken, paslı parmaklığa dayanıp öylece durdum. Derken kendisini öpmeme izin verdi. Onu nazikçe öptüm, sonra ona baktım ve onu bir kez daha nazikçe öptüm.

"Makyaj yapmazsan," diye fısıldadı, "akma riski de olmaz."

Onu kucakladım. Kollarımı vücuduna dolayıp onu kucakladım, ama onu bir daha öpmedim çünkü ağlamak üzereydim. Sonra onu bir kez daha kucakladım ve kapının aralığından içeriye doğru ittim, çünkü bu durum biraz daha sürerse *ağlayacağımı* düşünüyordum. O gittikten sonra, tek başıma kapı önünde ayakta durdum ve gözlerimi açıp kapayarak derin derin soluk aldım verdim, aldım verdim.

Birbirimize ailelerimiz hakkında bildiklerimizi anlattık. Babam birkaç yıl önce kalp krizinden ölmüştü. Annemin sağlığı çok iyi gözüküyordu – hatta gerçekte her yanından sağlık fışkırıyormuş gibi gözüküyordu. Derken o da kansere yakalandı, vücudunun her yanına yayılan bir kanser.

Gillian'ın annesi Fransız'dı – yani, Fransız, demek istiyorum.

Babası okul yöneticisiymiş, staj yapmak için bir yıllığına Lyon'a gitmiş ve oradan dönerken Mme Wyatt da yayındaymış. Babası, okuldan bir yıl önce ayrılmış olan bir öğrencisiyle birlikte kaçtığında Gillian on üç yaşındaymış Baba kırk iki, kızsa on yedisindeymiş. Gerçekte ilişkilerinin, babasının onun öğretmeni olduğu dönemde –kız o zamanlar on beşinde olmalıydı– başladığı ve kızın hamile olduğu yolunda söylentiler varmış. Eğer birlikte ortalıkta gözükecek olsalarmış korkunç bir skandal patlayabilirmiş. Ancak onlar ortadan kaybolmuşlar, hiç kimse izlerine rastlayamamış. Mme Wyatt için müthiş bir durum olmuş olmalı. Tıpkı insanın kocasının hem ölmesi hem de sizi bir başka kadın için terk etmesi gibi.

"Nasıl etkiledi bu seni?"

Gillian bana sanki çok aptalca bir soru sormuşum gibi baktı.

"Istırap çektik, ama atlattık."

"Yine de on üç yaşında . . . bilemiyorum, terk edilmek için çok kötü bir yaş."

"Her yaş kötü zamandır terk edilmek için," dedi. "Beş yaş da, on yaş da. On beş yaş da kötü bir zamandır."

"Ben sadece demek istiyordum ki, okuduğum makalelere göre..."

"Kırk yaş çok kötü olmazdı," dedi birden, daha önce duymadığım neredeyse sert bir tınıyla karışık neşeli bir sesle. "Evden kaçmak için benim kırk yaşıma gelmemi bekleseydi, sanırım çok daha iyi olurdu. Belki de bu tür şeyler için kural koymalılar."

Böyle bir şeyin başına bir daha gelmesini hiç istemem, diye düşündüm. El ele tutuşarak, suskun kaldık. Şu anda aramızda anababalarımızdan yalnızca biri vardı. İkisi ölü, biri ise kayıptı.

"Keşke yaşam bankacılık gibi olabilseydi!" dedim. "Bankacılığın açık seçik bir şey olduğunu söylemek istemiyorum. İnanılmaz derecede karmaşık yanları var bankacılığın. Ama yeterince çaba gösterirsen, sonunda onu anlayabilirsin. Ya da, her zaman, bir yerde onu anlayan birisi çıkıyor, çok sonra olsa bile, çok geç olsa bile. Yaşamın güç yanı, bana öyle geliyor ki, daha onu anlayamadan çok geç olması." Bana dikkatli dikkatli baktığını fark ettim. "Bu kadar karamsar olduğum için özür dilerim."

"Karamsar olmana izin var. Çoğu zaman neşeli olman koşuluyla tabii."

"Pekâlâ."

O yaz boyunca neşe*liydik*. Yanımızda Oliver'ın olmasının payı vardı bunda, eminim ki vardı. Shakespeare School of English iki aylık bir süre için neon ışıklarını söndürmüştü ve Oliver ne yapacağını pek bilemiyordu. Aksini iddia ediyordu ama ben dediklerine inanmıyordum. Birlikte sağa sola gidiyorduk. Pubiarda içiyor, kumar makinelerinde oynuyor, dans etmeye gidiyor, filmler seyrediyor. canımız ne zaman istese aptal aptal şeyler yapıyorduk. Gillian ile ben birbirimize yavaş yavaş âşık oluyor ve birbirimizin gözlerinin içine bakmak, el ele tutuşmak ve birlikte yatmaktan başka bir şey düşünmüyorduk. Tabii bütün bunları da yapıyorduk, ama aynı zamanda Oliver'la birlikte de dolaşıyorduk. Düşündüğünüz gibi değildi – birbirimize âşık olduğumuzu sergilemek için bir tanık falan istemiyorduk; Oliver yalnızca birlikte olunması kolay birisiydi.

Deniz kenarına gitmiştik. Frinton'ın kuzeyinde bir plajdı; orada dondurma ve akide şekeri yedik, güneşlenmek için şezlong kiraladık ve Oliver adlarımızı büyük harflerle kuma yazdırıp, yazıların yanında ayakta fotoğraflarımızı çekti. Bundan sonra denizin yükselmesiyle birlikte adlarımızın silinişini seyrettik ve hüzünlendik. Hepimiz de çocuklar gibi birazcık ağlayıp sızlanıyor ve rol yapıyorduk ama, aslında kalplerimizin ta derinliklerinde içten içe adlarımızın silinmesinden ötürü gerçekten de üzüntü duyuyor*duk*. Derken Gillian, Oliver'ın bir sözlük gibi konuşmasına ilişkin o sözü söyledi ve Oliver şamata yapmaya koyuldu; tabii hepimiz de güldük.

Oliver da değişmişti. Normalde kızlarla çıktığımızda, hiç niyet etmese bile son derece rekabetçi olurdu. Ama sanırım şimdi kazanacak hiçbir şeyi de yoktu, kaybedecek hiçbir şeyi yoktu ve bu da her şeyi daha kolaylaştırıyordu. İçten içe üçümüz de çok müstesna bir an yaşamakta olduğumuzu, bunun ilk ve son yazımız olduğunu, çünkü Gillian ile benim birbirimize yavaş yavaş tutulduğumuz bir başka an olmayacağını da biliyorduk. Müstesna bir yazdı bu; ve hepimiz de bunu hissediyorduk.

Gillian Üniversiteden ayrıldıktan sonra sosyal görevlerde çalışmak üzere eğitim kurslarına başladım. Ama fazla uzun sürmedi. Bu kurslardan birinde bir eğiticinin söylemiş olduğu bir şeyi anımsıyorum. Şöyle demişti eğitici: "Unutmayın ki her durum müstesnadır ve aynı zamanda her durum sıradandır."

İnsanın, kendisinden Stuart gibi söz etmesindeki yanlış, bunun acele sonuçlar çıkarsamaya götürmesidir. Sözgelimi, insanlar babamın bir kız öğrencisiyle kaçtığını öğrenince, hakkımda şu iki şeyden birini, bazen de ikisini birden düşünüyorlar. Birincisi şu: Eğer baban senden ancak iki yaş daha büyük birisiyle kaçtıysa, muhtemelen *aslında gerçekte seninle* kaçmak istiyordu. İkinci olasılık ise şu: Babaları başkalarıyla kaçmış olan kızların çoğu yaşlı erkeklerle ilişki kurarak bunu telafi etmeye çalışırlar. Siz de yoksa bu duruma mı düştünüz?

Buna şöyle yanıt vereceğim ki: İlkin, tanık, bir mahkeme önünde değildir ve bu mesele hakkında sorguya çekilmemektedir; ikinci olarak bir şeyin 'çok iyi bilinen bir gerçek' olması onun *benim* hakkımda da çok bilinen bir gerçek olduğu anlamına gelmez. Her durum hem sıradan hem de aynı zamanda bir istisnadır. Yeğlemelerinize göre, bunu böyle formüle edebilirsiniz.

Stuart ile Oliver'ın niçin böyle davrandıklarını bilmiyorum. Oyunlarının bir başkası olmalı bu. Sözgelimi Stuart'ın Picasso diye birini hiç duymadığını iddia etmesi ya da Oliver'ın iplik eğirme makinesinden sonra icat edilmiş hiçbir makineden anlamadığını söylemesi. Ama benim katılmak istediğim bir oyun değil bu, çok teşekkür ederim, öylesini istemiyorum ben! Oyunlar çocuklar içindir. Bazen düşünüyorum da ben çocukluğumu çok erken yitirdim.

Bütün söylemek istediğim şu: Stuart'ın, Oliver'la birlikte geçirilen o yazı yorumlayışını tümüyle paylaşmıyorum. Evet, çoğu kez ikimiz baş başaydık ve birlikte yatmaya başladık ve bütün öteki şeyleri yaptık; ama her ikimiz de, insanın birine âşık olduğunda yalnızca sevdiğinin dizi dibinde yaşayamayacağını bilecek kadar aklı başında kişilerdik. Ama bu, bence her yere zorunlu olarak Oliver'la birlikte gitmemiz gerektiği anlamına gelmiyordu. Elbette ondan hoşlanıyordum, insan Oliver'ı bir kez tanıyınca ondan hoş-

lanmazlık edemez – ama o her şeyi tekeline almaya eğilimliydi. Neredeyse her yapacağımızı bize söylüyordu. Gerçekte yakınıyor değilim. Yalnızca küçük bir düzeltme yapıyorum.

Her şeyi böyle habire konuşmanın yanlışı da burada işte. Sözü edilen kişi hiçbir zaman tümüyle doğru gözükmüyor.

Stuart'la tanıştım. Âşık oldum. Evlendim. Daha ne diyeyim?

O l i v e r O yaz harikaydım. Ne diye 'o yaz' olarak deyip duruyoruz ki? Sonuçta sadece *geçen* yazdı işte. Sanırım bu çok mükemmel biçimde geçtiği; tam olması gerektiği gibi renkli, dolu dolu geçtiği için. En azından belleğimizde böyle yer etmiş ve her birimiz de bunu o zamanlar, *il me semble*,* adeta derimiz altına işlemiş gibi kavradık. Üstüne üstlük, ben harikaydım.

Kapılarını tatil için kapamazdan önce Shakespeare School'da işler pek iyi gitmiyordu. Okula yavaş yavaş belli bir alacakaranlık zihniyeti sızmıştı ve bu zihniyet hiç kuşkusuz, yerinde duramayan Squire ile onun Milady'sinin, haberdar etmeyi yararsız bulduğum bir konudaki yanlış anlamalarından kaynaklanıyordu; ve onların akıllarından geçeni görerek haksızlık bu diye düşünüyordum. Ancak problemlerden birini, yabancı öğrencilerim konusundaki en önemli sorunlardan birini de keşfetmiştim: Öğrencilerim İngilizce'yi pek iyi konuşamıyorlardı. Bütün sorun bundan kaynaklanıyordu. Demek istiyorum ki kız sınıfta karşımda kırıtıyor ve bana gülümsüyor ve Ollie de, zavallı budala kuşbeyinli Ollie de, bu dışsal davranış tiklerinin karşılıklı bir cazibenin güvenilir göstergeleri olduğu gibisinden aceleci bir sonuca varıyordu. Bütün bunlar, kanımca hiç de şaşırtıcı olamayan bir şekilde, bir yanlış anlamaya yol açıyordu ki bu yanlış anlama sonuçta hayıflanılacak bir şey olmakla birlikte, bu talihsiz öğretmen adına hiç kuşkusuz hiçbir suçluluk unsuru barındırmıyordu. Ve genç kızın benim dairemden kaçma arzusuna karşı koymuş olduğum, kızın hıçkıra hıçkıra ağladığını gördüğüm halde kılımı bile kıpırdatmamış olduğum –benim gibi bir opera âşığı nasıl olur da gözyaşı bezlerinin bu taşkınlığına karşılık vermeden durabilirdi?– evet bütün bunlar sadece gülünç birer

* (Fr.) Bana öyle geliyor ki (ç.n.)

abartmaydı. Yıllar önce sönmüş bir volkandan atılmış korkunç bir lav parçası olan müdür, özel dersleri bırakmamda ısrar etti. Yapmacık bir edayla gülümseyerek *cinsel taciz* ifadesinin aramızdaki havada karanlık bir cümle gibi asılı kalmasına meydan verdi ve yaz tatili sırasında çalışma koşullarımın yeniden gözden geçirilebileceğini belirtti. Bunun üzerine ben de, onun ileri sürdüğü çalışma koşullarının, ancak anestezisiz yapılan bir rektum ameliyatıyla karşılaşabileceği yanıtını verdim; bu yanıtım ise, belki de bu koşullar altında meseleyi, Polis Gücü aracılığıyla, Majesteleri'nin Adaleti'nin görkemli otoritesi önüne ya da en azından, patronlar ile işçiler arasındaki *contretemps*'i* çözüme kavuşturmak adına oyalayıp duran bir mahkemenin önüne çıkarmanın, en iyi hal çaresi olacağını önermeye götürdü. Elbette böylesi kararların tümüyle onun iyi niyetine kaldığını belirttim ve sonra da dalgın, düşünceli bir havaya girerek, Rosa'nın geçen hafta bana İngiltere'deki sosyal âdetler konusunda sormuş olduğu bir soruyu anımsamaya çalıştım. Her yarıyıl okulda kaydettiğimiz ilerlemeyi araştıran yaşlı beyefendilerin, görüşmelerde nereye oturmanız gerektiğini göstermek amacıyla ellerini kanepe minderlerinin üzerine koymaları ve sonra oturduğunuzda da ellerini kaldırmayı unutmaları normal miydi, diye sormuştu Rosa. Vermiş olduğum yanıtı müdürün de bilmesinin iyi olacağını düşündüm: Rosa'ya, bunun bir hal ve tavır meselesinden çok bir fizyoloji meselesi olduğunu ve aşırı çökkünlük ve yaşlılık durumlarında, iki ve üç başlı kol kaslarının güçsüzleşmesinin beyin GHQ'sünü çalıştırılan parmağa bağlayan komuta zincirinde bir aksaklığa yol açabileceğini açıklamıştım. Şimdi olduğu yerde hafifçe sallanıp duran müdüre, Rosa gittikten sonra, son on iki ay boyunca, bu konuda bir iki kız öğrencinin daha bana danışmaya gelmiş olduğunu söylemek hatırıma geldi. Kızların kim olduklarını tam olarak anımsayamıyordum, ancak *in statu pupillare*** olan bu kızları, *décontractée**** bir atmosfer içinde –daha çok bir polis baskınında olduğu gibi diyelim– evet böyle bir atmosfer içinde gözümün önüne getirmek ne kadar zor olsa da, bütün bu meselenin

* (Fr.) Uyuşmazlık, itilaf. (ç.n.)
** (Lat.) Öğrenci konumunda. (ç.n.)
*** (Fr.) Gevşemiş. (ç.n.)

'80'li Yılların Britanyası' adlı haftalık derslere ek bir bölüm olarak tartışılabileceğine emindim. Bu arada müdür, neredeyse akademisinin dışındaki floresan levha gibi bembeyaz olmuştu ve aramızda arkadaşlık duygusundan tümüyle yoksun bir hava içinde birbirimizin gözlerinin aklarına bakıp durduk. İşimi kaybedebileceğimi aklımdan geçirdim, ama belli de olmazdı. Filim onun vezirini köşeye sıkıştırmıştı; onun fili de benim vezirimi köşeye sıkıştırmıştı. Olduğumuz durumda mı kalacaktık, yoksa karşılıklı olarak birbirimizin taşlarını mı yiyecektik?

O yazki harikalığımı değerlendirebilmek için bütün bunların hesaba katılması gerekiyor. Dediğim gibi, meslek yaşamımdaki bu tatsızlıkla Stu ile Gillie'nin canlarını sıkmadım. Edindiğim deneyimlere göre paylaşılan bir sıkıntı, yarı yarıya bölüşülen bir sıkıntı değil, dedikodunun güçlü hoparlörleriyle yayılan bir sıkıntıdır. Hey, söylesenize! İçini, büyük sıkıntıyla sızlanıp duran Ollie'nin üzerine hâlâ boşaltmayı arzu eden biri var mı acaba?

Geriye dönüp baktığımda, biraz keyifsiz oluşumun bana belki de faydası dokunmuştur diye düşünüyorum. Mutluluklarının doruğundayken bana ön sıralardan bir yer ayırmış olmaları, melankolimi yenmemde kesinlikle bana yardımcı oldu. Ve onlara bunun karşılığını ödemenin, küçük *bonheur** fideliklerini filizlendirmek ve yeşertmek, köklendirmek ve tomurcuklandırmaktan başka daha pratik nasıl bir yolu olabilirdi? Yerimde duramayan varlığım sayesinde, arzu edilmeyen şeyleri onlardan uzak tuttum. Onların haşere ilacı, onların kedi tozu, onların salyangoz savan hapı oldum.

Size şunu söyleyeyim ki, Eros'çuluk oynamak, yalnızca Arkadya'nın çevresinde uçuşmak ve âşıklar sonunda öpüştüklerinde yüreğimizin titrediğini hissetmek değildir. Bunun aslında, tren tarifeleriyle, sokak planlarıyla, sinema seanslarını gösteren çizelgelerle, mönülerle, parayla ve organizasyonla bağlantısı vardır. Hem şen şakrak bir eğlence adamı, hem de esnek bir psikiyatr olmanız gerekir. Varken yok ve yokken var olabilmek gibi çifte bir hünere sahip olmanız gereklidir. Sakın gelip de bana Aşk'ın gamzeli pezevenginin, paraları yan cebine indirmediğini söylemeye kalkışmayın!

* (Fr.) Mutluluk. (ç.n.)

Size küçük bir kuramımdan söz edeceğim. Gillian'ın babasının; kızı daha on on iki ya da on beş ya da ne bileyim onun gibi bir yaşta –sanki bütün yaşlar için geçerli değilmiş gibi 'etki altında kalınacak bir yaş' diye adlandırılan bir yaşta– bir deniz perisiyle kaçtığını biliyorsunuz. Şimdi şu kadarını söyleyeyim ki, Freudçuluğun boğucu inlerinde şöyle deniyor: Bir babanın evini böylesine terk etmesinin yol açtığı psikolojik yara, genç bir kızı –bu kız bir delikanlının ardına düşecek çağa geldiğinde– çekip giden baba arketipinin yerine konacak birini aramaya yöneltir. Başka bir deyişle, bu tür kızlar daha yaşlı erkeklerle düzüşürler. Bu bana patolojik yanı olan bir şey gibi gelmiştir hep. İlkin şunu söyleyeyim, siz hiç yaşlı erkeklere, genç kadınları baştan çıkaran bu tür yaşlı erkeklere yakından şöyle bir baktınız mı? Afralı tafralı çapkınca bir yürüyüş, düz beni dedirten bronz bir ten, pırıl pırıl parlayan manşetler, kuru temizleyiciden yeni çıkma bir elbise kokusu. Parmaklarını dünya sanki babalarının uşağıymış gibi şaklatırlar. Talep ederler, beklerler. . . İğrençtir bu. Özür dilerim ama, yaşlılık lekeleriyle dolu şu ellerin küçük körpe memeleri sıkıştırdığını düşününce midem bulanıyor – beni bir lavaboya yetiştirin, *pronto!* Sözünü etmek istediğim ikinci nokta ise kavrayış sınırlarımı aşıyor: Babacığınızın yerine koyduğunuz adamlarla yatarak, *la fleur de l'âge*'ınızı* bir yığın yaşlı herife vererek tepki mi gösteriyorsunuz? Ah, diye yanıt veriyor buna kitaplar: Kızın yaptığı şey aslında, kendisinden hoyratça koparılıp alınan güvenlik duygusunun yerine bir başka şey koymaya çalışmak; o kız, kendisini *terk etmeyecek* olan bir baba arıyor. Hiç kuşkusuz böyle. Ama *benim* söylemek istediğim şu: Eğer başıboş bir köpek tarafından ısırılmışsanız ve yaranız da iltihaplanmışsa, başıboş köpeklerle bir arada olmayı hâlâ sürdürmek makul bir davranış mıdır? Her şeyi düşünüp tartarsanız, köpeklerle bir arada olmanın akıl kârı olmadığını anlarsınız. Kendinize bir kedi alın, küçük bir kuş edinin, ama ortalıkta başıboş köpeklerin olduğu yerlerde dolaşmayın. Oysa, sözünü ettiğimiz kız ne yapıyor? Başıboş köpeklerle dolaşıyor. Şunu kabul etmemiz gerekir ki, bu noktada, Akıl tarafından temizlenip arıtılması gereken kadın psişesinin karanlık bir bölgesinde bulunuyoruz. Ayrıca, bu bölgeyi tiksinç bul-

* (Fr.) O yaşların çiçeği. Burada 'kızlık' anlamında. (ç.n.)

duğumu da söyleyeyim!

Şimdi, benim bu kuramımın söz konusu duruma nasıl uygulanabileceğini sorabilirsiniz. Gerçekten de benim steatopygous can ciğer dostumun, yukarıda sözünü ettiğim kır saçlı Lothario ile, yani terütaze bir fıstığı günbatımında arabasına atıp, çekip giden adamla, sözün kısası Gill'in babasıyla yaşça bir benzerliği yok. Ama insan Stuart'a daha yakından bakınca, şu anda *d'un certain âge** olmadığı, ama pekâlâ o yaşlarda olabileceği sonucuna varmak zorunda kalıyor. Meselenin verilerini gözden geçirelim: Stuart'ın orta koyulukta iki gri takım elbisesi ve siyaha çalan iki gri takım elbisesi daha var. Stuart, *dirigeants*'ı** çizgili donlar giyen ve Stuart'ı kollayan ve de emekli olana değin de onu gözeteccikleri bir bankada –artık her ne yapıyorsa!– çalışıyor. Emekli sandığı aidatlarını ödüyor ve bir yaşam sigortası yaptırmış durumda. Bir de bir gayrimenkulden ek bir geliri var. İsteklerinde ılımlı ve (sizin yüzünüzü kızartmak pahasına) cinselliği biraz ölgün. Yaşı ellinin üzerinde olanların kabul edildiği büyük mason locasına girmesine tek engel, yalnızca otuz iki yaşında olması. Ve Gillian da bunun farkında, istediği de bu. Bohem yaşantının ortalığı birbirine katan hareketliliği, Stu ile evliliğin ona vaat ettikleri arasında yer almıyor. Gillian, kendini, karşısına çıkacak en yaşlı erkeklerin en gencine vermekten başka bir şey yapmadı.

Ama onlar bir *Anglia plage*'ında*** birbirleriyle koklaşır ve benim kendilerini dikizlemeyeceğimi varsayarlarken, bütün bunları orta yere sermek adil bir şey mi acaba? Bir arkadaştan beklenecek şey değil bu. Zaten ben de, kızlardan yana şansı pek olmayan Stuart'ın adına, bu işe memnun oldum. Yaşamına daha önce giren kızlar, Stuart'a sanki mutlaka fırın eldiveni takmasını söylemişler gibi, Gillian'ın eline ürkütücü bir minnetle yapışmıştı. Onun yanındayken beceriksizliği biraz azalmış gibi görünüyordu. Hatta daha bile iyi dans ediyordu. Tabii ondan belli bir tepinmeden daha fazlasını beklemek mümkün değildi, ama o yaz yine de elini ayağını oynatma sanatına ne yaptığını bilmez bir canlılık getirmeyi başarmış-

* (Fr.) Orta yaşlı. (ç.n.)
** (Fr.) Yöneticiler. (ç.n.)
*** (Fr.) Anglia yöresindeki bir plaj. (ç.n.)

tı. Gillian dans kartına adını ne zaman yazdırmaya kalksa, ürkütücü karşılaştırmalarla tahrik eder gözükmemek gibisinden yüce gönüllü bir arzuyla, kendimi dizginliyordum. Hatta kimi zamanlar, dans pistinin üzerindeki iki yana sallanışlarımda, biraz anormal biçimde beceriksiz kaldığım da olmuyor muydu? Belki de. Buna herkes kendisi karar vermeli!

İşte o yaz bu durumdaydık. Üzüntüler gündemde değildi. Frinton'da, şangır şungur iki saat boyunca, aralıksız olarak tek kollu oyun makinelerinde oynadık ve bir tek kez olsun üç meyveyi aynı sıraya getiremedik – ama buna üzüldük mü acaba? Gene de, insanın içini parçalayan bir anı anımsıyorum. Bir plajdaydık ve birimiz –oyunlara öncülük eden hep ben olduğumdan herhalde gene ben– adlarımızı büyük harflerle kumların üzerine yazma fikrini ortaya atmıştı. Birimiz gezinti yerine kadar çıkacak ve oradan, önce yazılarla fotoğrafımızı çekecekti. Beowulf* çağından kalma bir klişeydi bu, biliyorum, ama insan hep de yeni oyunlar icat edemiyor ki! Benim fotoğrafımın çekilme sırası geldiğinde, Gillian, Stuart ile birlikte gezinti yerine çıktı. Hiç kuşku yok ki makinenin otomatik odaklama mekanizmasını Stuart onsuz ayarlayamazdı. Öğle sonrasının sonuydu, bir doğu rüzgârı Kuzey Denizi üzerinde kendine kibirle yol açmış, güneş sıcaklığını yitirmeye başlamıştı; çoğu insan da evlerine dönmüştü. Ben plajda *Oliver*'ın rafine italik harfleri yanında (ötekiler elbette büyük harflerle yazılmışlardı) tek başıma ayakta duruyordum ve tam gözlerimi fotoğraf makinesine doğru kaldırırken, Stuart, 'Cheese!'** diye bağırdı, derken Gillian 'Gorgonzola!' diye bağırdı, Stuart 'Camembert!' diye bağırdı, Gillian 'Dolcelatte!' diye bağırdı ve ben birdenbire bir ağlama nöbetine tutuldum. Orada dikilip gözlerimi onlara doğru kaldırmış, ağlayıp duruyordum. Derken güneş gözyaşlarımın arasına sızdı ve insanı körleştiren renkli bir gözyaşı seli dışında hiçbir şey göremez oldum. Sonsuza değin ağlayabileceğimi hissediyordum ki, Stu birden 'Wensleydale!' diye bağırdı ve ben biraz daha, tıpkı bir çakal

* İngiltere'de VIII. yüzyıl ile X. yüzyıl arasında derlenmiş bir efsane. (ç.n.)

** 'Peynir' anlamına gelen 'cheese' sözcüğü aynı zamanda fotoğrafçılara özgü bir deyim olup, 'birazcık gülümseyin' anlamına gelmektedir. Metindeki öteki adlar ise, peynir türleridir. (ç.n.)

gibi, hali içler acısı başıboş bir köpek gibi ulumaya başladım. Ağlamam sona erdikten sonra, kumda oturdum ve *Oliver*'ın* *r* harfine tekmeler savurmaya başladım, ta ki onlar tepeden inip de beni durdurana kadar.

Bunlar olup bittikten sonra, keyfim yeniden yerine gelmişti ve onlar da keyifliydi. İnsanlar âşık olduklarında, ani bir esneklik kazanıyorlar, buna hiç dikkat ettiniz mi? Kendilerine hiçbir şeyin zarar veremeyeceğini düşündüklerinden değil sırf (eski ve tatlı bir yanılsamadır *bu*), sevdikleri kimselere de hiçbir şeyin zarar veremeyeceğini düşündüklerinden. *Frère*** Ollie? Plajda ağlama nöbeti? Arkadaşları fotoğrafını çekerken sinir krizi geçirmek? Hadi canım, bir şey değil bunlar! Beyaz üniformalı adamları ve içi kapitone döşemeli ambülansı geri gönderiniz, bizim kendi ilkyardım aygıtımız var: Onun adı aşk. O kendini her türlü şekilde ortaya koyar: Kâh bir plaster, kâh keten bir sargı, kâh bir gazlı bez, kâh bir krem. Bakın, hatta anestezik bir sprey olarak bile kullanılabilir. Ollie üzerinde biraz deneyelim, ne dersiniz? Bakın, düşüp kafasını kırdı. Sıkın, sıkın, pısst, pısst, işte, gördünüz mü, daha iyi Ollie, ayağa kalkıverdi bile.

Ve bana dediklerini yaptım. Ayağa kalktım ve yeniden keyfimi kazandım. Keyifli Ollie, onu onardık işte, aşk nelere kadirmiş. Spreyden bir pısst daha ister misin Ollie? Son bir yardım daha?

Beni o gece Gillian'ın huysuzluk edip duran külüstürüyle eve götürdüler. Araba bir Lagonda değildi kesinkes. Arabadan indim, onlar da indiler. Gillie'yi yanağından çabucak öptüm ve üzerime ilgiyle titreyen Stuart'ın postuna şöyle bir süründüm geçtim. Derken Nureyevvari adımlarla merdivenin ilk basamaklarına doğru seğirttim ve Yale anahtarı kilide tek bir hareketle sokarak kendimi kapıdan içeri attım. Sonra anlayışlı yatağımın üzerine yığıldım ve hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım.

* Olive, İngilizce'de zeytin anlamına gelir. (ç.n.)
** (Fr.) Kardeş. (ç.n.)

IV
Şu anda

S t u a r t İşte, şimdi. İşte bugün. Geçen ay evlendik. Gillian'ı seviyorum. Mutluyum, evet mutluyum. Sonunda her şey istediğim gibi oldu. Şu anda *şimdi*'yi yaşıyoruz.

G i l l i a n Evlendim. Bir yanımla evleneceğimi hiç aklımdan geçirmiyordum, bir yanım buna karşıydı, bir yanım ise, doğrusunu söylemek gerekiyorsa, biraz korkuyordu. Ama âşık oldum ve Stuart iyi bir insan, kibar bir insan ve beni seviyor. Şimdi evliyim.

O l i v e r Allah kahretsin! Ah Allah kahretsin kahretsin kahretsin kahretsin KAHRETSİN! Gillie'ye âşığım. Aklım başımdan gitmiş durumda, allak bullak oldum, ödüm patlıyor, cin çarpmışa döndüm. Aklımı oynatmaktan da korkuyorum. Şimdi ne olacak acaba?

V
Her şey bu noktada başlıyor

S t u a r t Her şey bu noktada başlıyor. Sürekli bunu yineleyip duruyorum kendime. Her şey bu noktada başlıyor.

Okulda vasat bir öğrenciydim. Bir gün üniversiteye gideceğimi umabilmek için hiçbir teşvik görmedim. İktisat ve ticaret hukuku disiplinlerinde, açık öğretime devam ettim, sonra da stajyer olarak çalışmakta olduğum bankaya kabul edildim. Şu anda kambiyo servisinde çalışıyorum. Bankanın adını vermesem iyi olur, bakarsınız bundan hoşlanmazlar. Ama mutlaka onların adını işitmişsinizdir. Hiçbir zaman yüksek mevkilere gelemeyeceğimi bana açık açık belirttiler, ama her şirketin ara mevkilerdeki kişilere de gereksinimi vardır ve bu bana son derece makul gözüküyor. Annemle babam, her ne yaparlarsa yapsınlar, yaptıklarından hep biraz düş

kırıklığına uğramış görünen türden insanlardı; sanki onları sürekli olarak şu ya da bu biçimde hüsrana uğratıyordunuz. Sanırım kız kardeşim bu yüzden günün birinde kuzeye göçüp oraya yerleşti. Öte yandan annemle babamı da anlayabiliyordum. *Ben* onları biraz düş kırıklığına uğratmıştım. Daha önce sizlere, hoşlandığım insanlarla birlikteyken bile nasıl bir türlü gevşeyemediğimi, onlara sahip olduğum erdemleri gösteremediğimi açıklamaya çalışmıştım. Şimdi düşünüyorum da, bütün yaşamım boyunca hep böyle oldu. Öteki insanlara içimdekileri gösteremiyordum. Ama sonra karşıma Gillian çıktı işte ve her şey bu noktada başlıyor.

Sanırım Oliver size benim evlendiğim gün bakir biri olduğum izlenimini vermiş olmalı. Hiç kuşkusuz varsayımını doğrulamak için oldukça süslü bir dil de kullanmıştır. Şey, şunu bilmenizi isterim ki, bu doğru değil. Oliver'a her şeyi anlatmıyorum ben. Bahse girerim siz de Oliver'a her şeyi anlatmazdınız. Çünkü Oliver neşesi yerindeyken diline hâkim olamıyor ve canı sıkkınken de kibarlıktan uzaklaşabiliyor. Bu yüzden onun yaşamınızın mahrem noktalarına girmesine izin vermemeniz sağduyuya uygun bir şey. Onunla birlikte çok seyrek olarak dörtlü randevulara gidiyorduk, ama bunlar her seferinde de tam bir fiyaskoyla sonuçlanıyordu. Başlangıçta, kızları hep Oliver, parayı da hep ben buluyordum; tabiatıyla kızlar parayı gerçekte kimin ödediğini bilmesinler diye paranın yarısını ona önceden gizlice vermem gerekiyordu. Hatta bir seferinde *bütün* parayı bana önceden verdirdi, böylelikle sanki herkesin hesabını o ödüyormuş gibi gözükecekti. Sonra bir restorana gidiyorduk ve orada Oliver gerçek bir diktatör kesiliyordu.

"Ah hayır, esas yemek olarak *bunu* isteyemezsin. Kremalı mantarı aperitif olarak sipariş ettim." Ya da şu yahut bu. Bütün dünyanın yemekle *çok fazla* ilgilendiğini düşünmüyor musunuz siz de? Demek istiyorum ki, zaten bütün yenilenler çok geçmeden öteki uçtan dışarı çıkıveriyorlar. Yediklerini depolayamıyorsun, en azından uzun süre. Para gibi değil.

"Ama ben kremalı mantarı *seviyorum*."

"O zaman bunu esas yemek olarak iste, aperitif olarak da patlıcan alırsın.

"Patlıcan sevmiyorum."

"İşittin mi Stu? Parlak patlıcana itibar etmiyor! O zaman seni bu akşam, fikrinden döndürmeye çalışalım."

Ve böyle işte. Sonra da garsonla şarap siparişi konusunda bir tartışma başlardı. Bazen işin bu noktasında çişimi etmeye gittiğim olurdu. Oliver masadaki konuklara doğru hitap ederek şöyle seslenirdi? "Ne dersiniz, belki de bir Hunter River Chardonnay denesek, *ce soir*?*"

Ve işte güya bizim onayımızı alınca da, zavallı garsonu sıkıştırmaya başlardı. "Özel bir rekoltenizi salık verir miydiniz acaba? Yeterince yıllanmış olduğunu söyleyebilir misiniz? Ben Chardonnay'lerimin bozulmuş ve yağlı olmasından hoşlanırım, ama *aşırı* da değil, anlıyor musunuz? Peki bu ne kadar fıçıda kalmış acaba? Ben Avustralyalı şarap üreticilerinin meşe fıçısı kullanımında biraz fazla aşırıya kaçtıklarını düşünüyorum, siz de aynı fikirde değil misiniz?"

Garson çoğu kez, Oliver'ın, bütün sorularına karşın gerçekte tavsiye falan istemeyen şu müşterilerden olduğunu sezerek başını sallamakla yetinirdi ve bütün mesele oltaya gelen balığı yavaş yavaş kıyıya çekmekten ibaretti. Sonunda sipariş verilmiş olurdu, ama bu yine de kaygılarımın sona ermiş olduğu anlamına gelmezdi. Çünkü, Oliver kendi seçmiş olduğu şarabın onaylandığını görme gösterisine kalkışırdı ardından. Bir dönem bu şarap tatma ayini yarı kapalı gözler ve mistik kendinden geçme saniyeleriyle geçti; şarabı ağzına alıp bir sürü glu glularla çalkalardı. Derken Oliver bir yerlerden bir makale bulup okudu; bu makalede, şarap tatmanın amacının, şarabı ağza değdirdikten sonra hoşunuza gidip gitmediğini bilmek değil, şarabın mantarlanmamış olduğuna kanaat getirmek olduğu söyleniyordu. Eğer şarabın tadından hoşlanmadıysanız, sizin için ne kadar kötüydü, çünkü onu kendiniz seçmiştiniz. Yapmanız gereken şey –eğer bunu yapacak kadar sofistike birisi iseniz– bardağı şöyle hafifçe bir döndürmek ve sonra da, şarabın bozulup bozulmadığını doğrulayacak şekilde onu koklamaktı. Oliver daha sonra bunu denemeye koyuldu, böylelikle bütün yaptığı gürültülü bir sesle burnundan solumak ve sonra da kafasını

* (Fr.) Bu akşam. (ç.n.)

sertçe sallamaktı. Zaman zaman, kızlardan birinin ne yapmak istediğini anlamadığını düşünürse, şarabı gerçekte niçin tatmadığını anlatmak için uzun uzun açıklamalara girişirdi.

Şunu söyleyeyim ki, bütün bu birlikte çıktığımız zamanlarda, Oliver hep bazı iğrenç şaraplar sipariş etti durdu. Şişelerden bazıları mantarlanmış *idiyse* buna şaşmam.

Ama şu anda bunların ne önemi var? Tıpkı Gillian'la tanıştığımda bakir biri olup olmadığımın önemi olmaması gibi, öyle değil mi? Daha önce de söylediğim gibi, bakir değildim. Gerçi, Oliver'dan gizlediğim yaşamımın bu yanının, üst üste kazanılmış zaferlerle dolu bir hikâyesi olduğunu da iddia edecek falan değilim. Ortalama bir şeydi, diyelim, artık bu ortalama sözü de bu bağlamda her ne demekse. Kimi zamanlar oldukça güzeldi, kimi zamanlar biraz kaygı vericiydi ve kimi zamanlar da kendimi işin ortasında başka şeyler düşünmemek için zorlayıp durduğum oluyordu. Ortalama bir şeydi işte. Ama sonra karşıma Gillian çıktı ve her şey bu noktada başlıyor. Şimdi.

Bu sözcüğü seviyorum. *Şimdi*. Her şey *şimdi* şu anda. Artık *o zamanlar* diye bir şey yok. *O zamanlar* tarihe karıştı. Annemle babamı düş kırıklığına uğratmış olmam önemli değil. Kendimi düş kırıklığına uğratmış olmam önemli değil. İçimi başka insanlara hiç açamamış olmam önemli değil. Bunlar o zamanlardı ve o zamanlar bitti. Şu anda, *şimdi*'yi yaşıyoruz.

Bu sözlerimle ani bir dönüşüme uğradığımı söylemek istemiyorum. Ben bir prensesin öptüğü bir kurbağa ya da o peri masalında anlatılan her neyse o değilim. Birdenbire inanılmaz derecede esprili ve yakışıklı biri olmadım elbet, –bunu fark etmiş olmalısınız, değil mi?– ya da Gillian'ı da bağrına basan şu tuzu kuru, yüksek lerden uçan geniş ailelerden birine de sahip olmadım. Gerçekten de böyle aileler var mı acaba? Televizyonda hep eksantrik yaşlı teyzelerle, tatlı çocuklarla, yaşamlarında inişler ve çıkışlar olsa da, temelde birbirleriyle dayanışma içinde ve bu ifade her ne demekse, hep 'ailenin tarafında olan' çeşitli yetişkinlerle dolu hayran olunacak insanlar görüyoruz. Bana yaşam hiçbir zaman böyle gözükmüyor. Tanıdığım herkesin küçük ve dağılmış bir ailesi var gibi: Bazen ölüm yüzünden dağılmış, bazen boşanma, genellikle de sa-

dece geçimsizlik ya da can sıkıntısından. Ve tanıdığım *hiç kimsenin* bir 'aile'nin ne olduğu konusunda en ufak bir fikri yok. Sadece sevdikleri bir annecikleri ve nefret ettikleri bir babacıkları ya da bunun tersi var. Karşılaştığım eksantrik teyzelere gelince, onlar sırf gizli gizli içki içtikleri, yıkanmamış köpekler gibi koktukları yahut Alzheimer ya da onun gibi bir hastalığa yakalandıkları için eksantrik gibi görünüyorlar. Hayır, aslında olan biten şu. Ben önce ne idiysem öyle kaldım, ama şu anda eskiden olduğum kişiyi düşünmek bana sıkıntı vermiyor. Prenses kurbağayı öptü de o yakışıklı bir prense dönüşmedi, ama böylesi de iyiydi, çünkü prenses onu bir kurbağa olarak seviyordu. Ve belki de ben yakışıklı bir prense dönüşmüş *olsaydım* Gillian bana –ona– kapıyı gösterirdi. Prenslere düşkün değil, Gillian.

Annesiyle karşılaşacağım için biraz heyecanlıydım. Ayakkabılarımı cilaladım ve o sabah hiçbir yanlış yapmamak için kendime çekidüzen verdim. Bir kaynana (onu şimdiden böyle düşünüyordum), bir İngiliz tarafından terk edilmiş olan bir *Fransız* kaynana şimdi kızı tarafından, kızının evlenmek istediği bir İngiliz'le tanıştırılıyordu. Düşünüyordum da ya şu küçük yaldızlı sandalyelerden tekine oturmuş ve arkasında da yine yaldız süslemeli bir ayna bulunan, adeta buz gibi biri tarafından ya da oldukça şişman, kırmızı yüzlü, mutfaktan elinde tahta bir kaşıkla çıkmış ve beni sarmısak ve sebzeli sığır haşlaması kokuları saçarak kucaklayacak olan biri tarafından karşılanacaktım. Her şeyi düşünüp tarttığımda, kesinlikle ikincisini yeğlerdim, ama elbette karşıma bunların hiçbirisi çıkmadı (işte, aileler sizin için ne ifade ediyor bir kez daha görün!). Mrs ya da daha doğrusu Mme Wyatt, rugan ayakkabılar ve altın bir broşun süslediği, şık bir kahverengi elbise giymişti. Bana karşı nazik davrandı, ama gösterdiği bu nezaket olması gerekenden de daha fazla değildi. Gillian'ın blucinine onaylamayan bir bakışla baktı ama yorum yapmadı. Çay içtik ve beni ilgilendiren iki şey dışında her şeyi tartıştık: Kızına âşık olmam ve kocasının bir kız öğrencisiyle kaçmış olduğu gerçekleriydi bunlar. Bana mesleki beklentilerimin ne olduğunu ya da ne kadar kazandığımı, yahut kızıyla yatıp yatmadığımı hiç sormadı – bütün bunların olası söyleşi yollarını açacağını düşünmüştüm. Mme Wyatt insanların alımlı dedikleri

türden bir kadındı, daha doğrusu böyle bir kadın; şunu da söyleyeyim ki, bu ifade bana hep biraz küçümseyici gelmiştir. (Gerçekte ne anlama geliyor bu ifade? Şöyle bir anlama geliyor: O yaşlarda bir kadını arzulamak toplumsal olarak kabul edilebilir bir şey olsaydı arzulanabilirdi bu kadın. Ama belki de birisi Mme Wyatt'ı arzulamıştı, – daha doğrusu hâlâ arzuluyor. Böyle düşünmek hoşuma gitti.) Yani demek istiyorum ki, Mme Wyatt'ın metanet okunan yüz çizgileri, zarif bir şekilde kesilmiş ve muhtemelen boyanmış ve hiç kuşkusuz sürekli özenle korunmuş saçları vardı. Ve sanki hayatında bütün kafaların kendisine çevrildiği ve sizin de bunu bilmenizi beklediği bir dönem olmuştu gibi davranıyordu. Çaylarımızı içerken ona bir hayli baktım. Yalnızca nezaket gereği diye de değil, Gillian'ın ilerdeki yıllarda neye benzeyeceğini tahmin etmeye çalışarak. Böylesi bir anın insan ömründe anahtar bir an olması gerekir, öyle değil mi? Karınızın annesiyle ilk kez tanışmak. Ya tabanları yağlamanız beklenir ya da zevkten dört köşe olarak şöyle demeniz: Eğer ilerde *böyle* olacaksa, tasalanmaya hiç gerek yok. (Ve sanırım, müstakbel kaynanalar da, genç damat adayının zihninden böyle şeylerin geçtiğinin farkında olmalılar, öyle değil mi? Belki de bazen damat adayına biraz korku verebilmek için kendilerini kasten müthiş korkunç göstermeye çalışıyorlar.) Mme Wyatt'ın karşısında, bu tepkilerin hiçbirisiyle karşılaşmadım ben. Onun yüzüne, çenesinin şekline ve alnının kavisine baktım; dudaklarını öpmekten usanmadığım kızın annesinin ağzına baktım. Baktım da baktım; ancak benzerlikler görürken (alın, gözlerin şekli), öteki insanların onları neden ana kız olarak gördüklerini anlarken, benim üzerimde böyle bir etki bırakmadılar. Gillian'ın günün birinde Mme Wyatt'a dönüşeceğini tasavvur edemiyordum. Bu mümkün olmayan bir şeydi kesinlikle, ve tek bir sebepten ötürü: Gillian *hiç kimseye* dönüşmeyecekti. Elbette, değişecekti. Bunu bilmeyecek kadar budala ve âşık değildim. Değişecekti, ama başka birine dönüşmeyecekti, sadece kendisinin bir başka versiyonu olacaktı. Ve buna tanıklık etmek için ben de onun yanında olacaktım.

"Nasıl gitti?" diye sordum arabada geri dönerken. "Sınavı geçtim mi?"

"Sınavdan geçmiyordun ki."

"Ah!" Biraz düş kırıklığına uğramış gibiyim.

"Herkes gibi davranmaz o."

"Peki nasıl davranır?"

Gillian bir an duraksadı, vites değiştirdi, annesinin dudaklarına benzeyen, ama aynı zamanda da benzemeyen dudaklarını büzdü ve şöyle dedi: "Bekler o."

Kullandığı bu sözcük ilkin hoşuma gitmedi. Ama daha sonra, bunun yeterince haklı bir tutum olduğunu düşündüm. Ben de bekleyebilirdim. Mme Wyatt beni olduğu gibi görene kadar, Gillian'ın bende gördüklerini anlayana kadar bekleyebilirdim. Bana onayını vermesini bekleyebilirdim. Gillian'ı nasıl mutlu kıldığımı anlamasını bekleyebilirdim.

"Mutlu musun?" diye sordum.

"Mmmm." Gözlerini yoldan çevirmedi, elini bir an vites kolundan uzaklaştırdı, bacağımın üzerine hafifçe vurdu ve sonra vites değiştirmek için elini geri çekti. "Evet, mutluyum."

Biliyor musunuz, çocuklarımız olacak. Hayır, Gillian'ın hamile olduğunu söylemek istemiyorum, ama olsaydı da çok fazla aldırış etmezdim. Uzun vadeli bir plan bu. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu konuyu gerçekte tartışmadık; ama onu birkaç kez küçük çocuklarla birlikte gördüm, öyle görünüyor ki çocuklarla içgüdüsel olarak çok iyi anlaşıyor. Onlarla aynı dalga boyunda. Demek istiyorum ki, çocukların davranışları, tepkileri onu şaşırtmıyor; ona normal geliyor bu ve bunu kabul ediyor. Benim çocuklara yaklaşımım her zaman olumlu olmuştur, ama onları hiçbir zaman tümüyle anlayamadım. Niçin davrandıkları gibi davranırlar acaba? Küçük şeyler için bir süre vıdı vıdı yaparlar ve sonra da çok daha önemli şeyleri görmezden gelirler? Kafalarını televizyonun köşesine çarparlar, eyvah kafasını kırdı diye düşündüğünüz anda bir başka yöne doğru fırlarlar; bir saniye sonra da, en azından on beş tane alt bezi üst üste konulmuş gibi duran popolarının üstüne usulcacık düşerken avazı çıktığı kadar ağlamaya başlarlar. Nedir bütün bunlar acaba? Niçin onlarda oran duygusu yoktur?

Yine de, Gillian'dan çocuklarım olsun istiyorum. Yapılması doğal bir şey gibi gözüküyor bu bana. Vakti geldiğinde onun da bunu isteyeceğinden eminim. Kadınların bildiği bir şey bu, değil

mi? – Vaktin ne zaman geleceğini bilmek. Çocuklara şimdiden bir vaatte bulundum, ilerde sahip olacağımız şu çocuklara. Ben annemle babam gibi olmayacağım. İstediklerinizi ne olursa olsun, istediklerinizi anlamaya uğraşacağım. Sizi destekleyeceğim. Ne yapmak isterseniz kabulüm.

G i l l i a n Sanırım Stuart konusunda gerçekten de bir endişem var. Bazen yukarda atölyemde çalıştığım oluyor –sadece on altı metrekarelik bir oda için atölye sözcüğü biraz fazla büyük kaçıyor biliyorum, ama yine de öyle işte– neyse, atölyemdeki radyoda müzik var ve ben de bir çeşit otomatik pilota bağlı gibiyim. Derken, birdenbire, kendi kendime şöyle diyorum: Umarım düş kırıklığına uğramaz. Evleneli sadece bir ay olmuş bir kişinin böyle düşünmesi tuhaf gözükebilir, ama doğru işte. Hissettiğim bir şey bu.

Bir zamanlar sosyal hizmet görevlisi olarak çalıştığımı söylemekten genellikle kaçınıyorum. İnsanları kaba yorumlar yapmaya ya da daha doğrusu kaba varsayımlarda bulunmaya yönlendiren bir meslek bu. Sözgelimi, benim yapmaya uğraştığım şeyin, yardımcı olmaya çalıştığım insanların yaşamlarını ve ilişkilerini kendi annemle babamın ilişkisinde beceremediğim bir şekilde onarmak olduğu apaçık ortada. Bu, herkes için gün ışığı gibi ortada, öyle değil mi? Benim dışımda.

Bu doğrultuda bir hayli çaba harcamış olsam da, kesinlikle başarıya ulaşamadım. Bu işten vazgeçmem on sekiz ayımı aldı ve bu süre içinde, düş kırıklığına uğramış birçok insan gördüm. Çoğu zaman duygusal, sosyal ve parasal sorunlar içinde kıvranan insanların devasa problemleri ile yüz yüze geliyordum – bu problemlerin sorumluluğu kimi zamanlar kendilerine aitti; ama genellikle, kendi dışlarından kaynaklanıyordu bu problemler. Aileleri yüzünden başlarına gelen şeylerdi bunlar, ana babalarının, kocalarının; hiçbir zaman üstesinden gelemeyecekleri şeyler.

Sonra ötekiler vardı, düş kırıklığına uğramış olanlar. En çok hasara uğramış olanlar da bunlardı, telafisi olanaksız bir hasardı bu. Yaşamlarına büyük umutlar besleyerek başlamış olanlar ve sonra

da yazgılarını piskopatlarla hayalperestlerin ellerine teslim edenler, inançlarını ayyaşlarla hödüklere bağlayanlar. Ve inanmak adına hiçbir sebep yokken, inanmak onlar için sadece çılgınlık sayılacakken inanarak, inanılmaz bir inatçılıkla, yıllarca sebat ederlerdi inanmakta. Ta ki bir gün ansızın vazgeçene kadar. Peki yirmi iki yaşındaki sosyal hizmet görevlisi Gillian Wyatt onlar için ne yapabilirdi? İnanın ki ne profesyonelliğin ne de neşeli olmanın bu insanlar karşısında pek bir etkisi vardı.

İnsanlar ruhlarına kadar kırılıyorlar. Benim dayanamadığım da buydu. Bu düşünce zihnime daha sonraları, Stuart'ı sevmeye başladığımda takıldı: Onu hiçbir zaman düş kırıklığına uğratmamalıydım. Daha önce hiç kimseye karşı böyle bir şey hissetmemiştim. Birilerinin uzak geleceği için, sonlarının neye varacağı için endişe duymak. Sonunda geçmişe dönüp baktıklarında düşünecekleri şeyler için endişe duymak.

Dinleyin, bu . . . oyunu oynamıyorum ben. Ama köşemde bir mendili ağzıma tıkıp da oturmanın hiç âlemi yok. Söylemem gerekeni, bildiğimi söyleyeceğim.

Stuart'la tanışmadan önce bir sürü erkekle çıktım. Bir seferinde nerdeyse âşık olmuştum, bir iki sefer de evlenme teklifi aldım; bu arada, bir yıl boyunca hiçbir erkekle ilişki kurmadığım, hayatımda seksin olmadığı da oldu – her ikisi de çok sıkıntı verdi bana. Çıktığım erkeklerden bazıları, dedikleri gibi, 'babam olacak yaştaydılar'; öte yandan, birçoğu da değildi. Bundan ne gibi bir sonuç çıkaracağız yani? İnsanlara birazcık yaşamınızı anlatmaya görün, hemen birtakım kuramlar oluşturmaya kalkışıyorlar. Acaba Stuart'la beni babam gibi düş kırıklığına uğratmayacağını düşündüğüm için mi evlendim? Hayır, onunla evlendim, çünkü onu seviyordum. Sevdiğim için de ona saygı duyuyorum ve onu arzuluyorum. Onu başlangıçta arzulamıyordum, özellikle böyle bir arzum yoktu yani. Arzulamak denilen şeyin çok karmaşık bir şey olması dışında, bundan da herhangi bir sonuç çıkarıyor değilim.

Ellerimizde şu uzun sherry kadehleriyle, o gün, oteldeydik işte. Bir çeşit insan pazarında gibi miydik acaba? Hayır, yaşamlarına ilişkin makul bir karar almakta olan makul bir insanlar topluluğuydu bu. Bir rastlantı eseri ikimiz için sonu hayra vardı, talihliydik

biz. Ama 'yalnızca' talihli de değildik. Kendine acıyarak bir köşede tek başına oturmak insanlarla tanışmanın iyi bir yolu değildir.

Sanırım insanın yaşamda neye yetenekli olduğunu keşfetmesi, neleri yapamayacağını anlaması, neyi istediğine, neyi hedeflediğine karar vermesi ve yaptığı şeylere sonradan pişman olmamaya çalışması gerekir. Tanrım! Bütün bu sözler çok dindarca gözüküyor olmalıdır! Sözcükler her zaman hedeflerini bulmuyor, değil mi?

Belki de işimi sevmemin nedenlerinden biri de bu. İçinde hiçbir sözcüğe yer yok. Evin tepesindeki odamda, tahta bezlerim ve çözücülerim, fırçalarım ve boyalarımla oturuyorum. Ben ve önümdeki resim, ve radyodan gelen müzik var; hiç telefon yok. Stuart'ın buraya sık gelmesinden gerçekte hoşlanmıyorum. Büyüyü bozuyor.

Kimi zamanlar üzerinde çalıştığınız resim beklentilerinize yanıt veriyor. İşin en heyecan verici yanı da, resmin üzerindeki fazlalık boyayı kazıyıp altta bir şey keşfettiğiniz zaman ortaya çıkıyor. Elbette, çok sık olmuyor bu, bu yüzden de çok daha büyük bir tatmin duyuyor insan. Sözgelimi, on dokuzuncu yüzyılda çok sayıda memeyi bir boya tabakasıyla ortadan kaldırmak bir âdetti. Öyle ki, soylu bir İtalyan kadının portresi olarak yapılmış bir tabloyu temizlerken, altta yavaş yavaş, meme emen bir bebek olduğunu keşfedebiliyordunuz. Kadın, gözlerinizin önünde, yavaş yavaş bir Madonna'ya dönüşüyordu. Sanki siz, onun yıllardır gizini açtığı ilk kişi oluyordunuz.

Geçen ay bir orman manzarası üstünde çalışırken, birisinin boyayla kapatmış olduğu bir yabandomuzunu ortaya çıkardım. Resmi tümüyle değiştirdi bu. Hayvanı keşfedene kadar, koruda sakin sakin gezinti yapan –adeta piknik yapmaya gelmişlerdi– bir süvari topluluğunu temsil eder görünen tablonun, gerçekte, bir av sahnesi olduğu apaçık ortaya çıkmıştı. Yabandomuzu neredeyse bir yüzyıldır büyük ve inandırıcılıktan oldukça uzak bir çalının ardında gizlenmekteydi. Sonra işte buradaki atölyemde, tek bir sözcük konuşulmadan, her şey ilk plana uygun olarak tamı tamına yerine oturdu. Ve bütün bunlar birazcık fazlalık boyayı kazıyarak oldu.

O l i v e r Ah, *Allah kahretsin.*

Buna neden olan onun yüzüydü. Nikâh dairesinin dışında, evlilik mutluluğunun ilk pırıltılı anları vuran o koskoca belediye saat kulesinin önünde, öyle dimdik dururken gördüğüm yüzü. Tam dizlerinin üstüne kadar gelen, tereotu çorbası kadar solgun renkte keten bir elbise giymişti. Keten, hepimizin bildiği gibi, çekingen bir aşk denli kolay buruşur; ama onun teni, buruşmaz gözüküyordu. Saçları, sadece bir taraftan arkaya doğru atılmıştı ve tüm insan ırkının bulunduğu yöne doğru gülümsüyordu, gerçi kolunu tuttuğu doğruydu, ama, steatopygous Stu'ya yapışmış değildi. Mutluluk saçıyordu, gözleri ışıldıyordu; hem tümüyle oradaydı, hem de bu sosyal kaynaşma anında varlığının özel bir bölgesine çekilmiş gibi, nispet yaparcasına orada değildi. Bunun farkına yalnızca ben varmıştım sanki, ötekiler onun sadece mutlu göründüğünü sanıyorlardı. Ama ben bunun farkındaydım. Ona doğru yaklaştım ve ona bir öpücük verip saçlarının gizlemediği memesiz kulağına kutlama sözcükleri mırıldandım. Sanki ben orada değilmişim gibi yanıt verdi, bu yüzden –biraz da, son hız giden bir ekspres treni yavaşlatmak için bayrak sallayan bir demiryolu işarctçisi gibi– ellerimi yüzünün önünde oynattım, işte ancak o zaman dikkatini bana yöneltti ve güldü, sonra da gizli evlilik bölgesine yeniden döndü.

"Bir mücevhere benziyorsun," dedim, ama yanıt vermedi. Belki de yanıt verseydi, her şey farklı olurdu, bilmiyorum. Ama yanıt vermediği için, ona daha fazla baktım. Yeşile, cevizi yeşile çalan bir solgunluktaydı; boğazının altındaki çukur bir zümrüt damlasıydı. Alnının çıkıntılı kavisinden çenesinin o tatlı çukuruna kadar yüzünü gözlerimle yiyip bitirdim; çoğu kez solgun olan yanakları, bir Tiepola şafağının pembesiyle boyanmıştı; ancak fırçanın dışsal olup onun el çantasına mı saklandığını, yoksa içsel olup bir kendinden geçme duygusuyla mı kullanıldığını tahmin edemedim, daha doğrusu tahmin etmeye isteksizdim; ağzı sonsuza değin sürecekmiş gibi gözüken bir yarı gülümsemeyle kuşatılmıştı; gözleri onun parıltılı drahomasıydı. Onu gözlerimle *yiyip bitirdim*, beni işitiyor musunuz?

Ve orada hem olmasına hem de olmamasına ve bana, sanki orada hem varmışım hem de yokmuşum gibi davranmasına katla-

namıyordum. Bizim, yalnızca kendimizden başka bir şey ya da biri tarafından algılandığımız sürece var olduğumuzu ileri süren şu filozofların kuramlarını anımsıyorsunuz, değil mi? Zavallı Ollie, gelinin ona gösterdiği gidip gelen ilgi karşısında, kendini varoluşsal tehlikeyle hepten sallanıyormuş gibi hissediyordu. Gözünü kırpsa ortadan kaybolabilirdim. Belki de bu yüzden fotoğraf makinesini kaptım ve Stuart'ın henüz embriyon halindeki guatrını gülünç gösterebileceğim bir açı arayışına girişerek, yerlerde neşeyle ilginç pozisyonlar aldım. Bir yer değiştirme etkinliğiydi bu. Tahmin edebileceğiniz gibi, salt bir umutsuzluk, unutulmaktan korkmaktı. Elbette asla kuşkulanmadılar.

Benim hatamdı ve benim hatam değildi. Anlıyorsunuz işte, kilisede bir evlilik istemiştim ben. Onların sağdıçları olmak istiyordum. Bunu o zaman anlayamadılar, ben de anlayamadım aslında. Hiçbirimiz dindar değiliz, gönlünü almamız gereken dinibütün tek bir yakınımız yoktu: Dantelalı beyaz bir cüppe giymiş bir adamın var olmayışı, hiçbirimizi mirastan yoksun bırakılmanın *suppuku*'suna götürmezdi. Ancak Ollie'nin öngörülü olması gerekiyordu. Sağdıç olmak istediğimi söyledim, kilise düğünü istediğimi söyledim. Hatta daha ileri gittim. Bağırmaya başladım. Birazcık Hamletleri oynadım. Bilmek istiyorsanız söyleyeyim, o gün sarhoştum.

"Oliver," demişti bir an sonra Stu, "tümüyle saçmalıyorsun sen. Bu bizim düğünümüz. Senden daha önce nikâh şahidimiz olmanı istemiştik!"

Onların her ikisine de eski seremonilerin gücünü, evlilik mürüvvetinin asli temellerini, kutsal metnin yaldızlı buruşukluklarını anımsattım. "Hadi, hadi!" dedim zorlayarak, "bu işi bir papazla halledin."

Stuart'ın ufak tombul yüzü, fiziği elverdiği ölçüde büzüldü. "Oliver," dedi, bu görkemli anda adeta bir parodi yaparcasına merkantilizmin kaba sözcük dağarcığına kendini kaptırarak, "biz senden nikâh şahidimiz olmanı istedik ve bu son önerimiz."

"Pişman olacaksınız!" diye avazım çıktığı kadar bağırdım, tıpkı büyük tekeller tarafından köşeye sıkıştırılan Orta Avrupalı sanayici gibi. "Pişman olacaksınız!"

Öngörülü olmak sözcüğüyle demek istediğim bu. Eğer evlilik kilisede gerçekleşseydi, Gillian beyaz danteller, tüller takıp süslenip püslenecek, duvak ve kuyruk falan gibi bir sürü ıvır zıvır olacaktı. Kilisenin dışında bakar, ama montaj zincirinin ucunda sadece bir başka gelin görmüş olurdum. Belki de o zaman hiçbir şey olmazdı.

Her şeye yol açan onun yüzü oldu. O zamanlar bilmiyordum bunu. Herkes gibi biraz fazla gerildiğimi düşünüyordum sadece. Ama aslında çökmüştüm, darmadağın olmuştum. Akla hayale gelmez bir değişiklik olmuştu. Lucifer gibi düşmüştüm; tıpkı (bu senin için Stu) 1929'daki borsa gibi düşmüştüm. Çöküş başka bir şeye dönüştürmüştü beni; tanınmaz olduğum anlamına geliyordu bu. Uyandığında kendini hamamböceği olarak bulan o adamın hikâyesini bilirsiniz. Ben, uyanan ve bir adam olma olasılığını gören hamamböceğiydim.

Duyargalarım bu olayı kavramış değildi o zamanlar. Orada düğün sofrasında otururken, ayağımın dibindeki hışırdayan zımbırtının şampanya şişelerinin yaldızlı kâğıtlarından başka bir şey olamayacağı gibi sığ bir fikre kapılmıştım. (Stuart'ın toptan fiyatına aldığı az sayıdaki hasat dışı şarabı bizzat açmak konusunda ısrar etmek zorunda kaldım. Günümüzde hiç kimse şampanyanın nasıl açılması gerektiğini bilmiyor, garsonlar bile. Özellikle de garsonlar. İnsanlara şunu sürekli söyleyip duruyorum, sorun şişenin mantarını kocaman bir *pat* sesiyle açıp şişeden *mousse** fışkırtmak değil, tam tersine şişenin mantarını bir rahibe osuruğundan bile daha az bir sesle açmayı başarmak. Mantarı tutun ve şişeyi çevirin, işte bütün sır bu. Bunu kaç kez yinelemem gerek acaba? Büyük beyaz peçetelerin göz alıcı aklığını unutun, mantarın tepesinde tuttuğunuz iki başparmağınızı unutun, tavandaki gömme lambaların ampullerine nişan almayı unutun. Sadece mantarı tutun ve şişeyi çevirin.) Hayır, o öğle sonrası, ayak bileklerime bir ayrıkotu misali sürünen şey, Mumm NV şampanya şişesinin hışırdayan kâğıtları değil, benim eski varlığımın, hamamböceği kabuğumun, aşıboyası rengindeki uzantılarımın atılmış derisiydi.

* (Fr.) Köpük. (ç.n.)

Olan bitene gösterdiğim ilk tepki, panik duygusundan başka bir şey olamazdı. Ve işler, *lune de miel** için nereye gideceklerini bilmediğimi fark ettiğimde daha da kötüleşti. (Aklıma gelmişken şunu da belirteyim, hem Fransızların hem de İngilizlerin bu iş için aynı sözcüğü kullanmakta diretmeleri ne kadar sersemce bir şey, değil mi? İnsan böyle dilsel aktarmaları olduğu gibi kabul etmek yerine yeni bir sözcük araştırabileceğini düşünüyor. Ya da belki de bütün sorun şu: Aynı şeyler yaşandığı için sözcük de aynı. [Bu etimolojik salatadan usanmadıysanız şunu da ekleyeyim, *balayı* sözcüğü, son zamanlarda, gümrükten muaf malların satın alınmasına ve hemen hemen hep aynı manzaranın birçok renkli resminin edinilmesine yönelik düğün yolculuklarını ifade eder oldu. Dr. Johnson, kimi zamanlar tuhaf tanımlar bulunan *Sözlük*'ünde, bu dönemi şöyle tanımlamaya giriştiğinde hiç de neşe uyandırmaya çalışmıyordu: "Sevecenlikten ve hazdan başka bir şeyin bulunmadığı, evlilikten sonraki ilk ay." Çok daha halden anlayan bir kişilik olan Voltaire, –bu arada şunu da belirteyim ki, kendisine en iyi Burgundy şarabından koyarken konuklarına sadece *vin ordinaire*** ikram etmek gibi de bir âdeti vardı– felsefi hikâyelerinden birisinde, *la lune de miel*'i, *la lune de l'absinthe*'in*** izlediğini belirtiyor.])

Anlıyorsunuz işte, birdenbire buna katlanamadığımı hissettim, onların gelecek üç buçuk hafta için nereye gideceklerini bilmemeye katlanamıyordum (gerçi şimdi geriye baktığımda beni asıl rahatsız edenin damadın bulunduğu yer olmasından kuşkuluyum). Bu yüzden, yemeğin sonuna doğru, Stuart sallanarak ayağa kalkıp da sofradaki herkese 'Sadece bir su dökeceğini' söylediğinde –böyle durumlarda ne diye bir itiraf gereksinmesi duyulur, bilmem– tek sözcük söylemeden oturduğum sandalyeden kalktım, önceki hayatımın şampanya kâğıdı kılığına girmiş artıklarına bir tekme savurdum ve Stuart'ın arkasından erkekler tuvaletine gittim.

---

* (Fr.) Balayı. (ç.n.)

** (Fr.) Sıradan şarap. (ç.n.)

*** (Fr.) Hem sert, kekre bir içki olan, hem de üzüntü, keder anlamına gelen '*absinthe*' sözcüğüyle cinas yapılıyor. (ç.n.)

Her ikimiz de orada, kalça yüksekliğindeki şu porselen işeme yerlerinin önünde, yan yana durduk ve tıpkı İngilizlerin yaptığı gibi, önümüzdeki Meksikalı bir infaz mangasına sert bakışlarla bakarak, hiçbirimiz ötekinin çüküne bir an olsun bile göz ucuyla bakmadı. Evet, her ikimiz de orada duruyorduk işte, iki rakiptik, ancak rakip olduklarının pek farkında olmayan iki rakip, her biri kendi *membrum virile*'sini kavramış –aletin kullanılması konusunda damada bir iki öğüt verse miydim acaba?– hemen hemen hiç değişikliğe uğramamış, yeniden şişelenebilir Mumm NV şampanyasını menekşe renginde bir tuvalet dezenfektan kübünün üzerine işiyordu. (Ah! Tonlarca param olsa hayatım nasıl da farklı olurdu! Sürekli olarak şu iki lüksün hayalini kurup duruyorum: Her sabah saçlarımı birine yıkatmak ve ezilmiş buz üzerine işemek.)

Görünüşe bakılırsa içebildiğimizden çok daha fazla işiyorduk. Stuart, "Seni bilmiyorum ama, ben daha yarısına bile gelmedim," demek istercesine, biraz mahçupça öksürdü. O an, balayı yolculuklarını nereye planladıklarını soruşturma anı gelmiş gibi gözüktü bana. Ancak yanıt olarak bütün alabildiğim bana yan yan bakan yapmacık bir gülümseme ve tıslayan işeme sesi oldu.

"Hayır, aslında," diye ısrar ettim bir iki dakika sonra, ben ellerimi yıkar ve Stuart da, iğrenç bir plastik tarağı kafasının tepesinde hiçbir işe yaramadan gezdirirken, "nereye gidiyorsunuz, demek istemiştim? Sırf gerekirse sizinle temas kurabileyim diye."

"Devlet sırrı bu. Gillie bile bilmiyor. Ona sadece ince elbiseler almasını söyledim."

Hâlâ yapmacıklı bir şekilde gülümsüyordu, bu yüzden benden çocukça bir tahmin oyunu oynamamı istediğini düşündüm. Florida, Bali, Girit ve Türkiye'nin batısı gibi gidilecek birtakım Stuartvari yerleri rasgele söylemeye başladım ve bunların hepsi de, olumsuzluk belirten kendini beğenmiş bir baş işaretiyle hayırlandı. Derken dünyanın bütün Disneyland'larını ve yolları asfaltlanmış birtakım egzotik adalarını tek tek seçerek sayıp dökmeye başladım; acaba Marbella'ya mı gidiyor diye onu aşağıladım, acaba Zanzibar'a mı gidiyor diye ona alkış tuttum, Santorini'nin adını anarak dosdoğru sonuca gitmeye çalıştım. Ancak hiçbir yere varamadım.

"Bak," diye söze yeniden başladım, "pekâlâ şey . . . olabilir."

Bir parmağını anlaşılmaz bir biçimde burnuna koyarak.

"Mme Wyatt'a mühürlü bir zarf bıraktım," diye yanıt verdi, sanki bunu öğrenmek için casuslar okuluna gitmiş gibi.

"Pis bir burjuva gibi davranma!" diye bağırdım. Ancak söylememekte direttı. Düğün sofrasına döndükten sonra birkaç dakika meraktan içim içimi yedi durdu, ancak bir kez daha konukları eğlendirme görevini üstlenmeye karar verdim.

Balaylarına çıkışlarından sonraki gün, Mme Wyatt'a telefon ettim ve tahmin eder misiniz ne oldu? İhtiyar *vache** söylememekte direttı. Zarfı hiç açmadığını iddia etti. Onları özlediğimi, onlara telefon etmek istediğimi söyledim. Doğruydu, onları gerçekten de özlemiştim. Hatta telefonda ağlamış da olabilirim. ancak Mme Dragon kılını bile kıpırdatmadı.

Ve döndüklerinde (evet, Girit'e gitmişlerdi: Tahmin etmiştim, ama bozuntuya vermedi, ikiyüzlü piç!) âşık olduğumu biliyordum. Heraklion'dan bir güneş ve seks kartpostalı aldım, hangi gün döneceklerini çıkarmaya çalıştım, gelmeleri mümkün olan bütün havayollarına telefon ettim ve onları karşılamaya Gatwick'e gittim. Varış kalkış tablosundaki gösterge, onların uçuş sayısı karşısında BAGAJLAR SALONDA anonsunu yazdığında. beynimde binbir türlü zil aynı anda çalmaya başladı ve kafatasımın içinde çıkardıkları korkunç gürültü öylesine boyutlara vardı ki, bunu barda içtiğim iki kadeh içkiyle yatıştırabildim ancak. Sonra onları bariyerde beklemeye koyuldum, çevremi saran alacalı bulacalı insan eti kitlesinin tamamı hoş geldiniz heyecanıyla titreşiyordu.

Onlar beni görmeden ben onları gördüm. Stuart kendisinden bekleneceği gibi bir tekerleği dönmeyen bir el arabası seçmişti ve *douanier*'lerin** sevecenlik okunan sorgulayıcı bakışları arasından komik kavisler çizerek çıktı ve izlediği bu anlaşılmaz güzergâh boyunca Gillian'ın hoşgörü dolu kahkahası ile el arabasının sabuklayan gıcırtısı kendisine eşlik etti. Kafamdaki, bu iş için ödünç almış olduğum şoför kasketini düzelttim, üzerinde gelişigüzel harflerle

* (Fr.) İnek. (ç.n.)

** (Fr.) Gümrükçü. (ç.n.)

'Mr & Mrs Stewart Hughes' yazılmış olan pankartı havaya kaldırdım (yazım hatasının ustaca bir espri olduğunu düşünüyordum), derin bir soluk aldım ve yaşamımın ilerde dönüşeceği pırıltılı karışıklığı karşılamaya hazırlandım. Beni fark etmeden önce Gillian'ı seyre dalmışken, kendi kendime, 'Her şey bu noktada başlıyor,' diye fısıldadım.

VI
Alzheimer hastalığından sakının

S t u a r t Biliyorsunuz gerçekten bayağı korkunç bir şey bu. Oliver için üzülüp duruyordum. Onlar için üzülmem gerekmediğini falan söylemek istiyor değilim –tersine, üzülmem için bir sürü gerekçem var– ama sadece, bu durum canımı sıkıyor. Onun için hissetmem gereken şeyler bunlar olmamalı. Ama hissediyorum işte. Şu guguklu saatler vardır hani, bilmem hiç gördünüz mü, mekanizmaların bir parçası olarak, havanın nasıl olacağını gösteren küçük adam figürleri bulunur. Saat çaldığında, guguk kuşu *guguk diye* öter ve sonra da küçük bir kapı açılıp, ya tebessümler saçarak ve yaz kıyafetleri içinde, iyi havayı müjdeleyen adam dışarı çıkar ya da başka bir kapı açılır ve elinde şemsiye, üzerinde yağmurluk ve yüzünde asık bir ifadeyle, kötü hava haberini veren adam beli-

rir. Bütün mesele şuradadır ki, bir seferinde, bu ikisinden yalnızca bir tanesi küçük kapısından dışarı çıkabilir; bu, havanın hem yağmurlu hem de güneşli olmasının mümkün olmayacağından değil, sadece, iki küçük adam birbirlerine metal bir çubukla bağlanmış oldukları içindir: Eğer biri dışarıda ise ötekinin içerde olması gerekir. Oliver ile benim için de hep aynı şey söz konusu oldu. Ben hep, içerde karanlıkta kalmaya mahkûm, şemsiyeli ve yağmurluklu adam oldum. Ama şimdi güneşe çıkma sırası benim ve bu da Oliver'ın kısa bir süre için daha az eğleneceği anlamına geliyor.

Havalimanında gerçekten de berbat bir hali vardı ve bizim yapabileceğimiz bir şey olduğunu sanmıyorum. Girit'te harika üç hafta geçirmiştik –muhteşem bir hava, güzel bir otel, yüzme, gerçekten her şey çok iyiydi– ve gecikmeli olarak inmemize karşın, Gatwick'e vardığımızda hâlâ tatlı bir sarhoşluk içindeydik. Ben, bagajların teslim edildiği noktada bekledim, Gillie bir el arabası almaya gitti ve o dönene kadar, bagajlarımız gelmişti bile. Onları arabaya yükledim ve Gillie arabayı itmeye başladığında, arabanın bir tekerleğinin dönmediğini fark ettim. Araba düz bir çizgide ilerlemiyor, gümrük memurlarının dikkatini arabayı iten kişinin üzerine çekmek istiyormuşçasına gıcırdayıp duruyor, sanki "Hey! Gelip de şunun valizlerine bir baksanıza!" diyordu. Gümrüğe deklare edecek bir şeyi bulunmayanların sırasına girerken, yük arabasının çıkardığı gıcırdama sesini böyle yorumladım ben. Gillian'ın tek başına arabaya hâkim olamadığını görünce onun yardımına koşmuştum.

Bu yüzden varış salonuna girdiğimizde Ollie'yi fark etmemiş olmamız pek de şaşırtıcı değildi. Bu uçakta olduğumuzu hiç kimse bilmiyordu ve doğrusunu söylemek gerekirse gözlerimiz de birbirimizden başkasını görmüyordu. Öyle ki, bekleşmekte olan sürücü kalabalığı arasından biri çıkıp da yüzümüze doğru bir şey salladığında, onu adeta ittim. Aslında yüzüne bile bakmamıştım, ama soluğundaki alkol kokusunu anında almıştım ve kendi kendime şöyle dedim: Müşteri taşımak için böyle ayyaş sürücüler gönderirse bu firma uzun süre ayakta kalamaz. Ama o Oliver'mış işte; kafasına bir sürücü kasketi takmıştı, eline üzerinde adlarımızın yazılı olduğu bir pankart almıştı. Onu gördüğüme memnun olmuş gibi dav-

randım, gerçi aklıma ilk gelen Gill'le Victoria'ya dönüş treninde yalnız başımıza olmayacağımız düşüncesi idi. Yanımızda Oliver da olacaktı. Arkadaşlık duygusundan uzak bir şey değil mi bu? Niçin onun için üzülüyorum dememi anlıyorsunuz herhalde?

Ve Ollie berbat bir durumdaydı. Kilo vermiş gözüküyordu ve yüzü sararıp solmuştu; genellikle düzgün duran saçları darmadağınıktı. Orada kımıldamadan duruyordu, derken, bizim onu tanımamızdan sonra, her ikimizin de üzerine atılıp bizi kucaklamaya, öpmeye başladı. Hiç de ondan beklenecek bir davranış değildi bu, çünkü güler yüzlü bir karşılamadan çok, acıklı bir durumdu bu. Ve çok fena alkol kokuyordu. Peki niye böyleydi acaba? Uçağımız geciktiği için barda vakit öldürdüğünü söyledi ve sonra da inandırıcılıktan oldukça uzak bir tonda, bir kadının 'Phaeton'ı içkiye boğmakta' ısrar ettiğini ekledi, ama bunu söyleyişinde içtenlikten uzak bir yan vardı ve ne Gill ne de ben, ona tek bir an olsun inanmadık. Sonra bir başka tuhaf şey daha var: Balayımız hakkında bize hiçbir şey sormadı. En azından, aradan uzunca bir süre geçene kadar sormadı. Hayır, yaptığı ilk şey Gillian'ın annesinin ona kaldığımız yeri söylememekte nasıl direttiği hakkında uzun bir hikâye anlatmak oldu. Haline bakıp, araba sürmesine izin vermeli mi diye düşündüm.

Daha sonra neler olup bittiğini öğrendim. Neler olduğunu asla tahmin edemezsiniz: Oliver işini kaybetmişti. Kendini Shakespeare School of English'den kovdurmayı becermişti. Ve bu da başlı başına bir olay sayılırdı! Oliver'ın Shakespeare School'dan size ne kadar söz etmiş olduğunu bilmiyorum, ama söylediğime inanın ki orası çok kıytırık bir yer. Nasıl olup da resmi bir statü taşıyabildiğine şaşıyorum. Oraya bir kez gittim. Bulunduğu bina belli ki bir zamanlar çok güzelmiş; herhalde Victoria çağının başlarından falan kalmış olmalı, portikoları destekleyen kalın kolonları, sokağa bakan parmaklıkları ve zemin katına inen merdivenleriyle gösterişli bir bina. Ne var ki binanın tüm çevresi korkunç biçimde harap olmuş. Tüm telefon kulübeleri fahişelerin numaralarıyla dolu, çöpçüler herhalde 1968'den beri semte adım atmamış olmalılar ve çatı katlarında sabahtan akşama değin çılgınca müzikler çalan hippi artıkları var. Gözünüzün önüne getiriyor olmalısınız! *Ve* Shakespea-

re School zemin katta bulunuyor. *Ve* müdürü de seri cinayetler işleyen bir katile benziyor. *Ve* Ollie kendini buradan kovdurmayı becerdi.

Okuldan kovulma işinden söz etmek istemedi ve alçak sesle, gelecek yılın ders saatleriyle ilgili bir prensip meselesi yüzünden istifa ettiğini mırıldandı. Bunları der demez, söylediği tek bir sözcüğe inanmadım. Olanaksız olduğu için değil –aslında, Oliver'dan beklenebilecek bir şeydi bu– ama her nasılsa söylediği şeylerin çoğuna inanamaz oldum. Bayağı korkunç bir şey bu, değil mi? O benim en eski arkadaşım. Ve onun için üzülmem de hiçbir şeyi çözüme kavuşturmuyor. Bir iki yıl önce olsa ona inanırdım; ve belki gerçek de birkaç ay sonra ortaya çıkardı. Ama şimdi içgüdüsel olarak şöyle düşünüyordum: Ah, hayır, Ollie! Hayır, sen istifa etmedin, sen kovuldun! Bu benim mutlu olmamla, evli olmamla, nerede durduğumu bilmemle ilgili bir şey bu sanırım: Şimdi her şeyi eskisinden daha açık görebiliyorum.

Bu yüzden, Oliver'la yalnız kalır kalmaz, ona sakince şöyle dedim: "Bak, benimle açık konuş, istifa etmedin, değil mi?" Birden sustu kaldı ve bambaşka bir Oliver oldu ve sonunda işten kovulmuş olduğunu itiraf etti. Nedenini sorduğumda, üzgün üzgün iç geçirdi, sonra yüzünde acı bir gülümseme belirerek gözlerimin içine baktı ve şöyle dedi: 'Cinsel taciz.' Besbelli ki, İspanyol ya da Portekiz, şu kız söz konusuydu; Ollie ona dairesinde özel dersler veriyordu ve kızın kendisinden hoşlandığını düşünüyordu, bu arada bir iki bardak Özel Bira da içilmişti ve kızın sadece çekingen biri olduğunu aklından geçirmişti, derken onu öpmeye kalkışmıştı ve sonunda o eski, iğrenç hikâye ortaya çıkmıştı, anladınız mı söylemek istediğimi? Söz konusu genç kız yalnızca İngilizcesini ilerletmekle ilgilenen dinine bağlı bir Katolik değil, aynı zamanda elçilikte tanıdıkları da olan nüfuzlu bir sanayicinin kızıydı . . . Kız olanları babasına anlatmış ve tek bir telefon konuşması sonunda Ollie kendini strofor hamburger kutularıyla birlikte kapının önünde bulmuştu; hem de beş kuruş tazminat alamadan. Ollie bütün bu hikâyeyi anlattıkça sakinleşti yavaş yavaş ve şimdi söylediği her sözcüğe inanıyordum. Yüzüme de bakamıyordu ve hikâyenin sonuna doğru, ağladığını fark ettim. Hikâyesini bitirdiğinde gözlerini

bana doğru kaldırdı, şimdi bütün yüzünü gözyaşları kaplamıştı şöyle dedi bana: "Bana bir papel ödünç verir misin, Stu?"

Tıpkı okuldaki gibi. Zavallı Oliver'cık! Bu sefer ona, hatırı sayılır tutarda bir çek yazdım ve geri ödeme konusunda canını sıkmamasını söyledim.

"Aa ödeyeceğim. Ödemem gerekir."

"Pekâlâ, bunu başka bir sefer konuşuruz."

Yüzünü sildi, sonra çeki aldı ve ıslak başparmağı imzamın mürekkebinin biraz dağılmasına yol açtı. Tanrım, onun için nasıl da üzüldüm!

Görüyorsunuz işte, ona göz kulak olmak şimdi benim görevim. Sanki okuldayken o bana göz kulak olduğu için ona olan borçlarımı ödüyor gibiyim. Yıllar önce, arkadaş oluşumuzdan bir iki ay sonra (bu arada benden bir yığın para daha ödünç almıştı), ona Dudley adında pis bir herif tarafından sürekli rahatsız edildiğimi itiraf etmiştim. Jeff Dudley. *Edwardian* dergisinden öğrendiğime göre Dudley geçenlerde Orta Amerika elçiliklerimizden birine ticaret ataşesi olarak atanmış. Belki de bu, onun şimdi casusluk işinde olduğu anlamına geliyor. Niçin olmasın? Okuldayken en başarılı olduğu konular yalan söylemek, çalmak, bir şeyi zorla almak, şantaj yapmak ve çete liderliğiydi. Okulumuz görece olarak uygar bir okul olduğundan, Dudley'in çetesi yalnızca iki kişiden oluşuyordu: kendisi ve 'Ayaklar' lakaplı Schofield diye birisi.

Daha sportif ya da daha akıllı biri olsaydım daha bir güven içinde olurdum. Beni koruyup kollayan bir ağabeyim yoktu: Yalnızca küçük bir kız kardeşim vardı. Ayrıca, gözlük takıyordum ve jiu jitsuya yeteneğim yoktu. Bu yüzden Dudley bana tebelleş oldu. Her zamanki numaralar işte: Para, küçük hizmetler, nedensiz aşağılamalar. İlkin Oliver'a bundan hiç söz etmedim çünkü beni küçümseyeceğini düşünüyordum. Ama böyle yapmadı; tersine, iki hafta içinde her şeyi yoluna koydu. İlkin onlara benimle uğraşmamalarını söyledi; onu alaya alıp eğer böyle yapmazlarsa ne olacağını sorduklarında ise onlara sadece şöyle yanıt verdi: 'Açıklaması olanaksız bir dizi talihsizlik.' Doğrusu, öğrencilerin kullandıkları türden bir dil değildi bu, bu yüzden daha da alay edip Oliver'ın kendilerini bir kavgaya davet etmelerini beklediler. Ne var ki Oliver hiçbir

şeyi kuralına göre oynamıyordu. Gerçekten de hiçbiri açık açık Oliver'a mal edilemeyecek, açıklaması olmayan bir dizi talihsizlik meydana geldi. Hocalardan biri Dudley'ın sırasında beş paket sigara buldu (o zamanlar, tek bir paket bile, sıkı bir dayak cezası almaya yetiyordu). Schofield'in spor eşyaları okulun çöp yakma aletinin içinde yarı yanmış olarak bulundu. İşkencecilerimin her ikisinin de bisiklet seleleri bir öğle yemeği sırasında ortadan kayboluverdiler ve bu yüzden evlerine, Oliver'ın deyimiyle, 'tehlikeye ramak kalan bir rahatsızlık' içinde gitmek zorunda kaldılar. Bu olaydan kısa bir süre sonra Dudley, okul çıkışında Oliver'ın yolunu kesmeye çalıştı; hiç kuşkusuz ona yarın öğlen vaktinde bisikletlerin durduğu kulübenin arkasında parmaklarına demir muştalar takarak karşı karşıya gelmeyi önermeye hazırlanıyordu ki Oliver boğazının tam üstüne okkalı bir yumruk indiriverdi. Dudley yerde güçlükle soluk almaya çabalarken, 'açıklanması olanaksız bir başka talihsizlik,' dedi Oliver. Bu olaydan sonra, ikisi de peşimi bıraktılar. Oliver'a yaptıkları için teşekkür ettim, hatta, bir minnet ifadesi olarak, borçlarının bir bölümünü silmeyi önerdim, ama o bu önerime sadece omuz silkti. Tam Oliver'dan beklenebilecek bir davranış işte!

Peki 'Ayaklar' Schofield'e ne oldu acaba? Bu lakabı nereden almıştı. Bütün anımsayabildiğim bu lâkabının ayaklarıyla hiçbir ilgisinin olmadığıydı.

G i l l i a n Birine tam olarak ne zaman âşık olduğunuzu bilmezsiniz, değil mi? Müzik ansızın durup da birbirlerinizin gözlerine ilk kez baktığınız ya da bunun gibi bir şeyin olduğu o beklenmedik an yoktur. Şey, belki de, bazı insanlar için böyledir de, benim için değil. Sabah uyanıp da erkek arkadaşının horlamadığını fark ettiğinde ona âşık olduğunu söyleyen bir kız arkadaşım vardı. Pek inandırıcı gözükmüyor değil mi? Ne var ki doğru.

Sanırım insan geriye bakıyor ve birçok özel an arasından birini seçip o ana bağlanıyor. Anneciğim, babam piposunu doldururken parmaklarını kullanışındaki ustalığı ve kibarlığı gördüğünde âşık olduğunu söylerdi hep. Ona hiçbir zaman tamamen inanmadım,

ama o bunu her zaman inanarak söylerdi. Herkesin bir yanıtı da olması gerekiyor, değil mi? Ben ona *o an* âşık oldum, ben ona *şu nedenle* âşık oldum. Bir çeşit toplumsal gereklilik bu. 'Ah, unuttum valla . . . ya da özel bir şey olmadı' demeniz olanaksız bir şey. Olanaksız, öyle değil mi?

Stuart ile ben birkaç kez birlikte çıktık. Ondan hoşlanmıştım, öteki oğlanlardan farklıydı, hiç de girişken değildi, sanırım bana karşı kibar davranmak dışında değildi, ama bu bile gözümde bir bakıma olumlu bir şeydi – tamam, canını bu kadar sıkma, her şey çok harika gidiyor, sakinleş, diyordum kendi kendime. Fiziksel ateşlilik açısından çok hızlı gitme, anlamında bir sakinleşme uyarısı değildi bu. Bu açıdan, bunun tam tersi doğruydu. O beni öpmekten ileri gitmeye niyetli değildi.

Size anlatmak istediğim şu. Bir akşam beni evine yemeğe davet etti. Bunun hoşuma gideceğini söyledim. 8.30'a doğru dairesine varmıştım ve etrafta güzel bir kızartma et kokusu, henüz karanlık olmadığı halde mumla aydınlatılan masa, yemekten önce aperitif olarak sunulan şu Hint usulü çerezlerle dolu bir kâse ve alçak bir masanın üzerinde de çiçekler vardı. İşe giderken giydiği takım elbisenin pantolonunu giymiş, ama gömleğini değiştirmişti; bundan başka üzerine de bir önlük geçirmişti. Yüzü ikiye bölünmüş gibiydi: Alt yarısı beni gördüğü için gülümsüyordu ve hoşnuttu, üst yarısı ise akşam yemeği için duyduğu endişe yüzünden asıktı.

"Çok fazla yemek pişirmem," dedi, "ama senin için pişirmek istedim."

Mönüde kuzu kolu, garnitür olarak dondurulmuş bezelye ve kızartma patates vardı. Patatesleri pek beğendiğimi söyledim.

"İlkin suda haşlamak gerek," dedi ağırbaşlı bir edayla, "sonra bir çatalla kazır, üzerlerinde çentikler yaparsan, daha gevrek olurlar." Annesinden gördüğü bir şey olmalıydı bu. Yemekte bir şişe de güzel şarabımız vardı, ne zaman şarap koyacak olsa, her seferinde, çıkartmayı unuttuğu fiyat etiketini eliyle gizliyordu. Etiketi çıkartmamış olmasının verdiği mahcubiyetten, bunu kasten yaptığını anlayabiliyordum. Etiketi çıkartmış olması gerektiğini düşünüyordu. Demek istediğimi anlıyor musunuz, *elinden geleni* yapıyordu.

Yemekten sonra sofrayı toplamasına yardım etmemi istemedi.

Dosdoğru mutfağa gitti ve oradan elinde elmalı bir turtayla döndü. Sıcak bir bahar akşamıydı ve mönümüzde kış yemekleri vardı, ama bunun hiçbir önemi yoktu. Böylelikle bir dilim elmalı turta yedim, sonra o kahve yapmak için çaydanlığı ocağa koydu ve tuvalete gitti. Ayağa kalktım ve tatlı tabaklarını mutfağa götürdüm. Tabakları tezgâha koyarken, babarat rafına dayalı duran bir kâğıt parçası gözüme çarptı. Ne olsa beğenirsiniz? Bir zaman çizelgesi.

6.00 Patatesleri soy
6.10 Hamuru aç
6.20 Fırını yak
6.20 Banyo

ve şöyle sürüp gidiyordu ...

8.00 Şarabı aç
8.15 Patateslerin renklerinin koyulaşıp koyulaşmadığını kontrol et
8.20 Bezelye için su kaynat
8.25 Mumları yak
8.30 G. geliyor!!

Aceleyle sofraya geri döndüm ve yerime oturdum. Titriyordum. O kâğıt parçasını okuduğum için de kendimi kötü hissediyordum, çünkü Stuart'ın casusluk yaptığımı düşüneceğinden emindim. Ne var ki kâğıtta yazılı olan talimatların her biri, gitgide artan bir yoğunlukla, beni duygulandırmıştı. *8.25 Mumları yak.* Dert etme Stuart, sen mumları ben vardıktan sonra yaksaydın da buna bir diyeceğim olmazdı. Ve sonra *8.30 G. geliyor!!* Şu iki ünlem işareti beni can evimden vurmuştu.

Stuart tuvaletten döndü ve ona görmüş olduğum şeyden ve bunu budalaca ya da nörotikçe, yahut umutsuz bir şey olarak görmediğinden, tersine, çok düşüncelice ve dokunaklı bir şey bulduğumdan söz etmemek için çaba harcamak zorunda kaldım. Elbette hiçbir şey söylemedim, ama gördüğümü belli bir biçimde belli etmiş olmalıyım ve o da bunu fark etmiş olmalı, çünkü bu andan

itibaren bana biraz daha gevşemiş gözüktü. Akşamın büyük bir bölümünü kanepenin üzerinde geçirdik ve geceleyin kalmamı isteseydi kalırdım, ama istemedi. Ve bu da hoşuma gitti.

Kendisini çok sıkıyor Stuart. Her şeyin tam arzuladığı gibi olmasını istiyor. Yalnızca kendisi ve ikimiz için de değil. Şu sıralar Oliver için müthiş endişeleniyor. Ona ne olduğunu bilmiyorum. Ya da daha doğrusu, biliyorum. Shakespeare School'da zavallı bir kızcağıza askıntı olmaya kalkıştı ve kovuldu. Şey, en azından Stuart'ın bana anlattıklarının satır aralarından bu çıkıyor. Stuart, Oliver'ın bakış açısını anlamak için her şeyi ıcığına cıcığına kadar deşiyordu. Aslında bu çabasında o kadar ileriye gitti ki, gülünç bir tartışma yaptık onunla. Stuart, mutlaka kızın Oliver'a pas verdiğini ve onu tahrik ettiğini söylüyordu, ben ise muhtemelen kızın çekingen birisi olduğunu ve hocasından gelen bu talepler karşısında dehşete düştüğünü söyledim, ta ki her ikimiz de kızı hiçbirimizin görmemiş olduğunu ve gerçekte nelerin olup bittiğini bilmediğimizi fark edene kadar. Biz sadece tahmin yürütüyorduk. Ne var ki sadece tahmin yürütmek bile Oliver'ı gözümden düşürmüştü. Ben öğretmen öğrenci arasındaki yakın ilişkileri onaylamıyorum, bunun nedenlerini burada sıralamaya gerek yok sanırım. Stuart bana Oliver'a biraz para vermiş olduğunu söyledi, ben bunun çok gereksiz bir şey olduğunu düşündüm, ama böyle olduğunu söylemedim. Ne de olsa, Oliver üniversite bitirmiş, genç, sağlıklı bir adam. Başka bir iş bulabilir. Ona paramızdan niye verelim ki?

Gerçi, şu da bir gerçek ki şu sıralar berbat bir durumda. Havaalanındaki hali korkunçtu. Bagaj salonunda ayakta durmuş beklerken şunu düşündüğümü anımsıyorum: Yaşam biraz da bu işte. Bir yığın yabancının arasında biz ikimiz, işaretleri izleyerek bagajlarınızı almak gibi yapmak zorunda olduğunuz bir sürü şey; sonra gümrük memurlarının inceleyici bakışlarına maruz kalıyorsunuz ve hiç kimse özellikle kim olduğunuza ya da ne yaptığınıza aldırış etmiyor. böylelikle ikiniz birbirinizin moralini yüksek tutmak zorundasınız . . . Biliyorum, bunlar biraz duygusal kaçıyor ama o sırada her şeyi böyle hissettim ben. Ve sonra gümrükten geçiyoruz, sağ salim geri döndüğümüz için her ikimiz de gülüyoruz ve derken birdenbire şoför kasketi takmış şu sarhoş üzerimize atılıyor ve elinde-

ki pankartla az daha gözümü çıkarıyor, üstüne üstlük ayağıma da basıyor. Tahmin edin kim? Oliver tabii! Bir ölü gibi gözüküyor. Besbelli ki yaptığının komik bir şey olduğunu sanıyordu, ama değildi işte. Yalnızca acıklıydı. Sanırım, Ollie gibi kişilerin eksik yanları da bu: Normal hallerinde size gerçekten de çok iyi arkadaşlık edebilirler ama normal hallerinde değillerse, sizden fersah fersah uzakıadırlar. Ortası diye bir şey yoktur.

Her neyse, kendimizi toparladık ve onu gördüğümüze memnun olmuş gibi yaptık; sonra bizi arabasıyla Londra'ya götürdü, arabayı bir manyak gibi kullanıyor ve bir yığın abuk sabuk şeyler söyleyip duruyordu, öyle ki bir süre sonra dinlemeyi kestim. Oturduğum yerde başımı arkaya yasladım ve gözlerimi kapadım. Bundan sonra anımsadığım şey, evin önünde birdenbire sarsıntıyla durmamız ve Oliver'ın, oldukça tuhaf bir sesle, "*A propos de bottes, lune de miel** nasıl geçti?" demesiydi.

O l i v e r Bir sigara ister misiniz? İstemez misiniz? İstemediğinizi biliyorum – daha önce söylemiştiniz bunu bana. Sigara içmeyi onaylamadığınız benim için için gün gibi aşikâr. Kaşınızı çatmanız *Katya Kabanova*'daki kaynananın kaşını çatmasına bedel. Ama size altüst edici haberlerim var. Bu sabah gazetede sigara içenlerin Alzheimer hastalığına yakalanma olasılığının sigara içmeyenlere oranla daha az olduğunu okudum. Gerçek bir havadis bu, değil mi? Hadi, bir tane yakın da, hem ciğerlerinizi şenlendirin hem de beyninizi hasar görmekten koruyun. Yaşam tuhaf çelişkilerle allanıp pullanmış, değil mi? Her şeyi yerli yerine oturttuğunuzu düşündüğünüz anda, karşınıza pislik bir domuz çıkıyor ve suratınızın ortasına yumruğu indiriyor.

Şunu da söyleyeyim ki, budala değilim ben. Gillian ile Stuart'ın havaalanında beni gördüklerine hiç de memnun olmadıklarını hemen anladım. Kendim bir *piccolo faux pas*** yaptığımda, bunu anında sezerim. Ollie, oğlum, dedim kendi kendime, senin bu yavru köpek davranışlarını andıran arkadaşlık anlayışın yanlış yo-

* (Fr.) Öylesine bir sorayım dedim. Balayı ... (ç.n.)
** (Fr.) Çok küçük hata, kusur. (ç.n.)

rumlanıyor. Bu çifti derhal boşla, yüzlerini yalamayı bırak! Ama, tabii, ne tavrım gerçekte bir yavru köpeğin davranışını andırıyordu, ne de özellikle kardeşçeydi. Gillian'a âşık olduğum için onları karşılamaya gelmiştim. Bütün gerisi yalnızca bir oyundu.

Arabayla Londra'ya dönüş tuhaf oldu. Tuhaf mı? Daha doğrusu, şaşırtıcı biçimde *sui generis** demek gerek. Gillian arkada oturdu ve çok geçmeden uykuya daldı. Ne zaman aynaya bakacak olsam –eğer istersem *çok* dikkatli bir sürücü olabilirim– evet, ne zaman aynaya baksam gözlerini kapamış ve saçını arkaya salmış bitkin gelini görüyordum. Boynu koltuğun üst çıkıntısına dayalıydı ve sanki bir öpücüğü bekliyormuş gibi ağzını yukarıya doğru kaldırmıştı. Dikiz aynasına bakıp duruyordum, ama anlıyorsunuz ya, trafiğe falan aldırış ettiğim yoktu. Bakışlarımla yüzünü, o uykuya dalmış yüzünü *yiyip bitiriyordum.*

Ve yanımda tombul, tepkisiz, uçkur meselelerinde gözü açılmış Stuart vardı . . . yüzünde bönce bir *sevinç* ifadesiyle öylece duruyor, havaalanında karşılanmış olmalarının durmadan güzel bir şey olduğunu söylüyor ve bu arada muhtemelen aklında da Gatwick'den Victoria'ya gidiş dönüş *biletlerinin* kullanılmamış yarısının karşılığı olan üç beş kuruşu nasıl geri alacağını hesaplıyordu. Size şu kadarını söyleyeyim ki, Stuart sinekten yağ çıkaran yaradılışta birisidir. Yurtdışına gittiğinde, her zaman havaalanına gidiş dönüş bileti alır a) çünkü bunun kendisine iki haftalık bir süre üzerinden bir saniyede üç salise kazandıracağını düşünür; b) çünkü döneceğinden kesinlikle emindir; ve c) bu arada ücret tarifesinde bir artış olabileceğini hesaba katar. Oysa, Oliver her zaman tek gidiş bileti alır. Bir Brezilya karnaval kraliçesinin yoluna çıkmayacağını kim bilebilir? Gatwick'deki *guichet*"nin önünde, ertesi haftanın cumartesi günü girilecek olası bir kuyruğa kim aldırış eder? Bir seferinde gazetede, kendini bir metro treninin önüne atan bir adamın hikâyesini okumuştum. Soruşturma sırasında, adamın kendini öldürmek istemiş olmasının pek ihtimal dahilinde olmadığı, çünkü cebinden bir gidiş dönüş bileti çıktığı belirtiliyordu. Şey, özür dilerim ama, Bay Sorgu Yargıcı, bu olayın başka açıklamaları

* (Lat.) Kendine özgü. (ç.n.)
** (Fr.) Gişe. (ç.n.)

da var. Adam içine düşen en küçük bir kuşku zerresinin ona kendini yakın hisseden kişilerin duygularını haklı çıkaracağını bildiği için bir gidiş dönüş bileti almış olabilirdi. Bir başka olasılık ise bu kişinin Stuart olabileceği idi. Eğer Stuart bir makiniste altı haftalık bir izin verdirmeye karar vermiş olsaydı, bir gidiş dönüş bilet satın alırdı. Çünkü şöyle düşünürdü: Peki, ya ben sonuçta kendimi öldürmezsem? Ya son anda kararımdan vazgeçersem? Tottenham Court Road'da bilet makinelerinin önündeki şu korkunç kuyrukları düşün! Evet, ne olur ne olmaz, ben bir gidiş dönüş bileti alayım.

Haksız olduğumu mu düşünüyorsunuz? Dinleyin, son zamanlarda kafama çok fazla düşünce üşüştü. Bir sakinleştiriciye fena halde ihtiyacım var. Beynim sözcüğün tam anlamıyla aşırı etkinlikten ötürü patlama noktasına geldi. Şöyle bir düşünün: İlkin berbat bir duruma düşmüştüm, kendimi adadığım aşkımın nesnesi arka dikiz aynamda yuvalanmıştı; Yunan sahillerinin güneşinde zevkli üç hafta geçirmiş olan tombul damat –benim en iyi arkadaşım– baldırları arasına koyduğu gümrük vergisinden muaf bir kutu mal ile birlikte yanımda oturuyordu, ben işimi kaybetmiştim ve yoldaki bütün öteki sürücüler radyolarının dalga boylarını Formula Bir'e ayarlıyorlardı. Benden sakin olmam mı isteniyor? Benden haksızlık etmemem mi isteniyor?

Bu koşullar altında yaptığım şey, Gillian'ı uyandırmadan Stu'yu eğlendirerek *je ne sais quoi** hakkında Olivervari bir soytarılığa girişmek oldu. İki dakikada bir direksiyona sıkı sıkıya yapışmak zorunda kalıyordum, çünkü gerçekte yapmak istediğim şey bu soytarılıklara bir son vermek, ciddi konulardan söz etmek ve yanımdaki yol arkadaşıma dönerek, "Aklıma gelmişken söyleyeyim Stuart, senin karına âşığım," demekti.

Ona bunu mu söyleyeceğim? Dehşete düşüyorum, korkuyorum, ödüm bokuma karışıyor. Buna benzer bir şeyi çok geçmeden söylemek zorunda kalacağım ona. Nasıl söyleyeceğim? Gillian'a nasıl söyleyeceğim?

İnsanları tanıdığınızı düşünüyorsunuz, değil mi? Pekâlâ, çok iyi bir arkadaşınız var, evleniyor ve evlendiği gün karısına âşık olu-

* (Fr.) Bilmem ne. (ç.n.)

yorsunuz. Eski arkadaşınız buna nasıl tepki gösterecektir? Sanırım, iyi olasılıklar pek fazla değil. "Ah, seni çok iyi anlıyorum," denmesi, içtenlikle konuşmak gerekiyorsa, yerinde bir tepki olmasa gerek. "Bu işi Kalaşnikofla halledelim," bana daha olası bir çözüm olarak gözüküyor. Sürgün, yasaların öngördüğü minimum cezadır. Bundan böyle beni, Gulag Ollie, diye çağıracaklar. Ama sürgüne gitmeyi reddediyorum. Anlıyor musunuz? Sürgüne gitmeyeceğim.

Olması gereken şeyler şunlar: Gillian beni sevdiğini idrak etmeli. Stuart, Gillian'ın beni sevdiğini idrak etmeli. Stuart aşağıya inmeli. Oliver yukarıya çıkmalı. Hiç kimse incinmemeli. Gillian ile Oliver bundan böyle sonsuza kadar mutlu yaşamalı. Stuart onların en iyi arkadaşı olmalı. Olması gerekenler bunlar. Şansım var mı dersiniz? Bir fil gözü kadar yüksek mi? (Bu kültürel anıştırma senin için Stu.)

Ah, *lütfen* bana öyle onaylamaz bir tavırla bakmayın! Önümüzdeki haftalarda, aylarda ve yıllarda ne sıkıntılarla karşılaşacağımı düşünmüyor musunuz? İzin verin de biraz soluklanayım. Kendinizi benim *yerime* koyun. Siz aşkınızdan vazgeçer miydiniz? Bir lütufta bulunarak kendinizi sahneden çeker miydiniz? Sürünüz taze otları dertsiz tasasız midesine indirirken siz sabahtan akşama kadar kavalınızla hüzünlü çoban havaları çalar mıydınız? İnsanlar *bunu* yapmazlar. Hiçbir zaman yapmamışlardır. Dinleyin, eğer gidip de bir keçi çobanı olursanız, öncelikle onu hiçbir zaman sevmemiş olduğunuz anlamına gelir bu. Ya da belki de siz melodramatik bir jesti daha çok seviyordunuz. Ya da keçileri. Belki de âşık olduğunuzu iddia etmek size keçilerinizi otlatma olanağını veren ustalıklı bir mesleki taktikti yalnızca. Ama onu *sevmiyordunuz*.

Bu noktada sıkıştık kaldık. Bir türlü çıkamıyoruz. Bu arabada üçümüz de sıkıştık kaldık ve birisi (sürücü! – ben!) bir dirseğini merkezi kitleme sisteminin düğmesi üzerine dayadı. Böylelikle üçümüz de mesele çözüme kavuşana kadar buradayız. *Sizler* de buradasınız. Özür dilerim, kapıları bloke ettim, dışarıya çıkamazsınız, hepimiz de birlikte burada mahsur kalmış bulunuyoruz. Peki ya *şimdi* bir sigara ister misiniz? Ben içiyorum, Stuart da çok geçmeden içmeye başlarsa inanın şaşmam. Hadi, siz de bir tane yakın. Alzheimer hastalığından sakının!

VII
İşte tuhaf bir şey

S t u a r t İşte tuhaf bir şey. Bu sabah işe gidiyordum. Herhalde size metro istasyonuna yayan gitmenin iki yolu olduğunu açıklamadım. Bir tanesi St Mary's Villas ve Barrowclough Road'dan geçiyor, eski belediye hamamlarının ve yeni DIY ile boya toptancıları merkezinin önünden devam ediyor; ötekisi Lennox Gardens'tan kestirmeden geçtikten sonra, adını hep unuttuğum şu sokaktan Rumsey Road'a sapıyor ve sonra da bir dizi dükkânın önünden geçerek High Street'e açılıyor. Her iki yolda da saat tuttum, aralarında yirmi saniyeden fazla bir fark yok. Bu yüzden bazı sabahlar birinden, bazı sabahlarsa ötekinden gidiyorum. Evden çıkarken hangi yoldan gideceğim konusunda bir çeşit yazı tura oyunu oynuyorum. Bütün bunları size tamamlayıcı bir bilgi olarak veriyorum.

İşte, bu sabah, Lennox Gardens'tan geçmiş, sonra o Adsız Sokak'a sapmış, sonra da Rumsey Road'a çıkmıştım. Durmadan sağıma soluma bakınıyordum. Anlıyorsunuz ya Gill'le birlikte yaşadığımdan beri ortaya çıkan birçok yenilikten biri de bu: Daha önce hiç dikkat etmeyeceğim şeyleri görmeye başlıyorum. Bir Londra sokağında yürürken gözlerinizi asla otobüsün üst katından daha yukarıya kaldırmadığınıza mutlaka dikkat etmişsinizdir. Yürürsünüz ve öteki insanlara, dükkânlara, trafiğe bakarsınız, hiçbir zaman yukarıya bakmazsınız, gerçekten *yukarıya* bakmazsınız. Ne diyeceğinizi biliyorum, yukarıya bakmış olsaydınız herhalde ya bir köpek pisliğine basardınız ya da bir sokak lambasına toslardınız, ama ben ciddiyim. Gözlerinizi her zamankinden birazcık daha yukarıya kaldırın mutlaka bir şey göreceksiniz: Tuhaf bir çatı, Victoria dönemine ait dekoratif bir ayrıntı. Ya da gözlerinizi aşağı indirin. Geçen gün, öğle yemeği vaktinde, Farringdon Road'dan yukarıya doğru çıkıyordum. Birdenbire önünden defalarca geçmiş olmam gereken bir şey dikkatimi çekti. Duvara diz hizasında yerleştirilmiş olan, krem rengine boyanmış ve üzerinde siyah harflerle aşağıdakilerin yazılı olduğu bir plaket. Şöyle deniyordu:

Bu Bina
Dünya Savaşı Sırasında
8 Eylül 1915 Tarihinde
Bir ZEPLİN AKINI Sonucunda
Tümüyle Yıkılmıştır

John Phillips
Genel Müdür

1917'de yeniden inşa edilmiştir

İlginç olduğunu düşündüm bunun. Plaketi niçin bu kadar aşağıya koymuşlar diye merak ettim. Belki de yeri değiştirilmişti. Aklıma gelmişken söyleyeyim, şayet bunu görmek istiyorsanız 61 numarada. Teleskoplar satılan dükkânın tam yanında.

Her neyse, söylemek istediğim şu ki, çevremle eskisinden çok

daha fazla ilgileniyorum. Rumsey Road'daki o çiçekçinin önünden yüzlerce kez geçmiş olmalıyım, ama içerisine bakmak şöyle dursun, gerçekte vitrinine bile asla şöyle bir bakmamışımdır. Ancak bu kez baktım. Ve ne gördüm? Bir salı sabahı saat 8.25'teki olağanüstü ödülüm neydi? Oliver! Gözlerime inanamıyordum. Oliver oradaydı! Oysa Oliver'ı kentin bu yanlarına sürüklemek her zaman çok güç bir şey olmuştur –şaka yollu bir pasaporta ve bir tercümana ihtiyacı olduğunu iddia eder. Ama oradaydı işte, kucaklar dolusu çiçek seçmekte olan satıcı kızın yanında, dükkânda dolanıp duruyordu.

Vitrine vurdum ama ikisi de başını çevirip bakmadı, bu yüzden dükkâna girdim. Şimdi kasanın önünde ayakta duruyorlardı; kız hesabı hazırlıyor, Oliver da cüzdanını çıkarıyordu.

"Oliver!" dedim. Döndü ve gerçekten de şaşırmış göründü. Hatta yüzü bile kızarmaya başladı. Biraz rahatsız edici bir durumdu bu –daha önce hiç kızardığını görmemiştim– bu yüzden bir şaka yapmaya karar verdim. "Demek sana ödünç verdiğim bütün paraları böyle harcıyorsun!" Biliyor musunuz, bu lafım üzerine, gerçekten de kızardı. Yüzü pancar gibi kıpkırmızı oldu. Hatta kulakları bile kırmızılaşmıştı. Şimdi düşününce, şakamın pek de nazik kaçmadığını kabul ediyorum, ama doğrusu gerçekten tuhaf bir biçimde tepki gösterdi. Belli ki şu sıralar keyfi pek yerinde değil.

"*Pas devant*"* dedi sonunda, bana satıcı kızı göstererek, "*Pas devant les enfants.*"** Kız, nelerin olup bittiğini merak ederek, her ikimize de hayretle bakıyordu. Yapılacak en iyi şeyin Oliver'ın canını daha fazla sıkmamak olduğunu düşündüm ve kulağına, işe dönmem gerek anlıyor musun, türünden bir şeyler fısıldadım.

"Hayır," dedi ve kolumdan tuttu. "Hayır!" Ona baktım, ama başka hiçbir şey söylemedi. Para tezgâhın üzerine düşene kadar boş eliyle cüzdanını sarmaya başladı. "Acele edin! Acele edin!" dedi kıza.

Satıcı kız faturayı hazırlamaya devam ederken (20 sterlinden fazlaydı, dikkat etmekten kendimi alamadım) Oliver hâlâ ceketimden tutuyordu; derken kız parasını aldı, üstünü geri verdi, çiçekleri

* (Fr.) Sırası değil. (ç.n.)
** (Fr.) Çocukların önünde sırası değil. (ç.n.)

ambalajladı ve Oliver'ın koltuğunun altına tutuşturdu. Oliver boşta kalan eliyle cüzdanını aldı ve beni adeta kapıya kadar itekledi.

"Rosa!" dedi bana, kaldırıma vardığımızda. Sonra, itiraf etmesi gereken her şeyi itiraf etmiş gibi, yapıştığı ceketimi bıraktı.

"Rosa mı?" Başını evet anlamında salladı ama bana bakmaya cesaret edemedi. Rosa, Shakespeare School'daki şu uğruna kovulduğu kızdı. "Onun için mi çiçekler?"

"Burada bir yerde oturuyor. Babası onu sokağa atmış. Her zamanki gibi, hep Ollie'nin kabahati."

"Oliver!" Birdenbire kendimi ondan çok daha yaşlı hissetmeye başladım. "Akıllıca bir şey mi bu?" Neler olup bitiyordu Allah aşkına? Kızcağız neler *düşünecekti?*

"Hiçbir şey *akıllıca* değil," dedi Oliver, hâlâ bana bakmadan. "*Akıllıca* bir şey yapmayı beklesen sakalın dizine iner. Milyonlarca yıldır yazı makinelerinde bir şeyler yazan şebekler takımı asla bu işten *akıllıca* bir şey çıkaramayacaklar!"

"Ama sen . . . onu sabahın bu saatinde mi görmeye gidiyorsun?"

Bana çabucak bir bakış attı, sonra gözlerini yeniden eğdi. "Dün gece onunla birlikteydim."

"Ama, Oliver!" dedim, bütün bu hikâyeden bir anlam çıkarmaya ve aynı zamanda da bir espri yapmaya çalışarak, "Bir kıza giderken çiçek götürülür, sonradan değil; böyle değil midir âdet?"

Ne yazık ki, bu lafım da pek iyi kaçmadı. Çünkü Oliver çiçekleri saplarını kıracak kadar sertçe sıkmaya başladı. "Korkunç bir fiyasko!" dedi sonunda. "Dün gece korkunç bir fiyaskoya dönüştürdüm her şeyi. Tıpkı bir istiridyeyi bir park sayacının yarığına sokmaya uğraşmak gibi bir şey."

Daha fazlasını dinlemesem iyi olacaktı, ancak Oliver yine ceketimin koluna yapışmıştı. "Bedenin ihaneti çok çirkin bir şey olabilir," dedi. "Ve Latin ırkları, haklı ya da haksız, ilk geceki temas sırasında sinirlerin gevşemesine daha az alışıklar. Bu yüzden de daha az hoşgörülüler," diye sürdürdü sözünü.

Bütün bunlar oldukça can sıkıcı bir durumdu ve en azından altı farklı görüş açısından. Her şeyi bir yana bırakırsak, benim işe gitmem gerekiyordu. Sonra, Oliver'ın bana bu tür bir itirafta buluna-

cağını asla beklemezdim. Ama sanırım, insan hem işini hem de saygınlığını kaybettiğinde . . . sonra son zamanlarda hiç kuşku yok ki çok fazla içki içiyordu; malum, hiçbir şeyi halletmiyor bu. Ah Tanrım! Ollie şu sıralar ipin ucunu gerçekten de kaçırmış gözüküyordu!

Ne yapacağımı ya da diyeceğimi bilemiyordum. Orada öyle kaldırımda dururken, bir doktora gitmesini önermek de içimden gelmiyordu. Sonunda Oliver ceketimin kolunu bıraktı.

"Büronda iyi bir gün geçirmeni dilerim azizim," dedi ve der demez de ortadan kayboldu.

Bu sabah metroda gelirken gazetemin tek bir satırını okumadım. Ayakta dikilip Oliver'ı düşündüm durdum sadece. Ne felaketler dizisi ama! Onu okuldan kovduran şu İspanyol kızına geri dönmek . . . ve sonra, gerçekten, bilemiyorum. Oliver ve kızlar – onun yutturmak istediğinden de karmaşık bir mesele olmuştur bu hep. Ama bu kez gerçekten de baltayı taşa vurmuş gözüküyor. Evet, şurası kesin ki, ipin ucunu kaçırdı.

O l i v e r *Oh! Harika! Bravo!* Bana Büyük İllüzyonist diyebilirsiniz! Beni Harry Houdini diye çağırın. Selam Thalia, Komedi'nin Esin Perisi. Oh, Allahım, şöyle tempolu bir alkışı hak ettim! Oh, Allahım, Gauloise'larla ciğerlerime bayram ettirmeye nasıl da ihtiyacım var! Olup bitenlerden sonra bir tane içmeme nasıl karşı çıkabilirsiniz!

Pekâlâ, pekâlâ, kendimi biraz kötü hissediyorum, ama siz benim yerimde olsaydınız ne yapardınız? Biliyorum, ilkin, orada olmazdınız. Ama ben ordaydım ve sizinle benim aramdaki temel fark da hep bu olacak, değil mi? Yine de, cakamın farkına vardınız, öyle değil mi? Kendimi kutlamam gerekiyor ve ben de kutluyorum. Şu Eski Denizci'yi* çağrıştıran kolundan yakalama hikâyesine ne diyorsunuz? Gerçekten de iyi işledi bu numara, öyle değil mi? Hep şunu söylemişimdir, eğer bir İngilizi zıvanadan çıkarmak istiyorsanız, kendisine dokunulmasını istemediği anda ona

* Ünlü Romantik İngiliz şairi S.T. Coleridge'in *The Rime of the Ancient Mariner* adlı şiirinin başkahramanı. (ç.n.)

dokunun. Elinizle koluna dokunma, artı duygusal bir itiraf. İşte buna katlanamaz Anglolar, kasılırlar, ürperirler, onlara ne söylerseniz yutarlar. 'Tıpkı bir istiridyeyi bir park sayacının yarığından içeri sokmaya uğraşmak gibi bir şey.' Stuart'tan ayrıldığımda yüzünü gördünüz mü? Sevecen bir ilgiyle dolu gerçek bir mücevher!

Sevinçten göbek attığımı falan düşünmeyin. Şey, sadece bir *soupçon** bu. Kendimi daha rahatlamış hissediyorum; bütün söylenebilecek olan bu. Ve eğer sizin sempatinizi muhafaza etmeyi istiyorsam bütün bunları size anlatmamakla herhalde daha iyi ederim. (Peki bu sempatiyi kazandım mı? Bunu söylemek zor sanırım. Peki istiyor muyum bu sempatiyi? İstiyorum, istiyorum!) Görüyorsunuz işte, espri yapamayacak kadar –en azından sizinle birlikte espri yapamayacak kadar– olan bitenlere çok kapıldım. Yapmam gereken şeyleri sürdürmeye yazgılıyım ve bunu yaparken de sonunda beni onaylamamanıza yol açmamayı umuyorum. Yüzünüzü çevirmeyeceğinize söz verin: Eğer *siz* beni algılamama yoluna saparsanız, o zaman gerçekten de var olmaktan *çıkacağım*. Beni öldürmeyin! Zavallı Ollie'ciği esirgeyin ki o sizi yine eğlendirebilsin!

Özür dilerim, gene birazcık aşırılığa kaçtım. Tamam, tamam. İşte dediğim gibi Stoke Newington adında bir *terra incognita*'da** bulunuyordum. Stuart, bu semtte ev fiyatlarının mutlaka belli bir pirim yapacağı konusunda güvence veriyor, ama ben şimdilik başları omuzlarının altında duran insanlardan başka hiç kimse görmüyorum orada. Peki ben niye oradayım? Çünkü çok basit bir şey yapmam gerekiyor. Bir adamın karısını –bir adam mı! En iyi arkadaşım!– görmeye gitmem gerekiyor, az önce metro istasyonuna gitmek üzere benden ayrılan en iyi arkadaşımın karısını. Altı haftalık karısını görmeye gitmek ve onu sevdiğimi söylemek zorundayım. Beceriksizce sarılıp sarmalanmış sapları bir işeme lekesini düşündürtecek şekilde pantolonumu ıslatmış olan, sol kolumun altındaki mavi beyaz bitki örtüsünün sebebi hikmeti de bu. Ve nasıl da yerinde bir imge bu: Zira, çiçekçi dükkânının kapı zili ciddi bankacının içeriye gireceğini müştuladığında, gerçekten de altıma işeyeceğimi sandım!

* (Fr.) Kanı. (ç.n.)
** (Lat.) Bilinmeyen toprak. (ç.n.)

Pantolonum kurusun diye birazcık çevrede dolaştım ve bu arada, Gillian kapıyı açtığında ona ne söyleyeceğim konusundaki kararsızlığım sürüyordu. Çiçekleri arkamda saklamalı ve onları birden tıpkı el çabukluğu hüneri sergileyen bir hokkabaz gibi mi çıkarmalıydım? Yoksa onları kapı eşiğine koyup Gillian kapıyı açmaya gelmeden önce ortadan kaybolsa mı idim? Belki de bir arya çok uygun düşerdi! – *Deh vieni alla finestra* . . .

Böylelikle, hava sıcaklığının 60/40 ipek/viskoz karışımı pantolonumun ıslaklığını çekmesini bekleyerek, ticaretle uğraşan kişilerin oturduğu şu içler acısı kulübeler arasında dolaştım. Şayet bilmek istiyorsanız, benim de çoğu kez kendi içimde hissettiğim oran bu: yüzde 60 ipek ve yüzde 40 viskoz. Parlak ama kırışmaya yatkın. Oysa Stuart yüzde 100 insan elinden çıkma viskoz: Kırışmaya dayanıklı, yıkanması kolay, kurutması basit, leke tutmaz. İkimiz farklı kumaşlardan yaratılmışız, Stu ve ben. Ve *benim* kumaşım üzerinde, eğer acele etmezsem, su lekelerinin yerini çok geçmeden ter lekeleri alacaktı. Tanrım, nasıl da heyecanlıydım! Kaynatılmış kediotu gibi bir şeyler içmeye ihtiyacım vardı; ya ona ya da koskoca bir Manhattan'a. Sakinleştirici bir şeye ya da süper uyarıcı bir şeye, biri ya da ötekine. Hayır, gerçekte ihtiyaç duyduğum şey bir avuç dolusu beta-blokan'dı. Ne olduğunu biliyor musunuz bunların? Çeşitli adlarından biri de propranolol. Sinir zayıflığı çeken piyanistler için geliştirilmiş. İcrayı bozmadan heyecanı denetim altında tutmaya yarıyor. Sizce seks için de işe yarar mı? Rosa ile birlikte geçirdiğim *nuit blanche** hakkında söylediklerimden sonra belki Stuart bana bunlardan biraz bulur. Kırılmış bir kalbin acısını kimyasal maddelerle dindirmeye kalkışmak tam da onun yapacağı bir şey. Ama *ben* bunlara ihtiyaç duyuyorsam, yanıp tutuşan ama el değmemiş olan kalbimi, az sonra 68 numaradaki kapının ziline cevap verecek olan kadına teslim etmek için duyuyordum. Kapının bir köşesine büzülmüş, dudaklarında bilgiçce bir gülümseme ve kocaman açılmış avucuyla, hali tavrı biraz şüpheli bir satıcı gibi olmayacak mıydım? İşte 40 mg propranolol, dostum, bu işlerde ustayım ve işte cüzdanım, işte kapaklı Rolex'im, her şeyi alın . . . ah,

* (Fr.) Uykusuz gece. (ç.n.)

hayır, onları almayın! Onlar *benim* çiçeklerim. Çiçeklerim dışında her şeyi alın!

Ama şimdi çiçekler Gillian'ın. *Le moment suprême** ışığında (bunu kısaca Stuartvari şekilde dile getirmeme izin verin: harekete geçtiğimde), hiçbir güçlük çıkmadı. Ollie'yi biraz fazla barok bulabilirsiniz, ama bu sadece bir dış görünüş. İçine nüfuz edin ve orada bir süre elinizde rehberle dolaşın, sakinliğiyle neo klasik bir şey, bilgece orantılı ve dingin bir şey bulacaksınız. Tanıtım broşüründe belirtildiği gibi, Santa Maria della Presentazione ya da Le Zitelle kilisesinin içindesiniz. Giudecca, Venedik, Palladio, Ey sizler, ruhumun gezginleri! İşte içerden böyleyim ben. Dışa yansıttığım gürültülü patırtılı yanım ise sadece kalabalıkları çekmek için.

Olup bitenler işte şunlar. Çiçeklerimi, ileriye doğru uzattığım kollarımın üzerine yaymış olarak kapının zilini çaldım. Teslimat yapan biri gibi görünmek istemiyordum. Daha çok, yalnızca tanrıça Flora'nın yardım ettiği, iş istemeye gelmiş basit ve kırılgan biri gibiydim. Gillian kapıyı açtı. Tam ânıydı, tam ânı!

"Seni seviyorum," dedim.

Bana baktı ve gözlerinin dingin limanındaki denizi bir ürküntüdür aldı. Onu yatıştırmak için elimdeki buketi uzattım ve sessizce, "Seni seviyorum," diye yineledim. Bunu der demez de, ayrıldım.

Başardım! Başardım! Mutluluktan aklımı yitirmiş gibiyim. Bulutlarda uçuyorum. Seviniyorum, korkuyorum, endişeleniyorum, ödüm bokuma karışıyor.

M i c h e l l e (1 6) İnsan bu işte gerçekten de tuhaf kişilerle karşılaşıyor. İşin güç yanı da bu. Çiçekler değil, onları satın alan insanlar.

Bu sabahki gibi. Keşke ağzını açmamış olsaydı! Dükkândan içeri girdiğinde kendi kendime: Sen, beni haftanın herhangi bir günü dansa götürebilirsin, diye düşündüm. Gerçekten de zevk sahibi birine benziyordu, uzun ve parlak siyah saçları vardı, takım elbisesi de parlaktı. Birazcık Jimmy White'ı andırıyordu, demek istedi-

* (Fr.) Yüce an. (ç.n.)

ğimi anlıyor musunuz? Dosdoğru tezgâha gelmedi, bana başıyla hafifçe bir selam verdi ve çiçekleri incelemeye koyuldu, çok yakından, sanki onlardan çok iyi anlıyormuş gibi. Benim oynadığım bir oyun vardır, Linzi ile ben her ikimiz de oynarız bu oyunu: Bir adamın ne kadar arzulanır biri olduğuna karar veririz. Eğer pek de arzulanır biri değilse, "O yalnızca salılık," deriz; yani bu kişi bizi çıkmaya davet ederse, ona haftanın yalnızca bir gecesini ayırabileceğimizi söylemez isteriz. Tabii en iyisi, birisi için "Haftanın Yedi Günü," diyebilmektir, eğer sizinle çıkmayı talep ederse haftanın bütün günlerini ona ayırabileceğiniz anlamına gelir bu. İşte bu oğlan da zambaklara bakıyor, ben de göz ucuyla onu seyrederek içimden, "sen pazartesinden cumaya kadarsın, oğlum" diye düşünerek yüklü bir siparişin KDV'sini hesaplıyordum.

Derken benden kendisiyle birlikte dükkânda şöyle bir dolanmamı istedi ve istisnasız hepsi de mavi ya da beyaz çiçekleri seçti. Çok güzel pembe şebboylardan da seçmesini önerecek oldum, omuzlarını silkerek: "Iıuh!" diye söylendi. Tanrı aşkına, kendini ne sanıyordu burnu Kaf dağındaki bu oğlan? Sanki daha önce hiç kimse yapmamış gibi yalnızca tek bir gül satın almak için gelmiş olan şu oğlanlardan birine benziyordu. Bir oğlan bana tek bir kırmızı gül verecek olsa, ona "öteki dördünü ne yaptın, öteki sevgililerine mi verdin?" derdim.

Derken yeniden tezgâha döndük ve o horoz gibi kasıntılı bir havayla bana doğru eğildi ve çenemi açıktan açığa tutarak, "Niye böyle surat asıyorsun, güzelim?" dedi. Dükkânda yalnızdım, onun için makası kaptım ve içimden, bana bir kez daha dokunacak olursan dükkandan bir yerlerin eksilmiş olarak ayrılırsın diyordum ki, bu sırada kapının çıngırağı çaldı ve içeriye, takım elbise giymiş, sıkıcı yuppie görünüşlü öteki oğlan girdi. Bunun üzerine kasıntı oğlan anında bozum oldu, çünkü bu yeni gelen onu hem tanıyordu, hem de onu bir tezgâhtar kızı tavlamaya çalışırken görmüştü ki besbelli bu kendi tarzı değildi; kasıntı oğlanın her yanı kızardı, kulaklarına kadar kıpkırmızı kesildi, dikkatimden kaçmadı bu.

Derken iyice sakinleşti, bana para uzattı ve acele etmemi, öteki oğlanla birlikte bir an önce dükkândan çıkmak istediğini söyledi. Ancak ben ağırdan aldım. Kendisine sormaya bile gerek duyma-

dan, çiçekleri selofanlı ambalaj kâğıdıyla sarmaya koyuldum ve bunu yaparken iyiden iyiye ağır davrandım, KDV'yi hesaplarken galiba bir yanlış yaptığımı söyledim. Ve bütün bu süre zarfında düşünüp duruyordum: "Ağzını ne diye açtın ki? O ana kadar pazartesinden cumaya kadardın sen. Şimdi anca otuzbir çekersin."

Çiçekleri seviyorum. Ama burada uzun süre kalmayacağım. Linzi de kalmayacak. Onları satın alan insanlara katlanamıyoruz.

G i l l i a n Bugün garip bir şey oldu. Çok garip bir şey. Ve gariplik öyle bir kez olup sona ermedi, eğer ne demek istediğimi anlıyorsanız. Öğleden sonra ve akşamleyin de garipliğini sürdürdü.

Saat dokuza çeyrek falan vardı, resim sehpamın önünde oturmuş, bir City* kilisesinin resmedildiği bir tablo üzerinde –ince bir tahta üzerine yapılmıştı– hazırlık denemeleri yapıyordum. Arkamdaki Radyo 3'ten şu Bach olmayan Bach'lardan biri tarafından bestelenmiş bir şeyler çalınıyordu kulağıma. İşte o sırada zil çaldı. Temizleme bezimi bir yana bırakırken, zil ikinci bir kez daha çaldı. Herhalde küçük çocuklardır, diye düşündüm, onlar böyle çalarlardı ancak. Arabanızı yıkamayı önermeye gelmiş olabilirlerdi. Ya da evin arkasından dolanıp gizlice girmeden önce evde birisinin bulunup bulunmadığından emin olmak istemiş olabilirlerdi.

Keyfim biraz kaçmış bir halde, dosdoğru aşağıya kapıyı açmaya indim ve ne göreyim beğenirsiniz? Selofan bir ambalaj kâğıdıyla sarılmış, hepsi de mavi ve beyaz, koskoca bir çiçek demeti. "Stuart!" diye düşündüm – yani demek istiyorum ki, çiçekleri Stuart'ın göndermiş olduğunu düşündüm. Ve onları Oliver'ın tutmakta olduğunu görünce de düşündüğümün bu işin en olası açıklaması olduğuna inanmaya devam ettim – Stuart, Oliver'dan bana bu çiçekleri getirmesini rica etmiş olmalıydı.

"Oliver!" dedim. "Bu ne sürpriz. İçeriye gir!"

Ama o, bir şeyler söylemeye çalışarak, orada sadece duruyordu. Yüzü mum gibi beyazdı ve kollarını ileriye doğru bir raf gibi kaskatı uzatmıştı. Dudakları kıpırdıyor ve ağzından birtakım mırıltılar

* Londra'nın, günümüzde ticaret ve finans merkezi olan en eski kısmı. (ç.n.)

çıkıyordu ama bunlara hiçbir anlam vermiyordum. Tıpkı insanların kalp krizi geçirdikleri şu filmlerdeki gibiydi – çok önemli bir şeyler mırıldandıkları belli olan ama onları hiçkimsenin anlamadığı şu filmler. Oliver'a baktım; bana büyük bir sıkıntı içindeymiş gibi gözüktü. Çiçekler pantolonunun her yanını sırılsıklam yapmıştı, yüzü insanı korkutacak ölçüde renksizdi, tir tir titriyordu ve konuşmaya çabalarken dudakları sanki birbirine yapışıyor gibiydi.

Çiçekleri elinden alırsam belki ona yardımı dokunur diye düşündüm, bu yüzden kollarımı uzattım ve saplarının ucunu kendimden uzak tutarak çiçekleri dikkatlice kaldırdım. İtiraf edeyim ki, salt içgüdüsel bir davranıştı bu, zira üstümde çalışma giysilerim vardı ve birazcık su sıçramasının da onlara hiçbir zararı dokunmazdı.

"Oliver," dedim. "Ne oluyor? İçeriye girmek istemiyor musun?"

Orada hâlâ, tepsi almayı unutmuş robot bir garson gibi kolları ilerde, öylece duruyordu. Ve derken, ansızın ve avazı çıktığı kadar:

"Seni seviyorum," diye bağırdı.

Aynen öyle. Tabii, elbette, güldüm. Saat sabah dokuza çeyrek vardı ve konuşan Oliver'dı. Güldüm – ama küçümsercesine ya da öyle bir tavırla değil, sadece yarı yarıya anladığım bir fıkra gibiymişçesine.

Fıkranın öteki yarısını anlamayı beklerken, Oliver çekip gitti. Topukları üzerinde döndü ve çekip gitti. Gerçekten de aynen söylediğim gibi. Koştu. Ve ben orada, kapı eşiğinde, elimde o koskoca çiçek demetiyle, öylece kaldım. Onları içeriye götürüp suya koymaktan başka yapacak bir şey yoktu. Bir hayli de çiçek vardı, sonunda üç vazoya ve Stuart'ın iki büyük bira bardağına anca sığdırdım. Sonra da yeniden işime döndüm.

Hazırlık denemelerini bitirdim ve gökyüzünü temizlemeye başladım. Çalışma yöntemim her zaman böyledir. Fazla yoğunlaşma gerektirmiyordu iş; bütün sabah boyunca, gözümün önünde hep, kapının eşiğinde hiçbir şey söylemeden öylece dikilen, sonra da neredeyse avazı çıktığı kadar "Seni seviyorum!" diye bağıran Oliver'ın görüntüsü gelip durdu. Şu sıralar mutlaka son derece kötü bir durumda olmalı.

Sanırım, olup bitenler üzerinde adamakıllı düşünüp taşınmam onun son zamanlarda bir hayli gergin olduğunu bildiğimizden ötürü –sözgelimi, havaalanındaki o tuhaf davranışı– bu kadar zaman aldı. Düşünüp taşınmaya başladığımda da işime hiç yoğunlaşamaz olduğunu fark ettim. O akşam Stuart ile aramda geçecek konuşmaları gözümde canlandırıp durmaya başladım.

"Bak hele, amma da çok çiçek."

"Mmmm."

"Gizli bir hayranımız var, öyle mi? Gerçekten de öylesine *çok* ki hayranımız!"

"Onları Oliver getirdi."

"Oliver mı? Ne zaman?"

"Sen işe gittikten on dakika sonra. Kıl payı kaçırdın onu."

"Ama niçin? Demek istiyorum ki, bütün çiçekleri bize niye verdi?"

"Bizim için değil onlar, benim için. Bana âşık olduğunu söylüyor."

Hayır, bu tür bir konuşma düşünülecek şey değildi. Aramızda böylesi bir konuşma geçmesi mümkün olamazdı. Yani bu çiçeklerden kurtulmam gerekiyordu. Aklıma gelen ilk düşünce onları çöp kutusuna atmak oldu. Ama ya Stuart da çöpe bir şey atmak isterse ne olacaktı? Çöp kutunuzu ağzına kadar taptaze çiçeklerle dolu bulsanız siz ne düşünürdünüz? Derken yolun karşı tarafına geçip onları bir çöp konteynırına atmayı düşündüm – ne var ki bu da çok tuhaf kaçacaktı. Oturduğumuz sokakta henüz hiç dostumuz yok, sadece birkaç komşuyla merhabamız var ve açık konuşmak gerekirse onların beni bu kadar çiçeği bir konteynıra attığımı görmelerini istemezdim.

Sonunda onları alıp çöp imha makinesine tıktım. Oliver'ın çiçeklerini taç yapraklarından başlayarak öğütücüye soktum ve koca buket sadece birkaç dakika içinde bir çeşit sulu çamura dönüştü. Makineden bir süre güçlü bir koku geldi, ama sonra yavaş yavaş azaldı. Selofan ambalaj kâğıdını alıp dertop ettim ve çöp kutusunu açıp onu daha önce atmış olduğumuz bir yulaf kutusunun içine tıktım. Bundan sonra ellerimi yıkadım, iki büyük bira bardağı ile üç vazoyu kuruladım ve sanki hiçbir şey olmamış gibi, onları her za-

manki yerlerine koydum.

Yapmam gerekeni yaptığımı hissediyordum. Oliver gerçekten de bir çeşit depresyon geçiriyor olabilirdi, bu durumda her ikimizin de desteğine ihtiyaç duyabilirdi. İlerde bir gün Stuart'a, bütün bu çiçek meselesinden, onları ne yaptığımdan söz edeceğim ve umarım birlikte katıla katıla güleceğiz, tabii Oliver da bizimle birlikte gülecek.

Sonra çalışmamın başına döndüm ve akşam yemeğini hazırlayacağım vakit gelene kadar da çalıştım. Stuart her zamanki gibi saat 6.30'a doğru eve dönmeden önce bilmem neden içimden bir bardak şarap içmek geldi ve içtiğime de memnun oldum. Stuart bütün gün boyunca bana telefon etmek için büyük bir arzu duyduğunu, ama çalışmamı engellememek için etmediğini söyledi. Metro istasyonuna giderken köşedeki çiçekçi dükkânında Oliver'la nasıl karşılaştıklarını anlattı. Oliver son derece sıkıntılı görünüyormuş, ki bunda da şaşılacak bir yan yokmuş, çünkü Oliver önceki gece yattığı ama ne yazık ki başarısız olduğu bir kızın gönlünü almak için çiçek satın almaktaymış. Üstelik, söz konusu kız, Shakespeare School'dan kovulmasına neden olan şu İspanyol kızmış. Görünüşe bakılırsa babası onu evden kovmuştu ve şimdi o bizim eve çok yakın bir yerde yaşamaktaymış. Kız Oliver'ı önceki akşam evine davet etmiş, ama işler Oliver'ın umduğu gibi iyi gitmemiş. İşte Stuart, Oliver'ın kendisine anlattığı şeyler konusunda bunları söyledi bana.

Bu hikâyeye Stuart'ın beklediği gibi tepki gösterinedim herhalde. Anlattıklarını can kulağıyla dinlediğim söylenemez. Şarabımdan birkaç yudum aldım ve akşam yemeğini hazırlamaya devam ettim; bir ara, kitaplığa doğru gittim ve orada duran bir taç yaprağı hiç düşünmeden aldım. Mavi bir taç yaprağıydı. Yaprağı ağzıma soktum ve yuttum.

Kafam iyice karışık. Ne yaptığımı hiç mi hiç bilmiyorum.

VIII
Pekâlâ, Boulogne olsun

O l i v e r Bir düşüm var. Birr düüüüüüüüşşşşüümmmmm vaaaaaarr. Hayır, bir düş değil. Bir planım var. Oliver'ın biçim değiştirmesi. Harika çocuk bundan böyle orospularla gönül eğlendirmeyecek. Kendime bir kürek çekme aleti, bir egzersiz bisikleti, bir koşu podyumu ve bir kum torbası satın alacağım. Hayır, tamı tamına böyle değil, ama yapacağım şey aynı kapıya çıkıyor. Küçük ilanda gösterildiği gibi mega bir dönüşüm planlıyorum: 45 Yaşındasınız ve Emekli Aylığınız Yok mu? Ne çeşit Bir Kellikten Şikâyetçisiniz? İngilizcenizden Utanıyor musunuz? Ben o emekli aylığını alıyorum, dalga dalga saçlarım da var. Ve İngilizcemden utanmıyorum, işte *cafard*'a* yakalanmak için bir nedenim yok bu

* (Fr.) Can sıkıntısı. (ç.n.)

açılardan. Ama bütün öteki bakımlardan 30 günde yaşamı dönüştürme planını gerçekleştirmekte fayda var. Hadi uğraşın da beni bunu yapmaktan alıkoyun!

Sağda solda osurup durdum, *triste** gerçek bu. Tabii bunu birazcık yapmakta bir mahzur yok, ama gaz çıkarmanın bir meslek olmadığını anladığınız sürece. Hadi, bir tıpa tak, Ollie! Kendine biraz çekidüzen ver. Karar vakti geldi çattı.

İlk önce, sigarayı bırakıyorum. Düzeltme: Sigarayı bırakmış bulunmaktayım. Ne kadar *ciddi* olduğumu görüyorsunuz. Kendimi yıllar yılı tütün yaprağının aromalı kokuları aracılığıyla tanımladım ya da en azından süsledim durdum, öyle değil mi? Yıllar öncesinin çılgınca ardında koşulan ilk küçük burjuva Embassy'sinden, Balkan tütününden Sobranie'nin hemen fark edilebilen çekiciliğine kadar ve bu arada mentol soytarılıklarından ve düşük katranlı sigaraların çirkin sadeliğinden, elde sarılan (aromalı ya da aromasız ilavelerle birlikte) şu kalın sigaraların Rive Gauche hakikiliğine ve onun mekanik eşdeğerine kadar (şu Stahanovvari sigara sarma makineleri, bir türlü beceremediğim şu kauçuktan yapılma zımbırtılar), bütün bunlar, sonunda Gauloise ve Winston'ın *équilibré*** karışımının oluşturduğu ve zaman zaman adını Alsas halkından almış küçük bir İsveç eşantiyonunun –Prince!– sert alaşımıyla çeşnilendirilmiş sıradan ve güvenilir bir platoya varıyor. Ah! Ah! Ve ben bütün bunlardan vazgeçiyorum. Hayır, bütün bunlardan vazgeçtim bile. Şimdi, az önce. Gillian'ın fikrini sormadım bile. Böyle yapmamı isteyeceğini düşündüm sadece.

İkinci olarak, kendime bir iş bulacağım. Bunu yapabilirim. Shakespear School of English'in zehirleyici ortamından kaçarken, yanımda, bu okulun o son derece şoven antetli kâğıtlarından belli bir miktar almadan edemedim. Öyle ki şimdi elimde, her biri farklı bir müstakbel işverenin parmaklarını gıdıklayacak tarzda kaleme alınmış, yeteneklerimi sergileyen bir dizi çok hoş bonservisim var. Niçin mi istifa ettim? Ne yazık ki, annem öldü ve babam için yaşlı akrabalardan birisini ayarlamak zorundaydım. Şayet birisi bu hikâyeyi sorup soruşturacak kadar duygusuzca davranacak olursa,

* (Fr.) Hüzünlü, acı. (ç.n.)
** (Fr.) Dengeli. (ç.n.)

zaten onun yanında çalışmayı falan istemezdim. Annemin bir ayağı hep çukurda ve bütün bu yıllar boyunca bunun bana büyük yardımı dokundu; zavallı babacığıma gelince, yaşlıların sağlık duruma ilişkin bakış açısının değişmesi için yanıp yakılıyor. Ormanlık bir manzaranın dalgalanmasını düşlere dalarak seyredecek durumda olmaya, bilesiniz ne kadar can atıyor! Felemenk böceklerinin İngiliz karaağaçlarını daha tahrip etmediği, tepelerin henüz Noel ağaçlarıyla çevrili olmadığı uzak geçmişi anımsamaktan nasıl da hoşlanıyor! Gözlem penceresinden geçmişi gözlüyor Beybabacığım. Eski zamanların oduncusu, baltası omzunda *rap rap rap* yürüyor, meslektaşı ormancıları çevrede boy veren zehirli bir mantarın varlığına karşı uyarmak için düğümlü bir ağaç gövdesine çivi yazılarını andıran bir çentik atıyor. Ve kulak kabartın! Koca bir boz ayı, her yanı yosun kaplı şu bayırın üstünde nasıl da oyunlar oynayarak eğleniyor! Elbette, hiçbir zaman böyle olmadı ve eğer bilmek istiyorsanız babam da aşağılık ihtiyarın tekiydi. Anımsatın da bir gün size ondan uzun uzun söz edeyim.

Üçüncü olarak, Stuart'a borcumu ödemek istiyorum. Ben Hain Guglielmo değilim. Yalınlık ve dürüstlük benim erdemlerim olacak. Palyaço maskım bundan böyle kırılmakta olan bir kalbi gizleyemiyor, öyleyse onu yüzümde daha niyc tutayım? Çıkarmak gerekiyorsa, çıkaracağım. Başka bir deyişle, artık maskaralık etmeyeceğim.

S t u a r t Düşünüp taşındım. Uğraşmalı ve Oliver'a yardım etmenin bir yolunu bulmalıyız. Bu bizim görevimiz. Sıkıntıda olan biz olsak o da aynı şeyi bizim için yapardı. Çiçekçi dükkânında onunla o şekilde karşılaşmak gerçekten acıklıydı. İşi mişi yok, kendine güveni yok –oysa Oliver, öteden beri hep kendine güvenen birisi olmuştur, yetenecklerinden hiç kuşku duymamıştır– ve babası bile yok. Sanıyorum her şey bu noktada başladı. Eğer böyle bir babası olan on beş yaşında bir çocuksanız ve onu alt edebiliyorsanız, dünya sizi niye korkutsun ki? Ama Oliver'ı şimdi korkutuyor işte. Şu İspanyol kızla yaşadığı korkunç hikâye! Eski Oliver böyle . . . bir sıkıntıya asla düşmezdi ve düşmüş olsa bile yakasını kolaylıkla

sıyırırdı. Bir dümen uydururdu ya da durumu lehine çevirmeyi bilirdi. Gidip kıza tonlarca çiçek almak ve tam bu sırada da yakalanmak asla yapmayacağı bir şeydi. Bu tıpkı, "Lütfen kimseye söyleme, herkesin kulağına gitmesin, yoksa küçük düşerim," demek gibi bir şeydi. Eski günlerde asla böyle davranmazdı Oliver. Sonra kullandığı şu acınası ifade: "Dün gece her şey korkunç bir fiyasko oldu." Okul çocuklarına özgü bir dildi bu. Bana sorarsanız, Oliver ipin ucunu kaçırdı. Uğraşmalı ve ona yardım etmeliyiz.

Gillian Artık hangi noktada olduğumdan pek emin değilim. Derinden derine endişeler hissediyorum içimde. Stuart dün gece her zamanki gibi neşeli bir halde eve geldi, bana bir öpücük verdi, kolunu belime doladı ve sanki önemli bir şey diyecekmiş gibi beni oturttu.

"Bir tatile çıkmaya ne dersin?" diye sordu.

Gülümsedim. "Güzel olur. Elbette. Ama balayından daha yeni *dönmedik* mi?"

"O yıllar önceydi. En azından dört hafta oldu. Belki de beş. Bir tatil yapsak mı?"

"Hımmm."

"Oliver'ı da yanımızda götürebileceğimizi düşündüm. Moralini düzeltir."

Yanıt vermedim, en azından hemen. Size niçin olduğunu söyleyeyim. Alison adında bir arkadaşım vardı – şey, daha doğrusu hâlâ var, ama son zamanlarda hiç görüşemez olduk. Birlikte Bristol'daydık. Anne babası Sussex'te bir yerlerde yaşayan hoş insanlardı, normal bir orta sınıf taşra ailesi. Birbirlerini seviyorlardı; *onun* babası evini asla terk etmedi. Alison üniversiteden mezun olduktan sonra hemen evlendi. Daha yirmi bir yaşındaydı. Ve evlilik gecesi öncesi annesinin ona ne dediğini biliyor musunuz? Annesi ona dedi ki; sanki bu geçmişi uzun zaman öncesinden gelen bir aile geleneğiymiş, sanki bu hep anadan kıza aktarılan bir öğütmüş gibi, son derece ciddi bir edayla: "Kocayı avucunun içinde almak her zaman çok çok işe yarar."

O zaman gülüp geçmiştim, ama bu söz zihnimde yer etmiş.

Kızlarına kocalarını nasıl idare edeceklerini söyleyen analar. Yüzyıllar boyunca ailenin genç kızlarına aktarılan gerekli hakikatler ve bütün bu biriktirilen bilgelik neye varıyor dersiniz?: 'Kocayı avucunun içinde almak her zaman çok işe yarar' sözüne. Canımı sıkıyordu bu benim. 'Yoo, hayır, ben evlendiğimde, eğer bir gün evlenirsem, her şey apaçık ortada olacak. Dümenler çevirmeyeceğim, hiç sırrım falan da olmayacak,' diye düşünüyordum. Ne var ki daha şimdiden her şey başlamış gibi. Belki de kaçınılmaz bu. Evlilik kurumu başka türlü işleyemez mi diyorsunuz siz de?

Ne yapmam gerekirdi? Eğer her şeyi açık açık ortaya koymalı idiysem, Stuart'a Oliver'ın elinde çiçeklerle kapıyı geldiğini ve sonra da çiçekleri ne yaptığımı anlatmam gerekirdi. Ama o zaman Oliver'ın ertesi gün telefon edip çiçekleri beğenip beğenmediğimi sorduğunu da söylemem gerekirdi. Tabii Oliver'a çiçekleri çöp imha makinesine atmış olduğumu ve derken onun bir süre telefonda suskun kaldığını ve, "Hâlâ orada mısın?" diye sorduğumda, onun sadece, "Seni seviyorum," diye yanıt verip telefonu kapattığını da söylemem gerekirdi. Bütün bunları Stuart'a anlatmam gerekir miydi gerçekten de?

Hayır, hiç kuşkusuz gerekmezdi. Bu yüzden tatile çıkma önerisi konusunda bir espri yaptım: "Benden bu kadar çabuk mu sıkıldın?" – Tam da beklediğim gibi Stuart bu espriyi yanlış anladı. Canımı sıktığını düşündü ve bu onu kaygılandırdı, hemen beni ne kadar sevdiğini söylemeye başladı. Bu tür sözleri her ne kadar şu ya da bu şekilde hep duymak istesem de o an duymak istediğim *bu* değildi.

Şakaya vurdum meseleyi. Avucuma almak değil bu, ama her şeyi şaka tarafından görüyorum. Bu kadar mı çabuk? . . .

S t u a r t Üçümüzün birlikte tatile çıkması önerimi Gillian'ın iyi karşıladığını söyleyemem. Tam bu konuda bir açıklama yapacaktım ki adeta lafı ağzıma tıktı. Hiçbir şey söylemedi, sadece biraz dolambaçlı davranıp başka şeyle uğraşır gözükerek ve yanıt vermekte ağırdan alarak yaptı bunu. Tuhaf, ama bu küçük alışkanlığı sanki bütün ömrümce biliyor gibiyim.

Böylelikle tatil fikri suya düştü. Ya da daha doğrusu, biçim değiştirdi. En çok bir hafta sonu ve sadece ikimiz çıkacağız tatile. Cuma sabahı erkenden arabayla Dover'a inecek ve oradan da, dosdoğru Fransa'ya geçeceğiz. Pazartesi tatil, böylelikle hemen hemen dört günümüz var. Bir yerlerde küçük bir otel bulmak, güz başlangıcının renklerini görmek, bir markete gitmek ve daha kullanmadan küflenmeye başlayacak hevenk hevenk bir yığın sarmısak satın almak. Hiçbir şeyi planlamaya gerek yok; gerçi ben her şeyi planlamaktan hoşlanan ya da daha doğrusu her şey planlandığı gibi gitmezse içi içini yiyen birisiyim. Belki de bu Gill'in üzerimdeki etkisinin bir işareti – ki bugünlerde şöylesi sözler söyleyebiliyorum: "Niye kafamıza estiği gibi çekip bir yerlere gitmiyoruz?" Ve sonra, *uzak* da değil. Fransa'nın kuzeyindeki bütün otellerin tıklım tıklım dolu olma olasılığı da çok az, bu yüzden pek de endişe etmiyorum. Kaldı ki, benim için bir başlangıç bu. Bir başlangıç. Doğal olmaya uğraşıyorum. Laf aramızda bu da işin şakası.

Tasarımdan söz ettiğimde Oliver üzülmüş göründü. Şu sıralar gerçekten ne kadar kırılgan biri olduğunu gösteriyor bu sanırım. Bir iki kadeh bir şeyler içmeye gitmiştik. Ona hafta sonunda Fransa'ya gideceğimiz söyledim. Sanki onu terk ediyormuşuzcasına, yüzü adeta darmadağın oldu. "Uzun kalmayacağız," ya da onun gibi bir şeyler de ekledim, ama insan arkadaşlar arasında böyle şeyler söylemez, değil mi?

İlkin yanıt vermedi, sonra nerede kalacağımızı sordu.

"Bilmiyorum. Bir yer bulacağız."

Bu sözüm üzerine canlanmış gözüktü ve yeniden eski günlerin Oliver'ı oldu. Ateşim varmışçasına elini alnıma koydu. "İyi misin?" diye sordu. "Pek keyfin yerinde değil galiba? Sendeki bu yeni delişmen ruh da nereden çıktı yahu? Hadi bir koşu eczaneye koş da kendine bir ateş düşürücü ilaç al."

Gevezeliğimiz bu minvalde bir süre devam etti. Hangi feribota bineceğimizi, Calais üzerinden mi yoksa Boulogne üzerinden mi gideceğimizi vs. vs. bilmek istedi. O zamanlar pek de tuhaf gözükmüyordu bu sanırım, ama geriye bakıp da düşündüğümde "İyi yolculuklar!" diye bir şeyler söylememiş olmasına şaşırdım.

Ayrılırken, "Sana vergiden muaf birkaç karton Gauloises getiri-

rim," dedim.

"Zahmet etme," dedi.

"Ne demek zahmet etme? Bunun lafı mı olur."

"Zahmet etme!" diye nerdeyse hırçın bir tonda yineledi sözünü.

O l i v e r Tanrım! Nasıl da paniğe kapıldım. Stuart'ın sürekli olarak geldiği, tıpkı kürklü küçük bir hayvan gibi (Norman Shaw taklidi üslupta yeniden yapılmış) bir köşesine mutlulukla büzüldüğü ve toprak sahibi atalarının antikçağdan beri yaptıkları gibi sarı birasını yudumladığı alacakaranlık bir yeraltı ini olan bir pubda buluşmuştuk. Tanrım! Nasıl da nefret ediyorum publardan. Özellikle sigarayı bıraktığımdan beri nefret ediyorum publardan (bu bağımlılıktan kurtuluşum arkadaşımız Stuart'ın gözünden tamamen kaçtı!). Ah, aynı zamanda şu alacakaranlık sözcüğünden de nefret ediyorum. Sanırım onu kullanmayı bir süre bırakacağım. Eğer dilim sürçüp de söylersem bana göz kırpın, tamam mı?

İşte ikimiz de orada; 'beyaz şarabın,' ev yapımı biralardan daha da zararlı olduğu ve İskoç maltı seleksiyonlarının da mükemmel olmadığı o berbat yerde oturuyor ve ben insanın pankreasını delecek şu nikotin esintilerine maruz bulunuyordum ki (hadi, solukla-rınızla vurun beni, hadi diyorum size – bir Silk Cut için ülkeme ihanet ederim, bir Winston için dostlarıma ihanet ederim) evet, nikotin esintilerine maruz bulunuyordum ki, Stuart yüzünde insanın tüylerini diken diken edecek kadar hoşnut bir ifadeyle, birdenbire, "Biliyor musun, yakında yola çıkıyoruz," deyiverdi.

"Ne! Ne diyorsun sen?"

"Cuma yola çıkıyoruz. Dover. İlk feribot ve sonra da bizi epey bir süre göremeyeceksin."

İtiraf ediyorum ki, paniğe kapıldım. Onu temelli uzaklara götürdüğünü düşündüm. Onları yolda arabalarında giderken gözlerimin önüne getiriyordum. Strasbourg, Viyana, Bükreş, İstanbul, hiç durmadan, arkaya bakmadan gidiyorlardı. Üstü açık arabaları Doğu'ya doğru yol alırken, Gill'in yeni mizanpili yapılmış perçemlerinin, Ollie'den uzağa savrulduğunu görüyordum . . . Bir an için

şakacı dış görünüşümü yeniden toparlamayı başardım, ama içten içe büyük panik yaşıyordum. Onu uzaklara götürebilir diye düşündüm, bunu yapabilirdi, Nicot'nun otundan vazgeçtiğime bile dikkat etmemiş olan bu küçük kürklü yaratığın elinde beni incitecek böylesi bir güç olduğunu anlamıştım. Şimdi düşüncesizce bir acımasızlık yapabilecek kapasiteye sahipti. Ve ona bunu ben vermiştim!

Ama elbette mutluluktan uçan *estivant*,* Haftasonu Kaçışı diye nitelediği bir şeyi planlıyordu sadece. Özellikle hayvanlar için kullanılan *aestivate* sözcüğü, yazı bir uyuşukluk hali içinde geçirmek anlamına gelir. Ve tabii güzü de. Hatta ömrünün çoğunu da. Ve birdenbire bu Stuart bir acı çektirme gücü kazanıverdi!

Bana kart atmaya söz verdi. Bana Allahın belası renkli bir kartpostal göndermeye söz verdi.

G i l l i a n Konuşma işte şöyle geçti:

"Bir ara alışveriş yapmaya gidemez miyiz?"

"Alışveriş yapmaya mı? Elbette gideriz. Ne almak istiyorsun?"

"Senin için bir şeyler."

"Benim için mi?"

"Giysi falan."

"Giydiklerimi beğenmiyor musun, Oliver?" Ses tonumu yükseltmemeye çalışıyordum.

"Seni ben giydirmek istiyorum."

Konuşma rayından çıkmadan, yapılacak en iyi şeyin, biraz kararlı görünmek olduğunu düşündüm. "Oliver," dedim, annesi gibi (ya da en azından kendi annem gibi) görünmeye çalışarak, "Gülünç olma Oliver. Bir işin bile yok."

"Ah, hesabı *ödeyemeyeceğimi* biliyorum," dedi alaycı bir tonda. "Stuart gibi *paralı* biri olmadığımı biliyorum." Derken bir duraksama oldu ve ses tonu değişti. "Bütün istediğim seni giydirmek, hepsi bu. Bunu yapabilirm. Seni alışveriş yapmaya götürmek istiyorum."

"Oliver, gerçekten de çok nazik bir teklif bu," dedim. Sonra,

* (Fr.) Yaz tatiline çıkan. (ç.n.)

yine kararlı bir tonda, "Aklımdan çıkarmayacağım bunu," diye ekledim.

"Seni seviyorum," dedi.

Yanıt vermeden telefonu yüzüne kapattım.

Bunu yapacağım, bunu yapmaya karar verdim. Kararlı, nazik olmak ve telefonu kapatmak. Gülünç bir şey bu. Besbelli ki şu sıralar berbat bir durumda. Ve hiç kuşkusuz, kendi de ne yaptığını bilmeden, mutluluğumuzu kıskanıyor. Birlikte üçümüz gezdik dolaştık, ama sonra Stuart ile ben evlendik ve şimdi kendini dışlanmış hissediyor. Üç kişiydik, şimdi iki artı biriz ve o bunun farkında. Bir bakıma çok normal bu, sanırım. Eminim ki sonunda unutacak.

Başka herhangi bir durumda Oliver'la birlikte alışverişe gitmeyi reddetmezdim. Dürüstçe konuşmak gerekirse, Stuart'ın bu konuda bana pek yararı yok. Alışverişe gitmekten hoşlanmadığı için falan değil, ne giyersem giyeyim beğendiği için. Bütün renklerin ve bütün stillerin bana müthiş yakıştığını söylüyor. Prova kabininden belimde bir çöp kutusu ve kafamda bir abajurla dahi çıkacak olsam bunların bana yakıştığını söyler o. Tahmin edebileceğiniz gibi, tatlı ve dokunaklı bir şey bu, ama gerçekte pek bir yararı da yok.

O l i v e r Kendimi fantezilere falan kaptırıyor değilim. İlk kez. Hiç kuşku yok ki Gillian'ın giysileri konusunda benim hayal gücümün eseri olarak gördüğünüz şeyleri gözlerinizin önüne getiriyordunuz: *Boris Godunov* balesinden çıkma samur bir kürk, Rimskvari renkler, genç Rossini'nin elinden çıkma hafif yaz emprimeleri, Poulenc tarafından hazırlanmış pırıltılı aksesuarlar . . . Hayır, özür dilerim. Ben ne ağzından salyalar akan bir çek-imzacısı (nasıl olabilirim ki?), ne de hadım edilmiş bir refakatçiyim; sadece gözümün, renk duyumun, kumaşlar konusundaki *nous*'umun,* Stuart ile Gillian'ın ikisinin birlikte sahip olduklarından daha üstün olduğunu biliyorum. Onlarınkinin iki katı, üç katı benimki. En azından, sonuçlara bakarak bir yargıda bulunursak. Giydiklerine aldırış et-

* (Yun.) Akıl, hikmet; bilgi. (ç.n.)

meyen insanlar bile doğru düzgün kesilip biçilmiş bir giysi içinde daha iyi gözüküyorlar. Giyim kuşam tarzlarına önem vermediklerini söyleyen insanlar bile aslında aldırış ediyorlar. Herkes ediyor. Yalnız şu var ki bazı insanlar berbat gözükerek en iyi gözüktüklerini düşünüyorlar. Bu bir çeşit kendini beğenmişlik, elbette. Aklım daha yüce şeylerde olduğu için böyle boktan gözüküyorum, çok meşgul olduğum için saçımı yıkayacak vaktim yok, çünkü beni gerçekten seviyorsanız bu halimle de seversiniz. Gillian'ın uzaktan yakından, hiçbir şekilde, bu kategoriye girdiğini söylemiyorum. Tam tersine. *Onu yeniden var etmek* istiyorum yalnızca.

Yeniden var etme. Yeniden biçimlendirmek. Ama bu aynı zamanda, Stuart'ın zihninde, uğul uğul insanlarla dolu iş ve para dünyasına ait bir terim. Devretmek: Bir mülkiyet hakkını (bir nesnenin, bir unvanın) bir başkasına aktarmak. Geçişli fiil.

S t u a r t Harika bir hafta sonu tatili geçirdik. Calais'den güneye inen otoyola çıktık. Canımız istediğinde sola döndük ve kendimizi Compiègne yakınlarında bir yerde bulduk. Hava kararırken bir kasabada durduk. Odaları, bir avlunun iki yanını dolanan gıcırtılı ahşap bir balkona açılan, aile pansiyonu tipinde bir oteldi. Elbette küçük bir pazara gittik ve doğal olarak, biz bitiremeden küflenecek birkaç hevenk sarmısak aldık. Birazını sağa sola dağıtsak iyi olur. Hava biraz rutubetliydi, ama kimin umurunda?

Dürüstçe konuşmak gerekirse, Oliver aklıma ancak gemiye bindiğimizde geldi. Onu anımsadım ve Gillian'a, ona birkaç karton Gauloises satın almamızı önerdim. Gillian onun sigarayı bıraktığını söyledi bana. Ne kadar tuhaf. Ve ondan hiç beklenmeyecek bir davranış.

G i l l i a n Nereden başlayacağımı bilmiyorum. Bunun nereye varacağını ya da nasıl sonlanacağını da bilmiyorum. Neler olup bitiyor? Benim kabahatim değil ama kendimi suçlu hissediyorum. Benim kabahatim olmadığını ne kadar *bilirsem bileyim*, yine de kendimi suçlu hissediyorum.

Doğru şeyi yapıp yapmadığımı da bilmiyorum. Belki de hiçbir şey yapmamam gerekirdi. Belki de davranışım bir suç ortaklığıydı ya da en azından suç ortaklığıymış gibi gözüküyordu. Belki de her şeyin –gerçekte bir şey *olduğu* için değil– bir noktada açığa çıkmasına olanak tanımak gerekirdi. Niçin olmasın? Ancak . . . öylesine güzel birkaç gün geçirmiştik ki sanırım büyünün bozulmasını istemiyordum.

Yağmur ilk kez, feribotla Boulogne'dan dönüşümüzde dindi. Talihin cilvesi. Bir bakıma, her şeyin nedeni de bu oldu.

Giderken, Dover-Calais'den geçmiştik. Sonra otoyola çıktık. Derken neredeyse rastlantısal olarak otoyoldan ayrıldık. Yine rastlantısal olarak bir kasabada durduk – akşam çökerken vardığımız yerdi burası. Pazartesi kahvaltıdan sonra buradan ayrıldık ve öğle yemeği için Montdidier yakınlarında durduk. Sonra flip flap diye çalışıp duran cam silicilerimizin eşliğinde yağmur altındaki çiftliklerin ve sırılsıklam olmuş sığırların önünden geçerek, Amiens'e doğru yol aldık. Amiens'den sonra bir yerde Calais'deki feribot iskelelerini anımsadım. İlk önce size bir kent turu yaptırıyorlar ve sonra da sizi binlerce başka yolcuyla birlikte hiç de bir sahil kasabasına varmış olduğunuz ve bir gemiye bindiğiniz izlenimini vermeyen bir sistemin içine sokuyorlar. Demek istiyorum ki, sonuçta insan böyle bir duyguya kapılıyor, öyle değil mi? Bu yüzden Stuart'a Boulogne yoluyla dönmemizi önerdim. Boulogne'dan daha az feribot hareket ettiği gerekçesiyle ilkin buna biraz karşı çıktı. Öte yandan bu bizi yağmur altında fazladan otuz kilometre yol yapmaktan kurtacaktı ve, zaten, dedim ona, oraya varıp da saatlerce feribot bulamazsak, dosdoğru Calais'ye de devam edebiliriz. Belki size bu mesele hakkında biraz tartışmış olduğumuz izlenimini vermiş olabilirim, ama böyle bir şey hiç olmadı. Sonunda kolay bir karara vardığımız problemsiz bir görüş alışverişinde bulunduk sadece. Aramızda her şeyi böyle hallediyoruz. Benim önerdiğim şeyi de yapsak, onun önerdiğini de yapsak, sorunumuzu bir gurur meselesi yaptığını bana asla hissettirmiyor Stuart. Başlangıçtan beri onda çekici bulduğum bir yan oldu bu. Çoğu erkeğe bir plan değişikliği önerecek olsanız bunu hemen –bilinçli olmasa bile ve bu daha kötü– bir çeşit hakaret ya da eleştiri olarak alır. Görece

olarak önemsiz konular üzerinde farklı fikirlere sahip olmanıza katlanamıyorlar. Ama dediğim gibi, Stuart öyle değil. "Pekâlâ, Boulogne olsun," dedi, bir başka Renault son hız önümüze geçip sıçrattığı suyla ön camı kapatırken.

Sözü şuraya getirmek istiyorum. Nereye gittiğimizi hiç kimse bilmiyordu. Nerede kalmaya karar verdiğimizi hiç kimse bilmiyordu. Yola çıktık, rastgele şurada burada durduk, sağda solda gezindik, planlarımızı değiştirdik, gidişte geçmediğimiz bir limandan ilk feribota bindik. Ve Oliver bu feribottaydı!

Yağmur dinmemişti. Aslında her gün enikonu yağıp durmuştu ve feribota çıkmak için arabanın içinde kuyrukta beklerken hâlâ yağıyordu. Merdivenlerin ve tırabzanların yanı sıra, geminin içi de ıslak gözüküyordu. Geminin bar olarak ayrılmış büyük bölümünün bir parçası olan ve pencereleri nemden buğulanmış şu dinlenme salonlarından birinde oturduk. Pencereleri ovuşturduğunuzda bile dışarıyı pek fazla göremiyordunuz, çünkü yağmur yağıp duruyordu. Manş'ı yarılamıştık ki, plastik yağmurluk giymiş bir adam gelip masalardan birine oturdu ve bize yağmurun nihayet dindiğini bildirdi – şansımız varmış diye de ekledi. Bunun üzerine Stuart ile ben yerimizden kalktık ve en yakın çıkışı aradık. Feribotlarda nasıl olur bilirsiniz – insan hep biraz yönünü kaybeder, A güvertesinde mi yoksa B güvertesinde mi olduğunuzu, bir kapıdan geçtiğinizde geminin hangi tarafına çıkacağınızı asla bilemezsiniz – önde mi, arkada mı, yoksa yanlarda mısınız, belli değildir. Bu yüzden biz de rastgele bir çıkış kapısı seçmiştik ve muhtemelen deniz suyunun bara girmesine engel olmak üzere yapılmış şu yüksek kapı eşiklerinden birinin üzerinden atladık. Geminin bir yanında aşağı yukarı ortalara gelmiştik, sola doğru bakarken, üç metre kadar uzağımızda Oliver'ı gördüm; yüzünü Manş'a dönmüş denizi seyrediyordu. Onu profilden gördüm. Beni görmedi.

Hemen döndüm ve Stuart'ı hafifçe geriye ittim.

"Pardon," dedim ve geri içeriye döndüm. O da arkamdan geldi. Birdenbire deniz tuttuğunu söyledim ona. O zaman temiz havaya çıksan daha iyi olmaz mı, dedi. Buna yol açan şeyin ani temiz hava olduğunu söyledim. Yeniden oturduk. Çok ilgiliydi. Geçeceğini söyledim. Göz ucuyla çıkış kapısına bakıyordum.

Birkaç dakika sonra, iyi olduğuma kanaat getirdikten sonra, Stuart ayağa kalktı.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordum. İçimde korkunç bir önsezi vardı. Onu güverteye çıkmadan önce durdurmam gerekiyordu.

"Oliver için birkaç karton Gauloises almak istiyorum," dedi. "Vergiden muaf."

Ses tonumu kontrol edip etmediğimden emin değildim. "O sigara içmiyor," dedim, "bıraktı."

Stuart hafifçe omzuma vurdu. "O zaman ona bir şişe cin alırım," dedi ve ayrıldı.

"Oliver sigara içmiyor," diye arkasından fısıldadığımı fark ettim.

Gözlerim kapıdaydı. Stuart'ın dönmesini bekliyordum. Görülmeden kaçmamız gerekiyordu. Mutluluğumuz sanki buna bağlıymış gibi bir duygu uyandı içimde. Araba kuyruğunun başında olalım diye kendimi kuruntulara kaptırdım. Merdivenler feribota binerken olduğu kadar ıslak ve tehlikeliydi. Ve derken Stuart da birkaç karton Gauloises satın alıp gelmişti. Onları bir kenara koyacağını ve Oliver sigara içmeye yeniden başladığında vereceğini söyledi.

Neler olup bitiyor?

O l i v e r Onları sağ salim yuvaya geri getirdim. Bütün istediğim buydu. Belki de sizler, güneybatı yellerinin getirdiği bir fırtınanın gemiyi altüst ettiği, gürültülü patırtılı bir deniz çatışması falan beklediniz, öyle mi? Ama her nasılsa, deniz sakindi ve onları sağ salim yuvaya geri getirdim. *Onu* sağ salim yuvaya geri getirdim.

IX
Seni sevmiyorum

S t u a r t Arkadaşım Oliver'a son zamanlarda bir şeyler oldu. Koşmayı alışkanlık edindiğini söylüyor; sigarayı bıraktığını söylüyor; ona ödünç vermiş olduğum parayı geri ödeyeceğini söylüyor. Gerçekte bunların hiçbirisine inanmıyorum, ama sırf bunları söylemiş olması bile ona bir şeylerin olduğunu gösteriyor.

Sözgelimi, şu telefon işi. Geçen akşam, birdenbire, piyasada bulunan bütün yeni araba telefonu çeşitleri hakkında sorular sormaya başladı bana – nasıl işlediklerini, konuşma menzillerinin ne olduğunu, kaç paraya mal olduklarını. Sanırım araba diye kullandığı şu külüstür şeye bir tane koydurtmak niyetinde. Oliver'dan bekleyeceğim son şey bu aslında. Öylesine . . . geri kafalıdır ki! Ne kadar geri kafalı olduğunu kavradığınızı sanmıyorum. Muhtemelen

kendini sanata düşkün ve biraz bohem biri gibi gösteriyor, ama gerçekte durumu göründüğünden çok daha kötü. İçtenlikle konuşmak gerekirse, onun modern çağa ayak uydurabilecek biri olduğunu sanmıyorum. Paradan ya da işten, politikadan ya da makinelerden hiçbir şey anlamıyor; sert ve esnek plastikten yapılma siyah plakların CD'lerden daha iyi ses verdiklerini düşünüyor. Böyle bir insanla ne yapabilirsiniz ki?

O l i v e r Gill'in yanında olmalıyım, anlıyor musunuz? Onu kazanmalıyım, ona layık olmalıyım, ama önce onun yanında olmalıyım.

Halk onayı ardında koşan şu acımasız ve inatçı kişilerin, sonunda onları Westminster Sarayı'nın yeşil deri kaplı sıralarına götüren ve onlara birbirlerine hakaretler yağdırma hakkı veren şu zahmetli dolaşma işine katlanırlarken neler hissettiklerini anladığımı sanıyorum. Fuller marka fırça satıcıları ya da eski zamanların ise batıp çıkmış baca tamircileri gibi kapı kapı dolaşıyorlar. Tek fark şu ki bu bacacılar, kuşlar gibi kuğurdayan içi yağlı küçük ekmeleri satanlarla, az konuşan bileyciler ve az bir para karşılığında evlerdeki ufak tefek işleri gören güleç Yavrukurtlarla birlikte sokaklarımızı terk edeli aradan bir hayli zaman geçti. Pitoresk eski meslekler, Mutlu Aileler ortalıktan nasıl da kayboluyorlar! Bugün kapınızı çalmaya kim geliyor? Yalnızca evde olmadığınız zamanı kollayan gözünü para hırsı bürümüş hırsız; Kıyamet Günü'nden önce inanç değiştirmenizi talep eden sinirli köktendinci; pazarlamacılık ağzını kapmış, ıvır zıvır türden mallar satan ev kadını; bir leke çıkarıcının tek kullanımlık numunesi ve gece çalışan sahtekâr bir taksi sürücüsünün kartviziti; bunlar ve bir de milletvekili adayı. Oyunuza güvenebilir miyim, efendim? Siktir git, osuruk suratlı! Ah, ne kadar da ilginç! Bir dakikanız varsa size partimizin bu konudaki görüşlerini açıklamak isterdim. Küt! Ardından bitişik evin kapısına; oradakiler sinsi sinsi, verdiğiniz posteri kabul ederler ve siz sırtınızı döner dönmez de çöp tenekesine atarlar; ve sonra öteki evin kapısına, bu kez, eğer partiniz, beyaz derili olmayan belli insanlara işkence etmeyi, onları hapse atmayı, hatta tercihan idam etmeyi garanti eder-

se size destek verileceği söylenir. Nasıl katlanırlar buna? Bunu niçin sürdürüp dururlar?

Hiç olmazsa benim bulunduğum seçim bölgesi küçük bir bölgeydi ve bu yüzden de aşağılanma olasılıkları sınırlıydı. Beni bir hırsız gibi, hali tavrı terbiyeli bir ırz düşmanı gibi, kovası olmayan bir araba yıkayıcısı gibi, çift pencere camı işiyle uğraşan bir satış elemanı gibi karşılıyorlardı; tabii 'Çatınızdaki birçok kiremit kaymış, Ham'fendi, biz de uzun bir merdivenle burada olduğumuza göre, niye bu işi seksen papele yapmayalım?' diyen kokuşmuş biri gibi karşılamıyorlarsa. Ne var ki ben, mütevazı bir kiracı adayından başka bir şey değildim. Birkaç aylık bir süre için arada sırada kullanılmak üzere bir oda arıyordum yalnızca, para elbette peşin olacaktı; hayır, özür dilerim, çocuk bakıcılığı yapmıyordum. Yüzlerinden bir iki meraklı bakış eksik olmazdı ve ev sahiplerinin kafalarından, benim bir yığın pek de uyanık olmayan kızla *outré** bir düzüşme yeri kiralamak istediğim fikrini kovmam gerekirdi. Görüyorsunuz işte, senaryo yazarıyım, stüdyoların taleplerine uymam gerekiyor, temel ve mutlak bir yalnızlık, eve istediğim gibi gelip gidebilmem, çoğunlukla evde bulunmamak, dâhilere özgü gezintiler ve bu amaçla düzenlenen yolculuklar, Oxbridge kolejlerinin başkanlarından, Shakespeare Schools müdürlerinden, hatta antetli bir kâğıda Avam Kamarası'ndan alınan çok sayıda uydurma referans. Başıboş biri değil, bir hırsız değil, sadece sapına kadar Orson Welles, Hanımcığım yardım edeceğiniz kişi bu ve söz veriyorum, telefonunuzu da hiç kullanmam gerekmeyecek.

Az daha 67 numaraya yerleşiyordum, ki bu ideal olurdu. Gelgelelim ev sahibesi bana evin çatısında, arkaya bakan, güneşli çok güzel bir oda gösterdi. Bu yüzden ben de Bay Güneş'in insanı delip geçen ışınlarını düşündükçe cesaretimi yitirdiğimi ileri sürdüm. Benim duyarlı yeteneğimin kuzey ışığının yardımına ihtiyacı vardı. Acaba ön tarafa bakan. . . Hayır, ne yazık ki. Böylelikle binbir zorlukla 55 numaraya kadar gittim, evin ön bahçesinde bir maymuncıkmaz ağacı kıpır kıpır oynuyordu ve pencereler ıstırap verici bir katarakttan mustaripti. Bahçenin giriş kapısı gıcırdadı ve

* (Fr.) Aşırılığa kaçan. (ç.n.)

dikensi pas el ayamda imzasını bıraktı (kapıyı onartacağım, Hanımcığım!); kapı zili ancak başparmağınızı eğik olarak kuzey-kuzey-batı doğrultusunda bastığınızda çalıyordu. Mrs Dyer ufak tefek bir kadındı; başı omurgasının üzerinde bir ayçiçeği duruşuyla sarkıyordu; ve saçları da, ağarma aşamasını geçip, çingenelerin kirli işaretparmağı rengini almıştı. Kuzeye bakan bir odası vardı; gözlerinin artık pek iyi görmediği günlere kadar kendisi de, 'filmler'den çok hoşlanmıştı; peşinen hiç para istemiyordu. Ben de buna dayanamıyordum. İçimden bir ses şöyle diyordu: "Bana güvenmeyin, beni tanımıyorsunuz, insanların size anlattıklarına inanmak tehlikeli bir şey, siz çok çelimsizsiniz, bense çok gürbüzüm!" İçimdeki öteki ses ise şöyle diyordu: "Sizi seviyorum, hadi yanıma gelin, dizime oturun, sizi hiç unutmayacağım. Siz geçmişinizle, bense geleceğimle öylesine doluyuz ki!"

Bunları demek yerine, "İsterseniz bahçe kapınızı onarırım," dedim.

"Aksayan bir yanı yok kapının," diye yanıt verdi oldukça kararlı bir sesle. İçimde ona karşı dile gelmez bir sevecenlik hissettim.

Bir hafta sonra işte buradayım, yukarıda, maymunçıkmaz ağacının gölgeliği altında, gözlerimi kararan sokaklara dikmiş, sevgilimin eve dönmesini bekliyorum. Birazdan elinde bir yığın mutfak havlusu, süt ve yağ, reçeller ve turşular, ekmekler ve balıklar, rengi yeşile çalan bulaşık deterjanı ve Stuart'ın her sabah kahvaltıda ilgisiz bir havayla kastanyet çalar gibi *takada takada takada* diye çalkalamaya bayıldığı şu koskoca iğrenç gevreklerden biriyle gelir. Kendimi nasıl tutabileceğim? Gill'in küçük arabasını boşaltmasına yardım etmek için dallara tutunarak aşağı inmekten nasıl alıkoyacağım kendimi?

Ekmekler ve balıklar. Bahse girerim ki Stuart onu aslında evinin alışverişlerini yapan küçük, uslu bir kızdan başkası olarak görmüyor. Oysa benim için mucizeler yaratıyor o.

G i l l i a n Satın aldığım şeyleri arabadan indiriyordum ki telefon çaldı. Telefonun evin içinde çalıp durduğunu işitiyordum. Her bir elimde bir alışveriş torbası, kolumun altında bir ekmek, ağ-

zımda evin anahtarları, cebimde de arabanın anahtarları vardı. Arabamın kapısını ayağımla iterek kapattım, bir torbayı yere koydum, arabayı kilitledim, torbayı yerden aldım, koşar adım yokuşu çıktım, kapının önünde durdum, ekmeği düşürdüm, ev anahtarlarımı bulamadığımdan, torbaları yere koydum, anahtarların ağzımda olduğunu anımsadım, kapıyı açtım, içeriye koştum ve tam o sırada telefon sustu.

Gerçekte aldırış etmiyordum. Eskiden canımı sıkan şey artık o kadar sıkmıyor canımı ve alışveriş yapmak gibi çok daha sıkıcı şeyler bile, neredeyse eğlenceli geliyor. Acaba şunu denesek mi? Acaba Stuart tatlı patatesten hoşlanır mı? Bunun gibi şeyler işte. Rutin işler.

Telefon yine çalmaya başladı. Almacı kaldırdım.

"Özür dilerim."

"Anlayamadım?"

"Özür dilerim, diyorum. Ben, Oliver."

"Merhaba Oliver." Bir kez daha Küçük Kararlı Hanımkız oluverdim. "Niçin özür diliyorsun ki?"

Sanki ona çok önemli bir soru sormuşum gibi, bir sessizlik oldu. Derken şöyle dedi: "Ah, şey, meşgul olduğunu düşündüm. Özür dilerim."

Birdenbire hatta bir bozukluk oldu ve birtakım cızırtılı sesler çıkmaya başladı. Oliver'ın sesi çok çok uzaklardan geliyor gibiydi. Çekip uzaklara gitmiş olabileceğini ve ettiği önceki telefonlar için özür dilediğini düşündüm.

"Oliver, neredesin?"

Yine, uzun bir sessizlik oldu. "Ah, şey, herhangi bir yerde olabilirim."

Ansızın gözümün önüne şöyle bir görüntü geldi: Aşırı dozda ilaç almıştı ve bana elveda demek için telefon ediyordu. Niye böyle düşünmüştüm acaba?

"İyi misin Oliver?"

Derken sesi yeniden açık seçik işitilir oldu. "İyiyim," dedi, "Uzun süredir olmadığım kadar iyiyim."

"Mükemmel. Stuart senin için endişe ediyor. Her ikimiz de ediyoruz."

"Seni seviyorum. Seni hep seveceğim. Hiç sona errneyecek sevgim."

Telefonu kapadım. Siz olsaydınız ne yapardınız?

Ona cesaret verip vermediğimi düşünmeye çalışıyorum durmadan. Asla böyle bir niyetim olmadı. Peki niçin suçlu hissediyorum kendimi? Doğru değil bu. Ben kötü hiçbir şey yapmadım.

Sonunda Oliver'ı benimle birlikte alışveriş yapma fikrinden caydırdım. Daha doğrusu, bunun anlamı olmadığını söyledim ona. Şimdi de gelip beni çalışırken görmeyi istediğini söylüyor. Bu konuda düşüneceğimi söyledim ona. Bundan böyle Oliver'a karşı çok kararlı, kesin tavırlı ve işbilir olacağım. Böylelikle etrafımda dolanıp bana âşık olduğunu iddia etmenin hiçbir işe yaramayacağını anlayacak. Ama bundan Stuart'a söz etmeyeceğim. Sanırım bu tür bir hikâye onu . . . allak bullak eder. Ya da kafasına çok fazla takar. Ve Oliver beni görmek isterse –onu yanlış yolda olduğuna ikna edebilmem koşuluyla bu da iyi bir fikir aslında– ancak önce Stuart'la açık yüreklilikle konuştuktan sonra bunu yapacağım.

İşte böyle. Bunu yapacağım. Kararım bu.

Ama kendimi niçin suçlu hissettiğimi biliyorum. Belki de tahmin ettiniz. Kendimi suçlu hissediyorum çünkü Oliver'ı çekici buluyorum.

M r s D y e r Çok sevimli bir delikanlı. Evin içinde genç insanların olmasından hoşlanıyorum. Gidip gelmelerini işitmek hoşuma gidiyor. Filmler için bir şeyler yazdığını söylüyor. Açılış için bana bedava bir bilet vereceğini vaat etti. Önlerinde gelecek var gençlerin, onlarda hoşuma giden de bu. Bahçe kapısını onarmayı önerdi, ama buna gerek yok. Şunun şurasında ne kadar ömrüm kaldı ki!

Geçen gün alışverişten dönüyordum ki onu arabasından inerken gördüm. Belediye hamamlarının yakınındaki Barrowclough Road'dayım. Arabasından indi, kapısını kilitledi ve önüm sıra yürümeye koyuldu. Eve vardığımda o odasına çoktan çıkmış neşeli neşeli ıslık çalıyordu. Acaba arabasını niçin Barrowclough Road'da bıraktı. Buradan iki sokak ötede ve evimize yakın park

edilecek birçok yer var.

Belki de arabasından utanıyor. Ben bile paslanmakta olduğunu görebildim onun.

O l i v e r Ben biraz mogadoncuydum,* ama böyle olmamın nedeni korkudan ödümün patlamasıydı. Yine de, dediğimi yaptım. İşte kanıtı!

Mudgee River'dan gelme sert bir Avustralya şarabıyla terbiye ettiğim kayısılı kuzu *tagine*'sini hazırladıktan sonra, onları her zamanki konutumda akşam yemeğine davet ettim. Oldukça çılgın bir bileşimdi bu – her halükârda Stu ve Gill ikilisinden daha çılgın, burası kesin. Kendimi, Tatyana'sına övgüler terennüm eden şu can sıkıcı Prens'i dinleyen Yevgeni Onegin gibi hissettim. Derken Gillian Stuart'a, kendisini çalışırken gelip seyretme tasarımı açtı.

"Sus, bir tanem," diye fısıldadım hemencecik, "*Pas devant*"**

Gelgelelim Stuart bugünlerde öylesine taşkın, öylesine Allah'ın belası *méthode champenoise*"** biri olmuştu ki, karısının ayakları dibinde diz çökecek olsam onun eteğinin kenarını düzeltiyorum açıklamamı bal gibi yutabilirdi. "Mükemmel bir fikir!" dedi. "Bunu yapmayı ben de hep istemişimdir. Çok lezzetli bir şey bu!" diye sözünü sürdürdü (Gill'in nefasetine imada bulunmadan). "Süt dana mı?"

Kahve faslından sonra başımı Morfeus'un"** tüylü omzuna koymak istediğimi belirttim, bunun üzerine palamarı çözdüler. Onlara üç dakikalık bir süre tanıdım, arkalarından Bogartvari bir edayla, benim külüstürün motorunu gür gür çalıştırdım. (Doğrusunu söylemek gerekirse, asık suratlı ve kabız motor blokumdan isteksiz bir kıvılcım sökmeyi başaramadan önce epey dil döküp gönlünü almam gerekti. Ama, söyleyin, yaşam da biraz bir arabayı sürmek gibi değil mi?) Şimdi, şu kadarını bilin ki, Stuart Londra'nın tam ortasında tek bir otobüs yoluyla karşılaşmak zorunda

* Uyuşturucu niyetine kullanılan sakinleştirici bir hap. (ç.n.)
** (Fr.) Sırası değil. (ç.n.)
*** (Fr.) Taklit, ikinci sınıf şey. (ç.n.)
**** Uyku tanrısı. (ç.n.)

kalmadan kendi yolunu bulma konusundaki kibirinden kasım kasım kasılıyor. Oysa bütün sürücülüğü Kilburn'ün kestirme yollarından geçmek ve uyuyan polislerle dolup taşan arka sokaklara hoş dalışlar yapmaktan ibaret. Buna karşılık, Ollie, bugün Londra'da öyle kestirme yollara girmenin marifet olmadığını anlamış bulunuyor: Bütün arka yollar Stu gibi usta haritacılarla, benzinden tasarruf etmeye giden ve sanki bir paten alanında gidiyorlarmış gibi Oldsmobile Mantra'larını kırmazca U dönüşlerine sokan, acaip düşünceli adamlarla tıkış tıkış dolu. Ne var ki bütün bu kişiler, külüstür arabasını (kesinlikle bir Lagonda değil!) keyifle Bayswater Road'dan aşağı süren, Piccadilly'de kökleyen ve hatta bu çekişmeye bir spor karşılaşması havası verebilmek için de tenha Euston Road'da yavaşlayan Ollie tarafından sezilmiş bulunuyorlar.

Ani bir gece esinine uğramış biri gibi ıslık çalarak odama çekilmeden önce Mrs Dyer'e Norman Wisdom'ın* daha az tanınan başyapıtları üzerine konferans verecek vakit buldum. Odama çekildikten sonra da ışığı söndürdüm ve maymunçıkmaz ağacının fırın küreklerini çağrıştıran yeşil yaprakları arasında pencereme yerleştim. Neredeydiler? Neredeydiler? Kaplumbağa karanlık bir çıkmaz sokakta su kaplumbağasına mı dönüşmüştü? Şayet Stuart . . . Ama, hayır, işte beklediğim metalik ışıltı oradaydı! Ve işte Gill'in profili de oradaydı! Olup bitenleri bilememenin iç parçalayıcılığı içinde . . .

Araba durdu. Stuart aceleyle arabadan indi ve Gillian kapısını açmak üzere arabanın çevresinden dolandı. Gill arabadan inerken Stuart, başını, yuvasına dönen bir hayvan gibi Gill'in göğsüne gömdü.

İnsanın bağırsaklarını buran bir görüntü. O gece eve dönerken keyfim hiç de iyi değildi.

G i l l i a n Çok sakindi. Ben ise heyecanlıydım. Sanırım onun üzerime atlamasını ya da onun gibi bir şey yapmasını bekliyordum. Küçük taburenin üzerinde duran radyoyu gördü ve bana çalışırken çalıp çalmadığımı sordu. Çaldığımı söyledim.

* 1950'li yılların çok popüler bir sinema oyuncusu. (ç.n.)

"O zaman yine çal da dinleyelim," dedi alçak sesle.

Haydn'ımsı bir sonat çalıyordu, daha önce hiç işitmemiş olsanız bile iniş ve çıkış gamlarını az çok tahmin edebileceğiniz hoş bir piyano parçasıydı. Birazcık gevşemeye başladım.

"Neler yaptığını söyle bana."

Durdum ve ona doğru döndüm.

"Hayır," dedi. "İşini yaparken konuş benimle sadece."

Resme geri döndüm. Küçük bir kış manzarasıydı – bir kıyısından ötekine kadar donmuş Thames, kayak yapan insanlar ve buz üzerinde yakılmış bir şenlik ateşinin çevresinde oyun oynayan çocuklar. Neşeli bir havası olan tuval yüzyıllardır bir belediye loncasının şölen salonunda asılı kaldığı için oldukça kirlenmişti.

Oliver'a ilk önce çerçevenin kenarında denemeler yapmak gerektiğini, küçük bir bez parçasını ıslatarak işe başladığımı ve sonra çeşitli çözücüler kullanarak yavaş yavaş nasıl yukarı çıktığımı, cila için en uygun çözücüyü bulmak gerektiğini açıkladım. Cilanın, tablonun yüzeyinde nasıl değişiklikler gösterebileceğinden; bazı boya maddelerinin nasıl ötekilerden daha kolay çıkabildiğinden (amonyak kullandığımda kırmızılar ve siyahlar her zaman daha kolay çözünür gözüküyorlardı); işe ilkin gökyüzü gibi sıkıcı bölümlerden başladığımdan daha sonra kendimi bir çehre ya da beyazlık gibi daha ilginç parçalarla nasıl ödüllendirdiğimden; işin bütün zevkinin, müstesna durumlar dışında, rötuşlardan değil de temizleme işleminden kaynaklandığından (Oliver'ı şaşırtmıştı bu); eski resimlerin nasıl sağlıklarına kavuştuğundan, bir XVII. yüzyıl resmini temizlemenin gerçekte bir XIX. yüzyıl resmini temizlemekten çok daha kolay olduğundan (bu da şaşırmıştı Oliver'ı) söz ettim. Ve bütün bu konuşmalarım sırasında, temizleme bezlerimi donmuş Thames'in üzerinde sürekli ileri geri sürüp duruyordum.

Bir süre sonra artık soru sormaz oldu. Çalışmayı sürdürdüm. Pencere camının üzerine yavaş yavaş yağmur düşmeye başladı. Piyanonun ezgileri havaya yayılıyorlardı. Elektrik ocağının teli zaman zaman cızırdayıp duruyordu. Oliver, arkamda oturmuş, sessizce, beni seyrediyordu.

Çok huzur dolu bir ortamdı. Ve bir kez olsun beni sevdiğini söylemedi.

S t u a r t Sanırım Oliver'ın böyle arada sırada Gillie'yi görmesi gerçekte çok iyi bir fikir. Kendisini yatıştıracak birine ihtiyacı var onun. Gillie'yle benimle konuşamadığı bir biçimde konuşabileceğini umuyorum.

"Galiba Rosa'ya uğradıktan sonra seni görmeye gelecek," dedim.

"Kime uğrayacak?"

"Rosa. Uğruna okuldan kovulduğu kız." Gill yanıt vermedi. "Sana ondan hiç söz etmiyor mu, demek istiyorum? Söz ettiğini sanıyordum ben."

"Hayır," dedi. "Bana Rosa'dan söz etmiyor."

"Şey, onu buna teşvik etsen iyi edersin. Herhalde söz etmek istiyor ama bunu bir türlü beceremiyor."

O l i v e r Harika. O çalışırken gidip yanında oturuyorum. Aç bakışlarım onun o kocaman fırça kavanozunun, çözücü –ksilen, propanol, aseton– şişelerinin, canlı renklerdeki boya kavanozlarının ve insanı kızdıracak bir bayağılıkla Pretty'nin ürettiği ucuz bir kumaştan başka bir şey olmadığı anlaşılan o özel tablo onarım bezinin çevresinde dolanıp duruyor. Sehpasının önünde hafifçe kamburunu çıkartarak oturuyor, kasvetli bir Londra gökyüzünden üç yüzyılı yavaş yavaş silip temizlemeye çalışıyor. Üç yüzyıllık neyi? Sararmış cilayı, odun ateşinin isini, yağı, mum sızıntılarını, sigara dumanını ve sinek pisliklerini. Şaka etmiyorum. Kapalı bir gökyüzüne acele ve ayrıntılara pek özen göstermeyen bir el tarafından resmedilmişe benzeyen ve benim uzaklarda uçan kuşlar sandığım şeyin –evet kuş sandığım bu lekelerin– sinek pisliği olduğu ortaya çıktı. Yukarıda saydığım çözücülerin –belki öğrenmek isteyebilirsiniz– *mouche** dışkısı üzerinde hiçbir etkileri yok; bu yüzden eğer kendi ev hayatınızda bu türden bir problemle karşılaşırsanız, tükürük ya da amonyak kullanın, şayet bunlar da bir işe yaramazsa, o zaman dışkıları bir skalpelle kazımak en iyi hal çaresi.

Temizleme işleminin rutin bir angarya olduğunu ve rötuş çalış-

* (Fr.) Sinek. (ç.n.)

malarının da bir çeşit zevk kaynağı olduğunu düşünür dururdum, ama görünen o ki, *vice versa** ve *tête-bêche*.** Gillian'a mesleki tatmininin kaynakları konusunda daha fazla sorular sordum.

"Fazlalık boyaları kazıdığında, daha önce orada olduğunu bilmediğin bir şeyi bulmak, en keyiflisi bu. İki boyutlu bir şeyin yavaş yavaş üç boyutlu bir şeye dönüştüğünü seyretmek. Tıpkı bir yüz modelinin belirmeye başlaması gibi. Sözgelimi, şimdi, sabırsızlıkla *şu* noktaya başlamayı bekliyorum." Bez parçasının ucuyla, korkuyla bir sandalyenin kollarına sıkı sıkıya yapışarak buz üzerinde kayan küçük bir çocuk siluetini gösterdi bana.

"Hadi o zaman başla. *Aux armes, citoyenne!****"

"Bunu daha hak etmedim."

Günümüzde her şeyin ne kadar da anlamlı olduğunu, bu dar-ı dünyada her şeyin nasıl da uyumlu olduğunu görüyor musunuz? Bu, benim hayatımın hikâyesi. Orada olduğunu bilmediğin şeyi keşfediyorsun. İki boyut üç boyuta dönüşüyor. Yüzlerdeki üçüncü boyutu fark ediyorsun. Ama bütün bunları hak etmiş olman gerek. Pekâlâ, ben bunları hak edeceğim.

Ona, bütün bu temizleme ve Pretty'den alınma ucuz bez parçasının yardımıyla küçük dokunuşlar ve ovuşturmalarla aklama görevini kesinkes yerine getirdiğinden nasıl emin olduğunu sordum.

"Ah, daha bir on beş günümü alır bu."

"Hayır, demek istiyorum ki, işin gerçekten bitmiş olduğunu nasıl *bilebiliyorsun*?"

"Ama öyle bir an olmak zorunda . . . bütün kiri pası, cilayı, boya fazlalıklarını kazıyıp kaldırdığında; Arabistan misvaklarının görevlerini yerine getirdiklerini gördüğünde ve gözlerinin önünde gördüğün şeyin yüzyıllar yüzyıllar önce resmi yapan adamcağızın fırçasını elinden bıraktığında önünde gördüğü şey olduğunu *anladığın* noktada . . . renkler tıpkı onun bıraktığı gibidir."

"Hayır."

"Hayır mı?"

---

* (Lat.) Tersine, tersinden. (ç.n.)

** (Fr.) Resim sanatında, iki kişiden birinin başının ötekinin ayakları yanında resmedildiği durum. (ç.n.)

*** (Fr.) Silah başına, yurttaşl (ç.n.)

"Hayır. Zorunlu olarak biraz fazla uzağa gitmek ya da yeterince uzağa gitmemek durumundasın. *Tam olarak* bilmenin hiçbir yolu yoktur."

"Yani, o resmi dört parçaya bölecek olsan –ki bu, fikrimi sorarsan, yaşamın olumlanması açısından çok militanca bir jest olurdu– ve bu parçaları dört farklı resim onarıcısına verecek olsan, her biri işi farklı bir noktada bitirirlerdi mi demek istiyorsun?"

"Evet. Demek istiyorum ki, çok kabaca hepsi de aynı düzeyde işlerini tamamlarlardı. Ama nerede durulacağı sorunu, bilimsel olmaktan çok sanatsal bir karar. Hissedilen bir şey bu. Eğer sözü getirmek istediğin nokta buysa, orada altta ifşa edilmeyi bekleyen hiçbir 'gerçek' resim yok."

Evet, öyle. Gerçekten öyle. Harika bir şey değil mi bu? Ey görkemli görecelik! *Orada altta ifşa edilmeyi bekleyen hiçbir 'gerçek' resim yok.* Ben de yaşamın kendisi konusunda hep bunu söyleyip durdum. Ksilen, propanol ve aseton sayesinde gerçeğin sonunda görülebilir olduğunu ilan ettiğimiz âna kadar kazıyarak, tükürerek, küçük dokunuşlar yaparak ve ovuşturarak canımız burnumuzdan geliyor. Bakın, işte kanıtı: Hiç sinek pisliği yok! Ama doğru değil bu! Tüm dünyanın sözüne karşı benim sözüm yalnızca bu!

Mrs Dyer Ve yaptığı bir şeyi daha söyleyeyim. Odasında kendi kendine konuşuyor. İşittim bunu. Yaratıcı insanların biraz çatlak olduklarını söylerler. Ama onun her yanından çekicilik fışkırıyor. Eğer elli yaş daha genç olsaydım dedim ona. Alnıma bir öpücük kondurdu ve bir gün sunağa yürümeyi becerecek olursa mutlaka beni koluna takacağını söyledi.

Oliver Size söyledim, yaşamıma çekidüzen veriyorum. Şu koşma işi hevesten başka bir şey değildi, itiraf ediyorum – eminim ki Nike marka jogging ayakkabılarını ayağıma geçirirken parmaklarım davul gibi şişer, çöker kalırdım. Ama öte yandan . . . Bakın, yapmam gereken iki şey var. Birincisi, kendisiyle birlikte olmama izin verdiği takdirde pazartesiden cumaya bütün öğleden sonraları-

mın boş olmasını sağlamak. İkincisi, hem batıdaki Babilvari dairemi hem de kuzeydeki Sparta yalınlığındaki kiralık katımı idare edecek kadar para kazanmak. Ve bunun yanıtı – *sapristi*!* – şu: Hafta sonlarında çalışıyorum. Her şeyi bir yana bırakırsak bu beni, Stoke Newington'lı keseli hayvanı ve onun o küçük kapitone yatak odasını düşünmekten kurtarıyor.

İşimi değiştirdim. Şimdi Mr Tim'in College of English'inde çalışıyorum. Okulun adı, Mr Tim'in kendisinin İngiliz olmadığı kuşkusunu uyandırıyor insanda. Gelgelelim ben, kendilerini onun merhametine sunan bütün şu Babil dilleriyle Mr Tim'in tam bir düşlemsel sempati içinde alışverişi olabileceği gibisinden insancıl bir görüş açısını benimsiyorum. College şimdilik resmi anlamda İngilizce Dil Okulu olarak onaylanmış değil – Mr Tim çobanvari sorumluluklarla öylesine dolu ki British Council'in onayını istemek için başvuruda bulunmayı sürekli unutuyor (aşağılık Shakespeare School bile bu onayı almış). Sonuç olarak, sınıflarımız Suudi prensleriyle dolup taşmıyor. Bazı veletlerin okul ücretlerini nasıl ödediklerini biliyor musunuz? Kendilerine benzeyen kişilere Mr Tim'in College of English'inin övgüsünü yapan broşürler dağıtarak Londra'nın insan kaynaşan ana arterlerini arşınlayıp duruyorlar. Balık kendi kuyruğunu yiyerek besleniyor, anlayacağınız. Şunu da belirtmeden geçmeyeyim: Mr Tim, dil laboratuvarları gibi modern anlayışlara sıcak bakmıyor; kitaplarla dolu bir kütüphane gibi eski bir anlayışa da taraf çıkmıyor; kaldı ki öğrencileri yeteneklerine göre ayırmak gerektiğine de inanmıyor. Oliver Russell'ın normalde şeffaf olan *Weltanschauung*'una** hiç de hoş olmayan bir biçimde bir nebze ahlak ateşinin sızdığını fark ediyor musunuz? Belki de ediyorsunuz. Belki de sadece işimi değiştirmekle kalmıyorum. YDOİ, aslında yaptığım iş. Buradaki komikliğin hiç kimse farkında değil gibi: Yabancı Dil Olarak İngilizce. Neresi mi komik? Diyeceğimi bir cümle içinde ifade edeyim isterseniz: İngilizce'yi Yabancı Dil Olarak öğretiyorum ben. Bakın, bütün mesele şu, eğer İngilizce böyle öğretiliyorsa, eski mezunlarımızın çoğunun Bayswater'a gitmek için bir otobüs bileti almaktan bile aciz ol-

* (Fr.) Hay Allah! Anasını satayım! (ç.n.)
** (Al.) Dünya görüşü. (ç.n.)

malarına şaşmamak gerek. İngilizce'yi niyc İngilizce olarak öğretmiyorlar, benim bilmek istediğim bu.

Özür dilerim. Niyetim böyle köpürmek değildi. Her neyse, Hamlet Akademisi'nden aldığım aroma kokulu sahte referansı Mr Tim'in gözlerinc sokmak, sıralarına yerleşmiş kozmopolit *virginibus puerisque*'lerin* önünde arz-ı endam etmem için yetti. Portekiz'in altını faktörü, artık önceki kadar iyi değil, zira bu Mr Tim mıhsıçtının teki. *Shakespeare School*'ın cömertçe verdiği 8 sterlin yerinc onun kesesinden istemeye istemcye 5.50 sterlin çıkıyor sadecc. Bu gidişle zavallı Ollie'cik sonunda galiba ortalık temizliği falan yapacak.

Niçin, diye sordu Mr Tim, Berlitz dil kasetlerinin çiklet çiğneme sesini çağrıştıran bir aksanla, niçin öğleden sonralarımın boş kalmasını bu kadar istiyordum? Bereket versin ki ihtiyar beybabacığım bir kez daha imdadıma koştu. Babamla ben birbirimize Akilleus ile Patroklus kadar yakındık (yaptığım göndermeyi Mr Tim'in anlayamayacağını biliyordum). O eşsiz kayın ağaçlarına, dik koyağa, şırıldayan ırmağa, dilek kuyusuna, yeşil çayıra bakan pencerenin yanındaki yaşlı atamın yanında olmam gerekiyordu öğleden sonraları . . . O İhtiyar Budala Bosch'un abartmadığını, *Ölümün Zaferi* adlı tablosunun gerçeklikle karşılaştırıldığında beş para etmez bir karikatür olmadığını keşfetsin istiyordum. Ama şimdi *bu* konularda ağzımı açtırmayın *lütfen*.

Ve öğleden sonraları, izin verdiğinde, gidip yanında oturuyorum. Bez parçasının sürülmesi, fırçanın hışırtıları, elektrik ocağının cızırdaması (bu elcktrik ocağı konusunda şimdiden son derece duygusalım), Radyo 3'ün mırıltısı ve o; saçları, kulak memesi gözükmeyen bir kulağının arkasında atılmış, dörtte üç gözüken profiliyle orada otururken.

"Bu Rosa hikâyesi doğru değil, değil mi?" diye sordu dün bana.

"Doğru olmayan nc?"

"Buraya yakın bir yerde oturduğu ve senin de onu görmeye gittiğin?"

"Hayır, doğru değil. Onu görmüyorum . . . o zamandan beri . . ." Daha fazla bir şey diyemedim. Çok zor bir duruma düşmüştüm –

* (Lat.) Bakire öğrenci. (ç.n.)

fark etmiş olabileceğiniz gibi, Oliver Russell'ın psişesinden Halley Kuyrukluyıldızı'nın geçişi kadar ender görülen bir ruh durumuydu bu. Bir zamanlar Rosa ile birlikte dansını yaptığım o iğrenç erotik anlayışsızlık gavotunu aklıma getirmekten hoşlanmıyordum, *onunla burada* bir odada bulunuşumu *ötekiyle orada* bir odada bulunuşumla karşılaştırmaktan –Gill'i karşılaştırmayı tahayyül etmekten– hoşlanmıyordum. Çok zor . . . bir duruma düşmüştüm. Daha fazla ne diyebilirim? Bu durumun ortaya sırf Gill'e çıplak gerçeği söylemek istediğimden ötürü çıkması dışında söylenebilecek bir şey yok. Bakın makyajsız ben! Ollie'nin şerefi üzerine söz veririm, kalbimi açtım işte size.

Bulaşıcı bir şey bu. Evine gidiyorum, odasında oturuyorum, sakin sakin duruyorum, hiç soytarılık yapmıyorum, hiç sigara içmiyorum ve birbirimize gerçeği söylüyoruz. Hım-mm-*mmm*. Keman sesleri mi işitiyorum? Bir çigan havasının ritimli tımbırtısı, tam vaktinde geçen bir çiçek satıcısı, gözü biraz yükseklerde kibritçi kızın mum ışığında aydınlanmış hüzünlü gülümsemesi. Hadi, beni biraz daha zor bir duruma düşürün, Ollie darbelere dayanıklıdır, buna yavaş yavaş alışıyor.

Bakın, gerçeği, geleneksel İngiliz garnitürlerinden daha fazla fanteziyle sunmak konusunda bir üne sahip olduğumu biliyorum. İki sebze ve biraz da Oxo sosu, hayır, bu benim tarzım değil. Ama Gillian söz konusu olduğunda, durum farklı.

Ve gerçekten de şu hoş metaforu keşfettim: Resim restorasyonu âlemindeki modalar –çok yeni ama tartışma götürmez bir otoriteye dayanarak konuşuyorum– değişme eğilimindeler. Bir dönem yalnızca Brillo temizleme bezi kullanılmış; ovarak temizle de temizle, temizle de temizle. Bir başka dönemde, bir dekoratör fırçasıyla rötuş yapmak, her bir çatlağı boyayla doldurmak ve bunun gibi işlemler söz konusu olmuş. Günümüzün tılsımlı restorasyon anlayışı ise *geriye dönebilirlik*. Bu, resim onarımı yapan kişinin yalnızca (meselcyi biraz basitleştirsem bir şey demezsiniz, değil mi?) daha sonraları başkaları tarafından tekrar silinebilir, temizlenebilir şeyler yapması gerektiği anlamına geliyor. Onarım yapan kişi, emin olduğu şeylerin yalnızca geçici, erek diye belleđiği şeylerin eğreti olduklarına teslim etmeli. Bir örnek: Yürürlükteki yasaların şu ya

bu zararlı maddesinin ancak değerli bir başyapıtı vandallık yapıp ortadan kaldırırsa iptal edileceğine inanmış eli mızraklı bir sosyopat, sizin bir Ucello'nuza saldırdı. Sanat yapıtlarının iyileştirildiği hastanede, kertikler onarılıyor, delikler ve çatlaklar macunla dolduruluyor ve rötuş yapma aşamasına geliniyor. Peki resim onarımcısı ilk ne yapıyor? Onarımcı tatbik ettiği boyanın daha sonraki bir tarihte –sözgelimi modanın, resmin estetik değeri kadar, uğradığı tarihsel değişimleri de sergilemeye yöneldiği bir tarihte– güçlük çekmeden kazınabilmesi için bir *yalıtıcı cila* kullanıyor. İşte *geriye dönebilirlik* kavramından anladığımız da bu.

Her şeyin nasıl da denk düştüğünü görmüyor musunuz? Hoş bir şey değil mi? Şu haberin her yana yayılmasına yardım edeceksiniz, tamam mı? Bugün yorumlanması gereken metin şu: *Hiçbir zaman yapmamamız gereken şeyleri iptal edilebilir şekilde yapacağız ve böylelikle de sağlığımıza kavuşacağız.* Geriye dönebilirlik. Bütün kiliselere ve bütün nikâh dairelerine yalıtıcı cila dağıtımı işini organize etmeye girişti bile ben.

Gitme zamanının geldiğini söylediğinde, onu sevdiğimi söyledim ona.

G i l l i a n Bunun sona ermesi gerek. Böyle olacağını düşünmemiştim. Gelip bana sıkıntılarından söz edeceğini sanıyordum. Ama aslında, neredeyse konuşan hep *benim*. O sadece orada, sessiz sakin oturuyor, benim çalışmamı seyrediyor ve konuşmamı bekliyor.

Genellikle radyoyu açık bırakıyorum. Yoğunlaşmam gerekiyorsa onu pekâlâ duymayabiliyorum. Oliver gibi biriyle birlikte çalışabileceğimi hiç düşünmemiştim, ama çalışabiliyorum işte.

Kimi zamanlar keşke üzerime atılsa diye içimden geçirdiğim oluyor. Hadi, Oliver, deliğinden çık artık, evet, sen, Stuart'ın en iyi arkadaşı, hadi, *üzerime atıl*! Ama üzerime atılmıyor ve ben de şayet böyle yapacak olsa göstereceğim tepkiye gitgide daha az inanır oluyorum.

Geçen gün bana hoşça kal derken bakış tarzından benimle konuşmak istediğini hissettim.

"Hayır, Oliver," dedim ona, yeniden Kararlı Küçükhanım kimliğime büyünerek, "Hayır!"

"Pekâlâ. Seni sevmiyorum." Yüz ifadesi değişmiş değildi. "Seni sevmiyorum. Sana tapmıyorum. Hep seninle birlikte olmak istemiyorum. Seninle bir ilişkimin olmasını istemiyorum. Seninle evlenmek istemiyorum. Seni sonsuza kadar dinlemek istemiyorum."

"Dışarıya!"

"Seni sevmiyorum. Pekâlâ." Kapıyı kapamaya koyuldu. "Seni sevmiyorum."

O l i v e r Maymuncıkmaz ağacı düğümsü parmaklarını akşam göğüne doğru uzatıyor. Yağmur yağıyor. Arabalar su fışırtısı sesi çıkararak geçiyorlar. Penceremin önünde ayakta duruyorum. Seyrediyorum ve bekliyorum. Seyrediyorum ve bekliyorum.

X
Buna inanacağımı sanmam

S t u a r t Buna inanacağımı sanmam. Zaten, 'bunun' ne olduğundan da tam olarak emin değilim.

Bu, 'hiçbir' şey mi (Gill'in beni inandırmaya çalıştığı gibi), yoksa 'her şey' mi?

Bilgelikleri kuşaktan kuşağa aktarılan ve her şeyi bilen şu Allah'ın belası herifçioğulları ne diyorlar: Koca, her zaman ilk kuşkulanan ve son bilendir.

Her ne olursa olsun . . . her ne olursa olsun, incinecek olan benim.

Ha, şey, bir sigara ister miydiniz?

G i l l i a n İkisinin de tek bir isteği var: Kendileriyle birlikte olmam. Oysa ben iki şey istiyorum. Ya da daha doğrusu, değişik zamanlarda değişik şeyler istiyorum.

Tanrım! Dün Oliver'a baktım ve aklıma şu tuhaf düşünce geldi: Saçlarını yıkamak hoşuma giderdi. Evet, aynen böyle. Birdenbire kendimi çok mahcup olmuş hissettim. Saçları kirli değildi – aslı aranırsa çok temiz ve derli topluydu. Harika bir siyahlıkta Oliver'ın saçları. Birden kendimi, onun küvetin içinde oturduğunu benim de saçlarını yıkadığını hayal ederken yakaladım. Böyle bir şeyi Stuart'a yapmayı hiç aklımdan geçirmemiştim.

Ortada kalan benim, her gün iki yandan sıkıştırılan. İncinecek olan benim.

O l i v e r Suçlanan niye hep ben oluyorum? Gönülleri kıran Ollie, evlilikleri bozan Ollie. Vahşi köpek, kan emici, otların arasına çöreklenen yılan, asalak, leşçi, akbaba, çakal. Ama ben böyle değilim ki! Sizlere kendimi nasıl hissettiğimi söyleyeyim. Gülmeyin. Ben başını Allah'ın belası bir pencere camına çarpıp duran Allah'ın belası bir pervaneyim. Başını çarpıp duran, çarpıp duran, çarpıp duran. Size o kadar tatlı gözüken, ama benim bağırsaklarımı deşen şu yumuşak sarı ışık!

Başını çarpıp duran, çarpıp duran, çarpıp duran. İncinecek olan benim.

XI
Sevgiler, vs.

O l i v e r Sevdiğimi söylemek için onu her gün telefonla arayıp duruyorum. Artık telefonu yüzüme kapamaktan vazgeçti.

S t u a r t Bana katlanmanız gerekecek. Arkadaşım Oliver'ın parlak zekâsı yok bende. Yolumu adım adım bulmam gerekiyor benim. Ama sonunda hedefime varıyorum.

Geçen gün, işten eve her zamankinden erken döndüm. Ve tam sokağımıza saparken *–bizim* sokağımız– karşıdan Oliver'ın bana doğru geldiğini gördüm. Bir çeşit içgüdüyle, elimle ona işaret ettim, ama başı önüne eğikti ve beni görmedi. Aşağı yukarı kırk metre kadar ötemdeydi, hızlı hızlı yürüyordu. Ansızın, cebinden

bir anahtar çıkardı ve bir eve girip kayboldu. Bizimkine göre yolun karşı tarafında kalan bir ev, ön bahçesinde maymunçıkmaz ağacı var. Orada huysuz bir kocakarı oturuyor. Evin hizasına geldiğim anda –55 numaraydı– kapı kapanmıştı bile. Yoluma devam ettim, kendimi eve attım, içeri girdim, her zamanki neşeli merhabamı patlattım ve düşünüp taşınmaya koyuldum.

Ertesi gün cumartesiydi. Oliver'ın cumartesileri evde ders verdiğini biliyorum. Üzerime spor bir ceket giydim, yanıma bir not defteriyle tükenmez bir kalem aldım ve karşıya geçip 55 numaraya doğru yürüdüm. Anlamışsınızdır işte, vergi yükümlüleri kayıtlarımızı doğrulamak üzere yerel vergi dairesi tarafından gönderilmiştim, bütün konut sakinleri hakkında bilgi alıyordum. Yaşlı ufak tefek hanım, kendini ev sahibesi Mrs Dyer olarak tanıttı.

"Şey . . . burada Nigel Oliver Russell adında biri oturuyor mu?" diye sordum, elimdeki not defterinden okur gibi yaparak.

"Adının Nigel olduğunu bilmiyordum. Bana Oliver olduğunu söyledi adının."

"Ve Rosa . . ." diye yabancı bir ad mırıldandım, telaffuzuma belli belirsiz bir İspanyol aksanı vermeye çalışarak.

"Hayır o adda biri yok burada."

"Ah, özür dilerim, yanlışlıkla satır atlamış olmalıyım. Demek yalnızca siz ve Mr Russell varsınız, öyle mi?"

Onayladı. Bahçe yolundan aşağı doğru inmeye başladım. Arkamdan, "Kapı için endişe etmeyin. O beni gömer," diye seslendi.

Tamam. Çıkış noktası buydu. Oliver önceki akşam Rosa'nın evine gitmemişti.

Şimdi ikinci olasılığı dışarda bırakmamız gerekiyor. Pazar sabahı, Gillian çalışmak üzere yukarı atölyesine çıkmıştı, çünkü müze yöneticilerine gelecek haftanın sonuna kadar üzerinde çalıştığı donmuş Thames tablosunu getirmeye söz vermişti. (Sırası gelmişken, sorayım, gördünüz mü bu tabloyu? Gerçekten çok hoş, tam bir tablonun olması gerektiği gibi bir şey.) Şunu da belirteyim ki Gill'in atölyesinde hiç telefon prizi yok. Çalışırken rahatsız olmasın diye oraya bilerek priz koydurmadık. Bu yüzden Oliver'ı, giriş katından, iki kat aşağıdan aradım. Bir konuşma dersi vermekteydi, öyle diyordu – bu ise, bir kız öğrenciyi bir bardak kahve iç-

meye davet etmiş olduğu, onunla Dünya Kupası ya da bunun gibi konularda gevezelik ettiği ve kızın bir on sterlinini cebe indirdiği anlamına geliyordu. Oliver'ı tanıdığımdan, gevezelik ettikleri konunun Dünya Kupası da olmadığını biliyordum. Herhalde kızlardan resimli bir seks kılavuzunu çevirmelerini falan istiyordu.

Her neyse, hemen sadede geldim ve ona durumun aklımızdan nasıl çıktığını, ona yeterince nasıl konukseverlik göstermediğimizi açıkladım; ancak Rosa'yı görmek için bizim bu taraflara bir daha gelişinde, akşam yemeğine Rosa'yı da yanında getirmesini umuyorduk.

"*Pas devant** . . ." diye yanıt verdi, "*C'est un canard mort, tu comprends?***" Şey, tam olarak ne dediğini anımsayamıyorum, ama hiç kuşkusuz, bu türden bayağı rahatsız edici bir şeydi söylediği. Bu yüzden Kalın Kafalı İhtiyar Stuart rolümü yaptım ve o, dediklerini tercüme etmek zorunda kaldı: "Bugünlerde birbirimizi pek göremiyoruz."

"Ah, özür dilerim! Yine bir pot kırdım galiba. Tamam, o zaman yalnız gel, bir ara görüşelim, tamam mı?"

"Çok memnun olurum."

Ve telefonu kapattım. Oliver gibi adamların, 'Bugünlerde *birbirimizi* pek göremiyoruz' deyiş tarzları hiç dikkatinizi çekti mi sizin de? Ne kadar da dürüstlükten uzak bir cümle! Her zaman çok uygarca söylenmiş bir cümle gibi gözüküyor, oysa gerçekte şu anlama geliyor: Onu terk ettim, bana nispet yapmak istedi, bu iş canımı çok sıktı, başka biriyle yatsa iyi eder.

Böylelikle İki Numaralı Aşama sona ermişti. Üç Numaralı Aşama, ortak arkadaşımız Oliver'ın şu anki durumunu öğrenmek için titiz araştırmalara giriştiğim akşam yemeğinde başladı – bundan çıkan örtük anlam Gillian'ın onu sık sık görmekte olduğuydu. Bunun üzerine şöyle sordum: "Rosa ile arasındaki problemleri halletti mi Ollie? Bir akşam her ikisini de yemeğe davet edebiliriz diye düşünmüştüm."

Hemen yanıt vermedi. Sonra şöyle dedi: "Ondan hiç söz etmiyor."

---

* (Fr.) Onun önünde söylenecek bir şey değil. (ç.n.)

** (Fr.) Geçerliliğini yitirmiş bir yalan bu, anlıyor musun? (ç.n.)

Bu konunun üzerinde daha fazla durmadım, bunu yapmak yerine, Gillian'ın daha önce hiç pişirmediği tatlı patatesler hakkında bir yığın iltifata giriştim.

"Patateslerin hoşuna gidip gitmediğini merak ediyordum," dedi. "Hoşuna gittiklerine memnun oldum."

Akşam yemeğinden sonra kahvemizi oturma odasında içtik ve ben bir Gauloise yaktım. Bu, pek sık yaptığım bir şey değildi ve Gillian bana sorgulayıcı bir bakış attı.

"Sigaraları israf etmek yazık olurdu," dedim. "Artık Oliver sigarayı bıraktığına göre."

"Pekâlâ. Ama bu, bir alışkanlığa da dönüşmesin sakın!"

"Biliyor muydun," diye yanıt verdim, "istatistiklere göre sigara içenlerin içmeyenlere oranla Alzheimer hastalığına karşı daha dirençli oldukları kanıtlanmış." Bir yerlerden duyduğum bu küçük bilgi kırıntısını yaymaktan büyük hoşnutluk duyuyordum.

"Çünkü bütün sigara içenler Alzheimer hastalığına yakalanacak kadar yaşlanmadan ölüyorlar da ondan," dedi Gill.

Doğrusu, bu söylediğine gülmekten başka yapacak şey bulamadım. Bir bakıma beni fena halde faka bastırmıştı.

Çoğunlukla, pazar geceleri sevişiyoruz. Ama nedendir bilmem, sevişmek içimden gelmiyordu. Ve gerçekte bunun nedeni de şuydu: Olup bitenler üzerinde düşünüp taşınmak istiyordum.

Özetleyelim. Bir sabah erken vakitte Oliver'ı, Stoke Newington'daki bir dükkândan Rosa'ya –önceki gece cinsel yönden fiyaskoya uğradığı kıza– çiçekler alırken yakalıyorum. Çok kötü bir durumda olan Oliver, Rosa'yı ziyaretleri sırasında, ne zaman istese gelip Gillian'ı görebileceği konusunda cesaretlendiriliyor. Bu yüzden düzenli olarak onu görmeye gidiyor. Ancak şu da var ki: Oliver, Rosa'yı ziyarete gitmiyor. Gerçekte, Rosa'nın buraya yakın bir yerde yaşadığı konusunda elimizde hiç kanıt yok. Öte yandan, Oliver'ın buraya yakın bir yerde yaşadığı konusunda elimizde kanıt var. 55 numarada oturan Mrs Dyer diye birisinden oda kiralamış ve Stuart evin üzerindeki ipoteği kaldırabilmek için işinde her şeyden habersiz para kazanmaya çabalarken o, öğleden sonraları Stuart'ın karısını görmeye gidiyor.

Bu işi nerede yapıyorlar? O evde mi, yoksa bu evde mi? Bu işi, bu yatakta, bizim yatağımızda mı yapıyorlar?

Gillian Gerçek şu ki, kimi zamanlar, telefonu Oliver'ın yüzüne kapıyorum ve onun beni sevdiğini söyleyen sesini hâlâ kulaklarımda işitmeye devam ediyorum . . . Hayır, size gerisini söyleyebileceğimden emin değilim.

Stuart Sormayacağım. Doğru olmayabilir. Eğer doğru değilse, sormak korkunç bir şey! Peki ya doğruysa?

Cinsel yaşamımızın aksayan bir yanı olduğunu gerçekten düşünmüyordum. Hayır, düşünmüyordum. Yani, demek istiyorum ki, düşünmüyorum.

Bakın, saçma bir şey bu. Cinsel problemleri olduğunu söyleyen *Oliver*'ın kendisi. Karımla ilişkisi olduğuna ne diye inanayım – hatta bundan ne diye şüphelenceyim? Kendisinden şüphelenmeyeyim diye bana cinsel problemleri olduğunu söylemiyorsa, elbette. Ve gerçekte de, söyledi, öyle değil mi? Bir zamanlar Gillian ile birlikte görmeye gittiğimiz şu eski komedinin adı neydi? Hani iktidarsız olduğunu söyleyen bir adamcağız vardı da herkes ona inanıyor ve bütün kocalar onun eşlerini ziyaret etmesine ses çıkarmıyorlardı? Hayır, gülünç bu, Oliver öyle biri değil, o hesapçı biri değil. Tabii . . . hesapçı biri olmadıkça en iyi arkadaşınızın karısıyla nasıl ilişkiniz olabilir ki?

Gillian'a sor, ona sor.

Hayır, ona sorma. Boşver. Bekle.

Bu iş acaba ne kadar zamandır sürmekte?

Kes sesini!

Daha evleneli ancak birkaç ay oldu.

Kes sesini!

Ve ona büyük bir çek yazdım.

Kes sesini! Kes sesini!

Oliver Kullandığı şu tarak. Sevecen kırık dişleriyle şu tarak.

Çalıştığında, ilk önce saçlarını arkada topluyor. Radyonun durduğu taburenin üzerinde hep küçük bir tarağı var. Bu tarağı alıyor ve saçlarını kulaklarının üzerinden geçirerek arkadan toplamak

için onu kullanıyor, önce sol taraf sonra ise sağ, her zaman düzen içinde; bu arkada toplama işini bitirdikten sonra da, tam kulaklarının arkasından saçlarına bağa bir toka tutturuyor.

Çalışırken, kimi zamanlar, saçının bir iki perçemi önüne düşüyor, o zaman, dikkatini hiç dağıtmadan, içgüdüsel olarak tarağına uzanıyor, tokasını çıkarıyor, saçlarını arkaya çekiyor, tokayı yeniden yerine yerleştiriyor ve gözlerini tablosundan hiç ayırmadan, tarağı yeniden taburenin üzerine koyuyor.

Bu tarağın bazı dişleri eksik. Hayır, daha açık konuşalım. Bu tarağın on beş dişi eksik. Eksik dişleri saydım.

Şu tarak, sevecen kırık dişleriyle.

S t u a r t Oliver'ın geçmiş yıllarda bir hayli kız arkadaşı oldu ama fikrimi soracak olursanız, o hiç âşık olmadı. Ah, birçok kez, âşık olduğunu *söyledi.* Kendisi ile Grand Opera'nın karakterleri arasında birtakım beylik benzetmeler yaptı, insanların âşık olduklarında davrandıkları söylenilen şekilde davrandı, yani saatlerce kendini düşlere kaptırdı, arkadaşlarına dert yandı, durum kötüye gittiğinde kendini içkiye verdi. Ama ben onun gerçekte âşık olduğuna hiç inanmadım.

Bunu ona hiç söylemedim, ama o bana hep grip olduklarını iddia eden ama aslında şiddetli bir soğuk algınlığından başka bir şeyleri olmayan şu kişileri anımsatmıştır. "Üç gündür berbat bir grip oldum," derler. Oo, hayır, grip olmadınız! Sadece burnunuz akıyordu, biraz başınız ağrıyordu, işitmede güçlük çekiyordunuz, ama bu grip değildi, yalnızca bir soğuk algınlığıydı. Tıpkı daha önceki sefer olduğu gibi. Ve tıpkı ondan önceki gibi. Şiddetli bir soğuk algınlığından başka bir şey değildi o.

Umarım Oliver grip olmamıştır.

Kes sesini. Kes sesini.

O l i v e r 'Dakiklik, sıkılan insanların erdemidir.' Kim demişti bunu? Birisi? Kahramanlarımdan biri.

Steatopygous Stu evine bitkin bir halde dönerken, ben, pazarte-

siden cumaya, saat 6.32 ile 6.38 arasında, fırça yapraklı ağacımın gölgeliğinin altında oturarak, kendi kendime şu özdeyişi mırıldanıp duruyorum: 'Dakiklik, sıkılan insanların erdemidir.'

Onun eve gelişini görmeye de katlanamıyorum. Eve dönmeye ve mutluluğuma son vermeye nasıl da cüret edebiliyor? Elbette metroda bir trenin altına düşmesini istiyor değilim (yağmurluğunun cebindeki gidiş dönüş biletini sıkı sıkıya kavramış olarak!), sadece elinde evrak çantası ve yüzünde kendini beğenmiş bir tebessümle sokağın köşesini dönerken hissettiğim hüzne katlanamıyorum.

Hiç kuşkusuz yapmamam gereken bir şeye kaptırdım kendimi şimdi. Ama, Stuart'ın kabahati bu, ben karanlık odamda kendimi şu Allah'ın belası Orson Welles'in yerine koymaya çabalayıp dururken, onun yüzünde kendini beğenmiş bir tebessümle, o kuş tüyleriyle kaplı, rahat burjuva yuvasına dönmesi beni zıvanadan çıkardı doğrusu. Saat 6.32 ile 6.38 arası bir vakit, sokağın köşesini döndüğünde, Stu'nun o gösterişli evrak çantasında olsa hiç kuşkusuz çok daha mutlu yaşayacak olan deri kaplı mat siyah absürd cep telefonumun 1 No'lu tuşuna basıyorum. Bu telefonun her çeşit numarası var, zaten satıcı da neredeyse heyecandan titreyerek bunları bir bir açıklamıştı bana. Bu numaraların en esaslı olanlarından birisi de –benim gibi biri bile bunu anlayabildi– numaraları belleğine kaydetme yetisi. Başka bir deyişle, numaraları anımsayabiliyor. Ya da daha doğrusu, benim durumumda, yalnızca bir numarayı anımsıyor. Gillian'ınkini.

Stuart, o parıltılar saçan günbatımı çehresini eve doğru çevirirken, Oliver, 1 No'lu tuşa basıyor ve Gillian'ın sesini bekliyor.

"Evet?"

"Seni seviyorum."

Telefonu yüzüme kapıyor.

Stu bahçe kapısının tokmağına uzanıyor.

Benim telefonum çıtırtılı, zırıltılı sesler çıkarıyor ve kulağıma beklenen çevir sesi geliyor.

G i l l i a n Bugün, bana dokundu. Aman Tanrım! Başladığını söylemeyin sakın. Gerçekten de başladı mı?

Demek istiyorum ki, daha önce birbirimize dokunmuştuk. Onu kolundan tutmuştum, saçlarını karıştırmıştım, birbirimizi kucaklamıştık, yanaktan öpüşmüştük, arkadaşlar arasında her zaman görülen şeyler yani. Ve bugün gerçekten hiçbir şey olmadı, öncekilere göre hiçbir şey sayılmazdı, ama yine de ne kadar fazlaydı!

Resim sehpamın önündeydim. Saçlarım çözülmüştü. Elimi, taburenin üzerine koyduğum tarağa doğru uzattım.

"Kımıldama," dedi, çok sakin bir sesle.

Çalışmayı sürdürdüm. Bana yaklaştığını hissettim. Tokayı saçımdan çıkardı, saçlarım çözüldü, onları yeniden kulağımın arkasına doğru taradı, tokayı yerine tutturdu, bir tık sesiyle çıtçıtını kapattı, tarağı yeniden taburenin üstüne koydu ve gidip yerine oturdu. Sadece bu kadar, başka bir şey değil.

Bereket versin ki kolay bir parça üzerinde çalışıyordum. Bir iki dakika otomatik olarak çalışmamı sürdürdüm. Sonra şöyle dedi: "Bu tarağı seviyorum."

Doğru bir şey değil bu. Karşılaştırmalar doğru değil, biliyorum. Böyle şeyler yapmamalıyım. O tarağım asla dikkatimi çekmemişti. Öteden beri kullanırım onu. Bir gün, tanışmamızdan kısa bir süre sonra, Stuart atölyemdeydi ve onu gördü. "Tarağın kırılmış," dedi. İki gün sonra da, bana bir yenisini hediye etti. Besbelli ki onu bulabilmek için bir hayli uğraşmıştı, çünkü o da eskisiyle aynı boydaydı ve kaplumbağa kabuğundandı. Ama onu kullanmadım. Eskisini kullanmayı sürdürdüm. Sanki parmaklarım şu eksik dişleri aramaya alışmışlar ve onların nerede olduklarını biliyorlar gibiydi.

Ve şimdi Oliver: "O tarağı seviyorum," diyor ve ben kendimi kaybolmuş hissediyorum. Kaybolmuş ve yeniden bulunmuş.

Stuart için doğru bir şey değil bu. Kendi kendime, "Stuart için doğru bir şey değil bu," diyorum, ama sözcüklerin en ufak bir etkileri bile yok gibi.

O l i v e r Çocukluğumda, benim Moruk *Times* gazetesini okurdu. Hiç kuşku yok ki hâlâ da okuyordur. *Mots croisés*[*] konu-

[*] (Fr.) Bulmaca. (ç.n.)

sundaki ustalığıyla övünürdü hep. Bense, gazetenin Ölüm İlanları köşesine bakar ve Morukların o gün ortalama kaç yaşında öldüklerini bulmaya çalışırdım. Sonra da, istatistiklere bakarak, Bulmaca Uzmanı Moruğun daha kaç yıllık ömrü kaldığını hesaplardım.

Babamın dikkatle incelediği bir sayfa da Okuyucu Mektuplarıydı; köhnemiş, her yanı yosun bağlamış önyargılarla doluydu bu mektuplar. Moruk, 'Bütün Otçulları Patagonya'ya Gönderiniz!' gibisinden *déjà pensée** bir rica, mucizevi bir şekilde kendi düşünüp taşınmalarıyla uyuştuğunda, neredeyse bağırsaklarından gelen, derin bir homurtu sesi çıkarır ve ben de, Evet, gerçekten de bu ülkede bir yığın moruk var, diye düşünürdüm.

Bu eski günlerdeki Mektup Sayfası'ndan anımsadığım bir şey de, bu Morukların adlarını imzalayış tarzlarıydı. 'Sadık bendeniz,' 'Samimi bendeniz', hatta 'Sadık hizmetkârınız olmaktan şeref duyarım, efendim,' gibisinden hitaplar vardı. Ancak benim her zaman aradığım –ve bir Moruğun gerçek göstergesi olarak gördüğüm– hitaplar sadece şöyle bitiyorlardı: *Bendeniz, vs. vs.* Hatta gazete bu imzayı yayımlayarak ona daha fazla dikkat çekerdi: *Bendeniz vs. vs.*

Bendeniz, vs. vs. Bu ifade için düşünüp taşınırdım. Ne anlama geliyordu? Nereden kaynaklanıyordu? Gözümün önüne tozluk giymiş bir patron geliyordu; bu patron, kendi Morukane görüşlerini sekreterine dikte ettiriyor, ve o da, bu görüşleri patronunun hiç kuşkusuz neşeli bir içlidışlılıkla, 'Gökgürleten' diye nitelediği Gazete'ye aktarıyordu. Şef hitap geğirtisini bitirdiğinde, 'Bendeniz, vs.' der ve Miss Ffffffffolkes da bunu otomatik olarak şöyle bir ifadeye çevirirdi: "İmzalarının önüne bir sardalye kutusunun etiketini koymakta sakınca görmeyen şu seçkin Moruklardan biri olma şerefini taşıyorum efendim, bu etiketi adımın üzerine basabilirsiniz" ya da ifadesi bu türden bir şey olurdu ve sonra şef şöyle eklerdi: "Bu mektubu hemen Gökgürleten'e gönderin, Miss Ffffffolkes."

Ne var ki bir gün Miss Ffffffolkes, York Başpiskoposuna el arabası yaptırmakla meşguldü, bu yüzden onun yerine bir başkasını koydular. Onun yerine geçen kız da, aynen duyduğu gibi, *Ben-*

* (Fr.) Daha önce düşünülmüş. (ç.n.)

deniz, vs. diye yazdı ve *Times*, moruk patronun bir zekâ küpü olduğunu düşündü, ama bunu, vs. vs. diye çarpıcı bir deyişte yoğunlaştırarak kendi ufak rokoko dokunuşunu eklemeye karar verdi ve bunun üzerine öteki Moruklar da, bütün onurun kendisine ait olduğunu iddia eden sanayi patronunun ardından gittiler. Ve işte böylelikle: *Bendeniz, vs. vs.* hitabına varılmış oldu.

Bunun üzerine ben, on altı yaşımın bütün delişmenliğiyle, bütün mektupları parodik olarak: *Sevgiler, vs.* diye imzalama alışkanlığını edindim. Ne var ki üzülerek söylüyorum, kendilerine mektup yazdığım bütün kişiler bu imayı anlayamadılar. Hatta bir *demoiselle** bana, *vs.* ifadesinin, ister sözlü iletişimde isterse kuyumcu titizliğiyle yaratılan bir düzyazıda olsun, sıradan ve bayağı bir ifade olduğunu *hauteur*** ile belirterek, kendini gönlümün müzesinin tahtından indirmekte acele davrandı. Ben de buna, ilkin, *ve saire* ifadesinin bir değil iki sözcükten oluştuğunu ve mektubumdaki sıradan ve bayağı olarak görülebilecek tek şeyin –alıcısının kimliği göz önünde tutulduğunda– *vs.* ifadesinden önce gelen sözcüğün kullanımıyla bağlantılı olduğunu belirterek yanıt verdim. Ne yazık ki, o bu gözlemime tam da kendisinden beklenecek Buddhavari bir dinginlikle, yanıt vermedi.

Sevgiler, vs. Öneri basit. Dünya iki kategoriye ayrılıyor: Yaşamın amacının, işlevinin, gaz pedalının ve başlıca ezgisinin sevgi; ve başka her şeyin –başka *her şey*– sadece bir *vs.* olduğuna inananlar; ve bir de, inançları esas olarak yaşamın *vs.*'si ile sınırlı olan, kendileri için sevginin bütün hoşluklarına karşın geçici bir gençlik taşkınlığından, bebek altı değiştirmeye ateşli bir başlangıçtan başka bir şey olmadığı, sözgelimi bir ev dekorasyonu gibi sağlam, değişmez ve güvenilir bir şey olmadığı şu mutsuz kişiler. İşte benim gözümde insanlar arasındaki değer taşıyan tek ayrım bu.

S t u a r t Oliver. Eski dostum Oliver. Sözcüklerin gücü, zirve şeyler söylemenin gücü. Tevekkeli değil sonunda konuşma dersleri vermeye başladı!

* (Fr.) Günümüzde, bekâr kadın. (ç.n.)
** (Fr.) Kibir, tepeden bakma. (ç.n.)

O l i v e r Meramımı açık seçik anlatabildiğimi sanmıyorum. Geçen gün evin kapısını kapayıp da kendimi Gillian'ın yapmacık sertliğinin tatlı tahrikinden kurtarmaya çalıştığımda, ona (Ah, anımsıyorum, çok iyi anımsıyorum, kafamın içinde bir kara kutu var ve ben bütün kayıtları muhafaza ediyorum): "Seni sevmiyorum. Sana tapmıyorum. Hep seninle birlikte olmak istemiyorum. Seninle bir ilişkimin olmasını istemiyorum. Seninle evlenmek istemiyorum. Seni sonsuza değin dinlemek istemiyorum," dedim.

Bu cümlelerin hangisinin doğru olmadığına dikkat ettiniz mi?

S t u a r t Sigara ister miydiniz?

O l i v e r Bir AİDS testi yaptırıyorum.

Bu sizi şaşırtıyor mu/yoksa şaşırtmıyor mu? Birisinin üstünü çizin.

Ama çok çabuk sonuç çıkarmayın. Ya da en azından, şöyle sonuçlara varmayın: Mikrop kapmış iğneler, Hunlara özgü birtakım ilişkiler, virüsün yayılmasında hamam faktörü. Geçmişim bazı bakımlardan komşumunkinden daha sansasyonel olabilir (ve komşum da mülk sahibi, bankacı ve ipotek koydurtan Stuart Hughes olduğuna göre, daha sansasyonel olacağı kesin!), ama şimdi itirafta bulunmanın sırası değil. 'Anneciğinizin Öğütlerini Dinleyin' ya da 'Polisle Beş Dakika' gibisinden bir şey değil bu.

Bütün yaşamımı Gillian'ın gözlerinin önüne sermek istiyorum, anlıyor musunuz? Sıfırdan başlıyorum, temizim, ak pakım, *tabula rasa*'yım, sağda solda karı kız peşinde koşmuyorum, artık sigara bile içmiyorum. Düş değil mi bu? Ya da en azından, iki düşten bir tanesi. Birincisi şu bu düşlerin: Bu düşte kusursuzum; tepeden tırnağa doluyum, hacimliyim, olgunum, istediğinizi alın benden, var olan her şeyimi kullanın. İkinci düş ise şöyle: Boşum, içim bomboş, bir potansiyellikten başka bir şey değilim, benden istediğinizi yapın, beni istediğinizle doldurun. Yaşamımın büyük bir bölümünü depolara kuşkulu maddeler dökmekle geçirdim. Şimdi onları süzüyorum, arılaştırıyorum ve artıkları tahliye ediyorum.

İşte bu yüzden bir AİDS testi yaptırıyorum. Ancak bunu Gillian'a bile söylemeyebilirim.

S t u a r t Sigara?

Hadi, bir tane alın.

Şu açıdan bakın olup bitenlere. Eğer bu paketi bitirmeme yardım ederseniz, daha az sigara içeceğim ve akciğer kanserinden ölme olasılığım daha az olacak ve hatta karımın da belirttiği gibi, Alzheimer hastalığına yakalanacak kadar uzun yaşayacağım. Bu yüzden bir tane alın, bu benim yanımda olduğunuzu anımsatacak bana. Onu kulağınızın arkasına koyun ve isterseniz daha sonraya saklayın. Öte yandan, şayet bir tane almazsanız . . .

Elbette sarhoşum. Benim yerimde olsaydınız siz sarhoş olmaz mıydınız?

Çok sarhoş değilim.

Sadece sarhoşum.

G i l l i a n Hiç kimsenin Stuart ile acıdığım için evlendiğimi düşünmesini istemiyorum.

Olan bir şey bu, biliyorum. Böyle durumlarla karşılaştım. Fakültedeyken bir arkadaşım vardı, Rosemary adında sessiz sakin ve azimli bir kız. Arada sırada, uzun boylu, sıska Simon diye biriyle çıkıyordu; bu Simon giysilerini hep belli bir dükkândan satın aldığı için üzerinde her zaman biraz tuhaf duran kıyafetle dolaşırdı. Dükkânın adı Yüce ve Kudretli'ydi, sanırım. Bunu birisine söyleme yanlışını yapmıştı ve kızlar arkasından kendisiyle alay ediyorlardı. Başlangıçta, pek de kötü niyetle değil: "Söylesene Rosemary, Bay Yüce ve Kudretli nasıllar acaba?" diye sorarlardı. Ancak kimi zamanlar diller biraz daha sivrileşiyordu. Özellikle, kısa boylu, sivri suratlı ve yılan dilli bir kız vardı ki, bu Simon denilen çocukla *asla çıkmayacağını* çünkü ilerde burnunun nereye gireceğini hiç bilemediğini söylüyordu. Çoğu kez Rosemary de bu şakaya katılıyormuş gibi yapıyordu. Derken bir gün sözünü ettiğimiz bu yılan dilli kız, sözcüklerin üzerine basa basa ve çokbilmiş

bir edayla: "Acaba öteki yanları da uyumlu mu merak ediyorum?" deyiverdi. Kızların çoğu bu söze kıkır kıkır güldüler ve Rosemary de onlara katılırmış gibi yaptı, ancak daha sonra bana Simon'la evlenmeye işte o anda karar verdiğini söyledi. Ona o âna değin âşık bile değildi. Yalnızca şöyle düşünmüştü: "Bütün ömrü boyunca hep arkasından alay edecekler. Ve ben, hep, onun yanında olacağım." Ve oldu da. Onunla evlendi.

Ancak benim durumum bu değil. Eğer birisiyle acıdığınız için evlenirseniz, o zaman muhtemelen o erkekle ya da kadınla yine acıdığımız için kalırsınız. Ben böyle düşünüyorum.

Her zaman olup bitenlere bir açıklama bulabilmişimdir ben. Ancak şimdi hiçbir açıklama bana uygun gelmiyor. Sözgelimi, ben, elde ettiği şeylerden otomatik olarak hoşnutsuz kalan ya da sadece elde edemeyeceği şeyleri isteyen şu kişilerden biri değilim. Erkeklerin fiziksel görünüşleri konusunda da snobca bir tutumum yok; hatta bunun tersi doğru denebilir – yakışıklı erkeklere güven duymuyorum. İlişkilerimi bozan hiçbir zaman ben olmamışımdır; genelde çok uzun zaman saplanıp kalmışımdır bu ilişkilere. Ve Stuart için de aynı şey söz konusu, geçen yıl âşık olduğum Stuart'la bazı kadınların karşılaştıkları şu iğrenç keşiflerin hiçbiri yaşanmadı aramızda. *Ve* (sırf merak edersiniz diye söylüyorum) cinsel yaşamımızda da aksayan hiçbir yan yok kesinlikle.

Şimdi açıklama getirmem gereken nokta şu: Stuart'ı sevmeme karşın, Oliver'a âşık olmaya başlıyor gibiyim.

Şimdi her gün yeniden başlıyor, her akşam. Keşke sona erse! Ama hayır. İstemiyorum. Yapamam. Yoksa, Oliver'ın telefonuna yanıt vermezdim. Tam altı buçuk sıralarında Stuart'ın eve dönmesini bekliyorum. Bazen mutfakta oluyorum, bazen de atölyedeki çalışmamı bitiriyorum ve koşar adımlarla aşağı inmek zorunda kalıyorum. Telefon çalıyor, kim olduğunu biliyorum, Stuart'ın da çok geçmeden döneceğini biliyorum, ama koşup almacı kaldırmaktan başka bir şey gelmiyor elimden.

"Evet?" diyorum. Numarayı bile söylemiyorum. Sanki beklemem mümkün değilmiş gibi.

"Seni seviyorum," diyor.

Ve neler olup bittiğini biliyor musunuz? Telefonu kapattığımda

ıslandığımı hissediyorum. Böyle bir şeyi tahayyül edebilir misiniz? Tanrım! Telefon pornografisi ya da onun gibi bir şey bu. Stuart anahtarını kapının kilidine sokuyor ve ben başka bir erkeğin sesinden etkilenerek ıslanıyorum. Yarın yine açacak mıyım telefonu? Böyle bir şeyi tahayyül edebiliyor musunuz?

M m e W y a t t *L'Amour plaît plus que le mariage, pour la raison que les romans sont plus amusants que l'histoire.* Nasıl çevrilebilir bu cümle? Romanlar nasıl tarihten daha eğlenceliyseler, aşk da evlilikten daha hoştur. Böyle bir şey işte. Siz İngilizler Chamfort'u yeterince tanımazsınız. Sizler La Rochefoucauld'yu seversiniz, onu 'çok Fransız' bulursunuz. Cilalanmış bir epigramın Fransızların 'mantıklı zihniyet'lerinin doruk noktasını temsil ettiğine ilişkin bir fikir vardır kafanızda. Bakın, ben, Fransızım ve La Rochefoucauld'yu pek fazla sevmiyorum. Çok fazla sinizm görüyorum onda, aynı zamanda da çok fazla . . . cila, diyelim isterseniz. Sizi bilgeliğine inandırmak için ne kadar çok çaba harcadığını görmenizi istiyor. Ama bilgelik böyle bir şey değildir. Bilgelik daha fazla hayatiyet taşır. Bilgelik nükteli sözlerden çok mizaha yakındır. Ben Chamfort'u tercih ederim. Şu sözü de söyleyen Chamfort: *L'hymen vient après l'amour, comme le fumèe après la flamme.* Duman nasıl ateşten sonra gelirse, evlilik de aşktan sonra gelir. İlk göründüğü kadar açık bir ifade değil.

Bana Mme Wyatt diye hitap eder insanlar ve akıllı biri olduğumu söylerler. Mütevazı ünüm şuradan kaynaklanıyor: Birkaç yıl önce kocası tarafından terk edildikten sonra bir daha hiç evlenmeyen ama yine de ruhsal dengesini ve sağlığını koruyan, konuşmaktan çok dinleyen, sadece istenildiğinde öğüt veren orta yaşlı bir kadın oluşumdan. "Ah, ne kadar haklısınız, Mme Wyatt, ne kadar akıllısınız!" diyor insanlar bana. Gelgelelim bu değerlendirmeleri, genellikle kendi aptallıklarının ya da hatalarının baştan aşağı sergilenmesi oluyor. Bu yüzden kendimi pek akıllı hisssetmiyorum. Ya da en azından, bilgeliğin izafi bir şey olduğunu ve her halükârda insanın sahip olduğu, bildiği her şeyi asla tümüyle ortaya koymaması gerektiğini biliyorum. Eğer her şeyi gösterecek olursanız, can

sıkıcı biri olursunuz, başkalarına yardım edemezsiniz. Gerçi kimi zamanlar her şeyi göstermemek de çok güç oluyor doğrusu.

Çocuğum, kızım Gillian beni görmeye geldi. Hali perişandı. Kocasını artık sevememekten korkuyordu. Başka birisi ona âşık olduğunu söylemiş ve o da bunu söyleyen kişiye âşık olmaktan korkuyormuş. Kim olduğunu söylemiyor, ama tabiatıyla, benim bu konuda bazı fikirlerim var.

Ne mi düşünüyorum bu konuda? Doğrusu, pek fazla şey düşünmüyorum – demek istiyorum ki, bu tür durumlar hakkında genel bir fikrim yok, sadece böyle şeylerin olduğunu biliyorum. Elbette, kendi kızım söz konusu olduğu için, birtakım fikirlerim var, ancak bunlar yalnızca onun açısından geçerli.

Perişandı ve beni de perişan etti. Neticede bu işler araba değiştirmeye benzemiyor. Ağlayıp duruyordu ve ben onu yatıştırmaya çabalıyor, kalbinde gerçekte kimin olduğunu anlamasına yardım etmeye uğraşıyordum. Bütün yapılabilecek olan da bu. Tabii Stuart'la evliliğinde korkunç bir şey olmadıkça, ama o kesinlikle böyle bir şey olmadığını söylüyor.

Kollarımı ona dolamış oturuyor, ağlayışını dinliyordum. Onun çocukken bile nasıl yetişkin gözüktüğünü hatırlıyorum. Gordon bizi terk ettiğinde, beni rahatlatan Gillian oldu. Boynuma sarılır ve bana, "Sana bakacağım, anneciğim," derdi. İnsanın on üç yaşındaki bir çocuk tarafından korunduğunu hissetmesinde iç paralayıcı bir yan vardır, bilirsiniz! Bu hatıra gözlerimi yaşlarla doldurur hep.

Gillian bana, Stuart'ı sevmeye başladıktan bu kadar az zaman sonra onu sevmekten vazgeçmekten nasıl korkuya kapıldığını, sanki kabahat kendindeymiş gibi açıklamaya çalışıyordu. "Tehlike vaktinin daha sonra geleceğini sanıyordum, anneciğim. Birkaç yıl güvenlikte olduğumu düşünüyordum." Kollarımda yarı dönmüş ve yüzüme bakmaya başlamıştı.

"Her zaman tehlike vaktidir," dedim.

"Ne demek istiyorsun?"

"Her zaman tehlike vaktidir."

Gözlerini çevirdi ve başını anladım anlamında hafifçe salladı. Ne düşündüğünü biliyordum. Belki de size kocam Gordon'un kırk iki yaşında, daha biz –her neyse, kaç yıllık evli olduğumuzun artık

ne önemi var ki!– on yedi yaşında bir öğrenci kızla kaçtığını açıklasam iyi ederim. Gillian, yedinci yıl krizi diye bir şeyden söz edildiğini işittiği ve babasının on beşinci yıl krizine tanık olduğu için, şimdi kendi açısından yedi yıldan önce de bir kriz olabileceğini keşfettiğini düşünmekteydi. Aynı zamanda, benim de Gordon'u hatırladığımı, baba ile kız arasındaki benzerlik üzerinde kafa yorduğumu ve bunun benim açımdan ne kadar ıstırap verici bir şey olduğunu düşünüyor olmalıydı. Ama gerçekte ben başka bir şey düşünüyordum, ne düşündüğümü söylemeyeceğim.

O l i v e r Size matrak bir şey anlatmamı ister misiniz? G ile S hep iddia edegeldikleri gibi bir içkili kahvede tanışmadılar. Charing Cross Hotel'de Genç Profesyoneller için düzenlenen şu ayakta *partouzes** partilerinden birinde tanıştılar.

Gillian'ın atölyesinde, içimdeki bir anlık bir sezgiye kapılarak, onun Squires Şarap Bar'da (s'den önce kesme işaretli ya da işaretsiz) Stuart'la şu sözde tanışması konusunu açmıştım. Önce yanıt vermemişti. Bez parçasını tablosunun üzerinde gezdirip duruyordu. Sonra, olayı anlattı bana. Bunu sormak zorunda kalmayışıma dikkatinizi çekerim. Bundan, onun da aynı şeyleri düşündüğü sonucunu çıkardım: Artık benden sır saklamamaya karar vermiş olmalıydı.

Görünüşe bakılırsa karşılaşma, aşka susamış kişilerin, toplam 25 sterline arka arkaya dört cuma gidebildikleri, şu yerlerden birinde olmuştu. Şoka uğramıştım – ilk tepkim buydu. Ama sonra, bizim kürklü ufak Stu'cuğu hiç de küçümsememem gerektiğini düşündüm. L'Amour işlerinde onun gerçek bir pazar araştırmacısı gibi hareket edeceğine güvenilebilirdi.

"Stuart'la tanışmadan önce bu yerlere kaç kez gitmek zorunda kaldın?"

"İlk kez gitmiştim."

"Demek onu 6.25 sterline elde ettin?"

Güldü. "Hayır, onu 25 sterline elde ettim. Paramın üstünü geri

* (Fr.) Seks âlemi, orji. (ç.n.)

vermediler."

Ne tatlı bir espriydi bu! "Paramın üstünü geri vermediler!" diye yineledim ve her yanımı sıtma ateşi gibi çılgınca bir gülme nöbeti sarıverdi.

"Sana bunları söylemediğimi farzet. Sana bunların hiçbirisini söylememem gerekirdi."

"Söylemedin. Unuttum bile." Ve şakacılığımı gerektiği gibi dizginlemek yolunu seçtim.

Ama bahse girerim ki Stuart parasının üstünü geri almaya gitmiştir, ne kadar da su katılmamış bir mıhsıçtı oluyor kimi zamanlar. Tıpkı onları Gatwick'de karşılamaya gittiğimde dönüş biletinin parasını geri istemesinde olduğu gibi. Ve bahse girerim başarmıştır da. Böylelikle Stuart ona 25 sterline, o ise Stuart'a 6.25 sterline mal oldu. Şimdi onu kaça alırdı acaba Stuart? Gönlünden ne kopardı?

Ha, söz Portekiz altınlarından açılmışken şunu da söyleyeyim ki, kalbimi bir başkasına vermemiş olsaydım kendisiyle bir gönül serüvenine girmekten geri durmayacağım Mrs Dyer dün bana, vergi yükümlüleri listesine kaydedilmiş olduğumu bildirdi. Bu herifler hiç vakit yitirmiyorlar, değil mi? Her bir meteliğin ve mangırın üzerinde atmaca gibi dört dönüyorlar. İnsancıl istisnai durumlar olabileceğini düşünüyor musunuz siz? Hiç kuşku yok ki Oliver karanlık bir altbölümdeki özel bir durum olmalı.

G i l l i a n Şimdi bunu her zaman yapıyor. Saçımın çözülmüş olması bile gerekmiyor, kendiliğinden tarağı eline alıyor, tokayı çıkarıyor, saçlarımı arkaya doğru atıyor, tarakla düzeltiyor ve sonra da tokayı yeniden yerine takıyor. Ve benim her yanımı ateş basıyor.

Kalktım ve onu öptüm. Ağzımı ağzına yapıştırdım, parmaklarımı omuzlarının etine batırarak ensesini okşadım ve vücudumu istediği yere dokunabileceği şekilde tuttum. Ellerim boynunda, tüm vücudum ellerinin dokunmasını bekleyerek, hatta bacaklarım ayrık orada durmuş onu öpüyordum. Onu öptüm ve bekledim.

Bekledim.

O da beni öptü ve yine bekledim.

Durdu. Gözlerim üzerindeydi. Ellerini omuzlarımın üstüne koydu, beni döndürdü ve resim sehpama kadar götürdü.

"Hadi yatalım, Oliver."

Ne yaptığını biliyor musunuz? Beni sandalyeme oturttu ve elime bez parçalarından birini tutuşturdu.

"Çalışamam. *Şimdi* çalışamam."

Oliver'da tuhaf olan şey, benimle yalnız kaldığında farklı biri olması. Onu tanıyamazsınız. Çok daha sakin, dinliyor ve o afra tafracı haliyle konuşmuyor. Ve başkalarına göründüğü kadar kendinden emin de görünmüyor hiç: Şimdi ne dememi beklediğinizi biliyorum: "Oliver gerçekte çok kolay incinen bir insan," dememi bekliyorsunuz. Bu yüzden bunu demeyeceğim.

"Seni seviyorum," dedi. "Sana tapıyorum. Hep seninle birlikte olmak istiyorum. Seninle evlenmek istiyorum. Hep sesini işitmek istiyorum." Şimdi, kanepenin üstündeydik.

"Oliver, benimle seviş! Çok daha iyi olur bu!"

Ayağa kalktı. Beni yatağa götürmek için kalktığını sandım, ama sadece çevremde dönmeye başladı. Atölyeyi bir baştan bir başa arşınlıyordu.

"Oliver, bir kötülük yok bunda. Bir kötülük yok eğer . . ."

"Ben seni bütünüyle istiyorum." dedi. "Senin bir parçanı istemiyorum. Hepsini istiyorum."

"Satılık değilim ben!"

"Demek istediğim bu değil. Seninle sadece bir gönül ilişkimin olmasını istemiyorum ben. Gönül ilişkileri, bu ilişkiler, nasıl diyeyim, Marbella'da devre mülk daire satın almak ya da onun gibi bir şey işte." Derken, atölyenin içinde gidip gelmelerinin birinin ortasında dondu kaldı ve bu benzetmeye alınmış olabileceğimden korkmuşçasına, şaşkın bir edayla bana doğru baktı. Adeta umudunu yitirmiş gözüküyordu. "Aslında, çok hoş, Marbella denilen bu yer. Düşünebileceğinden de hoş. İçinde portakal ağaçları bulunan küçük bir meydan olduğunu anımsıyorum. Ben oradayken portakalları toplayan işçiler vardı. Sanırım aylardan şubattı. Elbette, tatil sezonu dışında gitmek gerek oraya."

Paniğe kapılmıştı, anlıyor musunuz. İyice düşünülüp taşınıldı-

ğında, Oliver'ın Stuart'tan daha az kendine güveni olduğu anlaşılıyor. Ve kendine duyduğu güven onunki kadar derin de değil.

"Oliver," dedim. "Seninle aynı fikirdeyim. Ben, Marbella'daki şu devre mülk dairelerinden biri değilim. Lütfen öyle gidip gelmeyi de bırak artık. Gel yanıma otur."

Geldi ve usulca yanıma oturdu. "Babam beni öldüresiye döverdi, biliyor musun?"

"Oliver . . ."

"Ama *doğru* bu. Tabii çocukken bana dayak atardı demek istemiyorum. Elbette *bunu* da yapıyordu. Gerçekte yapmaktan hoşlandığı şey bir bilardo ıstakasıyla bacaklarımın arkasına vurmaktı. Cezam buydu. İnan, çok canım yanardı. 'Uyluklar mı, baldırlar mı?' diye sorardı. Ve ben seçmek zorunda kalırdım. Aslı aranırsa, verdikleri acı çok da farklı değildi."

"Zavallı Oliver'cık! Üzüldüm." Elimi ensesinin üstüne koydum. Ağlamaya başladı.

"Annemin ölümünden sonra her şey daha kötü oldu. Sanki acısını benden çıkardı. Belki de çok fazla annemi anımsatıyordum ona, bilmiyorum. Derken, bir gün, sanıyorum on üç on dört yaşlarındaydım, Moruğa kafa tutmaya karar verdim. 'Uyluklar mı, baldırlar mı?' diye sordu her zamanki gibi. Ne kabahat işlediğimi bilmiyordum. Demek istiyorum ki, ben hep bir şeyler, ona göre cezalandırılması gereken şeyler yapıyordum. Bu sefer dedim ki: 'Sen şimdi benden daha güçlüsün. Ama her zaman böyle kalacak değilsin, eğer beni bir kez daha dövecek olursan, yemin ediyorum yeterince güçlü olduğumda, ben de seni dövüp suyunu çıkaracağım.'

"Peki sonra?"

"İşe yarayacağını sanmıyordum. Demek istiyorum ki, ondan daha küçüktüm ve her yanım tir tir titriyordu. Sonra, *dövüp suyunu çıkarmak* ifadesi de gerçekte meseleyi çok aptalca koymak demekti, buna gülüp geçerdi. Ama geçmedi. Dövmeye son verdi. Ve bir daha da elini kaldırmadı."

"Zavallı Oliver'cığım!"

"Ondan nefret ediyorum. Şimdi yaşlandı ama ondan hâlâ nefret ediyorum. Burada, bu odada bizimle birlikte olduğu için ondan nefret ediyorum. Ne işi var *burada*?"

"Burada değil o. Gitti. Marbella'da devre mülk bir dairesi var onun."

"Tanrım! Niye elimden hiçbir şey gelmiyor benim? Niye doğru sözcükleri bulamıyorum, özellikle de *şimdi*?" Yeniden ayağa kalktı. "Meramımı hiç anlatamıyorum." Başını eğmiş, bana bakmamakta diretiyordu. "Seni seviyorum. Seni her zaman seveceğim. Sevgim hiç son bulmayacak. Şimdi gitsem iyi olur."

Aşağı yukarı üç saat sonra beni aradı.

"Evet?" dedim.

"Seni seviyorum."

Telefonu kapattım. Tam o sırada Stuart'ın anahtarı kilidin içinde çıt sesiyle döndü. Her yanımı ateş basmıştı. Sokak kapısı kapandı. "Kimse yok mu?" diye bağırdı Stuart, sesine verdiği tiz bir titreşimle, öyle ki sesi bütün evi dolduruverdi. "Kimse yok mu?"

Ne yapmalıydım ben?

O l i v e r Gönül ilişkilerine karşı, nasibini onlardan fazlasıyla almış biri tarafından hazırlanan iddianame:

1) Bayağılık. Herkeste var bu. Demek istiyorum ki, her birimizde. Papazlarda var, Kraliyet Ailesi'nde var, hatta münzeviler bile bayağılığa düşmenin bir yolunu buluyorlar. Yatak odasından yatak odasına yaptıkları o ateşli göçlerde niye sürekli olarak birbirleriyle çarpışmıyorlar? Güm, güm – kim var orada?

2) Öngörülebilirlik. Kur yapma, Elde etme, Soğuma, Kopuş. Hep şu aynı sıkıcı hikâye. Sıkıcı... ama yine de insanda dehşetli bir düşkünlük yaratan. Her bir başarısızlıktan sonra, yeni bir başarısızlık arayışı. Dünyayı yeniden taze kılın, ona taze kan verin!

3) Zamanın paylaşımı. Bu argümanı Gilllian'a çok iyi açıkladığımı düşünüyorum. Ev sahibinizin dairenize taşınmak için beklediğini bilince tatilinizden nasıl zevk alabilirsiniz? Saate karşı düzüşmek de benim tarzım değil doğrusu; gerçi *belli bazı* durumlarda baştan çıkarıcı çekicilikleri olabilir bunun.

4) Yalan söylemek. 3)'ün doğrudan bir sonucu. Gönül ilişkileri insanı yoldan çıkarır – ve ben, vs. biri olarak konuşuyorum. Kaçınılmaz bir şey bu. İlk önce bir yatak arkadaşınıza yalan söylüyorsunuz ve sonra, çok geçmeden, bir ikincisine yalan söylüyorsunuz. Ah, bundan böyle yalan söylemeyeceğinizi söylüyorsunuz, ama söylüyorsunuz, evet söylüyorsunuz! Küçücük bir duygusal dürüstlük dökümünü koskoca bir *mensonges** buldozeriyle kaldırıyorsunuz. Cepleri telefon için bozuk paralarla dolu, jogging yapmaya çıkmış spor giysili kocayı gözlemleyin biraz. Çın, çın, çın. "Dönerken, yolda bir iki kadeh hafif bir şeyler içebilirim, sevgilim!" Çın, çın, çın, çınlayan yalanların sesi.

5) İhanet. Herkes küçük ihanetlerden ne kadar da hoşnut! Bu ihanetler ne de tatlı bir zevk veriyorlar! Düzenbaz Giles bu işten yakasını sıyırıyor (epizod 27) – ne var ki bu tür işlerden yakayı sıyırmanın gerçekte pek güç olmadığını da kabul etmek gerek. Stuart benim arkadaşım – evet, arkadaşım ve karısını bana kaptıracak. İşte bu, bir büyük ihanet, ama sanırım insanlar Büyük İhanetlere küçüklerinden daha iyi katlanabilirler. Bir gönül ilişkisi küçük bir ihanet olurdu ve sanırım Stuart buna büyük ihanet kadar katlanamazdı. Görüyorsunuz işte, ben onu da düşünüyorum.

6) AİDS testimin sonucunu henüz almadım.

Doğrusu, meseleyi Gillian'a bu şekilde anlatmadım. Hayır, tam olarak böyle anlatmadım. Aslında, gerçeği söylemek gerekirse, kendimi tümüyle gülünç duruma düşürdüm.

GILLIAN: Metro istasyonuna gelirken, tam köşede, Barrowclough Road'un öteki ucunda, bir manav dükkânı var. Şu tatlı patatesleri oradan almıştım. Ya da daha doğrusu tatlı-patatesleri. Dükkânı işleten adamcağız fiyat etiketlerini büyük harflerle yazıyor. Ve her seferinde de, son derece özenli bir biçimde, yazdığı tüm sözcükle-

* (Fr.) Yalan. (ç.n.)

rin arasına bir tire imi koymaktan geri durmuyor. *EKŞİ-ELMA KIŞ-ARMUDU* bütün bunları oradan alabilirsiniz! *KIRMIZI-TURP VE TATLI-PATATES.* Stuart ile ben adamın bu tutumunu çok komik ve biraz da dokunaklı bulurduk, adamcağız her seferinde inatla aynı hatayı yapıp duruyordu. Bugün dükkânının önünden geçtim ve birdenbire bunu hiç de komik bulmadım. *TAZE-KARNIBAHAR.* Bütün bunlar bana öylesine hüzünlü geldi ki ta yüreğimin derinliklerine kadar işledi. Adamcağız yazım kurallarını bilmediği için hüzünlü gelmemişti, bu değildi beni hüzünlendiren. Hüzünlüydü çünkü adamcağız yanılıyordu, her etiketi yazışında bir kez daha yanılıyordu, sürekli yanılıyordu. Bunu ya birisi ona söylemişti ve ona inanmamıştı ya da manavlık yaptığı bütün bu yıllar boyunca, bunu ona söyleyen hiç kimse çıkmamıştı. Hangisinin daha hüzünlü olduğunu ben bilmiyorum, siz biliyor musunuz?

Hep Oliver'ı düşünüyorum. Stuart ile birlikteyken bile kimi zamanlar Stuart'ın neşeli görünmesine katlanamıyorum. Neyi düşündüğümü, *kimi* düşündüğümü niye göremiyor? Aklımdan geçenleri niye okuyamıyor?

S t u a r t Oturun. Patsy Cline'ı sever misiniz?

Bir küllükte iki sigara
Aşkım ve ben küçük bir kafede
Derken bir yabancı çıkageldi
Ve her şeyi altüst ediverdi
Şimdi küllükte üç sigara var

Zavallı Patsy, öldü o. Ve sizin hâlâ kulağınızın arkasında şu içilmemiş sigara duruyor. Niye içmiyorsunuz onu?

Onu benden alışını seyrettim
Ve artık benim değil onun sevgisi
Şimdi gitti onlar
Ve ben tek başıma oturup
Tek bir sigaranın yanıp kül oluşunu seyrediyorum

İyi yürekli sevgili Stuart, ne kadar da güvenilir biridir o! Onunla birlikte nerede olduğunuzu bilirsiniz. O her şeyi hoşgörür. Kendi yolunda yuvarlanıp gider. Gerektiğinde gözlerini yumar. Ona güvenebiliriz. O hep değişmeden kalacaktır.

Hiç soru sormayın, onlar da size hiç yalan söylemesinler. Ama bu insanı ancak çok uzaklara götürür. Oliver birkaç dakika içinde gelecek. Eski günlerin iyi arkadaşları gibi üçümüzün birlikte sinemaya gideceğimizi düşünüyor. Ne var ki Gillian annesini görmeye gitti, bu yüzden Oliver benimle yetinmek zorunda kalacak. Ona sorular soracağım ve o da bana yalanlar söyleyecek.

Gillian gitmeden az önce, burada oturmuş, kulaklıklarım başımda, Patsy'nin bir kasetini dinliyordum. Gillian hoşçakal demek için içeriye girdi, bu yüzden ben de teybin stop düğmesine bastım ve kulaklıkların birini biraz yana kaydırdım.

"Oliver nasıl?" diye sordum.

"Oliver mı? Ah, sanırım, iyi."

"Onunla bir gönül ilişkin falan yok, değil mi?"

Soruyu elbette son derece neşeli bir tonda sormuştum. Endişeye mi kaptıracaktım ben kendimi, hadi canım!

"Aman Tanrım! Ne diyorsun sen! Elbette ki yok!"

"Ah, pekâlâ, o zaman mükemmel!" Kulaklığı yeniden aşağı doğru çektim, Gillian'ın yüzünü görmemek için gözlerimi kapadım ve Patsy'nın şarkısının ritmine göre dudaklarımı oynatmaya koyuldum. Gillian'ın alnıma bir öpücük kondurduğunu hissettim ve yanıt olarak hafifçe başımı salladım.

Şimdi *onun* neler anlatacağını göreceğiz bakalım.

O l i v e r Arkadaşım Stuart'ın engin kültürlü biri olmadığı gözünüzden kaçmamış olacak. Şayet ona Proust'un kız arkadaşının adını soracak olsanız, bir yüzyıl arpacı kumrusu gibi düşünür, sonra size bir samuray bakışıyla ateşler saçarak bakar, bunun hileli bir soru olduğunu düşünür ve sonunda da, *petite** bir saldırgınlık somurtmasıyla, "Madeleine. Bunu herkes bilir," diye yanıt verirdi.

Bu yüzden bana kapıyı açmaya gelip de çocuklara sarkıntılık

* (Fr.) Küçük. (ç.n.)

eden birinin ateşli bakışlarıyla beni içeri davet ettikten sonra elini teybinin üzerinde şöyle sorgulayıcı bir edayla gezdirdiğinde, Schreker'in *Die Gezeichneten*'ini beklemiyordum. Ola ki 1812 Uvertürü'nü daha yeni keşfetmişti ve çok sesli koro ve havai fişekleri eşliğinde şarkı söylemekten zevk alıyordu. Ya da belki de Enigma Çeşitlemeler'inin tam bağrındaydık ve müziğin en az hayati sırlarından birisiyle ilgili, yani Orada Portresi Yapılan Dostlar'ın kimliğiyle ilgili bir uyarı yazısının binbir zahmetle okunması söz konusuydu? Ah, Dorabella'nın küçük bir konuşma kusurunun bulunduğunu biliyor muydunuz, müziği de yoksa bu yüzden mi duraksar gözüküyor, Çeşitlemeler'inde zıp zıp zıplıyordu? Çikolatalı bir dondurma alır mıydınız, Maestro. Ama, önce, beni lavaboya yetiştirin, pronto!

Bana bu şarkıyı çaldı. Daha az sürdüğü konusunda beni temin etmesine karşın, şarkı aşağı yukarı 3 saat 47 dakika sürdü gibi geldi bana. 'Country music' dedikleri de bu, öyle değil mi? Eğer durum buysa, ben kentte yaşadığıma çok memnunum. Kentin az bulunur bir avantajı, bir karmaşıklığı var en azından: Onun parodisini yapmak olanaksız – şu basit nedenle ki kent, kendi biçtiklerini toplayan bir çim biçme makinesi gibi kendi parodisini yapıyor. Elinde tırmık bulunan yaşlı bir adama hiç yer yok, keza alaycı gülüşlü genç birine de yer yok. O zaman, bir ki, bir ki, haydi, lütfen, Babacık. Yine yalnızım işte, bir ki, bir ki. Uğraşmanın anlamı yok. Peki, şarkıcılar için ne diyeceğiz? Taklit elmaslar takmışlar – ve taklit elmaslar, biliyorsunuz, zaten elmasların parodileridir, bu yüzden taklit elmasların parodisini yapamazsınız. Ve işte, gıygıyından binbir cilveyle bir kadans tufanı çıkarmaya çabalayan kartlaşmış Walter geliyor. Onlara hâlâ bildiğin şeyleri gösterebilirsin Walt! O zaman, bir ki, bir ki, haydi, *inle, çag-a-çag!* haydi, lütfen, Babacık . . .

"Nasıl buldun bunu?"

Nasıl mı buldum? Bilmem neden Stuart bana kötü kötü bakıyordu. Elbette bu parçanın müziksel bir analizini isteyemezdi benden.

Ben korteksimin gevşek dokusuna, kaçınılmaz olarak Stuart'ı hor görme ağının içine almayan bir şeyler çiziktirirken o, kalktı ve

o tombul haliyle her ikimize de içecek bir şeyler koydu.

"Peki, söylesene, Oliver, nasıl buldun bunu?"

Son anda Anlayışın Esin Perisi beni dürtükleyiverdi: "*Kül tablası*'nın," dedim, "*kül tablası* ile tamamen tatmin edici bir kafiye oluşturduğunu sanmıyorum."

Bu sözüm onu yatıştırmış gözüküyordu.

Ansızın yükseliveren *viva voce*'m* buraya varışımda yapmayı tasarladığım şeyi, bir an için, kafamdan çıkarmıştı. Stuart'a bir zarf uzattım. İngilizce'yi Yabancı Dil Olarak öğretmek suretiyle kazanmış olduğum azıcık para, bana sonunda ondan ödünç aldığım paranın dörtte birini geri ödeme fırsatı vermişti!

Bunun üzerine hiç beklenmedik bir şekilde son derece kavgacı bir tavra girdi ve *La Traviata*'daki Alfredo gibi, verdiğim papelleri üzerime fırlattı.

"Vergini ödeyebilmen için bunlara ihtiyacın olacak," dedi. Bakakaldım. Ne diye birdenbire herkes bana, sanki ben yerel idarelerin finansmanındaki massedilme süreçlerine spektroskopik bir ilgi duyuyormuşum gibi davranıyordu? "*İkinci yuvan* için ödemen gerekecek vergi," dedi –bu nahoş sözcükleri çoğu kişinin sırıtma diye adlandırabileceği bir ifadeyle söylemişti– "biliyorsun ya, yolun öbür yanındaki, 55 numara," diye de ekledi.

Böylelikle, bugünlerde, ağzımda bir çeşit nakarat olana değin şu sözleri yineleyip duruyorum: Kürklü arkadaşımızı küçümsemekten kaçının. Ve bu görüş açısından, akşam, itiraf edeyim ki, geçeceğine inandığım gibi geçmedi. Sinemayı, varlıklarımızla onurlandıramadık. Gillian 'Annesini Görmeye Gitmiş' bulunuyordu. Stuart'ın böyle bir parıltının eksikliği için ödediği kefaret ise bir şişe vergiden bağışık viskiden ibaretti ve onunla birlikte içki içerken Güçlü Erkeği oynamamak da bana anlamsız geliyordu. Çünkü kasa dairesi virtüözünün, Titus Andronicus'un iyi kalpliliğine muhtaç olduğu yıldızsız bir geceydi.

"Gill ile arada bir gönül ilişkisi mi var?"

Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Ne kadar da damdan düşercesine sorulmuştu bu soru! Ve ne kadar da harcıâlemdi!

---

* (İt.) Canlı ses. (ç.n.)

Londra trafiğinde genelde *outrées** arka sokaklardan giden biri, şimdi, yelkenler fora deyip, Haymarket'ın tam ortasından gidiyordu!

İtiraf edeyim ki, afallayıp kaldım. Geçmişte defalarca, bir ilişkimin olduğu durumlarda, ilişkimin olduğunu yadsımak zorunda kalmıştım. Ama bir ilişkimin olmadığı durumda bir ilişkimin olduğunu yadsımak – işte bu yeni bir hüner gerektiriyor gibiydi. Stuart'a bir ilişkimin olmadığına dair yeminler ettim. Üzerine yemin edebileceğim bir şeyler arandım, ne var ki günümüzde, paylaşılan saygı nesneleri garip bir biçimde bulunmaz olmuştu. Yalnızca Gillian'ın kalbini, onun yaşamını, başındaki saçları düşünebiliyordum; ancak bunların hiçbiri de ne duruma tümüyle uygun gözüküyorlardı, ne de Stuart'ın davranışlarındaki katılığı biraz olsun yumuşatacak gibiydiler.

Bir hayli viski içtik ve içerken de, onunla benim dış dünyayı algılayışımıza ilişkin karşıt görüşleri felsefi olarak tartışabilme olasılığımız birtakım engellere uğradı. Doğrusunu söylemek gerekirse, Stuart, Neanderthal insana dönebilmek konusundaki yeteneğini fazlasıyla ortaya koydu. Tartışmamızın bir noktasında, itiraf edeyim ki biraz dolambaçlı olan uslamlamamı, adeta haykırışa yakın bir bağırmayla kesiverdi.

"Bana bir sterlin ödünç ver. Bana karını ver."

Böylesi bir gözlem, yaratmaya çalıştığım ruh durumuna hiç de yakın gözükmüyordu. Stu'ya baktım.

"Bana bir sterlin ödünç ver. Bana karını ver. Bana bir sterlin ödünç ver. Bana karını ver."

Bu tür bir belagat, sanırım, yineleme olarak bilinir.

"Sana üç kez söylediğim, doğru," diye mırıldandım, yaptığım imanın söylemimin sularında suni yem kullanarak avlanabileceğini pek de beklemeden.

Bununla birlikte, Stuart'ın 'müdahalesi' –alternatif belagat adına uygun olarak– önümde, bir kapı olmasa da, en azından söylemek istediklerimi söyleyebileceğim mütevazı bir aralık bırakmıştı.

"Stuart," diye başladım sözüme, "seni temin ederim ki Gillian

* (Fr.) Aşırı. (ç.n.)

ile aramda bir gönül ilişkisi yok. Hatta, diplomatlar gibi konuşacak olursak, konuşmalara başlayabilmek için ön konuşmalar bile yapmıyoruz biz." Dünya işleriyle ilgili bu göndermemi anlamak istercesine tereddütle homurdandı Stuart. "Öte yandan." diye sürdürdüm sözümü –bu sözüm üzerine Stu'nun çalı kaşları bundan sonra gelecekklerin beklentisi içinde öfkeyle çatılmaya başlamıştı– "sana bir arkadaş olarak şu kadarını söyleyeyim ki, ona âşığım ben. Beni sakın kınama, en azından bütün bu olup bitenlerden benim de senin kadar *bouleversé** olduğumu anlayana kadar kınama. Bu durum üzerinde birazcık kontrolüm olabilseydi, ona âşık olmazdım. Her halükârda, şimdi olmazdım. Onunla ilk tanıştığımda âşık olurdum ona." (Niye olmadım? Bir sadakat örneği mi göstermek istemiştim, yoksa jogging ayakkabısıyla 501 blucin giydiği için miydi?)

Söylediğim hiçbir şey Stuart'ı inandırır gözükmüyordu, bu yüzden meselenin özüne gelmek için acele ettim, Stuart'ın profesyonel formasyonunun ona kişisel bir anlayış kazandıracağını umuyordum. "Piyasa güçlerinin geçerli olduğu bir çağda yaşıyoruz, Stuart," dedim –bu ifademin onu hemen harekete geçirdiğini fark etmiştim– "ve bu piyasa güçlerinin şimdi, eskiden uygulanamaz diye göründükleri bütün alanlarda uygulandıklarını kabul etmemek de çok safdillik ya da eskiden daha çok yeğlenen bir deyişle, romantik bir şey olurdu."

"Biz paradan söz etmiyoruz, aşktan söz ediyoruz," diye karşı çıktı Stuart.

"Ah, ama aralarında bir benzerlik var, Stuart! Her ikisi de, arkalarında ne bıraktıklarına bakmaksızın, istedikleri yere gidiyorlar. Aşkın da kendi yeniden alımları, kâr zarar hesapları, elden çıkarılması gereken senetleri var. Aşk da her yabancı para gibi yükseliyor ve düşüyor. Ve güven, aşkın değerinin korunmasında *büyük* bir ağırlığa sahip.

Talihin iyi olması etkenini de göz önünde tut. Büyük girişimcilerin cesaretli ve hünerli olmalarının yanında talihli olmaya da ne kadar ihtiyaç duyduklarını sen kendin söylemiştin bir gün bana.

* (Fr.) Altüst olmuş. (ç.n.)

Senin Gill ile ilkin Charing Cross Hotel'de tanışmandan ya da sen onunla tanıştığın için benim de onu tanıma fırsatım olmasından daha şanslı bir durum olabilir mi?

Bundan başka anlayabildiğim kadarıyla, para ahlâksal olarak nötr bir şey. İyi yolda da kullanılabilir, kötü yolda da. Aşk işlerinde dürüstlükten uzaklaşanları eleştirebildiğimiz gibi, para işlerinde dürüstlükten uzakları da eleştirebiliriz, ama bu şeylerin kendilerini eleştirmemiz söz konusu değildir."

Meramımı anlatamamış olabileceğimi seziyordum, bu yüzden meseleyi özetlemeye çalıştım. Görüş alışverişimizi kolaylaştırabilmek için kalan viskiyi bardaklarımıza koydum. "Söz konusu olan, piyasa güçleri Stu, bunu kafana sokmalısın. Gillian da bana kalacak. Önerim kurul tarafından kabul edilecek. Sen yürütme dışında kalan bir yönetici –ve bir dost olarak– kalabilirsin, ama korkarım senin için sürücü koltuğundan kalkmanın vakti geldi çattı.

Elbette, durumdaki çelişkiyi senin kadar açık görebiliyorum. Sen bu piyasanın bir adamısın, ancak yaşamının bu özel alanını, her çalışma günü saat sabah dokuzdan akşam beşe değin etkisinde kaldığın büyük güçlerin uzağında bir alan gibi görmekte diretiyorsun. Oysa ben, öte yandan –nasıl diyeyim?– sanatçı yaradılışlı ve romantik mizaçlı klasik bir hümanistin, insan tutkularının, kibarlık davranışlarının yer aldığı incelikli bir kurallar kitabına değil, tersine *le marché**'ye egemen olan fırtınalara ve gerçek kasırgalara tabi olduğunu istemeye istemeye kabul ediyorum."

İşte kaza hemen hemen bu anda oldu. Anımsadığım kadarıyla, Stuart benim sigaramı yakacaktı (evet, evet, öyle – ancak stres anlarında bir çeşit nikotin krizi depreşiyor içimde) ve bilmem neden bir an ayağa kalkacak olduk ki, başlarımız çok talihsiz biçimde çarpıştı ve bu her ikimizi de serseme çevirdi. Bereket versin ki gözlerinde lensleri vardı; yoksa gözlüklerini kırmış olacaktı.

Mrs Dyer son derece nazik davrandı. Giysilerimin üzerindeki kan lekelerini temizledi ve gözleri son zamanlarda görmez olmasına karşın, kesiğe bir iki dikiş atılmasının iyi olacağını belirtti. Ancak doğrusunu söylemek gerekirse gecenin o vaktinde araba kullanmaya hiç niyetim yoktu, bu yüzden yukarıdaki tüneğime çe-

* (Fr.) Piyasa. (ç.n.)

kilmeyi yeğledim.

İnsan sarhoşsa, acıyı hissetmiyor. Ve Silenus'un yirmi birinci doğum günü dolayısıyla verilen bir âlemden berbat bir şekilde uyandığında da, hiçbir şey hissetmiyor. Bu yöntemin herkes için iyi olup olmadığını bilmeye gelince, bunu bulmayı sınavlardan geçen kişiye bırakıyorum.

Stuart Ona kafa atmakla belki de yanlış yaptığımı kabul ediyorum, ama ben yalnızca piyasa güçlerinin etkisi altındaydım, anlıyor musunuz?

Gerçek şu ki, ben Oliver'ın dediklerini çoğunlukla dinlemem. Ya da daha doğrusu, onu sadece yarım kulakla dinlesem bile bana ne diyeceğini bilirim. Bu, yıllar boyunca gelişmiş bir çeşit filtre mekanizması gibi bir şey olmalı, bu mekanizma sayesinde dinlemem gereken şeyleri boş lakırdılardan ayırt edebiliyorum. Orada öylece oturup, içkimi yudumlayabiliyorum, hatta kafamın içinde kendi kendime bir şarkı mırıldanabiliyorum, ama yine de beni ilgilendiren sözleri boş lakırdılardan ayırt edebiliyorum.

Hiç kuşku yok ki aralarında bir ilişki var. Ah, *siz* de bana öyle bakmayın, lütfen! Daha önce de dediğim gibi, koca her zaman ilk şüphelenen ve son bilen kişidir, ama bildiğinde de *bilir*. Size nasıl bildiğimi söyleyeyim mi? Gillian'ın ona söylediği şeyler sayesinde bildim, ona bizim hakkımızda söylediği şeyler sayesinde. Az daha *–az daha–* bana anlatılan hikâyeye inanacaktım, yani ona âşık olduğuna, onu her öğleden sonra görmeye gittiğine, parçalanan o Allah'ın belası kalbi ona yakın olmayı istediği için bir oda kiralamış olduğuna, ama aralarında öyle lamba lumba gibi bir şeyin olmadığına. Gelgelelim beni emin kılan, onun o parçalanan Allah'ın belası kalbinin falan değil de o Allah'ın belası matrakukasının acil bir ilgiye ihtiyacı olduğuna inandıran şey, ağzından kaçırdığı bir şey oldu. Gill ile benim Charing Cross Hotel'de tanışmamızdı söz konusu olan. O zamanlar canımızı bir hayli sıkmıştı bu. Birbirimize bundan hiç kimseye – ama özellikle de Oliver'a bahsetmemeye söz vermiştik. Tanışma şeklimiz canımızı sıkıyordu, tamam kabul ediyorum bunu. Her ikimiz de biraz zor bir duruma düşmüştük.

Kolay kolay unutulabilecek bir şey değil bu. Ama Gillian unuttu bunu. Gidip Oliver'a her şeyi bir bir anlattı. Onunla bir ilişkisi olduğunun – ve bana ihanet ettiğinin bir kanıtı bu. Ve *Oliver*'ın onunla bir ilişkisi olduğunun kanıtı da, konuşmasına sanki üzerinde herkesin görüş birliğine vardığı önemsiz bir gerçekmişçesine bir hava vermesi. Eğer onunla bir ilişkisi *olmamış* olsaydı, bir sürü vıdı vıdı eder durur, kendisinin eğlenceli bulduğu, ama gitgide bana bir çeşit psikolojik dengesizliği gösteren bir etkinlik gibi gözüken şaklabanlıklar yapardı.

Değişmedi Oliver. Bana bir sterlin ödünç verir misin? Bana karını verir misin? Aslında tam bir asalak o, anlıyor musunuz? Başıboş bir snob ve bir asalak.

Hiç kulak vermediğim şeylerden biri de Çiftleri Bir Arada Tutan Şey ile Toplumu Bir Arada Tutan Şey hakkında söylenmiş bir yığın boş lakırdıydı. Oliver kendini, her ikimiz de okulda öğrenciyken yazmakta büyük ustalık kazandığı şu zekâ dolu ufak denemelerden birine kaptırmıştı: Bir gönül ilişkisine girmek niçin Fransız Devrimi gibidir – yetişkinlik dönemimden önce bu tür şeylerden etkilenirdim. Derken –belleğim beni yanıltmıyorsa– piyasa güçleri konusunda bir sürü saçma sapan lafazanlık ettik. Bu söylediklerini biraz daha dikkatle dinledim, çünkü Oliver'ın kendini tam bir aptal durumuna düşürmesi kendini yarı yarıya aptal durumuna düşürmesinden her zaman birazcık daha ilginçtir. Bu yüzden onun o karmaşık uslamlamalarını sonuna değin izleyip ortaya koyduğu bütün kanıtları ölçtüm tarttım ve bana öyle geldi ki, sonuçta her şey –eğer aşırı basitleştiriyorsam lütfen düzeltin beni– şuna gelip dayanıyordu: Karını elinden *Piyasa* güçlerinden ötürü alıyorum. İşte durum buydu. Ben onun, Gillian'a âşık olduğundan ötürü ya da benden nefret ettiğinden ötürü, yahut her ikisinden de ötürü böyle davrandığını düşünüyordum, ama eğer her şey *Piyasa* güçlerinden kaynaklanıyor idiyse, o zaman ben, makinenin basit bir çarkı olarak, onun niçin davrandığı gibi davrandığını anlayabiliyordum. Şimdi bütün bunları bilmekle kendimi daha iyi hissediyorum.

O an dudaklarına bir sigara daha koydu (o akşam dokuzuncuydu – sayıyordum) ve kibriti. ıi kalmamış olduğunu fark etti.

"Hollanda usulü düzüşelim mi moruk?" diye sordu.

Hiç bilmiyordum bu deyimi, bana çok saldırganca gelmişti, bu yüzden yanıt vermedim. Bana doğru eğildi, elini uzattı ve içtiğim sigarayı elimden aldı. Külünü biraz silkeledi, ucu kızarana kadar üzerine üfledi ve sonra da sigarasını benimkinden yaktı. Bunu yapış tarzında iğrenç bir yan vardı.

"Buna Hollanda usulü düzüşme derler, sevgili moruk," diye de ekledi, bana şehvet dolu, korkunç bir gülümsemeyle bakarak.

Sabrımın taşmış olduğuna işte o an hükmettim. Bana, 'sevgili moruk' demesi de bir işe yaramamıştı. Ayağa kalktım ve "Oliver, sen hiç Glasgow usulü öpüştün mü?" dedim.

Hiç kuşku yok ki dilin kullanım yollarını tartıştığımızı düşünüyordu, hatta ona karımla sevişme şekilleri konusunda bazı tavsiyeler verdiğimi bile aklından geçirmiş olabilirdi. "Hayır," dedi, ilgisi uyanmış bir tavırla, "Sporransville'de hiç bulunmadım ben."

Hollanda usulü düzüşme, Glasgow usulü öpüşme. Hollanda usulü düzüşme, Glasgow usülü öpüşme. "Sana göstereyim." Ayağa kalktım ve ona da aynı şeyi yapmasını işaret ettim.

Sendeleyerek kalktı ayağa. Onu süveterinden yakalayıp yüzüne baktım; karımı düzmüş gibi duran şu terli iğrenç yüze. Ne zaman? En son ne zaman? Dün mü? İki gün önce mi?

"Buna Glasgow usülü öpüş, derler," dedim ve suratının ortasına bir kafa attım. Sırtüstü düştü ve sanki ona aslında başka bir şey göstermek istiyormuşum da yanılmışım gibi hâlâ belli belirsiz gülüp duruyordu. Derken bunun bir yanlışlık olmadığını anladı ve tabanları yağladı. Doğrusunu söylemek gerekirse, bizim Oliver, yürekli biri değil; tersine ödleğin teki. Publara yalnızca hanımların da kabul edildikleri akşamlar gidiyor, bilmem ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Babası onu küçük bir çocukken dövdüğü için şiddetten nefret ettiğini söylemiştir hep. Neyle dövüyordu acaba babası onu? Dürülmüş bir şekerleme kâğıdıyla mı?

Ah, bakın, artık Oliver'dan söz etmek istemiyorum. *Artık* istemiyorum. O geceden sonra kendimi müthiş bitkin hissediyorum. Üstelik, budalanın kanı halının üstüne de aktı!

Kendimi nasıl hissettiğimi bilmek istiyor musunuz? Pekâlâ, anlatacağım size. Okuldayken askerlik talimleri yapardık. Birleşik Öğrenci Subaylar Bölüğü. Bir tüfeğin temizlenme işlemi şöyle ya-

pılırdı: Bir metre boyunda elli santim genişliğinde bir bez parçası alıyordunuz, onu iki ucundan tutup iyice dürüyordunuz ve bir ucunu namlunun deliğine sokup bezi öteki uçtan çekmeye çalışıyordunuz, ancak katlanan bez sıkıştığı için çok güç oluyordu. Benim hissettiğim de işte bu: Sanki birisi bir metreye elli santim katlanmış bir bezi kıçımın deliğinden burnuma kadar bütün vücudum boyunca çekiyordu, tekrar tekrar çekip duruyordu. Kıçımın deliğinden burnuma kadar. İşte böyle hissediyordum.

Hadi, beni yalnız bırakın, lütfen. Tek başıma kalmaya ihtiyacım var. Teşekkür ederim.

Bir kül tablasında iki sigara
Sevgilim ve ben küçük bir kafede
Derken bir yabancı . . .

Elbette, *sizler*, onların gerçekte düzüşüp düzüşmediklerini biliyorsunuz, değil mi? *Sizler* biliyorsunuz. Hadi, söyleyin bana. Hadi, lütfen, söyleyin.

XII
Beni Val'den kurtarın, kendinizi Val'den kurtarın

Stuart

Durup bir salkımsöğüde bakıyorum
Yastığında ağlıyor
Belki de benim için ağlıyor

Ve gökyüzü kararırken
Gecekuşları fısıldıyor kulağıma
Olabildiğince yalnız olduğumu

Patsy'nin dizeleri bunlar. Sesini tanıyamadınız, değil mi? 'Geceyarısından Sonra Yürüyüş' adlı şarkısından.

Gillian'a çaldım bu şarkıyı. Ona ne düşündüğünü sordum.

"Gerçekten de hiç fikrim yok," dedi.

"Pekâlâ, o zaman," dedim. "Tekrar çalayım onu sana."

Şarkıyı ona tekrar çaldım. Şayet bu şarkıyı bilmiyorsanız –ki şahsen ben Patsy'nin başyapıtlarından biri olarak görüyorum onu– şu kadarını söyleyeyim ki bu şarkı âşığı tarafından terk edilmiş bir kadının –'geceyarısından sonra'– onu bulmak ve kim bilir, belki de onu kendisine geri dönmeye ikna etmek umuduyla yürüyüşe çıkışını anlatır.

Şarkı bittiğinde, gözlerimi Gillian'a doğru kaldırdım; doğrusunu söylemek gerekirse, orada, yüzünde bir kayıtsızlık ifadesiyle ayakta duruyordu. Sanki fırında bir şey bırakmıştı da onun yanıp yanmamasına o kadar aldırış etmiyordu. Ayrıca bir şey de söylemedi, ki bunu birazcık can sıkıcı buldum, ancak pek de şaşırmadım. Demek istiyorum ki, onun yerinde olsaydım, Patsy'nin en gözde parçalarından biri olan bu şarkı üzerinde ben mutlaka bir yorum yapardım.

"O zaman, tekrar çalayım sana."

Ve tekrar çaldım.

Ve gökyüzü kararırken
Gecekuşları fısıldıyor kulağıma
Olabildiğince yalnız olduğumu-uu . . .

"Peki, şimdi, ne düşünüyorsun?"

"Bu şarkının," dedi, "insanın midesini bulandıracak kadar kendine acımayla dolu olduğunu düşünüyorum."

"Peki, niye olmasın?" diye haykırdım. "Niye olmasın?"

Çok fazla sarhoş değildim.

Sadece sarhoştum.

M m e W y a t t Demek istediğim şu. İstatistiki açıdan, size şunun ya da bunun olduğunu söylerler. Tamam, kabul ediyorum. Ama bana sorarsanız, her zaman tehlike vaktidir. Bir sürü evlilik gördüm ben, uzun, kısa, İngiliz, Fransız. Yedinci yıl tehlike vaktidir, bu kesin. Ama yedi aydan sonra da tehlike vaktidir.

Kızıma söyleyemediğim şuydu. Gordon'la evlendikten bir yıl

sonra bir ilişkim olmuştu. Evlilik hayatımızla hiç ilgisi yoktu bunun: Birbirimize âşıktık biz. Ama her şeyşe karşın kısa bir ilişkim olmuştu. "Ah, ne kadar da Fransızlara özgü!" diye bağırışınızı işitebiliyorum. *Oo-la-la*! Doğrusu, o kadar da değil. Evlendikten altı hafta sonra bir gönül ilişkisine giren kadın bir arkadaşım var. O kadar şaşırttı mı bu sizi? Hem mutlusunuzdur, hem de kendinizi tuzağa düşmüş hissedebilirsiniz. Hem güvenlik içinde hissedebilirsiniz, hem de paniğe kapılabilirsiniz, bunlar yeni şeyler değil. Ve bir bakıma evliliğin başlangıç yılları en tehlikeli dönemdir çünkü –nasıl diyeyim?– kalp hassaslaşmıştır. *L'appétit vient en mangeant.** Âşık olmak insanı aşka yatkınlaştırır. Ah, Chamfort'la boy ölçüşmeye falan kalkıştığımı düşünmeyin sakın, bu yalnızca kişisel bir gözlem, anlıyorsunuz ya. İnsanlar bunun seksle ilgili olduğunu, falanca erkeğin ya da filanca kadının yatakta görevlerini yerine getirmeyişiyle ilgili olduğunu düşünüyorlar, ama sanırım söz konusu olan bu değil. Bu durum kalple ilgili. Kalp hassaslaşıyor ve tehlikeli olan da bu.

Ama bunları kızıma niçin söyleyemediğimi anlayabiliyor musunuz? Ah Gillian! Seni nasıl da anlıyorum! Babanla evlendikten bir yıl sonra, benim de bir ilişkim oldu, bu son derece normal. Ama yine de böyle bir zalimliği Gillian'a empoze edemezdim. Bu ilişkimden utanıyor falan değilim, kızımın bu ilişkimi öğrenmesinin ona zarar verebileceği dışında bu ilişkiyi gizlemek için bir gerekçem de yok. Kızım kendi yazgısını kendisi belirlemeli, annesinin berbat bir taklidi olduğu fikrine kapılması ona kötülük etmek olur. Kızıma böyle bir zalimliği empoze etmemem gerek.

Bu yüzden, "Her zaman tehlike vaktidir," demekle yetiniyorum.

Tabii hemen, Oliver'ın söz konusu olduğunu anladım.

G i l l a n "Lütfen beni terk etme. Erkek olmadığımı düşünecekler," dedi Stuart.

"Seni seviyorum. Seni hep seveceğim," dedi.

* (Fr.) Yedikçe iştahımız açılır. (ç.n.)

"Eğer Oliver'ı bu evde elime geçirirsem, boynunu kıracağım o aşağılık herifin," dedi.

"Lütfen, seninle sevişmeme izin ver," dedi.

"Günümüzde birini öldürtmek pahalı bir şey değil. Enflasyon oranında artış kaydetmedi adam öldürtme bedelleri. Bunun suçunu piyasa güçlerinde aramak gerek," dedi.

"Ancak seninle tanıştığımdan beri yaşadığımı hissettim. Şimdi yeniden ölüme dönmek zorunda kalacağım," dedi.

"Bu akşam bir kızı yemeğe çıkarıyorum. Sonra, belki onu düzebilirim, henüz karar vermedim," dedi.

"Bu kişinin niçin Oliver olması gerekiyordu," dedi.

"Senin hâlâ dostun olarak kalabilir miyim?" dedi.

"Seni bir daha görmek istemiyorum," dedi.

"Eğer Oliver'ın doğru dürüst bir işi olsaydı, bu şeyler asla olmazdı," dedi.

"Lütfen beni terk etme. Erkek olmadığımı düşünecekler," dedi.

M m e W y a t t Kızımın bana söylediği bir başka şey daha vardı ki bunu son derece dokunaklı buldum. "Anne, ben *kurallar* vardır sanıyordum," dedi.

Davranış kurallarını kastetmiyordu, daha önemli bir şeyi söylemek istiyordu. İnsanlar eğer evlenirlerse, kendi deyişleriyle bunun her şeyi 'çözüme kavuşturacağını' düşünür genellikle. Kızım elbette böyle düşünecek kadar safdil biri değil, ama sanırım, evliliğin değişmez kuralları diye adlandırabileceğimiz bir şey tarafından –en azından bir süre için– bir anlamda korunabileceğini umdu ya da böyle bir şey hissetti.

Ben şimdi elli yaşımı arkada bıraktım ve şayet bana evliliğin değişmez kurallarının neler olduğunu sorarsanız, size yalnızca tek bir kuralı olduğu yanıtını verebilirim: Bir erkek karısını hiçbir zaman daha yaşlı bir kadın için terk etmez. Bunun dışında, mümkün olan her şey normaldir.

Stuart Dün akşam sokağın karşı tarafındaki 55 numaraya gittim. Kapıyı, orada oturan ufak tefek yaşlı hanım, Mrs Dyer açtı.

"Ah, siz şu belediye meclisinden gelen kişi misiniz?" diye sordu.

"Evet, öyle, Madam," diye yanıt verdim. "Sizi bu kadar geç bir vakitte rahatsız ettiğim için özür dilerim, ancak belediye meclisi beni, bütün bay –ve bayan– ev sahiplerini mümkün olabildiğince kısa bir süre içinde kiracılarının AİDS testi taleplerinin sonuçlarından haberdar kılmakla görevlendirdi."

"Ama siz içmişsiniz!" dedi, Mrs Dyer.

"Şey, çok stresli bir iş, anlıyorsunuz değil mi?"

"İçmemeniz için bir sebep de bu ya. Özellikle de makineleri kullanmanız gerektiğinde."

"Ben makine kullanmıyorum," dedim, meseleden uzaklaştığımızı hissederek.

"O zaman, erkenden yatmaya çalışın!" Bunu der demez, kapıyı yüzüme kapadı.

Haklı, elbette. Makineleri kullanabilmem gerekirdi. Sözgelimi, arabamla Oliver'ın vücudunun üzerinden bir ucundan öteki ucuna geçebilmem gerekirdi. Bam, bam, bam. İnsanın kendine hâkim olmasını gerektiren türden bir iş bu.

Beni yanlış anlamanızı istemiyorum. Bütün vaktimi içki içerek ve Patsy Cline'ın kasetlerini dinleyerek geçiriyor değilim. Tabii, bunu da birazcık yapıyorum, doğru. Ama zamanımın belli bir parçasından daha fazlasını şeye . . . –ne diyordu Gill ona?– evet, 'mide bulandırıcı bir kendine acıma'ya kapılarak geçirecek değilim. Ayrıca, pes de etmeyeceğim, anlıyor musunuz? Gill'i seviyorum, onu bırakmayacağım. Beni terk etmesini engellemek için de elimden gelen her şeyi yapacağım. Ve eğer beni terk ederse, onu geri alabilmek için elimden ne gelirse yapacağım. Ve eğer geri dönmezse . . . şey, o zaman bir şeyler düşüneceğim. Kollarım bağlı, çaresiz kalmayacağım.

Mrs Dyer'ın kiracısını arabamla ezmekten söz ettiğimde, elbette, şaka yapıyordum. İnsanın ağzından öylesine çıkan bir şey bu işte. İnsanın tecrübeli olduğu durumlar değil bunlar, değil mi? Ansızın yüz yüze geliveriyorsunuz bu durumlarla ve uğraşmanız gere-

kiyor. Bu yüzden söylemek istemediğiniz şeyleri söylüyorsunuz, sanki başka birisinin söylediği bir söz birdenbire ağzınızdan çıkıveriyor. Sözgelimi Gillian'a bir kızı akşam yemeğine çıkardığımı ve canım isterse belki de onu daha sonra düzebileceğimi söylediğimde olduğu gibi. Aptalca bir şey bu, sırf Gill'i incitmek için söyledim bunu. Akşam yemeğine götürdüğüm kişi bir kadındı, doğru; çok eski bir arkadaşım olan Val'di; ama benim sevişmek istediğim kişi, Gill. Başka hiç kimse değil.

O l i v e r Kapıyı açtım ve bir bizon gibi sesler çıkardım. Ayak izimi parkesinin üzerine çıkarmakta olduğumu bilebilsin diye Mrs Dyer'a eve döndüğümü gösteren bir işaretti bu. Mutfaktan çıktı ve gözlerini bana doğru kaldırarak ayçiçeği yüzünü benden yana döndürdü.

"AİDS olduğunuzu işittiğime üzüldüm," dedi.

Aklım, o an, Stalin-Brejnev döneminde yapılmış olan anıtsal Sovyet heykellerinin dayanıklılığına pek sahip değildi. Mrs Dyer'ı gözümün önüne, klinikten gelen kahverengi bir zarfı yanlışlıkla açarken getirdim. Doktorlara onları ben arayacağım demiştim. Hem onlara bu adresi de vermiş değildim.

"Kim söyledi bunu size?"

"Belediye meclisinden gelen bey. Daha önce vergi meselesi için gelen kişi. Sokağın karşı tarafında oturuyormuş. Onu gördüm. Hoş bir karısı var." Elini . . . doğrultusunda salladı ve her şey yeniden eski yerine döndü.

"Bu bir şakaydı, Mrs Dyer," dedim. "Bir çeşit şaka."

"Herhalde AİDS'in ne olduğunu bilmediğimi sanıyordu."

Bilmesinden ötürü biraz *bouleversé** olmuş gibi baktım ona. "Bir takım broşürler okudum," dedi. "Zaten, ona sizin çok temiz olduğunuzu ve tuvaletlerimizin de ayrı olduğunu söyledim."

Kalbim birdenbire bir sevecenlik gölüne dönüşüverdi. *Coeur*'üme** adımınızı dikkatle atacak olursanız, ayağınız oraya bir Wellington çizmesine girer gibi dosdoğru giriverir. "Mrs

* (Fr.) Altüst olmuş. (ç.n.)
** (Fr.) Kalp. (ç.n.)

Dyer," dedim, "umarım tavrımı çok cüretkârca bulmazsınız ama, benim karım olmayı düşünür müydünüz?"

Sessiz sessiz kıkırdadı. "Bir kadına bir kere yeter," dedi. "Zaten, AİDS olduğunuzu da unutmayın, delikanlı." Derken ağzından eğlendiğini gösteren bir başka kıkırdama daha çıktı ve mutfağa döndü kayboldu.

Maymunçıkmaz ağacının gölgesindeki penceremin önünde oturdum ve kahvaltı sofrasında Stuart'ın elindeki mısır gevreği kutusunu: *Şaka-şak, Şaka-şak-Şaka-şak* diye sallayışını hayal ettim. Sonra –insanın aklı nasıl da mavi bir et sineği, bir hacıyatmaz gibi!– onun Gillian ile birlikte yatakta olduğunu hayal ettim. Bahse girerim ki aynı şeyi yapıyordu. Bahse girerim ki: *Şaka-şak, Şaka-şak, Şaka-şak* diye sesler çıkarıyordu. Nasıl da yüreğim yanıyor, ah, nasıl da yüreğim yanıyor!

S t u a r t Şu anda söylediğim her şeyi ciddi olarak söylemiyorum ama geçen gün Oliver'ın doğru dürüst bir işinin olmaması konusunda söylediklerimde gerçekten de ciddiydim. Cinsel töretanımazlığa ve insanın karısının elinden alınmasına karşı en etkili tedavi yöntemi ne olurdu? Bütün yetişkin erkeklerin saat 9.00'dan 17.30'a kadar tam mesai yapması tabii ki. Ah, altı günlük çalışma haftasında, cumartesileri de unutmayalım. Bu, sendikaların pek hoşuna gitmezdi elbette; sonra, havayollarında çalışan pilotlar ve onun gibiler için birtakım ayrıcalıklar da olması gerekirdi. Havayolları pilotlarıyla uçuş ekiplerindekilerin töretanımazlıkları hiç kuşkusuz çok bilinen bir şeydir. Aslı aranırsa başka daha nice meslekler de töretanımazlık ve zinayla dolup taşıyor: Üniversite öğretim görevlileri, aktörler ve aktrisler, doktorlar ve hemşireler . . . Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Bunların hiçbiri düzenli saatlerde çalışmıyor.

Ve Oliver elbette bir yalancı. Bunu bilmek, önemli. Yılların geçişiyle birlikte onun o abartmalarına ne dereceye kadar göz yumacağımı öğrendiğimi düşünmüşümdür hep, ama belki de baştan beri çok gevşek davrandım. Sözgelimi, babasının ona dayak atışıyla ilgili şu hikâye. Bunun doğru olup olmadığını merak ediyorum. Bu

sorunu hep büyük bir mesele haline getirmiştir – Oliver annesinin ölümünden sonra daha altı yaşındayken babası onu nasıl dövmeye başlamış da, annesine benzediği için ona bir bilardo ıstakasıyla nasıl dayak atıyormuş da; gerçekte babası, ölüp onu ortada bıraktığı için annesini cezalandırıyormuş da (insanlar gerçekten de böyle mi davranırlar? Oliver beni böyle olduğuna inandırdı); bu kötü muamele yıllar yılı nasıl sürüp gitmiş de; ta ki bir gün, on beş yaşındayken (gerçi bazen on altı, bazen de on üç oluyor) babasına dikilenip ona bir yumruk atmış da... Güya, bundan sonra bu dayak olayı bir daha olmamış ve şimdi babası bir düşkünler yurdunda yaşıyormuş ve Oliver da bu son yıllarda onda bir sevecenlik kıvılcımı bulabilmek umuduyla sık sık ziyaretine gidiyormuş. Bu durum ise onu, özellikle kadınların karşısında, bayağı sempatik biri kılıyormuş.

Söylemeye bile gerek yok ki, hiç kimse babasının neler anlattığını işitmiş değil. Oliver'ı görmeye gittiğimde, onunla bir iki kez çok kısa bir süre karşılaşmıştım ve doğrusu, *beni* de dövmeye falan kalkışmamıştı. Oliver'ın hikâyelerini dinledikten sonra, karşımda vampir dişleri olan ve ellerinde de kelepçe bulunan birisiyle yüz yüze geleceğimi bekliyordum; gelgelelim ağzında piposu olan halim selim nazik bir ihtiyarla karşılaştım. Oliver hiç kuşku yok ki ondan nefret ediyor, ancak nefretinin başka sebepleri de olabilir, sözgelimi bezelyeyi bir bıçakla yediği, ya da *Carmen*'i Bizet'nin yazdığını bilmediği gibi sebepler. Oliver bir snob, bunu mutlaka fark etmişsinizdir.

Söylemeden geçemeyeceğim, aynı zamanda da bir korkak o. Ya da en azından, duruma bir de şu açıdan bakalım: Oliver'ın çocukluğundaki en büyük olay, babası olacak o sert adama diklendiği ve son derece güçlü bir yumruk indirdiği o an; öyle ki –Oliver'ın deyişiyle– Moruk, kuyruğunu kıstırıp, tabanları yağlamak zorunda kalmış. Şu var ki, ben Oliver'dan birazcık daha kısayım, ama suratına şöyle bir kafa atacak olduğumda, ne yaptı? Ciyak ciyak ağlayıp hemencecik kaçıverdi. Zorbaları yola getirmesiyle ünlü birinin davranışı mıdır bu? Sonra, şu bilardo ıstakası konusunda ne düşünür insan? Oliver bir seferinde bana babasıyla aralarında ortak tek bir nokta olduğunu söylemişti: Her ikisi de spordan nefret ediyordu!

Gillian Oliver'ın yanağına beş dikiş atmak gerekti. Ayağının takıldığını ve yanağını bir masanın kenarına çarptığını söyledi hastanede.

Stuart'ın yüzündeki şiddet ifadesine inanabilmek için bu ifadeyi görmüş olmak gerektiğini söyledi bana. Suart'ın onu öldürmek istediğini düşündüğünü söyledi. Bana viski şişesine su koymamı belirtti. Bir an önce ayrılmam için yalvardı bana.

Stuart

Ve gökyüzü kararırken
Gecekuşları fısıldıyor kulağıma
Olabildiğimce yalnız olduğumu-uu . . .

Gillian Stuart ile birlikte olduğum bütün bu zaman zarfında bana bir kez olsun o akşam niçin Charing Cross Hotel'de bulunduğumu sormadığını biliyor muydunuz? Demek istiyorum ki, oraya nasıl gelmiş olduğumu tabii ki sordu ve ben de *Time Out*'ta bir ilan gördüm, diye yanıt verdim, ama bana *niçin* gelmiş olduğumu asla sormadı. Hakkımda sorduğu sorularda her zaman son derece dikkatli davrandı. Bu, sanırım, bir ölçüde, geçmişimde olup bitenlere aldırış etmediğindendi: Ben, işte karşısındaydım ve Stuart'ı bütün ilgilendiren de buydu. Ancak bunun da ötesinde bir şeyler söz konusuydu. Stuart'ın benim nasıl biri olduğum konusunda bir fikri vardı, o buna önceden karar vermişti ve farklı hiçbir şey duymak istemiyordu.

Orada *niçin* olduğumu anlatmak güç değil. Evli bir adam: Böyle bir adam karısını terk etmezdi ve ben de ondan vazgeçemiyordum. Evet, şu eski hikâye, sürekli yinelenip duran şu bildik hikâye. Ama ben bu hikâyenin böyle sürüp gitmesini istemiyordum, bu yüzden bazı adımlar attım. İnsanın kendi mutluluğundan sorumlu olması gerekir – mutluluğunuzun kapınıza bir paket gibi gelmesini bekleyemezsiniz. Bu konuda gerçekçi olmalısınız. Evlerinde oturup, Bir Gün Prensim Gelecek, diye düşünen kadınlar var. Ama kapınıza: Burada Prensler İyi Ağırlanır, diye bir levha koy-

madıkça hiçbir şeye yaramaz bu.

Oliver, Stuart'tan çok farklı biri. İlk olarak şunu söyleyeyim ki benim hakkımda her şeyi bilmek istiyor. Kimi zamanlar, daha egzotik bir geçmişe sahip olmadığım için onu hayal kırıklığına uğrattığım duygusuna kapılıyorum. Tahiti'de hiç inci avcılığı yapmadım ben. Bekâretimi samur kürklü bir manto için satmadım. Yalnızca kendim olarak kaldım. Öte yandan, bu *ben* dediğim şey Oliver'ın zihninde Stuart'ın zihninde olduğu gibi donmuş ve değişmez de değil. Ve . . . hoş bir şey bu. Hatta, hoş olmaktan da öte. Seksi bir şey.

"Biliyor musun, bahse girerim ki Stuart seni temelde akıllı uslu bir ev kadını olarak görüyor." Birkaç hafta önce yaptığımız bir konuşma sırasında söylenmişti bu.

Stuart'ın eleştirilmesinden hoşlanmıyorum. Gerçekte, buna hoşgörüyle bakamam. "*Ben* akıllı uslu bir ev kadınıyım," diye yanıt verdim (gerçi kendimi böyle görüyor falan değilim). En azından ben, yerli yersiz her konuda vecde gelmeye hazır Oliver'dan çok daha iyiyim, eğer ne demek istediğimi anlıyorsanız.

"Özür dilerim," dedi hemen. "Benim *demek istediğim* yalnızca senin, benim için . . . nasıl diyeyim, sonsuz olanaklara sahip biri olman. Senin onaylanmış ve tescil edilmiş mizacın gibi görünen bir alanın çevresini kazıklar çakarak kapatmaya niyetim yok hiç."

"Çok naziksin, Oliver." Gerçi o bunun farkında gözükmüyordu, ama ona takılıyordum biraz.

"Doğrusu –bunun aksini kim söyleyebilir ki?– Stuart seni hiçbir zaman gerçekte olduğun gibi *görmedi*."

"Peki sen beni – *görüyor* musun?"

"Ah, tabii, üç boyutlu bu gözlüklerle. Gözüm senden başkasını görmüyor!"

Gülümsedim ve onu öptüm. Daha sonra ise, şunu merak ettim durdum: Stuart ile Oliver gibi birbirinden bu denli farklı iki insanın her ikisi de bana âşık olabiliyorlarsa, *ben* ne çeşit bir insandım acaba? Ve ne çeşit bir egom vardı ki önce Stuart'a, sonra da Oliver'a âşık olabiliyordu? Âşık olan aynı ego muydu, yoksa farklı bir ego mu?

Harringay Hastanesi
Kaza ve Acil servisi

Soyadı	Russell
Adı	Oliver Davenport De Quincey
Adresi	55, St. Dunstan's Road, N16
Meslek	Senaryo yazarı
Kaza yeri	Ev
Geliş zamanı	11.50
Hekimin adı	Dr. Cagliari (Sicilya)

NOTLAR

Bir maymunçıkmaz ağacıyla çarpıştığından ötürü eski bir düello yarasının yeniden açıldığını söyledi.
Soluğunda alkol kokusu tespit edildi ++
Bilinç kaybı yok
Son tetanos aşısı > 10 yıl önce
Dış gözlem: Yanak nahiyesinde (sağ) 3 cm'lik yarılma
Röntgen: Görülür bir anormallik yok
1x5 naylonla dikiş atıldı
Tetanosa karış serum
Dikişler çıkarılacak. Burada 7/5

J.Davis
16.00

O l i v e r Mrs Dyer'ın insanı şaşkına çeviren imasını aklıma getirdiğimde, AİDS olabileceğimi hiç düşünmemiştim, diyorum. Ama bu, niyetimin ciddi olduğunu gösteriyor, öyle değil mi? *Tabula rasa*, sıfırdan başlıyorum.

Sonra kelle vergisini de iki kez ödemem gerekiyor, çünkü gerçekte ben 55 numarada oturmuyorum, zaten orada uzun süre kalacak değilim. Mrs Dyer'dan, düğünümde gelinin yanındaki genç kızlardan biri olmasını istemek geçiyor içimden. Ya da belki nedime.

Bazı şeyler kafama takılıyor. Keşke Stuart'ın *Şaka-şak-Şakaşak* yaptığını hayal etmemiş olsaydım. Anlıyorsanız ya, bu kendi

kendime yaptığım bir şakaydı. Ön-ergenlik döneminin sonlarına henüz girdiğim bir sırada okumuş olduğum bir kitap şu sözleri içeriyordu: *Erkek kadının incecik belini arzuyla kavradı.* Neredeyse hiç utanç duymadan şunu itiraf ediyorum ki, bu cümle yıllar yılı kafamın içinde, pırıl pırıl parlayan ve tılsımlı değeri olan bir Noel süslemesi gibi, bir ipin ucunda hep asılı kaldı. Demek yaptıkları bu ha, pis yaratıklar, diye düşünürdüm! Ama çok geçmeden benim de başıma gelecekti bu. Derken, yıllarca, gerçeklik boş ama parlak sözleri sildi. Ta ki Gill yüzünden bu sözleri yeniden düşünene değin. Maymunçıkmaz ağacımın gölgesinde kımıltısız oturur ve kendi kendime şöyle mırıldanır oldum (tabii *tümüyle de* ciddi değil, bana inanacağınızı umuyorum): *Onun incecik belini arzuyla kavrayacağım!* Ama artık bunu yapamam, çünkü beynimde bir bozukluk var, bazı ganglionlar bloke olmuş durumda. Çünkü bu sözleri ne zaman duyacak olsam arkasından Stuart'ın *Şaka-şak-Şaka-şak-şak* yapan sesi geliyor, tıpkı kaçamak kaçamak giden bir lokomotifin ardındaki fıçıya benzer bir kömür vagonu gibi.

İnşallah bunu artık yapmıyorlardır. İnşallah artık aynı yatakta bile yatmıyorlardır. Ama yine de bunu soramam onlara. Siz ne diyorsunuz?

La lune de miel'den sonra *la lune d'absinthe* gelir. Stuart'ın çetin ceviz çıkacağı kimin aklına gelirdi?

Stuart

Durup bir salkımsöğüde bakıyorum
Yastığında ağlıyor
Belki de benim için ağlıyor . . .

Çok sarhoş değilim
Sadece sarhoşum.

Gillian Evet, yanıt vermem gereken bir sorunuz olduğunu biliyorum. Bunu sormaya hakkınız var; sesinizde kuşkucu bir ton,

hatta bir nebze acı alay olsa da şaşmam. Hadi, sorun sorunuzu.

Bak, Gill, bize Stuart'a nasıl âşık olduğunu anlattın –onun yemek pişirirken kullandığı zaman çizelgesini gördüğünde duygusallaşmıştın– peki Oliver'a nasıl âşık olduğunu anlatmaya ne dersin? Onu spor toto kuponunu doldururken ya da Times'ın bulmacasını çözerken mi gördün?

Oyunun kurallarına uygun bu sorunuz. Yerinizde olsam herhalde birazcık kuşkucu davranırdım. Ama sadece şunu söylemek istiyorum: Olanları ben istemedim. Olayları ben çekip çevirmedim, Oliver'ın Stuart'tan 'daha iyi biri' olduğuna birdenbire ben karar vermedim. Bunlar benim başıma geldi. Stuart ile evlendim, sonra da Oliver'a âşık oldum. Bu konuda gurur falan duyuyor değilim. Hatta hoşuma gitmeyen yanları var bu işin. Ama işte, oldu bir kere.

Ama 'o an' – tanımadığım insanların bile benden anımsamamı isteyecekleri o an! Bir restorandaydık işte. Bunun bir Fransız restoranı olması beklenir, ama öyle değildi. Sanırım garsonların yarısı İspanyol, yarısı da Yunanlıydı, ama hepsinde de Akdenizli bir hava vardı ve şefleri gördüğü her şeye ançüez ve zeytin koyuyordu. Restoranın adı Le Petit Provençal idi ve bu ad müşterilerin çoğunu eğlendiriyor ya da eğlendirmiyorsa bile en azından hoşnut ediyor gibiydi.

Oradaydık, çünkü Stuart akşam eve dönmeyecekti ve Oliver beni dışarda yemeğe çıkarmakta ısrar etmişti. İlkin gitmek istemedim, sonra hesabı kendim ödemek istediğimi söyledim, derken hesabı yarı yarıya paylaşmamızı önerdim, ama o her zamanki erkek gururu denilen şeye çarptım, paraları olmadığında bu gurur, hesabı ödemenizi kabullenmelerini daha da zorlaştıran bir şeydir. Bu yüzden, orada, çok fazla sevmediğim ama Oliver'ın beni götüreceği kadar ucuz olduğu için seçmek zorunda kaldığım bir restoranda, yarı isteksiz, yarı gelmeye zorlanmış, bulunuyordum. Bunların hiçbirisi Oliver'ı etkilemişe benzemiyordu. Beni buraya getirmek için döktüğü bütün diller sanki hiç var olmamış gibi, son derece rahatlamış gözüküyordu. Sanırım aynı zamanda Stuart'ı çekiştirmeye başlayacak diye de kaygı duyuyordum. Ama bunun tam tersi oldu. Okul yıllarına ilişkin artık pek fazla şey anımsamadığını, ama okulda geçirdiği bütün tatlı anları Stuart'a borçlu olduğunu söyle-

di. Yalnızca ikisi, tek başlarına, koskoca bir çetenin hakkından gelmişlerdi. Büyük ellerinden ötürü 'Ayaklar' dedikleri biri vardı. ikisi otostopla İskoçya'ya bir yolculuk yapmışlardı. Oraya varmalarının haftalar aldığını söylemişti Oliver, çünkü o sıralar arabalar konusunda öylesine snobca davranıyordu ki, önünde bir araba durduğunda, iç döşemesini ya da süslemelerini beğenmediyse, bu arabaya binmeyi kesinlikle reddediyordu. Ve yolculuk boyunca kesintisiz yağmur yağmış, bu yüzden otobüs duraklarına sığınmak zorunda kalmışlar ve bu duraklarda yulaftan yapılma kekler yemişlerdi. Yemekle ilgilenmeye de bu sıralar başladığını anlattı Oliver, öyle ki Stuart onu gözlerini bağlayarak yemek tatma sınavlarından geçiriyordu. Oliver gözlerini kapatıyor ve Stuart ona sırasıyla ıslatılmış yulaftan yapılma küçük kek parçalarını ve ıslatılmış ambalaj kâğıdı parçalarını yutturuyordu. Oliver'ın aradaki farkı anlamaktan aciz olduğunu ileri sürmüştü Stuart.

Sanırım, bütün bunlar . . . insanı şaşırtan bir rahatlığa tanıklık ediyordu ve her ikimiz de tattığımız yiyeceklerin pek de kaliteli olmadıklarını düşündüğümüz halde, Oliver memnunluk şapırtıları çıkarıyordu ağzından. Mönüdeki esas yemeğimizi bitirirken, masamızın yanından geçen bir garsonu durdurdu.

"Le vin est fini,"* dedi ona Oliver. Hava falan atmaya çalışmıyordu sadece adı Le Petit Provençal olan bir restoranda çalışan garsonların Fransız olmaları gerektiğini düşünüyordu.

"Pardon?"

"Ah," dedi Ollie. Sandalyesinde hafifçe dönmüş ve sanki o adi Shakespeare School of English'te ders veriyormuşçasına, şarap şişesine eliyle hafifçe vurdu: "Le vin . . . est . . . fini," diye yineledi, her bir heceyi özenle telaffuz edip, söylenecek daha şeyler olduğunu belirtmek istercesine sesini son hecede yükselterek. "Şa . . . rap . . ." diye sözünü sürdürdü, İngilizce aksanına hiç benzemeyen boğuk bir aksanla, ". . . şarap . . . Fin . . . Finlandiya şarabı."

"Bir şişe daha mı istiyorsunuz?"

"Si, signor."

Korkarım kıskıs güldüm ve bu gülüşüm, biraz homurdanarak

* (Fr.) Şarap bitti. (ç.n.)

bize yeni bir şişe şarap getirmeye giden garsona karşı hiç de nazikçe bir davranış olmadı. Garson şarabı bardağıma koyarken, Oliver kulağıma eğilerek: "Oldukça hoş bir Chateau Sibelius, sanırım fark etmişsindir," diye fısıldadı.

Ve bu söz beni bir kez daha kahkahalara boğdu. O kadar güldüm ki öksürmeye başladım. Derken gülmekten kaburgalarım ağrımaya başladı. Ollie'nin hoş yanı, bir espriyi nasıl yapacağını bilmesi. Karşılaştırma yapmak istemiyorum, ama Stuart'ın bu alanda pek yeteneği yok, bir espri yapmışsa, o noktada öylece kalakalıyor, sanki bir tavşan ya da onun gibi bir şey vurmuş da o noktada kalmaya karar vermişçesine öylece duruyor. Oysa Oliver esprisinde ısrar ediyor, eğer keyfiniz yerinde değilse usandırıcı olabilir bu, ama sanırım o akşam benim keyfim yerindeydi.

"Peki kahveyle birlikte, Madam? Birazcık Kalevala? Buzlu bir Suomi? Ah, biliyorum, bir bardak Karelia?" Artık dayanacak gücüm kalmamıştı ve garson da hâlâ esprinin ne olduğunu anlayamamıştı. "Evet, arkadaşım için bir parmak Suomi düşünüyorum," dedi Oliver. "Hangi markalarınız var? Helsinki Beşyıldız var mı?"

Durması için ona elimle işaret ettim, ancak garson bu jestimi farklı biçimde yorumladı: "Hanımefendi için bir şeyimiz yok. Ya sizin için beyefendi?"

"Ah," dedi Ollie, artık sakinleşmiş ve birdenbire ciddi haline dönmüş gibi yaparak." Ah, evet, ben sadece küçük bir Fiyord alacağım, lütfen." Bu espri üzerine yeniden kah kah gülmeye başladık ve gülüşümüz sona erdiğinde, böğürlerim fena halde ağrımaya başlamıştı. Yan gözle Ollie'ye bakıyordum, gözleri pırıl pırıl ışıldıyordu: "Tanrım! Bu tehlikeli! Bu *gerçekten son derece* tehlikeli!" dedim kendi kendime. Derken, Ollie sakinleşti, adeta o da aynı şeyleri hissetmiş gibiydi.

Bu hikâyeyi benim gibi komik bulmuyor musunuz? Pekâlâ, öyle olsun. Sırf sordunuz diye anlattım size bütün bunları. Ve, kendisiyle dalga geçmiş olduğumuzu düşünmesin diye, garsona yüklü bir bahşiş bıraktık.

Stuart

Ve gökyüzü kararırken
Gecekuşları fısıldıyor kulağıma . . .

Gillian Oliver'la ilk tanışmamda ona makyaj yapıp yapmadığını sormuştum. Biraz can sıkıcı bir durumdu –demek istiyorum ki, ilerde âşık olacağınız kişiye nerdeyse ilk sorduğunuz şeyin bu olduğunu sonradan anımsamak– ama gerçekten o kadar uzak sayılamazdı bu. Çünkü kimi zamanlar Oliver insanlar karşısında makyaj yapmış *gibi* davranıyor. Olayları dramatikleştirmekten, kendisini dinleyenleri şaşkına çevirmekten hoşlanıyor. Bir tek benim yanımda böyle yapmıyor. Benim yanımda sakin durabiliyor, kendisi olabiliyor, beni etkilemek için bu kadar tantana yapmasının gerekmediğini biliyor. Böyle şeyler yapsa bile, bir işe yaramazdı yaptıkları.

Aramızda bir çeşit şaka oldu bu. Onu olduğu gibi gören tek kişi olduğumu ileri sürüyor. Ama bunda bir gerçek payı da var.

Oliver bunun şaşırtıcı olmadığını da söylüyor. Benim gerçekten böyle biri olduğumu söylüyor. Günlerimi resimlerin üzerindeki kiri pası temizleyerek geçiriyorum, doğal olarak onunla birlikte de bunu yapıyorum. "Tükür ve ovuştur," diyor Oliver. "Konsantre çözücülere gerek yok. Sadece tükür ve ovuştur, gerçek Oliver'a erişmen çok vakit almayacak."

Peki gerçek Oliver neye mi benziyor? Kibar, doğru sözlü, kendinden emin olmayan, birazcık tembel ve çok seksi. Bunu göremiyor musunuz? Ona zaman tanıyın.

Şimdi annem gibi konuşmaya başladım işte .

. . . (Cinsiyeti kadın, 25 ile 35 ya Arasında) Bana sorarsanız, basit bir açıklaması var. Belki de, gerçekte, o kadar da basit değil. Ama başıma daha önce de geldi. Söz konusu olan şu ki . . .

Ne? Ne dediniz? Evraklarımı mı görmek istiyorsunuz? Siz benim evraklarımı görmek istiyorsunuz, öyle mi? Bakın, birinin

belge göstermesi gerekiyorsa, göstermesi gereken sizsiniz. Üzerinizde bir fikir edinebil*mem* için ne gibi niteliklerle donanmış bulunuyorsunuz *siz*? Aklıma gelmişken sorayım, kim oluyorsunuz siz? Beni bu noktaya değin izlemiş olmanız, İhtiyar Bill gibi işlerime karışmanız hakkını vermiyor size.

Bana daha fazla *inanmak* ister miydiniz? O zaman, açın kulağınızı da dinleyin: İnanıp inanmamanız bana vız gelir tırıs gider, anladınız mı? Ben size bir özyaşamöyküsü değil, bir görüş sunuyorum, malı beğenmediyseniz başka kapıyı çalın. Her halükârda, köşelerde dolanmaya falan hiç niyetim yok benim, bu yüzden bana eski numaraları yapmaya da kalkışmayın. Canınızı sıkan şeyin ne olduğunu çok iyi anlıyorum. Benim daha pratisyen hekim Ginny, kafa ütüleyici Harley Street psikanalisti kibirli Harriet, dönme rock yıldızı Rachael ya da kurnaz hasta bakıcı Nathalie olup olmadığımı bilmek istiyorsunuz. Güvenilirliğim meslekî ya da sosyal konumuma bağlı. Şey, lütfen bağışlayın beni. Ya da daha doğrusu, siktir olun gidin başımdan. Yine de kim olduğumu umutsuzca merak ediyorsanız, size bir ipucu vereceğim. Belki de gerçekte bir kadın değilim ben, belki de yalnızca böyle görünüyorum. Belki de Casablanca ve Copacabana üniversitelerine gittim. Mezuniyet sonrası da Bois de Boulogne da çalışıyorum.

Pekâlâ, özür dilerim. Sinirlerimi bozduğunuz için böyle konuştum yalnızca. Sonra beni, keyfimin olmadığı bir vakitte yakaladınız. (Niye mi? Bakın, *bu da* sizi hiç ilgilendirmez, tamam mı?) Dinleyin beni, allahaşkına, size ne düşündüğümü söyleyeceğim ve sonra da siktir olup gideceğim. Kararı kendiniz verin. Şu sıralar bu çevrede pek aranılan biri değilim, bu yüzden beni bundan sonra buralarda göremeyeceksiniz.

Ve elbette, transseksüel de değilim. İsterseniz Stuart'a sorabilirsiniz, o doğrular bunu, nasıl olsa kanıtını gördü. Özür dilerim, kendi esprilerime gülmemeliyim, ama sizin kabahatiniz bu, bana öylesine onaylamazcasına bakıyorsunuz ki! Pekâlâ, size şu kadarını söyleyeyim ki, bu iki oğlanı uzun yıllardır tanıyorum. Oliver'ı, bir Cortina'nın arkasında her iki hoparlörden bangır bangır yayılan Dusty Springfield operaları tasarladığı günden beri tanırım. Stuart'ı, gözlüklerinin elastiki tellerini kulaklarının etrafına doladığı

zamanlardan anımsıyorum. Oliver'ın iri ilmekli desenleri olan yelekler ve Hush Puppy'ler giydiği vakitleri ve Stuart'ın toz şampuan kullandığı vakitleri anımsıyorum. Stuart'la yattım (lütfen, basın konferansı falan düzenlemeyin) oysa Oliver'ın bu konudaki önerisini geri çevirdim. Referanslarım *bunlar* işte. Ayrıca Stuart, bu son haftalar ve aylar boyunca, yarı gizli öğlen ve akşam yemekleriyle başımı bir hayli ağrıttı. Doğrusunu söylemek gerekirse, ilkin, başka bir şeyin ardında olduğunu düşündüm. Ah, tabii, bir kez daha Bayan Safdil işte; biliyorum, hayatımın hikâyesi. Stuart'ın *beni* görmek istediğini düşündüm. Tamamen aptalca bir şeydi bu, kabul ediyorum! Onun tek istediği içindeki sıkıntıları dökebileceği kahrolası koskoca bir kulak bulabilmekti sadece. Orada yanında oturuyordum ve bir kez bile bana neler yaptığımı sormadı. Sonra, akşamın sonunda, kendi hayat hikâyesinden bu kadar çok bahsettiği için özür diliyordu ve sonra bir daha buluşuyorduk ve aynı şeyler tekrarlanıyordu. Nazikçe konuşmak gerekirse, saplantılının tekiydi bu oğlan ve benim böylelerine ihtiyacım yok. Hayatımın bu noktasında gerçekten ihtiyacım yok böylelerine. Bu olayın dışında kalmak isteyişimin bir nedeni de bu.

Sanırım Oliver Stuart'a tutuldu. Bunu hep hissettim. Tutkunluğunun derecesini bilmiyorum ama, Stuart'a tutulmuş olduğundan eminim. Bu yüzden Stuart'ı hep aşağılayıp durdu, ne kadar kılıksız ve sıkıcı biri olduğunu söyleyip onunla alay etti. Stuart'ı öylesine aşağılayıp durdu ki, hiçbiri ikisinin arasında olup biteni itiraf etmek zorunda kalmadı; Stuart gibi kılıksız ve sıkıcı birinin Oliver gibi göz kamaştırıcı bir kişinin arkadaşı olamayacağı oyununu oynamamış olsalardı, patlak verecek şeyler ortaya çıkmazdı.

Tamam, siz bunu daha önce tahmin etmiştiniz. O kadar şaşırmış değilim. Ama söylemek istediğim şey, gerçekte söylemek istediğim tek şey, şu: Oliver'ın Gillian'ı düzmek istemesinin *sebebi*, bunun kendisine Stuart'ı düzdüğünü hayal ettirebilecek en yakın şey gibi gözükmesi. Tamam mı? Anladınız mı demek istediğimi? Harley Street'ın kafa ütüleyici kibirli psikanalisti Harriet buna başka bir ad verirdi, ama ben o değilim. Ben sadece, Oliver için, Gillian'ı düzmenin Stuart'ı düzmenin bir yolu olduğunu düşünüyorum.

Söylediğimi bir düşünün. Ben şimdi tüyüyorum. Kitaptaki anlatıda bir kez daha sözümün edilme ihtiyacı doğmadıkça, beni bir daha görmeyeceksiniz.

S t u a r t Ah, hayır! Val'i istemiyorum! Beni Val'den kurtarın. Kendinizi Val'den kurtarın. Ona etrafımızda gerçekten ihtiyacımız yok. O bir bela. Oliver'ın eskiden dediği gibi, büyük bir bela.

Size adını söylemeyecek türden biri o (bu insanların adlarında ne var acaba?). Size hiç kuşkusuz söylediği gibi, onu uzun zamandır tanıyorum. Birisi bir kimseyi çok uzun zamandır tanıdığını söylüyorsa hemen onun hakkında iğrenç bir şeyler söylemeye hazırlanıyordur, dikkatinizi çekti mi hiç? Ah, hayır, bu tür kişileri *gerçekten* tanımıyorsunuz, en azından benim gibi tanımıyorsunuz, *benimse* tanımak için çok iyi gerekçelerim var . . .

Val'in güçlü yanı, beni yıllar yıllar önce, toz şampuan kullandığım vakitlerde tanımış olması. Şimdi, eğer canınızı sıkmazsa, size olan bitenleri anlatacağım. Eskiden, ta yıllar önce, birisi bana bir seferinde, yıkamalar arasında saçınıza püskürttüğünüz toz bir madde olduğunu, bu maddeyi başınızda ovuşturduğunuzu, sonra saçınızı taradığınızı ve sanki saçınızın yeni yıkanmış gibi iyi göründüğünü söylemişti. Tamam mı? İşte ben de bu tozdan bir miktar almıştım –kendimi savunmak için şunu da belirteyim ki bu, bir yerlerde insanın saçını çok sık yıkamasının zararlı olabileceğini okumamdan sonra olmuştu– ve almış olduğum bu tozu bir akşam ilk ve son kez olarak kullandım ve sonra da bir şeyler içmek üzere bir puba gittim. İşte orada, birdenbire, arkamdan inanılmaz bir bağırtının geldiğini işittim: "Stu, saçında *müthiş* kepek var!" Bağıran kişi Val'di, elbette; teşekkürler Val, insanı her zaman rahatlatırsın sen! Daha önce saçımda hiç kepek olmadığı için başıma dokundum ve: "Bu, toz şampuan," dedim; bu lafım üzerine Val bütün puba saçımdaki şeyin kepek değil de toz şampuan olduğunu ilan etti ve bu konuda bir yığın bir şeyler söyledi durdu. Bu olaydan sonra hiç de şaşırtıcı değil ki, eve döner dönmez, o küçük toz kutusunu bir kenara attım ve o günden sonra da elime almadım.

Bu kız, üzerinizde hep bir üstünlük kurmaya çalışıyor. Daha doğrusu bu kadın. 31 yaşında –herhalde bunu size söylememiştir– ve indirimli fiyatlarla tatil biletleri sattığı parlak bir kariyerden sonra şimdi Oxford Street yakınlarındaki küçük bir basımevinde sekreter olarak çalışıyor. Sosyete partileri için davetiye basan ve ön vitrininde, yalnızca bir tanesi çalışan iki fotokopi makinesi sergileyen bir basımevi işte. Bunu Val'i küçümsemek için söylüyor falan değilim, sadece üzerinizde yaratmış olabileceği Esrarengiz Kadın atmosferini biraz olsun dağıtmak niyetim. Söz konusu olan kişi işte bu: Pronto Printa'lı Val.

O l i v e r *Ne* yaptı o? *Bunu* mu söyledi? Bir skandal bu, bir rezalet, düşünebileceği en korkunç *mensonge** bu. Bu kız bir bela. Büyük bir bela ve bu sözcük –söz konusu bu kız olunca– kancık sözcüğüyle bir arada düşünülmeli.

Lamba lumba işinde beni reddetmiş ha? *O beni* reddetmiş ha? O zaman, lütfen, alnınızın arkasındaki kavisli ekrana şu canlı resimleri yansıtın ve diyalog inceliklerini kaçırmamak için de Dolby düğmesine basın. Günlerden bir gün Oliver –Yeni Yılı farklı bir biçimde geçirme konusunda yaptığı bütün gürültülü itirazlarına karşın– bir sürü lumpen tipin koltuk altlarında küçük bira kutularıyla geldikleri, kızların sanki sağlıklarına çok yararlıymış gibi içlerine oburca Silk Cut dumanı çektikleri (burada, sigarayı bırakmış, kuralcı biri olarak falan konuşmuyorum; sigara içmek istiyorsanız, *için*) ve Hint kumaşı eldivenler giymiş bir çift elin her an sizi arkanızdan yakalayıp da konga dansına dahil etmesinden korktuğunuz şu iğrenç toplantılardan birinde bulmuş. Tahmin etmişsinizdir! Bir partiydi bu.

Anımsadığım kadarıyla, Stuart istemişti partiye katılmamı; hiç kuşku yok ki tombul titrek için ayarladığım bütün şu görkemli dörtlü randevulara, lafı bile edilmeyecek bir karşılık olarak –ne kadar adice– benim de gitmemi rica etmişti. Ucuzun da ucuzu içkilerle dolu bardaklar ve palmiye ağaçlı etiketli, insanın karaciğerini

* (Fr.) Yalan. (ç.n.)

delen Karayib alkolüyle dolu donuk şişeler arasında kendime yol açarak küfelik oluncaya kadar içmek üzere –biraz da gönülsüzce– binlerce yaşındaki bir Methuselah Aleyhhisselam'ın yanına oturdum. Elimdeki zımbırtıyı parlak, rengârenk bir kamışla içip kafayı bulmak üzereydim ki, o kadar korkup durduğum eller beni omuzlarımdan yakalayıverdi. Böylesi bir kenar mahalle muhabbetine katılmış olmanın verdiği korkuyla

"Hey ne oluyor!" diye bağırdım. Şunu da söyleyeyim ki, o akşam, dans çılgınlığına kalkışmaktan çok uzaktım.

"Ollie, benden kaçıyorsun!" dedi eller. Bunu der demez popo, koltuğun sol koluna diklemesine bir inişe geçti; ve değme pilotun yapamayacağı bir manevrayla oradan bir çağlayan gibi kucağıma döküldü Val.

Sonra aramızda birkaç dakika boyunca, çapkınlık ve zevzeklikle dolu şu rutin sohbetlerden biri geçti, ama ancak metin çözümleyicilerinin en yaratıcısı, gerçek niyetlerin en amansız inkârcısı böyle bir sohbeti şu biçimlerde yorumlamaya kalkışabilirdi: Ya 1) Val'in yarenliğini birkaç galon beyaz İtalyan şarabına yeğ tutmuştum; ya da 2) Arkadaşım Stuart'ı bir an için, günümüz gençlerinin sık sık date* diye adlandırdıkları –hiç kuşkusuz bilinçdışı olarak arzunun deve hörgücü, söndürülmüş susuzluğun vahası gibi çağrışımların çekiciliğine kapılıyorlar– şeyden yoksun bırakma arzusunu duymuştum.

Anlaşılacağı üzere, bana uygarca gibi gelen bir şekilde ayrıldık: o konga'sına gitti, ben de tatlı düşlerime döndüm. En ufak bir *boff de politesse*** olmaksızın.

V a l Bana göre, sizi yüzüstü bırakıp terk eden iki tip erkek vardır: Yattıklarınız ve yatmadıklarınız.

Stuart ile benim ilişkimiz vardı ve Oliver beni ayartmaya çalıştı. Stuart şu uyuşuk ve sıkıcı kadıncağızla evlendi ve Oliver onu baştan çıkardı. Bütün bunlar son derece tipik, değil mi?

* İngilizce'de, hem 'hurma', hem de 'sevgililer arasında kararlaştırılan randevu' anlamına gelen '*date*' sözcüğüyle cinas yapılmakta. (ç.n.)

** (Fr.) Nezaket kurallarını çiğnemeksizin. (ç.n.)

Stuart'ın canını sıkan şey onun toz şampuanını görmüş olmam, Oliver'ın canını sıkan şey ise onunla yatağa girmek için en ufak bir istek göstermemiş olmam. Açıkça konuşmak gerekirse, bunu tuhaf bulmuyor musunuz siz? Yani demek istiyorum ki, onların canını sıkan şeylerin bunlar olmasını tuhaf bulmuyor musunuz? İçlerinden hiçbiri de Oliver'ın Gillian'ı, gerçekte Stuart'ı düzmek istediği için düzdüğü fikri karşısında kılını kıpırdatmıyor. Siz ne dersiniz bu işe?

Ve ben sizin yerinizde olsam Gillian'a biraz daha yakından bakardım. O gerçekte bir çeşit kadın kahraman mı, yoksa sadece babasıyla *boy ölçüşmeye* kalkışan birisi mi? Babacığı kızı yaşındaki bir piliçle kaçıyor ve Gillie kahramanlara özgü bir biçimde hayatta kalıyor. Hatta, yasa boğulan anneciğinin bile gönlüne su serpiyor. Ne kadar da özverili! Ne kadar da olgun! Bundan sonra Gillian bir Aşk Üçgeni tuzağına yakalanıyor ve biliyor musunuz bu tuzaktan kim zarar görmeden çıkıyor? Tabii ki, bizim küçükhanımefendimiz Gillian. İki delikanlı arasında kalıyor ama hâlâ başını suyun üzerinde tutmayı başarıyor ve bu arada doğru olan şeyi de yapıyor – Stuart'ı yumak yapıp avucunda tutarken, Oliver'ı da tasmasından tutuyor.

Stuart'a, böyle şeylerin –kocasının en iyi arkadaşını baştan çıkarmak gibi– "başa gelebileceğini' ve bundan böyle buna göre davranması gerektiğini açıklıyor (tabii Stuart da bunları hemen bana yetiştiriyor). Ne kolay bir açıklama, öyle değil mi? Bakın, hiçbir şey öyle birdenbire 'başa gelmez', özellikle de böyle bir durumda hiç gelmez. Bu iki oğlanın kavrayamadıkları şey, bütün olan bitenlerin Gillian'a *bağlı olduğu*. Bu olan bitenlerin insanın 'sadece başına' geldiğini ileri süren sessiz sakin, aklı başında kişiler, aslında, gerçek birer dümencidirler. Stuart salaklığının cezasını zaten yeterince pahalı ödüyor ve bu da fena sayılmaz, öyle değil mi?

Peki sosyal hizmet görevlisi olmaktan niye vazgeçti Gillian? Dünyadaki ıstıraplara karşı çok çok duyarlı olduğu için mi sanki? Bana kalırsa tersi doğru bunun: Dünyanın ıstırapları *kendisine karşı* yeterince duyarlı değildi. Bütün şu feleğin sillesini yemiş kişiler ve dağılmış aileler, kendilerine Miss Florence Nightingale'in

ta kendisinin baktığını bilmek gibi şaşırtıcı bir ayrıcalığa sahip olduklarını takdir etmekten uzaktılar.

Ve sorulacak bir soru daha var. Oliver'ı baştan çıkarmaya ne zaman karar verdiğini düşünüyorsunuz Gillian'ın? Demek istiyorum ki, çekici yanlarını, çaktırmadan, *tam olarak* ne zaman Oliver'a göstermeye başladı? Çünkü bu onun hilesi. Sakın aynı şeyi size de yapıyor olmasın?

O l i v e r Doğrusu, kimsenin gözünün yaşına bakmadan gidiyoruz, öyle değil mi? Kendisini, pençeleri nasır tutmuş ihtiyarların arasında ıstırap çeken Susannah gibi tanıtmaktan çekinmeyen şu erdemli Val'e ne demeli. İzin verin de düşüncelerini önünüze dökeyim. Şayet iki saygıdeğer bunak Val'i kazara çıplak vaziyette görecek olsa adamlar onun benlerini saymaya vakit bile bulamadan Val bir on sterlin kopartır bunlardan.

Bana öyle geliyor ki onunla olan tanışıklığınızın kısalığı, önünüzde tanıklık eden dişinin acı gerçekçiliğini yeterince görememenize yol açıyor. Eğer Herod'un askerleri, ev ev 'yanlış manaya çekme' araştırmasına girişmiş olsalardı, *La Maison de Val*'de uzun süre kalmazlardı. Val, "Benimle bir fincan kahve içmeye gelir misiniz?" cümlesinin akıl almaz derecede bilgelik taşıdığını sanan, "Cebinizdeki bir kozalak mı?" ulusözünü de Tantrizm üstatlarına layık bulacak türden bir kişidir. Bu yüzden, o parti gecesi, kimin kimi baştan çıkarmaya uğraştığı konusunda Ollie'nin hâlâ canlı bir anıya sahip olması kendi kibarlığındandır.

Ve işte Val, o yapışkan elleriyle temasa geçince büzüldüm diye beni cezalandırmak için (gerçi Stuart'a karşı göstermiş olduğum şövalyevari tavrın; öfkemle, beğeni sahibi olmamla, estetik yargılarımla *und so weiter*** karşılaştırıldığında son derece tembelce bir gerekçe olduğunu da itiraf ediyorum) sizlere birdenbire, benim, Stu-bebe'nin tapir benzeri formu üzerinde biyolojik niyetlerimin olduğunu –geçmişte olduğunu ve gelecekte de olacağını– ve Üranist tutkularımda hayal kırıklığına uğrayınca da, tohumlarımı bula-

* (Fr.) Val'in Evi. (ç.n.)
** (Al.) Ve saire. (ç.n.)

bildiğim en uygun ikame varlık, yani Gill üzerinde boşa harcadığımı söylüyor. Şu kadarını belirteyim ki, beyin korteksi Gillian'ı, Stuart'ın yerine konacak erotik bir ikame varlık olarak gösteren herhangi bir kimseye, acilen bir ambulans çağırmasını salık verirm. Bundan başka şunu da belirtmek isterim ki, sizin muhbir Val'iniz, yerel kitapçının, aslında 'Kendine Acıma' diye adlandırılması gereken, ama esrarengiz biçimde 'Kendine Yardım' diye adlandırılan, iğrenç bölümünün iflah olmaz gediklisidir. Val'in *petite* kitaplığı, telefon rehberi ve bir sözlük dışında, ego'sunu avutmaya ve şişirmeye yarayan şöylesi yapıtlardan oluşmuştur: *Yaşam En İyi İnsanlara Bile Kimi Zaman Kancıklık Edebilir; Kendinize Aynada Bakın ve Nasılsınız Deyin; Yaşam Bir Konga'dır: Dansa Katılın!* İnsan zihninin en akla hayale gelmeyecek düşüncelerini beyin özürlüler için bir lokmalık entelektüel bir çereze çevirmek: İşte muhbirimizin bayıldığı şey!

Şimdi kulak verin bana: Şayet Oliver'ın ışıltılı cinselliği bir rastlantı eseri gündelik hayatın akışını bir yana itse ve bakışı Stoke Newington'ın olası olmayan Ganymede'i üzerine yönelmiş olsa; o zaman, beni suçlayan kişinin bile anlayacağı bir lisanla söyleyeyim: *Hiç sıkıntı çekmezdim, ahbap*! Tensel bir vekile ihtiyaç bile doğmazdı.

S t u a r t Bütün bunların ipe sapa gelir bir yanı yok. İkincil önemde bir sorun bile değil. Tamam, Val'in kulağını bir iki kez büktüm, onun bir dost olduğunu sanıyordum, dostların hayatta bu gibi durumlar için var olduklarını sanıyordum. Birdenbire insanın kendi sorunlarından söz etmesi bir suç oluyor ve Oliver gizli gizli ardımdan koşup duran eşcinsel bir suçluya dönüşüyor. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu sabık arkadaşım hakkında düşündüğüm birtakım kötü şeyler var, ama bu onlardan değil. İnsanın çamur karşısında yapabileceği tek şey çamuru görmezden gelmesidir, yoksa yapışır.

Allahaşkına, hikâyeyi sürdürelim.

V a l Anlıyorum. Oliver elbette ibne olmadığını (böyle bir şeyi kim aklına getirebilir?) ama olmuş olsa bile, en iyi arkadaşını baştan çıkarmakta hiç de güçlük çekmeyeceğini söylüyor. Ve Stuart, muhtemelen şimdiye değin yüz yüze gelme talihsizliğine uğradığım en sıkıcı ve en tutucu kişi olmasına karşın, benim bu psikolojik önsezim karşısında korkuya kapılmak şöyle dursun hiç şaşırmıyor bile. Bildiği tek şey: Yorum yok! demek. Jüri üyesi bayanlar baylar, ben elimdeki bütün kanıtları gösterdim. Ben bu durumu aydınlığa kavuşturacağım. Bana öyle geliyor ki, onların her ikisi de bu işin içinde.

G i l l i a n 1973'ten bu yana, kadınların boşanma taleplerinin çoğu, kocaların kötü davranışlarından ötürü kabul edilmiştir. Kötü davranış örnekleri şunlardır: Şiddet, aşırı içki içme, aşırı kumar, para konularında genel bir sorumsuzluk ve kocalık görevlerini yerine getirmeyi reddetme.

Boşanma talep edildiğinde yasal dilde kullanılan sözcük de *istirham etmek*. Dilekçe sahibi evliliğin feshini *istirham ediyor*.

O l i v e r Bir başka şey daha var. Val, adının, *èclat*'dan yana yoksun ama son derece makul olan Valerie *prénom*''unun kısaltılmış hali olduğunu söylemekten hoşlanıyor. Bu yüzden servisler arası sirkülerleri ve aşk mektuplarını böyle imzalıyor. Ama ona bu konuda bile güvenemezsiniz. Val –bilmekten hoşlanacağınız bir ayrıntı bu– Valda adının kısaltılmış hali.

S t u a r t İşte incelikli diyebileceğim bir şey, işte incelikli bir imada bulunmak diye adlandırabileceğim bir şey. İşten çıkıp da kendi yuvama geldiğimde masanın üzerinde ne buluyorum dersiniz?: Bilmem Neyi Nasıl Yaparsınız dizisinden bir kitap. Ancak bu

* (Fr.) Parıltı. (ç.n.)
** (Fr.) Ad. (ç.n.)

kez, kitabın başlığı: *Bir Boşanmadan Nasıl Sağ Çıkılır*. Alt başlığı ise: *Bekârlar ve Çiftler İçin Elkitabı*. Ben de ilerde böyle mi olacağım? Beni yapmayı planladıkları şey bu mu? Bir bekâr?

1973'ten bu yana, İngiliz mahkemelerinde erkeklerin karılarını boşamak için açtıkları davaların başlıca sebebinin kadının zina yapması olduğunu biliyor muydunuz? Bize kadınlar konusunda ne öğretiyor bu, kendi kendime sorup duruyorum bunu. Oysa bunun tersine çok az rastlanıyor. Erkeğin zina yapması kadınlar için boşanma talebinde bulunmak için öncelikli bir sebep değil. Daha çok bunun tersi doğru. Ayyaşlık ve kocalık görevlerini yerine getirmeyi reddetmek, eşlerinden kurtulmak isteyen kadınların en sık olarak gösterdikleri gerekçeler arasında yer alıyor.

Kitapta özellikle sevdiğim bir cümle vardı: Bir avukatın kaça mal olduğunu biliyor musunuz? Ben hiç bilmiyordum. Taşra kentlerinde saati en az 40 sterlin (artı KDV). Londra'da ise saati 60 sterlinden 70 sterline kadar değişiyor (artı KDV), bir de saatine 150 sterlin ya da daha fazla alan (artı KDV) birtakım fiyakalı hukuk büroları var. Bu kitabı yazan kişi, sözünü şöyle sonuçlandırıyor: "Açıkça görüleceği gibi, böylesi ücretler söz konusu olduğunda, çok sayıda önemsiz eşyanın (bir masa, bir sandalye, bir bardak takımı ya da bu türden şeyler) yerine yenilerini koymak bu çatışmanın yasal faturasını ödemekten daha ucuz olabilir." Evet, bu çok makul gözüküyor. Elbette, elimde tutttuğum şu bardağı pekâlâ kırabilirim, hatta şurada dolabın üzerinde duran şu beşini daha; böylelikle eşyaların paylaşılması konusunda tartışmamıza hiç gerek kalmazdı. Zaten bu eşyaları hiçbir zaman fazla sevmedim. Hepsi de burnunu her şeye sokan şu kaynanamın hediyesi.

Keşke, Hayır buna karşıyım! desem, Yanlış hiçbir şey yapmadım desem; Seni boşamayacağım, bana karşı hiçbir şey kanıtlayamazsın. Sonra insanın karısının âşığının suratına kafa atması da hiçbir şekilde 'şiddet' olarak görülemez; hayır, bunların hiçbiri geçerli değil; Hayır! desem ve ayak diresem, ne yapmak zorunda kalacağını biliyor musunuz? Pılıyı pırtıyı toplayıp çeker gider ve beş yıl boyunca da istediği boşanmayı gerçekleştiremezdi.

Sizce bu onları güç durumda bırakır mı?

Demek istiyorum ki, şu bardaklara bir bakın. Onlarla Pernod içebilirsiniz, ama viski içemezsiniz. Çatışma için yasal bir fatura ödemektense böylesi ufak tefek eşyaların yerine yenilerini koymak gerçekten de daha ucuza gelebilir. İsterse bütün bu eşyaları alıp gitsin – şunun dışında hepsini, şangırrr! Koltuğumun kolundan kayıverdi, anlıyorsunuz ya? Öylece kayıverdi, havada iki metre sıçradı ve şöminenin önünde yere yapıştı. Sizler buna tanıksınız, tamam mı?

Ya da belki hiçbir şey fark etmez artık.

XIII
Düşündüğüm şey

S t u a r t Gill'i seviyordum. Sevgim onu daha da fazla sevilir kılıyordu. Oliver bunu fark etti. Kendi yaşamını mahvetmişti, bu yüzden benimkini çaldı. Binalar bir ZEPLİN AKINI sırasında tümüyle yıkıldı.

G i l l i a n Stuart'ı seviyordum. Şimdi Oliver'ı seviyorum. Her birimiz acı çektik. Elbette kendimi suçlu hissediyorum. Yerimde olsanız siz ne yapardınız?

O l i v e r Ah Tanrım! Zavallı ihtiyar Ollie'cik, sümük zarına kadar bir *merde** fıçısına batmış durumda, ne kadar da kasvetli, ne

* (Fr.) Bok. (ç.n.)

kadar da üzücü . . . Hayır, aslında, düşündüğüm bu değil. Düşündüğüm şu: Gilllian'ı seviyorum ben, o da beni seviyor. Çıkış noktası bu, her şey bundan kaynaklanıyor. *Âşık oldum.* Ve aşk piyasa güçleri çerçevesinde işliyor, Stuart'a anlatmaya çabaladığım bir nokta bu, gerçi herhalde pek de iyi anlatamadım, zaten bunu nesnel olarak görmesini de bekleyemezdim. Bir insanın mutluluğu çoğu kez bir başka insanın mutsuzluğu üzerinde inşa ediliyor, dünyanın kuralı bu. Acımasız bir şey ve bunun Stuart'a rastlamış olmasına çok çok üzgünüm. Muhtemelen bir arkadaşı, en eski arkadaşımı yitirdim. Ama başka seçeneğim yoktu, gerçekten yoktu. Zaten hiç kimse gerçekten seçebilme durumunda değildir – bunun için tümüyle farklı biri olmak gerekir. Birini kınamak istiyorsanız evreni yaratmış olan her kimse onu kınayın, ama beni kınamayın.

Düşündüğüm bir başka şey daha var: Niye herkes hep şu Allah'ın belası kaplumbağanın tarafını tutuyor? Bir kere de değişiklik olsun diye hikâyeyi tavşan açısından yorumlayalım.

Ah, evet, yine *alacakaranlık* sözcüğünü kullandığımı biliyorum.

XIV
Şimdi kül tablasında yalnızca bir sigara var

S t u a r t Üzgünüm. Gerçekten de üzgünüm. Bu yeni durumun içinden iyi sayılacak biçimde çıkamadığımı biliyorum.

O benimkine gelmişti. Ben onunkine niye gitmeyecektim ki?

Hayır, yeterince iyi bir ifade değil bu?

Niye yaptım bunu? İnat ettiğimden mi, yoksa olan bitenlere boyun eğdiğimden mi? Hiçbirisi mi, yoksa her ikisi mi?

İnat etmek: Çünkü Gillian beni görürse belki de fikrini değiştirebileceğini düşünüyordum.

Boyun eğmek: İdam mangasının karşısında gözlerinin bağlanmasına karşı çıkan suçlu gibi olmak mı? Ya da giyotin bıçağının düşüşünü görebilmek için insanın başını çevirmesi gibi bir şey mi?

Ve şu sigara hikâyesi. Tam bir rastlantı, biliyorum, tam bir

kaza. Ama bu her şeyi daha da kötü bir hale soktu, çünkü tıpkı anayolda zikzak yapan bir kamyonun korkulukları aşıp arabanızı altına alması gibi, korkunç bir kaza oldu bu. İşte, ben, orada oturmuş, bir sigara içmekteydim; tam sigaramı kül tablalarındaki şu küçük kertiklerden birine koyuyordum ki, öteki kertiklerden birinde bir başka sigara olduğunu fark ediverdim. Sinirlerim o kadar bozulmuştu ki öncekini söndürüp bir başka sigara daha yaktım. *Derken* kül tablasında aynı zamanda bir de izmarit olduğunu fark ettim. Kül tablasında üç sigara – ikisi yanmakta ve birisi söndürülmüş. İnsan böyle bir manzaraya nasıl katlanabilir? Hissettiğim ıstırabı aklınıza getirebiliyor musunuz? Hayır, elbette ki getiremiyorsunuz. Başka birisinin ıstırabını hissedemezsiniz, sorun bu. Sorun hep bu olmuştur, bütün dünyanın sorunu. Keşke bir başkasının ıstırabını hissetmeyi öğrenebilsek . . .

Üzgünüm, gerçekten üzgünüm. Nasıl özür dileyebilirim?

Bunun bir yolunu bulmam gerekecek.

G i l l i a n Stuart'ın yüzünü hiçbir zaman unutmayacağım. Bir palyaçoya, bir şalgama, bir Cadılar Bayramı maskına benziyordu. Evet, öyle, Cadılar Bayramı'nda görülen şu balkabaklarından birine, ağız gibi açılan bir yarığa sahte bir gülümseme yerleştirilmiş, gözlerinden düzmece, titrek ve hayaletimsi bir ışıltı yayılan bir balkabağına. Evet, işte böyle bir şeye benziyordu Stuart. Bunu fark eden tek kişi bendim sanıyorum ve bu görüntü gözlerimin önümden hiç gitmeyecek. Bir çığlık attım, Stuart ortadan kayboldu ve herkes ne olup bitiyor diye çevresine bakındı, ancak geride boş bir sahneden başka bir şey kalmamıştı.

Düğünden önceki geceyi Maman'ın yanında geçirdim. Oliver'ın fikriydi bu. Bana bu öneriyi yaptığında, içinde bulunduğum zor duruma dayanabilmeme yardımı dokunacağını düşündüğünü sanmıştım. Ama gerçekte hiç de böyle bir şey söz konusu değildi. Her şeyi kuralına göre yapmaktı söz konusu olan. Bazı bakımlardan çok geri kafalı şu Oliver! Onun gözünde ben, kiliseye yapılacak o kutsal yolculuk için ana babasının evinden ayrılan bir çocuktum. Beyaz gelinlikler içindeki bakire gelin olarak koluna gire-

ceğim babam eksikti bir tek.

İkinci evlilik törenimden önceki günün akşamı, saat 7.00'ye doğru Maman'lara vardım. Her ikimiz de bilinçli olarak çok ihtiyatlı davrandık. Annem beni bir koltuğa oturtup elime bir fincan kahve tutuşturdu ve sanki daha şimdiden hamileymişim gibi ayaklarımı havaya kaldırttı. Sonra valizimi yerden aldı ve içindekileri çıkarmaya koyuldu ki bu bana daha çok bir hastaneye gelmişim duygusu verdi. Bana tavsiyelerde bulunmamasını umarak, oturup düşünmeye koyuldum, bu gibi tavsiyelere katlanabileceğimi sanmıyordum. Olan olmuştu ve bundan sonra olacak olanlar da değiştirilemezdi. Bu yüzden, en iyisi sessiz sakin oturmak, televizyonda zırva bir şey seyretmek ve önemli şeylerden söz etmekten kaçınmaktı.

Ne var ki – ah! annelerle kızlar, annelerle kızlar. Aşağı yukarı doksan saniye sonra elbisemi elinde tutarak odaya geri döndü. Sanki ben birdenbire ihtiyarlayıp bunamışım da sevecenlikle davranılmaya ihtiyaç duyuyormuşum gibi yüzünde bir gülümseme belirdi.

"Tatlım, yanlış elbiseleri almışsın yanına!"

Gözlerimi ona doğru kaldırdım. "Hayır, Maman."

"Ama tatlım, sana satın almış olduğum elbise *bu* mu?"

"Biliyorsun." Ne olduğunu, sen de olduğunu biliyorsun. Ana babalar ne diye en açık seçik olguları deşip davacı tarafın avukatları gibi davranırlar?

"Yarın *bu* elbiseyi mi giymeye niyetin var?"

"Evet, Maman."

Bunun üzerine bir tufan patlak verdi. Fransızca olarak söylenip durmaya başladı, başı ne zaman sıkıntıya girse kendini rahatlatmak için yaptığı bir şeydi bu. Derken biraz sakinleşti ve yeniden İngilizce konuşmaya başladı. İddialarının temeli benim kesinlikle aklımı yitirmiş olduğumdu. Ancak ciddi biçimdedengesini yitirmiş bir kimse aynı elbiseyle ikinci kez evlenmeyi düşünebilirdi! Bu, zevk denilen şeye de, görgü kurallarına da, iyi giyim kuşama da, Kilise'ye de, her iki törende de bulunan bütün kişilere de (esas olarak da ona), yazgıya da, talihe de, dünya tarihine de, birkaç başka şeye de ve insanlığa da aykırı bir şeydi.

"Oliver giymemi istedi bunu."

"Nedenini sorabilir miyim?"

"Bu elbise üzerimdeyken bana âşık olduğunu söyledi."

Öfke patlaması numara iki. Rezalet, insanın utanması gerekir, vs. Bela arıyor, vs. Şayet bu kılıkla evlenmeyi düşünüyorsan ancak annen olmaksızın evlenebilirsin, vs. Bu zılgıtlar bir saat kadar sürdü ve sonunda ben boyun eğerek dairenin anahtarını ona uzatmak zorunda kaldım. Elbiseyi sanki radyasyona maruz kalmışçasına kolunun ucundan tutarak daireye koşturdu.

Derken, kayıtsız bir gözle baktığım iki elbiseyle geri döndü.

"Sen seç *Maman*." Kavga etmek istemiyordum. Yarın kolay bir gün olamayacaktı, hiç olmazsa bir kişinin memnun olacağını umuyordum. Ama hayır, bu kadar basit değildi her şey. Her ikisini de denememi istiyordu annem. Yaptığım büyük *faux pas*'dan* bağışlanabilmek için, bir model gibi davranmam bekleniyordu benden. Gülünçtü. Elbiselerin her ikisini de denedim.

"Şimdi sen seç, *Maman*." Ama hâlâ yeterli değildi olanlar. *Benim* seçmem gerekiyordu, *benim* bir fikrim olmalıydı. Ama benim bir fikrim yoktu. İkinci bir seçeneğim yoktu, gerçekten yoktu. Bu tıpkı şöyle demek gibi bir şeydi: Bak, Gil, korkarım yarın Oliver'la evlenemeyeceksin, bu söz konusu değil, peki onun yerine kiminle evlenmek isterdin? Bununla mı yoksa şununla mı?

Ona tercihimden söz ettiğimde hiç hoşuna gitmedi. Zevksiz bulmuştu tercihimi. Ah, tabii. Stuart ile evlendiğimde, herkes yalnızca kendimi düşünmemi öğütlemişti. Bu *senin* günün, Gillian, dedi bana insanlar. Senin büyük günün. Şimdi Oliver'la evleniyorum ve birdenbire o gün kendim dışında başka herkesin günü oluyor. Oliver kilisede evlenmemizde ısrar ediyor, ama ben istemiyorum bunu. *Maman* ise giymek istemediğim bir elbisede ısrar ediyor.

Düşlerimde bile hâlâ bu sorunlarla boğuşur vaziyette uyandım. Adımı kuma yazıyordum ama yazdığım adım değildi. Oliver adımı ayağıyla silmeye koyulmuştu ve Stuart hüngür hüngür ağlıyordu. Annem orada plajda, benim yeşil nikâh elbisem üzerinde, ne onay-

* (Fr.) Hata, yanlışlık. (ç.n.)

layan ne de onaylamaz görünen bir edayla ayakta duruyordu. Sadece bekliyordu. Neyi bekliyordu acaba? Eğer çok uzun zaman beklersek, her şey ters gidecek ve sen haklı çıkacaksın, *Maman*. Ama neye yarar beklemek?

Kiliseye vardığımızda Oliver çok gergindi. Bereket versin ki geçitteki ayine katılmamız gerekmedi: Yalnızca on kişiydik ve papaz bizi sunağın önünde toplamaya karar verdi. Ne var ki toplanmaya başladığımız anda bir şeylerin aksadığını fark ettim.

"Özür dilerim," dedim Oliver'a, "Beni dinlememekte diretti."

Oliver dediğimi anlamış gözükmüyordu. Omuzumun üzerinde kilisenin kapısına doğru bakıp duruyordu.

"Elbise," dedim. "Elbise konusunda özür dilerim." Parlak sarıydı, *Maman*'ın deyişiyle, uğurlu bir renk, sonra Oliver'ın bu değişikliğe dikkat etmemiş olması düşünülemezdi.

"Bir mücevher gibisin," dedi bana, hâlâ gözleri başka yerlerde.

Her iki düğünümde de yanlış renkte elbiseler giymiştim. İlk evliliğimde budalaca uğurlu bir renk olan sarı, ikinci evliliğimde ise ağırbaşlı bir renk olan soluk yeşil giymem gerekirdi.

"Ve bütün dünya mallarımı seninle paylaşacağım." Törende böyle vaatlerde bulundum. Daha önceden tartışmıştık bunu. Her zamanki tartışmalar. Oliver: "Seni bütün dünya mallarımla donatacağım," demek istiyordu. Bunun içinden gelen bir şey olduğunu söylüyordu, sahip olduğu her şey benimdi, dil bir ruh durumunu cisimleştiriyordu ve *paylaşmak* bayağı, *donatmak* ise şiirseldi. Sorunun da bu noktada olduğunu söyledim. Eğer insan bir şeye ant içiyorsa, bu andın açık seçik olması gerekirdi. Eğer o bana bütün dünya mallarını veriyorsa, ben de ona kendiminkileri veriyordum ve bu sahip olduğumuz malların değiş tokuşu anlamına geliyordu. Benim ipotekli dairemi onun kiralık odasıyla değiş tokuş etmek ise doğrusu bana evliliklerde görülen mal paylaşımlarına pek uygun gelmiyor ve içtenlikle konuşmak gerekirse, kaybeden ben oluyordum. Benim bakış açımın cömertlikten sözcüğün gerçek anlamında uzak olduğunu belirtti, elbette sahip olduğumuz her şeyi birbirimizle paylaşacaktık, ama acaba birbirimize bir şeyler vermek fiilini kullanmamız mümkün değil miydi? Sonra, iki kocam arasındaki farkı göstermenin en iyi yolunun da *paylaşmak* ve *donatmak* sözcüklerini kullanmak olduğunu ileri sürdü. Stuart sözleşme istemiş-

ti, oysa o, Oliver, kendini tümüyle teslim etmeyi istiyordu. Ben de buna karşılık olarak Stuart ile benim bir nikâh dairesinde evlenmiş olduğumuzu ve ne *donatmak* ne de *paylaşmak* sözcüklerini kullanmamız gerekmediğini söyledim.

Sonuçta Oliver bir uzlaşma olanağı bulunup bulunmadığını sormak üzere papaza danışmaya gitti; o, 'donatmak' sözcüğünü, ben ise 'paylaşmak' sözcüğünü kullanabilir miydik? Ne var ki papaz böyle bir şeyin söz konusu olamayacağını belirtti.

"Ve bütün dünya mallarımı seninle *paylaşacağım*." Oliver insanların, kullandığı sözcüğü onaylamadığını bilmesini istediği için, fiili vurguladı. İşin kötü yanı Oliver'ın bu tarz konuşmasının sanki bana bir şeyler vermek zorunda kaldığından ötürü yakınıyormuş gibi bir izlenim uyandırmasıydı. Kilisenin dışında durup annem fotoğraflarımızı çekerken bunu kendisine söylemeden edemedim.

"Bütün dünya mallarımı sana kiralayacağım," diye yanıt verdi. Şimdi daha rahatlamış gözüküyordu. "Bütün dünya mallarımı sana ödünç vereceğim. Gerçekte ihtiyaç duyduklarım dışında bütün dünya mallarımı. Bana bir makbuz vermen koşuluyla bütün dünya mallarımı . . ." Ve bunun gibi laflar işte. Oliver bir kez kendini bu tür konuşmalara kaptırdı mı en iyisi ona hiç engel olmamak. Şu yeni köpek tasmalarını gördünüz mü? Köpek başını alıp gittiğinde büyük bir makara üzerinde metrelerce uzayan ve sizi beklediğinde ise yeniden sarılan şu tasmaları? Oliver kendini böyle zırvalara kaptırdığında, bana hep bu tasmaları çağrıştırıyor. Koca bir köpek gibi o da. Ama emin olun ki yetişip sırtını okşamanız umuduyla sizi köşede mutlaka bekleyecektir.

"Ve bütün restoran hesaplarını seninle *paylaşacağım*." Üç kilometre kadar ötede, Ollie'nin bulduğu hoş bir restoranda yemek yemeğe gitmiştik. Salonun arka tarafında uzun bir masadaydık. Restoranın yöneticisi tabağımın önüne bir sürü kırmızı gül koydurmuştu, ben bunun çok kibar bir davranış olduğunu düşündüm, ama Oliver kulağıma doğru eğilip, tiyatro sahnelerine özgü bir fısıltıyla, bunun biraz modası geçmiş bir şey olduğunu söyledi. Yerlerimize oturduk, birer kadeh şampanya içtik ve yolda trafik sıkışıklığına yakalanan konuklardan biri hakkında, papazın her ikimizi de daha önceden pek az görmüş olmasına karşın bize gösterdiği ilgi hak-

kında, törendeki sözlerimizi şaşırmadan söyleyişimiz hakkında ve benim ne kadar mutlu göründüğüm hakkında keyifli keyifli sohbet ettik. "*Mutlu*nun fiyatını artıran var mı?" diye sordu Ollie, ve yeniden her zamanki numaralarına başladı: "İyi işittim mi acaba? Çok sevinçliden mi istiyordunuz? Ah, evet, şurada, solumda, çok sevinçlim var. Şimdi, çok sevinçlinin fiyatını artıran var mı? Güzel mi? Güzelim var mı bir bakayım? Teşekkür ederim, efendim. Şimdi de, muhteşem mi dediniz? Harikulade mi? Heyecan verici mi? Şu anda sağımda güzel var . . . güzel . . . güzel . . . Ah, evet, şu önümdekiler müthiş . . . Harikulade mi? Heyecan verici mi? Ah, evet, şu önümdekiler harikulade . . . Harikuladeyi satıyorum, satıyorum . . . evet, en fazla artırana sattım, harikulade Ollie tarafından satın alınmıştır . . ." derken elindeki biber öğütücüyü bir açık artırma satış görevlisi gibi peçetenin üzerine tokmak misali vurdu ve konukların alkışları arasında beni öptü.

İlk yemek servisi yapıldı ve Oliver'ın dediğim şeyleri dinlemediğini fark ettim. Onun bakışlarını izledim ve tek başına bir masaya oturmuş, bize hiç bakmadan, sessiz sakin, bir kitap okuyan Stuart'ı gördüm.

O andan itibaren her şey ters gitti ve ben o zamandan beri olup bitenleri zihnimden silip atmaya uğraşıyorum: Yediğimiz şeyleri, konuşulanları ve hepimizin de sanki hiçbir şey olmamış gibi davranmamızı. Ne var ki sonda olup bitenleri zihnimden bir türlü silemiyorum: Stuart'ın yüzünün birdenbire sofra örtüsünün üzerinde o tuhaf biçimde belirişini ve bana korkunç bir sırıtma ve gözlerinde hayaletimsi bir ışıltıyla bakışını. Adeta ansızın hayat bulmuş bir Cadılar Bayramı balkabağı gibi. Çığlık attım. O kadar korktuğum için falan değil. Sadece dayanamayacağım kadar üzücü olduğu için.

O l i v e r Piç! Seni gidi hayvan boku yiyen paragöz ufak şişko piç! Senin için yıllar yılı bütün bu yaptıklarımdan sonra! Seni kim az çok yüzüne bakılır bir insan kılığına soktu ha? Kaba pürüzlerini zımparalaya zımparalaya kimin kolu ağrıdı ha? Seni kızlarla kim tanıştırdı, çatal ve bıçak tutmayı kim öğretti, can ciğer *dostun* kim

oldu ha? Ve karşılığında ne geçti elime? Düğünümü mahvettin, yaşamımın en güzel gününü mahvettin! Ucuz, adi, bencilce bir intikam bu; evet, sadece bu. Gerçi sen, hiç kuşkusuz, ruhunun o dipsiz karanlıklarında davranışının gerekçesini az çok soylu hatta akla yatkın bir şeye de dönüştürdün. İzin ver de sana şu kadarını söyleyeyim benim eski, kaba, steatopygous arkadaşım: Eğer bir daha işlerime burnunu sokacak olursan, birden fazla anlamda benim eski, kaba arkadaşım olursun, bunu bilmiş ol. İnan ki sana bir hafta boyunca cam kırığı yuttururum, bundan hiç kuşkun olmasın. Oliver'ı bir an bile yanlış anlayayım deme. Göğsümde çarpan bu sevecen görünüşlü kalpte bir şiddet damarı da var, bilesin.

Seni ilk gördüğüm an içeri tıktırmalıydım. Amaçsız amaçsız dolanmak, ortamı bozmak ya da sızıldanmalarınla herkesin canını sıkmak gerekçeleriyle seni kodese attırmalıydım. Şu herifi tıkın içeri, memur bey, artık eğlenceli olmaktan çıktı, eski *komikliğini* kaybetti. Yüce Tanrım! Şaka ediyorum, hep zayıf noktam oldu bu benim, ama, şaka etmesem, gelip o kıllı kulaklarını kesip gırtlağına sokmam ve o antika gözlüklerini sana pudding niyetine yedirmem lazım.

Seni yolun karşı tarafında gördüğüm ana değin gün çok iyi geçmişti, sen sanki devriye nöbetine çıkmış gibi adımlarını bir metronom ritmiyle atarak kimseye görünmemeye çabalıyor ve bu arada da baca gibi sigara içip kiliseye doğru mide bulandırıcı bakışlar atıyordun. Ortalıkta grotesk bir düzenbazlığın dönmekte olduğu belliydi, bu yüzden hafiften yeşile çalan beyaz karanfilimi yakamda düzelterek yolun şeritli kısmından geçtim ve yanına yaklaştım.

"Düğüne geliyorum," dedin bana. Akla hiç de yakın olmayan bu niyetinden döndürmeye çalıştım seni.

"Sen benimkine gelmiştin," diye sızlanmalı bir tonda sürdürdün sözünü, "o halde ben de seninkine geliyorum."

Böyle bir kararın görgü kurallarını çiğnemedeki hangi kusura yol açabileceğini açıkladım sana, yani Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı adıyla tanınan az çok ileri bir toplumda, insanların genellikle çağrılmadıkları resmi törenlere gitmediklerini açıkladım. Eğer bu esrarengiz protokol kuralını çiğneyecek olursan, yapman gereken en iyi şeyin, anında çekip gitmek ya da terci-

han, kendini hemen iki katlı bir otobüsün altına atmak olduğunu, mümkün en uygun dille belirttim.

Görünüşteki çekip gidişine tümüyle güvendiğimi söyleyemem. Orada ayakta durmuş, papazın yeşil ışık yakmasını beklerken, gözlerimiz merakla kilise kapısının üstündeydi. Her an büyük meşe kapının açılacağından ve senin o uğursuz yüzünü göreceğimden korkuyordum. Hatta, tören devam ederken, senin kilisenin karanlık bir köşesinden çıkıp yaygara edebileceğinden de korktum; akıllı uslu Gill'in üzerine bedensel bir öfke yöneltebilirdin. Ne var ki böyle bir şey olmadı ve biz evlilik yeminlerimizi ederek bu vartayı atlattık. Hatta, törenin, dünya mallarını hayat arkadaşınızla 'paylaşma'ya söz verdiğiniz kısmına ironik bir dokundurma yapma fırsatı bile buldum. Yüzyıllar boyunca her birimiz her zaman hayat arkadaşlarımızı dünya mallarıyla 'donat'mışızdır – "İşte, hepsini al, benim olan aynı zamanda senindir." Doğrusu bu düşünce bana, evliliğin ruhuna ilişkin bütünsel bir cömertliğe tanıklık eder gibi gözüküyor ve evliliği kendi varlığı içinde doğruluyor. Ama bu düşünceler artık gerilerde kaldı. Avukatlarla muhasebeciler her yere sızdılar. Gillian *paylaşma* sözcüğünde ısrar ettiğinde, birazcık *bouleversé** oldum ve sanki tapınaktan son sürat dışarı fırlayıp Gillian'ın dairesinden payıma düşen kısmı hemen piyasaya sürmeyi planlıyormuşum gibi, bütün bu tartışmalarımızı biraz küçük düşürücü buldum. Bereket versin ki sonunda kaprisi önünde boyun eğdim. Belki fark'etmişsinizdir, eşimde bir Bayan Elimaşalı damarı da var.

Gerçeği söylemek gerekirse, bütün bunlar az çok bayağı bir pazarlığın parçasıydı. Ben kilisede evlenmek istemiştim, oysa Gill bu kez bunu daha anlamsız buluyordu. Bu yüzden tiyatroyu ben seçmiş oldum ama metnin nasıl yazılacağını kararlaştıran da o oldu. Şunu da itiraf edeyim ki, papazı ikna eden de o oldu. Gillian gibi düşmüş bir kadının evliliğini lütuf göstererek kabul edecek bir ibadetevi bulmak –inananların sayısının gitgide azaldığı günümüzde bile– kolay değil. Şahsen ben, olası gözüken bir iki bazilikayı dolaşmış, ama ne yazık ki, hepsinin de kapılarının yüzüme kapandığı-

* (Fr.) Altüst. (ç.n.)

nı görmüştüm. Bu yüzden Gillian uygun bir kilise bulmaya gitmiş ve konuşarak gökyüzünün huysuz pilotlarından birini yola getirmeyi başarmıştı. Adeta bir papalık elçisi bu kız! Geçmişinde tersine tanıklık oluşturabilecek birçok şey bulunmasına karşın, Stuart'ı bir subay, bir beyefendi gibi davranmaya ikna edişine bakın bir. Stuart başlangıçta, önünde ne zaman boşanma'nın B'si ağza alınacak olsa, gerçek bir mağara adamı gibi davranmıştı; ne var ki Gillian onu sonunda uzlaşmaya kandırdı. Aklıma gelmişken şunu da söyleyeyim ki, dünya tarihinin ayrıntılarıyla anımsamak istediğim bir bölümü değil bu. Yani, Gillian'ın İlk Kocası'nı hâlâ çok fazla gördüğü dönem. İK'sını terk ettikten sonra bile İK'sının evindeki atölyesini muhafaza eden bir Gillian. Atölyeye girmesi yasaklanan bir Oliver. Gerçekte; *geçici olarak*, dinginliği seçmek zorunda bırakılmış bir Oliver. Arabanın arkasında bile ona yer yok: Yedek lastik ile artık eskiyip geçerliliğini yitirmiş bir yol haritasının yanında, bagajın bir köşesine tıkılıp kalmış.

Ama o zamanlar sona erdi. Geriye dönebilirlik –karımın mesleğinin bu parıltılı parolası– etkisini ev yaşantısında hissettirdi. Gillian ile Oliver vergiye bağlanabilir tek bir birim haline geldiler ve Marbella'daki devre mülk daire hayaleti, sonunda, tümüyle kovuldu. Ve *la belle-mère*'imi,* makinenin mercek kapağı çıkarıldığında daha iyi çalıştığına ikna ettiğimde, kaynanam bütün Cartier-Bresson tekniklerini kullandı. Sonra, son derece keyifli bir halde Al Giardinetto'ya gittik ve orada Gillian'a, restoran yöneticisini Al diye çağırmayacağıma söz verdim, çünkü içtenlikle konuşmak gerekirse bugünlerde bu şaka yalnızca beni eğlendirir olmuştu.

Prosecca buz kovalarında yan gelip yatmış duruyordu. Akıllardan kolay kolay çıkmayacak bir yemek şöleni olacaktı bu, anlıyorsunuz ya! Karşılığı kredi kartıyla ödenen şu kıtipyoz yemeklerden biri olmayacaktı – bir İtalyan restoranında Fransız şampanyası da içilmezdi ya! Sohbetimizin arasında papazın eksantrik davranışlarından dem vurduk ve kiliseden Al'ın restoranına giden tek yönlü yol güzergâhının vagari'lerinden –*vagari*, Latince başıboş dolaşmak– söz ettik. Sonra, ilk yemek olan *spaghetti neri alle vongole*

* (Fr.) Kaynana. (ç.n.)

boy gösterdi ve Ollie'nin seçiminin evlilikten çok cenaze törenlerine yaraşır bir seçim olduğu yolundaki itirazı şakalar yaparak geçiştirdik. "Maman," dedim (ona hitap sorunumu bu şekilde çözümlemeye karar vermiştim), "Bröton düğünlerinde kiliselerin siyah kumaşlarla donatıldıklarını unutmayın." Her neyse çatallar *primo piatto*'yu ağızlara götürür götürmez bütün anlaşmazlıklar sona erdi. Ve ben mutluluğu uzun, bükülebilir, kırılmaz bir hamurmuşçasına yutmaya koyulmuştum ki tam o sırada küçük piçi gördüm.

İzin verin de size sahneyi betimleyeyim. On kişiydik (kimler mi? . . . Ah, yalnızca bir avuç seçme *amici* ve *cognoscenti*);* restoranın arka tarafında, içerlek bir bölmeye yerleştirilmiş uzun bir masanın çevresinde oturuyorduk –az biraz Veronese'in Son Yemek tablosu üslubunda– ve aşağıda, kendilerini hararetli bir çene yarışına kaptırmış olan öteki müşteriler, neşeli evlilik partisiyle nazikçe hiç ilgilenmediklerini göstermek isterlercesine, ellerinden geleni yapıyorlardı. (Ah, ne kadar da İngiliz! Başka birisinin neşesine sakın *katılmayın*, kadehlerinizi onların şerefine kaldırmayın, sadece *hiç kimse* evlenmemiş gibi yapın, tabii çok fazla gürültü edip de sizi *şikâyette* bulunmak zorunda bırakmadıkça . . .) Böylelikle, yüzlerini kayıtsızca aşağıya doğru eğmiş çevremdeki kişilere bakındım ve tam karşımızda utanmazcasına oturan kimi gördüm dersiniz? Anlayışlı İlk Koca, masasında tek başına oturmuş, bir kitabı okur gibi yapıyordu. Doğrusu, her şeyden önce tuhaf bir gambitti bu. *Kitap* okuyan bir Stuart? Sandalyesinin üstünde ayakta durup bize el sallasa kendini daha iyi kamufle etmiş olurdu!

Gelinin, beni engellemek için elini uzatma girişimine rağmen, yerimden yavaşça doğruldum, yeni eşimin eski kocasına doğru yöneldim ve ona dostça bir tavırla yaylanmasını buyurdum. Yüzüme bile bakmamakta direliyordu. Gözlerini, hiçbir şey yapmadan çatalıyla işkence edip durduğu olacakları önceden haber verebilen lazanyadan ayırmıyordu.

"Burası halka açık bir yer," dedi zayıf bir sesle.

"Ben de bunun için senden burayı terk etmeni istiyorum ya!" diye karşılık verdim. "Eğer burası özel bir yer olsaydı, sana dil kul-

* (İt.) Dostlarve tanışlar. (ç.n.)

lanarak hitap etme nezaketini göstermezdim. Çoktan döşemenin üstünde birkaç parçaya bölünmüş olarak kalırdın. Seni öteki döküntülerle birlikte bir faraşın üstünde dışarı atarlardı."

Sesimin tonunu biraz fazla yükseltmiş olmalıyım, çünkü o sırada restoranın yöneticisi Dino yanıma geldi. "Al," dedim, yeniden şakacı konuşma tarzıma dönerek, "burada bir baş belası var. Trattoria'nızdaki bu Kara Leke'den kurtulun. Onu kibarca buradan atın!"

İnanır mısınız, bu önerime karşı çıktı Dino! Stuart'ı kapı dışarı etmeyi reddetti. Hatta bir noktada onu savunmaya başladı. Doğrusunu söylemek gerekirse, çevrenin huzurunu daha fazla bozmaktansa masama dönmeyi yeğledim ve yarım bıraktığım spagetti ağzımda bir kül tadı bıraktı. Derken, İngiltere'deki restoranların yönetmeliklerinde bulunan teknik yanlardan söz ettim; bu yönetmeliklere göre keyifleri yerinde bir düzine kadar müşteri huzur içinde eğlenemiyorlardı (Ah! Şu ezilenlerin davasını savunma takıntısı yok mu!) ve böylelikle görüş birliğiyle dikkatlerimizi o anki mutluluğumuzun üzerinde yoğunlaştırmaya karar verdik.

"Ah!" dedim, Gill'e doğru dönerek, "senin göbek adının Felicity* olduğunu bilmiyordum!" Bu lafım üzerine herkes kah kah gülmeye başladı, ne var ki Ollie bir yokuşu yanlış viteste çıkıyormuş gibi bir duygu içindeydi. Ve *pesce spada al salmoriglio*'nun lezizliğine karşın, insan dikkatini, o kalın ve kısa parmağını ateş basmış gibi bir kitabın (kesinlikle Kafka değildi!) sayfaları arasında dolaştırıp lazanya bulaşmış dudaklarını titremekten alıkoymaya çabalayan biçare Stuart'a yöneltmekten alamıyordu. Dil niçin kaçınılmaz olarak eksik dişin bulunduğu oyuğa çekilir? Niçin iradeye boyun eğmeyi reddederek, o pütürlü boşluğu ucuyla yoklar da yoklar ve bir ineğin bir kazığa sürtünmesi gibi ona sürtünür durur? Stuart da bizim pütürlü noktamız, oyuğumuz olmuştu işte. Dışa yansıttığımız bütün coşkuya karşın, nasıl olur da gerçekten neşeli olabilirdik?

Onu görmezden gelmem öğütlendi bana. Öteki masalarda oturanlar gitmeye başlamışlardı; ama onların gidişleri eşimin ilk koca-

* (İng.) Mutluluk, büyük sevinç. (ç.n.)

sını daha da görünür kılmıştı. Masasının üzerinde bir sigara bulutu yükseliyordu. Terk edilmiş kızılderili bir savaşçının, yitik kadınına gönderdiği duman sinyalleriydi bunlar. Biliyorsunuz, ben tütün içmeyi bıraktım. İnsanı kendinden hoşnut bir bencilliğe iten budalaca bir alışkanlık bu. Ama Stuart'ın bugünlerde ihtiyaç duyduğu ve istediği de bu – kendinden hoşnut bir bencillik. Neyse, sonunda restoranda yalnızca onumuz (her birimizin tabağında göz alıcı *dolce*)* ve bizden başka da, pencerenin yanında, besbelli ki keyifli bir *banlieusard*** zina dümenleri çevirmekte olan bir çift ve bir de Stu kaldık. Ayağa kalkarken, onun masamıza sinirli sinirli bakışlar atıp yeni bir sigara yaktığını fark ettim.

Alacakaranlık *gabinetto*'da uzun uzun işeyerek ve sonra da ağır adımlarla masasının önünden geçerek onu biraz terlettim. Yanından geçerken ona yalnızca şöyle tepeden bir bakış atmaya niyetim vardı; ama yaklaştıkça, sigarasından ciğerlerini parçalarcasına bir nefes çekti, titrercesine bana bir bakış attı, sonra gözlerini kül tablasının üzerine eğdi, izmariti tablanın çentiklerinden birine koymaya çalıştı, gözlerini yeniden bana doğru kaldırdı ve sonra da hüngür hüngür ağlamaya başladı. Orada kımıldamadan oturmuş, delik bir radyatör gibi ıslıyıp tıslıyordu.

"Ah, allahaşkına, Stu!" diye haykırdım, kızgınlığımı göstermemeye çalışarak. Derken sigaralar hakkında bir şeyler mırıldanmaya başladı. Falanca sigaralar, filanca sigaralar. Gözlerimi sigara tablasına doğru eğdim ve zavallı budalanın aynı anda oraya *iki* yanan sigara koymuş olduğunu fark ettim. Bu, onun ne kadar berbat bir durumda olduğunu ve aynı zamanda da ileride, içme *adabından uzak* ne kadar kötü bir tiryaki olacağını gösteriyordu. Bu sözümle, en hödük tütün düşkünlerinde bile her zaman minimum bir nikotin raconu olduğunu söylemek istiyorum.

Kolumu uzattım ve yanmakta olan iki sigaradan birini söndürdüm – sadece bir şey yapmış olmak için, sanırım. Bunun üzerine gözlerini delice yukarıya doğru kaldırdı ve kendini kıkır kıkır bir gülüşe kaptırdı. Derken, neredeyse gülmeye başladığı kadar ani bir biçimde durdu ve yeniden ağlayıp sızlanmaya koyuldu. Gözü yaşlı

* (İt.) Pasta. (ç.n.)
** (Fr.) Banliyöde oturanlara özgü. (ç.n.)

bir Stuart görüntüsü, size empoze etmek istediğim bir manzara değil. Bundan sonra, oyuncak ayısını kaybetmiş küçük bir çocuk gibi sızıldanmaya başladı. Bunun üzerine Dino'yu çağırdım ve "Şimdi ne olacak?" diye sordum. Ne var ki Dino yine benim tarafımı tutmaz göründü ve sanki bu mutsuzluğu çevreye yaymak restoranın ilgi çekici yanlarından birisiymiş, sanki müşteriler aslında buna tanık olmaya geliyorlarmış, sanki Stuart onun *gözde sanatçısı* imiş gibi, bana fena halde söylev çekmeye koyuldu. Acılar içinde kıvranan bankacıyı gerçekten de rahatlatmaya başlamıştı. Bunun üzerine ben, bu gönüllü hastabakıcı rolünden vazgeçsin de masamıza yeniden dönsün *diye*, ona on iki duble *grappa* siparişi verdim. Biliyor musunuz, ne oldu? Buz gibi bir yüzle karşılaştım. İnsanlar nerdeyse Stuart'ı *benim* ağlatmış olduğuma, evlilik yemeğinin bir fiyaskoya dönüşmesinin nedeninin *ben* olduğuma inanacaklardı.

"Şu yerin dibine batasıca grappaları getirsene, Dino!" diye bağırdım. Gelgelelim, biçare gelin ve benim alçak kaynanam da dahil olmak üzere, konukların yarısı grappa sevmediklerini söylediler. "Bununla ne alakası var!" diye haykırmaya başladım.

O an her şey kontrolden çıkmıştı. Restoran personeli, sanki burayı keşfetmiş olan ben değil de *oymuş* gibi, Stuart'ın çevresinde toplanmıştı. Evlilik partisi davetlileri sevinçlerine gem vurmuşlar, eşini aldatan kızın masasında gözler faltaşı gibi açılmış, grappalar cimrilikle gizlenmiş ve bizim zavallı Ollie'cik de, kendisine kokmuş bir balıkmışçasına davrandıklarını ciddi ciddi hissetmeye başlamıştı. Gene de cinfikirliliğini de tümüyle yitirmiş sayılmazdı. Garsonlardan birini zor bela en büyük masa örtülerini getirmeye ikna ettim. İtirazlara karşın yer değiştiren iki portmanto, ağırlık niyetine kullanılan birkaç eski cam sürahi, masa örtüsüne ustalıklı bir iki bıçak darbesi ve sonuç: Derme çatma bir perde! Münasebetsiz âşıkların canları cehenneme, salya sümük sızıldanıp duran Stuart'ın canı cehenneme ve işte sonunda grappalar da geldi! Partiye yeni bir hareket kazandırabilmek için teatral yeteneklerini kullanmaya çabalayan Ollie için gerçek bir taktik zafer.

Neredeyse işe yaradı bu taktik. Buzların bir kısmı erimeye başladı. Herkes sonunda kaybedilen zamanı telafi edip eğlenmeye

karar verdi. Ben en uzun ve en tuhaf söylevlerimden birinin tam ortasındaydım ki, biraz uzağımızda yere sürtüp gıcırdayan bir sandalyenin gürültüsü dikkatlerimizi çekti. Hay Allah! diye düşündüm. İşte gene bir halt karıştırıyor bizimki! Tam birkaç saniye sonra, anektodumun kreşendolarından birini tamamlarken, Gillian haykırmaya başladı. Haykırdı ve sonra da hıçkıra hıçkıra ağlamaya koyuldu. Bir hayalet görmüş gibiydi. Sabit gözlerle, benim az önce kotarmış olduğum perdenin tepesine bakıyordu. Dikkatini ne çekmiş olabilirdi acaba? Yukarıda yalnızca tavanın noktalı yüzeyi görünüyordu. Gözyaşları dinmek bilmiyor, damarları, kesilmiş bir arter gibi inip inip kalkıyordu.

Hikâyemin sonunu hiç kimse dinlemek istemedi.

G i l l i a n Bir palyaço. Bir şalgam başı. Bir Cadılar Bayramı maskı...

XV
Çekidüzen

S t u a r t Gidiyorum. Yazgım bu benim. Beni burada tutan hiçbir şey yok.

Üç şeye katlanamıyorum.

Evliliğimin başarısızlıkla sonuçlanmış olmasına katlanamıyorum. Yok, daha açık konuşayım. *Kendimin* başarısızlığa uğramış olmasına katlanamıyorum. İnsanların bu tür şeylerden söz etme biçimleri birdenbire dikkatimi çekmeye başladı. "Evlilik başarısızlığa uğradı," ya da "Evlilik bozuldu," derler. Ah, demek, her şey *evliliğin* hatasıydı, öyle mi? Dinleyin beni, 'evlilik' diye bir şey yoktur, tamam mı? Yalnızca siz ve o varsınızdır. Bunun sonucu olarak, hata ya onundur ya da sizin. O zamanlar bunun onun hatası olduğunu düşünürken, şimdi hatanın bende olduğunu görüyorum.

Onu düş kırıklığına uğrattım. Kendimi düş kırıklığına uğrattım. Çekip gitmesini olanaksız kılacak kadar mutlu kılamadım onu. Bunu başaramadım. Bu yüzden kendimi utanç içinde hissediyorum. Bununla karşılaştırıldığında kamışımın kalkıp kalkmaması vız geliyor tıris gidiyor bana.

Düğünde olanlara katlanamıyorum. Gillian'ın çığlığı hâlâ beynimin içinde yankılanıyor. Her şeyi berbat etmeyi istemiyordum ben. Yalnızca orada olmak istedim, görülmeden seyretmek istedim. Her şey ters gitti. Nasıl bağış dileyebilirim? Alıp başımı gitmek dışında.

Benim dostum olmak istediklerini söylemelerine katlanamıyorum. Eğer söylediklerinde ciddi değilllerse, ikiyüzlülük bu; eğer gerçekten de böyle düşünüyorlarsa, daha da kötü bu. Bütün olup bitenlerden sonra nasıl olur da böyle bir şeyi söyleyebilirler? Günahlarım bağışlanıyor. Çok kısacık bir an Romeo ile Juliet'in arasına girmek gibi koskoca bir densizliğin günahı bağışlanıyor! Hadi, ikiniz de siktir olup gidin! Böyle bağışlanmayı kabul ediyor falan değilim ve *ben de sizi bağışlamıyorum*, duyuyor musunuz beni? Buna dayanamasam bile.

Bu yüzden çekip gidiyorum.

İlginçtir, özleyeceğim tek kişi Mme Wyatt. Başlangıçtan beri bana karşı son derece dürüstçe davrandı. Gideceğimi söylemek ve düğündeki davranışımdan ötürü özür dilemek için dün gece ona telefon ettim.

"Bunu düşünmeyin Stuart," dedi bana. "Yardımı bile dokunmuş olabilir bunun."

"Nasıl yani?"

"Belki de insan bir felaketle yüz yüze gelirse, geçmişi hatırlamak ve bir zamanlar her şeyin mükemmel olduğunu ileri sürmek için daha az sebep bulur."

"Siz bir filozofsunuz, Mme Wyatt, bunu biliyor muydunuz?"

Daha önce hiç işitmediğim bir şekilde güldü.

"Evet, evet, gerçekten," dedim. "Siz çok bilge bir kadınsınız."

Bilmem neden, bu sözüm onu daha da güldürdü. Birdenbire onun gençlik günlerinde erkekleri peşinde koşturan biri olduğunu kavradım.

"Beni arayın, Stuart," diye ekledi.

Çok ince bir davranıştı bu, siz de öyle düşünmüyor musunuz? Zaten ben de dediği gibi yapacaktım.

O l i v e r *De temps en temps** yaşamın ironik bir yanının olduğunu fark etmemek olanaksız, öyle değil mi? İşte, bir yanda, neşeli bankacı Stuart (*I Banchieri Giocosi* – ticarete dair niye bu kadar az opera var, merak ediyorum, gerçekten merak ediyorum); kapitalizmin ufak tefek ancak sağlam kalesi, piyasa güçlerinin koşuşturan yaltakçısı, şirket devirleri uzmanı, yeniden alımların ve satımların bezirgânı. Ve öte yanda da, ben; rastlantı eseri ve gözleri kapalı oy veren safdil liberal, barış sanatlarının sevecen kalpli organizatörü, güçlülere karşı zayıfların doğal destekçisi, Japon balıkçı teknelerinin kovaladığı balina, oduncu gömleği giymiş bir deri yüzücüsüne karşı yavru bir fok, koltukaltı deodorantlarının kurbanı yağmur ormanı. Yine de, bu rakip felsefelerin yandaşları dikkatlerini aşk meselelerine yönelttiklerinde, aralarından biri birdenbire korumacılığa ve Tekel Komisyonları'na inanıyor, ötekisi ise serbest piyasa güçlerinin doğal erdemlerini savunuyor. Kimin ne olduğunu tahmin edin bakalım?

Bütün bunlar aynı zamanda şu lamba lumba işleri, binbir sıkıntıya neden olan şu uzayabilir ufak doku parçası için de geçerli. Küçük büyük bütün halk şairlerinin terennüm ettikleri şu kalbin tanrısal coşkuları bile, aslında, unutmayalım ki dosdoğru düzüşmeye götürüyor bizi. Burada muzaffer bir ton takınmaktan (az da olsa) kaçınmalıyım, ancak bir serbest piyasa yandaşının korumacı olduğu da dikkatlerimizden kaçacak değil, çünkü belki de bu kişi *malının iyi olmadığını* kavramış bulunuyor. Çünkü kahvaltıda yenilen mısır gevreği kutusunu şaka-şak-şaka-şak diye sallayıp durmak *inamorata*'ları** günbatımına kadar titretmeye yetmiyor. Çünkü ötekinin, yaz ortasında bir sahra göğü altında bir şimşeğin çakmasını beklediği anlar var. Orada, tepemizde, hâlâ akan yıldızlar varken kim gider de plastik pervaneli ve kauçuktan bir model

* (Fr.) Zaman zaman. (ç.n.)
** (İt.) Âşık. (ç.n.)

uçağı seçer? İnsan ırkı kendisinden aşağı hayvan türlerinden, *yüksek bir gaye edinme* yeteneğiyle ayrılmıyor mu?

Ne var ki sevgi söz konusu olduğunda, insan zorunlu olarak, biraz da yavru fokların katillerine benziyorsa, içimizde uyuklayan Japon balina avcısının işini yapmak için Güney denizlerine açılması gerekiyorsa, limana döndüğümüzde vahşi bir hayvan gibi davranmaya devam etmemiz anlamına da gelmiyor bu. Zavallı Stuart – ona hâlâ dostluk elini uzatıyorum. Gerçeği söylemek gerekirse, telefon ettim ona. Yanağımda, aramızdaki küçük *contretemps*'ın* yara izi hâlâ görülür halde (ama iyi bir şeydi bu: Ben Yarı İşsiz Suç Kurbanı Oliver Russell değil, Gözüpek Düellocu Ollie'ydim), telefon aygıtının yanında durmuş, onu doğru yola getirmeye çabalıyordum.

"Mer'aba, ben Oliver."

Uzunluğu bir yorum yapmayı güçleştiren bir duraklama oldu ve sonra bu duraklamayı daha az belirsiz bir söz izledi: "Siktir ol Oliver."

"Dinle beni . . ."

"Siktir ol."

"Gayet iyi anlıyorum ki . . ."

"SİKTİR OL. SİKTİR OL. SİKTİR OL."

Herkes *onu* kendisinden özür dilemek için aradığıma, *onun* evlilik törenini bozan kişinin *ben* olduğuna inanabilirdi. Eski Denizci, Stu'ya, kiliseye yakın bir köşede gizlice dikildiği sonra da bizi restorana kadar takip ettiği için kızabilirdi. Gerçekte onu tutuklatmam gerekirdi, biliyor musunuz! Memur Bey, şu kılıksız serseriyi içeri atar mısınız? Öldürülen bir martı hikâyesiyle canımızı sıkıp duruyor. Lütfen onu buradan götürür müsünüz ya da daha iyisi, Majestelerinin Zevki için bir geceliğine Newgate zindanlarına tıkar mısınız?

Ama bu tür sözlerden kaçındım, makul davrandım ve aldığım teşekkür sözleri de şu oldu: SiktirOl. SiktirOl. Tıpkı suda eriyen bir Earex tableti gibi iki kez cız cız sesi yaparak. Üstelik, başından çekip gitmem için sürekli yinelenen bu buyrultuların, karısına aşkı-

* (Fr.) Uyuşmazlık, aksilik. (ç.n.)

mı ilan ettiğim mat siyah deri kaplı taşınır telefon aygıtı aracılığıyla bana ulaştığı düşünülürse, bu laflar daha da kaba gözüküyorlardı. Dostum telefon hattında biraz daha kalmış olsaydı, işin bu kara mizah dolu yanını da onunla paylaşabilirdim.

Elbette, Stuart'ın numarasını – *Gillian*'ın numarasını, kendi inisiyatifimle çevirmedim! Bütün yaptığım kadranın üstündeki o kutsal 1 No'lu bellek tuşuna basmaktı sadece. Yücegönüllüler kimi zamanlar bir *accoucheuse*'e* ihtiyaç duyarlar. Aramamı Gillian önermişti.

Gillian hakkında yanlış fikirlere kapılayım demeyin sakın. Onu düşlediğinizde, ışığa tuttuğunuz diyapozitif konusunda en küçük bir fikrim bile olmadığını söylemek istemiyorum. Sadece onun benden daha güçlü olduğunu biliyorum. Bunu öteden beri biliyorum.

Ve bundan hoşlanıyorum. Beni ipek bir iple bağlayınız, *lütfen*.

G i l l i a n Oliver, Stuart'ın kendisiyle konuşmak istemediğini söyledi. Ben de onu aramayı denedim. Telefonuma yanıt verdi. "Ben, Gillian," dedim. İç çekti ve telefonu yüzüme kapattı. Onu gerçekten de kınayamam, öyle değil mi?

Stuart ev hissemi benden satın aldı. Paranın ve eşyaların paylaşımı adil oldu. Ne yaptığını biliyor musunuz Stuart'ın? Gerçekten de beni şaşırtan bir şey. Boşanmaya karar verdiğimizde –daha doğrusu, o boşanmamıza izin verme kararı aldığında– ona avukatların eve girdiklerini görmekten, kimin neyi alacağına karar vermelerinden ne kadar nefret ettiğimi, her şeyin zaten yeteri kadar sıkıntı dolu olduğunu, avukatların her bir kuruşumuz için savaşmamızda ısrar edeceklerinden ötürü durumu daha da zorlaştıracaklarını söyledim. Stuart'ın tepkisi ne oldu biliyor musunuz? "Niye kararı Mme Wyatt'a bırakmıyoruz ki?"

"Maman'a mı?"

"Hayatta hiçbir yasa adamına duymadığım güvenden daha fazlasını duyuyorum ona."

* (Fr.) Ebe. (ç.n.)

Olağanüstü ölçüde şaşırtıcı değil miydi bu? Böylelikle onun önerisine uydum ve avukatlara görüş birliğine vardığımız söylendi. Sonra da mahkeme kararı onayladı.

Bir şey daha var. Ayrılışımızın cinsel bir sorunla hiç ilgisi yoktu. Sizler ne düşünürseniz düşünün, benim ayrıntıya girmeye niyetim yok ve size şunu söylemekle yetineceğim: Eğer bir insan, erkek ya da kadın, sevişme tekniğine tümüyle hâkim olmadığını düşünürse, o zaman o erkek ya da kadın muhtemelen bu konuda çaba harcar, öyle değil mi? Öte yandan o erkek ya da kadın bu işin çantada keklik olduğunu düşünürse, o erkek ya da kadın tembelleşmeye, hatta halinden hoşnutluk duymaya başlayacaktır. Öyle ki onlarla birlikte olan kişi için bu fark pek büyük gözükmeyebilir. Özellikle de gerçekten önemli olan onların kişilikleriyse.

Ben evden ayrıldıktan sonra, Stuart eski atölyeme gelmeye devam edebileceğimi söyledi. Kira almayı da kabul etmedi. Oliver bundan hoşlanmadı. Stuart'ın bana saldırabileceğini söyledi. Elbette, böyle bir şey olmadı.

Eşyaları paylaşırken Stuart, Maman'ın bana vermiş olduğu bardakların bende kalmasında ısrar etti. Ya da en azından o bardak takımından geriye kalanların. Eskiden altı taneydi bu bardaklar, şimdiyse yalnızca üç tane kalmış. Tuhaf, tekini bile kırdığımı anımsamıyorum.

M m e W y a t t Düğün giysisi konusunda başgösteren olaya üzülüyorum. Gillian'ı üzmek gibi bir niyetim yoktu, gelgelelim düşüncesi çok saçmaydı. Hatta saçmanın da ötesi, bir budalanın düşüncesiydi adeta. Aynı elbiseyle iki kere evlenmek – duyulmuş şey değil! Bu yüzden kimi zamanlar bir annenin anne gibi davranması gerekiyor.

Düğün bir *felaket* oldu. Her şey öyle ters gitti ki abartmak mümkün değil. Şampanyanın Champagne yöresinden olmadığı dikkatimden kaçmadı, sözgelimi. Sonra yemeğe, bir cenaze törenine daha uygun düşecek siyah bir şeyler yemekle başladık. Derken, Stuart'la ilgili şu tatsızlık başgösterdi. Tam bir felaket. Sonra da, adeta her şeye tüy dikercesine, Oliver ancak hasta bir çocuğun

göğsünü ovuşturmakta kullanılabilecek türden *digestif** bir İtalyan içkisi içmemizde ısrar etti. Ama insanın bunu gırtlağından geçirmesi mümkün değildi! Dünyada böyle bir şey yapmazdım. Tam bir felaketti, dediğim gibi.

V a l Ben bir yıl diyorum. Evet, evet, ciddiyim, Bu konuda bahse girerim. Bir rakam söyleyin: Bir sterlin mi, elli mi, yüz mü? Ben bir yıl diyorum.

Bir düşünün, tam koca olmak için yaratılmış bir adam olan Stuart, şu soğuk nevale karıyla bu kadar az zaman başedebilmişse, ne parası ne de geleceği olan ve aslında ibne olan Oliver'la bu kadının bir arada yaşayabilme şansı nedir ki? Oliver karıyla yatağa girdikten hemen sonra telefona sarılıp Stuart'ı aramaya başlarsa bu evlilik ne kadar yürür?

Ve bir şey daha var . . .

O l i v e r v e S t u a r t Dışarı!
Şu orospuyu buradan dışarı çıkarın!
Hadi!
Dışarı!
Dışarı!
DIŞARI!

V a l Bunu bana yapamazlar. Bunu bana yapmalarına izin *veremezsiniz*. Onlar kadar hakkım var benim . . .

O l i v e r v e S t u a r t DIŞARI. Ya o ya biz. Dışarı diyorum sana, orospu! DIŞARI! O ya da biz.

V A L : Bunun kurallara karşı olduğunu biliyor musunuz?
Demek istiyorum ki, burada ne yapmakta olduğunuzun farkında

* (Fr.) Yemek sonrası içilen. (ç.n.)

mısınız? Bunun sonuçlarının ne olabileceği konusunda bir fikriniz var mı? Bu sonuçları hiç düşündünüz mü? Buna oyuncu gücü derler. Hey *siz!* – idareci olan kişi değil misiniz siz, bütün bu lanet olası kumpanyanın *sahibi* değil misiniz siz?

Oliver Bir boyunbağın var mıydı, Stu?

Val Neler olup bittiğini görmüyor musunuz? Otoritenize doğrudan bir meydan okuma bu. Yardım edin bana. Lütfen. Eğer bana yardım ederseniz, size onların matrakukalarından bahsederim.

Oliver Ben onu tutarım, sen ağzına tıkarsın.

Stuart Tamam.

Val Acınacak bir haldesiniz, biliyor musunuz bunu? İkiniz de.
A-cı-na-cak.
Stuart . . .
Ol . . . . . .

Oliver Öfff be! İyi spor oldu doğrusu bu. Mağlup Valda. Öfff! Öfff!
Stuart, bak . . .

Stuart HAYIR.

Oliver Tıpkı eskiden olduğu gibiydi, değil mi, azizim? Tıpkı eskiden olduğu gibi. Anımsıyor musun? *Jules ve Jim!*

S t u a r t Siktir ol Oliver.

O l i v e r Boyunbağını geri aldığımda, sana yollayayım mı?

S t u a r t Siktir ol Oliver.
Ağzını bir kez daha açacak olursan, ben senin . . .
Hadi, siktir ol git.

O l i v e r Şostakoviç'in anılarını okuyorum. Valda'nın oyunculuk gösterileri bana, bestecinin yalnızca gerçeği söylemeye çalışacağına söz verdiği, kitabın ilk sayfasını çağrıştırdı. Şostakoviç birçok önemli olay yaşamış ve çok sayıda kalburüstü kişiyle tanışmış. Bütün bunları dürüstçe kâğıda dökmeye çalışacağını ve hiçbir şeyi çarpıtmayacağını ya da olduğundan farklı göstermeyeceğini söylüyor: Bir görgü tanığının şahitliği olacakmış onunki. Pekâlâ. Mükemmel. Sonra, şöyle devam ediyor sözüne bu az tanınan hiciv ustası: "Şöyle bir atasözümüz olduğu unutulmasın: 'Bir görgü tanığı gibi yalan söylüyor.' "

Val tam da buna benziyor işte! Bir görgü tanığı gibi yalan söylüyor.

Açıklanacak bir başka nokta. Ya da daha doğrusu, bana biraz vakit ayırabilecek durumda olabilseydi, Stuart'ın tartışmaktan hoşlanabileceği bir şey. Şostakoviç, *Lady Macbeth* operası hakkında şunları yazıyor: "Bu opera aynı zamanda, dünya iğrenç şeylerle dolup taşmasaydı aşk nasıl bir şey olurdu temasını işlemektedir. Aşkı yok eden iğrençliktir. Ve aynı zamanda yasalar, maddi şeyler, parasal sorunlar ve polis devleti. Eğer koşullar farklı olsaydı, aşk farklı olurdu." Elbette. Koşullar aşkı değiştirir. Peki, en aşırı uçtaki koşullar için, sözgelimi Stalinist Terör için ne diyeceğiz? Şostakoviç sözünü sürdürüyor: "Her birimiz de aşka ne olacak diye kaygılanır gözüküyorduk. Sanırım her zaman böyle olacak, sürekli aşkın son günlerinin yaklaştığı söylenir."

Düşünün hele bir: Aşkın ölümü. Pekâlâ mümkün bu. Stuart'a

şunu söylemek istedim: Biliyor musun, senin önünde piyasa güçleri ve aşk hakkında geliştirdiğim şu tez var ya, doğrusu, o zamanlar haklı olduğumdan pek emin değildim. Daha çok bir şaka gibiydi söylediklerim. Ama şimdi, gerçek bir keşif yapmış olduğumu anlıyorum: "Eğer koşullar farklı olsaydı, aşk farklı olurdu." Doğru, çok doğru. Bu konuda ne kadar da az düşünüyoruz! Aşkın ölümü: Mümkün bu, düşünülebilir bir şey, böyle olmasına dayanamam. "Yedeksubay Russell, orduya niçin katılmak istiyorsunuz? Çünkü dünyayı aşk için güvenilir kılmak istiyorum. Ciddiyim efendim, ciddiyim!"

M r s D y e r Şu genç adamın evimde kalmasından hoşlanıyordum. Ah, tabii, bir yığın saçma sapan şey anlatıp duruyordu, sonra, göndermeye söz verdiği son iki haftanın kirasını da hâlâ almış değilim.

Bana sorarsanız, kafadan birazcık çatlaktı. Odasında kendi kendine konuştuğunu işitirdim. Ve uydurup durduğu şu saçma sapan hikâyeler! Gerçekten filmler için senaryo yazdığına inanmıyorum. Sonra arabasını da bu sokağa hiç park etmezdi. Peki siz onun AİDS'li falan olduğunu düşünüyor musunuz? Bu hastalığın insanları delirttiğini söylüyorlar. İzahı bu olabilir bunun. Yine de, çok sevimli bir delikanlıydı.

Ayrılırken, bahçedeki ağaçtan küçük bir dal kesip kesemeyeceğini sordu bana. Bir andaç olsun diye, dedi. Elinde, küçük bir maymunçıkmaz dalıyla gitti.

G i l l i a n Stuart uzaklara gidiyor. Bunun akıllıca bir karar olduğuna eminim. Zaman zaman bizim de aynı şeyi yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Oliver hep yapmakta olduğu yeni başlangıçlardan söz ediyor ama hâlâ her ikimiz de aynı kentte yaşıyoruz, aynı işleri yapıyoruz. Belki de çekip *gitmeliyiz* sadece.

O l i v e r Test sonucu elbette negatif çıktı. Böyle olacağını bi-

liyordum. Benim adıma gerçekten de *endişe* duymuyordunuz, değil mi? *Mes excuses.*[*] Gerçekten de duygulandım. Eğer bunu fark etmiş olsaydım, öğrenir öğrenmez söylerdim size.

M m e W y a t t Bana onlar hakkında ne düşündüğümü, Stuart ile Oliver'dan, hangisini tercih ettiğimi soruyorsunuz, öyle mi? Ama ben Gillian değilim ve önemli olan da bu. Şöyle demişti Gillian bana: "Sanırım sevilmenin ne olduğunu biliyordum, ama tapılmanın ne olduğundan haberim yoktu." "O zaman ne diye böyle surat asıyorsun?" diye karşılık verdim ona. Siz İngilizlerin dediği gibi: Her kim ki surat asar, belayı başına toplar.

Ayrıca, sanırım olaylar hiçbir zaman beklenildiği gibi gelişmiyor. Benim de her anneninki gibi önyargılarım var. Stuart ile ilk karşılaştığımda ve daha sonra evlendiklerinde; sakın kızıma bir zarar vereyim deme! diye düşünüyordum. Stuart önümde hep sanki bir doktor tarafından muayene ediliyormuş, yahut bir öğretmenin ya da bu türden birinin önünde oturuyormuş gibi otururdu. Hatırlıyorum, ayakkabıları her zaman pırıl pırıl cilalanmış olurdu ve bunu fark etmediğimi düşündüğünde, ayakkabılarının çizilip çizilmemiş olduğunu görmek için gözlerini hafifçe aşağı doğru eğerdi. Gözüme girmeye öyle hevesliydi ki! Bunu dokunaklı buluyordum, ama elbette kendimi kaptırmamak için biraz direndim. Evet, evet, kızımı şimdi seviyorsun, bu gün ışığı gibi ortada, evet, bana karşı da çok naziksin, ayakkabılarını da cilalıyorsun, ama sence mahzuru yoksa birkaç yıl beklemeyi tercih ederim. Çu-En-Lay'a Fransız İhtilali'nin dünya tarihi üzerindeki etkisi ne oldu, diye sorulduğunda, "Bunu söylemek için çok erken," diye cevap vermiş. Doğrusu, Stuart için düşündüğüm de bu. Onu belki biraz sıkıcı ama dürüst bir delikanlı olarak görüyordum, Gillian'a bakabilecek kadar para kazanıyordu ve bu da iyi bir başlangıçtı. Ne var ki onu kendi düşündüğü gibi inceleyecek olduğumda, şu neticeye varıyordum: Bir şey söyleyebilmek için çok erken, bundan birkaç yıl sonra söz ederiz. Bekleyecektim, gözlemleyecektim. Ve kendime şu soruyu bir kere

[*] (Fr.) Özür dilerim. (ç.n.)

olsun tersinden sonmuş değildim: Yani aslında Stuart'a zarar veren kızım olmasın? Bu yüzden öyle pek de bilge bir kadın değilim, görüyorsunuz işte. Ben, bütün toplarını düşmanın geleceği düşünülen noktaya çevirmiş, ancak düşman arkadan baskın verdiğinde savunmasız kalan şu kaleler gibiyim.

Ve şimdi de önümde Stuart'ın yerine Oliver var ve sizler bana onun hakkında ne düşündüğümü soruyorsunuz? Ayakkabılarını boyamanın beni kendisinden hoşlanmaya ikna etmenin en iyi yolu olduğunu düşünmeyen Oliver. Tam tersine, Oliver sanki kendisinden hoşlanmamam olanaksızmış gibi davranıyor. Sanki birbirimizi öteden beri hep tanıyormuşuz gibi davranıyor. *Bouillabaisse** için (*bouillabaisse*'i sevip sevmediğimi bile sormuyor) bulamayacağım Akdeniz balıklarının yerine en iyi hangi İngiliz balıklarının geçeceği konusunda bana öğütler veriyor. Sanırım, bir bakıma, benimle flört ediyor. Ve kızımın evliliğini bozduğu için kendisini tasvip etmeyebileceğimi bir an bile aklından geçirmiyor. Benim –nasıl diyeyim?– benim, mutluluğunun bir parçası olmamı istiyor. Tuhaf bir şey bu ve biraz da dokunaklı.

Geçen gün bana ne dediğini biliyor musunuz? "Maman," dedi bana –kızımın evliliğini bozduğundan beri bana Mme Wyatt yerine böyle hitap ediyor ve ben de bunu biraz tuhaf buluyorum– "Maman, niye size bir koca bulmuyoruz?"

İçinde bulunduğumuz şartları göz önünde tutarsak, Gillian ona, söylenebilecek en kötü şeyi söylemiş gibi baktı ama ben aldırış etmedim dediğine. Bunu da, sanki kızımla tanışmadan önce beni görmüş olsaydı, bana evlenme teklifinde bulunurdu gibisinden, flörtçü bir edayla söyledi. Ne yüzsüzlük! Evet, doğru ama bu yüzden ona yine de kızamadım.

"Bir daha evlenebileceğimi zannetmiyorum," demekle yetindim.

"Un oeuf** yeterli mi?" diye karşılık verdi ve kendi şakasına kıkır kıkır gülmeye başladı. İyi bir şaka bile değildi bu. Gillian da ona katıldı ve şimdiye kadar ondan hiç işitmediğim kadar güldü. Orada olduğumu unutuvermişlerdi ve aslında o an için en iyisi de buydu.

* (Fr.) Balık çorbası. (ç.n.)
** (Fr.) Bir yumurta. (ç.n.)

Görüyorsunuz işte, bir daha evlenmeyi düşünmüyorum. Ah, bir daha âşık olmayacağımı söylemek istemiyorum, o bambaşka bir mesele. Ne denirse densin, her birimiz de, ölene kadar, bu tür şeylere açığızdır. Ama evlilik denilen şey . . . Gordon'la birlikte geçirdiğim bunca yıldan sonra, düşünebileceğinizin aksine çoğunlukla mutluluk dolu olan bunca yıldan sonra, size vardığım sonucu söyleyeyim. Şuydu vardığım sonuç: İnsan birisiyle birlikte yaşadıkça, yavaş yavaş birlikte yaşadığı kişileri mutlu kılma gücünü yitiriyor, ama buna karşılık onları kırma kapasitesi hiç azalmadan kalıyor. Tabii, tersi de geçerli bunun.

İyimser bir görüş değil bu, öyle değil mi? Ama insanın, kendine karşı değil, başkalarının gözünde iyimser olma görevi vardır. Hadi canım, diyeceksiniz –Oliver kesinlikle böyle derdi!– bu sadece Gordon için doğruydu, o sizi un ufak etti, bu yüzden hükmünüz tarafsız olamaz, sıfırdan başlayın güzelim! Doğrusunu söylemek gerekirse, sadece Gordon'la yaşadığım tecrübeden ötürü böyle bir kararа varmadım: Başka evlilikleri de gördüm. Size tüm samimiyetimle şunu söyleyeyim. Size bir kere gösterildiği takdirde katlanabileceğiniz bazı gerçekler vardır. Bu şekilde sizi baskı altında tutmaz bu gerçekler, yanlarında daima bir soru işaretine yer vardır. Ama böyle bir gerçek ikinci kez gösterilirse, o zaman sizi bastırır ve boğar. Ben bunun ikinci kere doğru olmasına katlanamam. Bu yüzden kendimi bu gerçekten, ikinci kere evlenmekten uzak tutuyorum. *Un oeuf* yeterli. Peki siz ne diyorsunuz? Yumurtaları kırmadan omlet yapamazsınız. O zaman, benim için omlet yok demek.

XVI
*De Consolatione Pecuniae**

S t u a r t Bana sorarsanız – şimdi bu konuda düşünecek vaktim var – aşk –ya da insanların aşk dedikleri şey– insanların yattıktan sonra size Canım demelerini sağlayan bir sistemden başka bir şey değildir.

O İş'ten sonra çok kötü bir dönem geçirdim. Ama Parça Parça olmadım. Ruhsal Çöküntü geçirmedim. Böyle tepkiler gösterecek türden bir kişi değilim ben. Yaşamıma muhtemelen eskisi gibi devam edeceğimi biliyorum, kabaca aynı işle ve kesinlikle aynı kişilikle ve hiç kuşku yok ki aynı adla (adıma çok sadığım, anımsıyorsunuz ya?) ta ki . . . evet, ta ki işimi bırakana, yaşlılık kişiliğimi kemirene ve sonunda da ölüm adımı silene değin bu böyle sürüp

* (Lat.) Paranın Avuntuları. (ç.n.)

gidecek. Ancak bu İş beni değiştirdi. Ah, Beni Olgunlaştırmadı, Beni Yetişkin Kılmadı. Ama değiştirdi beni.

Annemle babamı, onları hep nasıl hayal kırıklığına uğratmış olduğum duygusuna kapıldığımı anımsıyorsunuz, değil mi? Bunun yalnızca ana babalar ile çocuklar arasında olduğunu ve hatta biraz şansınız varsa insanın bundan kurtulabileceğini sanıyordum. Şimdiyse bunun genel bir şey olduğunu düşünüyorum. Mesele yalnızca bunun kim ile kim arasında olduğu. Sözgelimi bu İş patlak verdiğinde ve hepimiz kendimizi olan bitenlere kaptırdığımızda –şimdi açıkça görebiliyorum ki, kendini kaptırmış olan yalnızca ben değildim– Gillian'ı hayal kırıklığına uğratmış olduğumu düşünüyordum. İşte her şey yeniden başlıyor, diye geçiriyordum kafamdan: Annemle babamı bana hiç açıklamadıkları bir nedenden ötürü hayal kırıklığına uğratmıştım ve şimdi de karımı farklı ama aynı şekilde anlaşılmaz bir nedenden ötürü hayal kırıklığına uğratıyordum. Derken, kısa bir süre sonra, hayal kırıklığına uğratan kişinin *ben* olmadığını anlamaya başladım; gerçekte *beni onlar* hayal kırıklığına uğratmışlardı. Karım beni terk edip gitmişti, en iyi arkadaşım bana ihanet etmişti ve bütün bunları daha önce görmemi engelleyen benim mizacım ve kendimi suçlu görmeye duyduğum şu Allah'ın belası eğilimimdi sadece. *Beni* aldatmışlardı *onlar*, bu yüzden ben de şu ilkeyi uygulamaya koydum. Rugby ile ilgilenip ilgilenmediğinizi bilmiyorum, ama birkaç yıl önce, oyuncular arasında şöyle ünlü bir deyiş yaygınlık kazanmıştı: İlkin rövanşı alın. Şimdi ben de hayatımı bu ilkeye göre yaşıyorum: Onları ilk hayal kırıklığına uğratan ben olmalıyım. Onlar seni hayal kırıklığına uğratmadan sen onları hayal kırıklığına uğratmalısın.

Çalışmanın çok yardımı oldu. Önceleri sadece gidilecek bir yer, hâlâ saygı duyabileceğim bir şeydi. Kendine özgü bir sistemi vardı ve bensiz de sonsuza değin sürebilirdi; ama bu, bir ekranın başına oturup onunla uğraşmama olanak sağlıyordu. Çalışmaya, paraya, uğraşlarıma karşı minnet duyuyordum. Kendimi perişan hissettiğim, içkiye vurduğum ve öfkelendiğim zamanlar oluyordu elbette, ama paranın önüne oturur oturmaz kendimi daha sakin hissediyordum. Ve paraya her zaman eksiksiz bir saygı duyuyordum. İşe gideceğim günün öncesi asla içki içmiyordum. Her zaman temiz

gömlek giyiyordum. Yalnızca cumaları ve cumartesileri eğlenmeye gidiyordum. Bir süre, bütün cumalar ve cumartesiler böyle yaptım. Ama pazartesi gelince, temiz gömleğim ve dinç kafamla, masamın başında oturuyor ve yalnızca paradan söz ediyordum.

Ve yaşamda en iyi yaptığım iş bu olduğu için, hep ilerleme kaydediyordum. Ya da, daha doğrusu, bilgimi geliştiriyordum. Hiçbir zaman yüksekten uçan biri olmayacaktım, ama ortalarda bir konumum olacağını da biliyordum. Yüksek riskli, insanı batırmaya yetecek bir Suudi projesine asla para yatırmayacaktım. İnsanları böyle yapmaya karşı uyaracak kişiydim ben: Hey! Bu kadar acele edeyim demeyin sakın! Her şeyi hesapladınız mı? Cornbelt Second City Bank'ın başına neler geldiğini hatırlıyorsunuz, değil mi! Bu rolümde çok başarılıyım. Hepimiz de işler iyi gittiğinde keyfi yerinde olan, ama yirmi beş yaşında yakayı ele veren, şu gangster kılıklı, kaçak mal satıcıları gibi olamayız. Bu yüzden banka, Birleşik Devletler'de yeni şubeler açtığında, beni, orta kademede bir konumu olan, ancak aklı başında bir eleman olarak Washington'a gönderdi. İşte şimdi oradayım.

Ve paranın da yardımı oldu. Paraya saygı gösterdim, para da bana bunun karşılığını verdi, bana yardım etti. Paranın yardımıma ilk koştuğu anı anımsıyorum. Eski karımla eski en iyi arkadaşımın birbirleriyle evlenerek bana son ve kesin hayal kırıklığını yaşatmalarından kısa bir zaman önceydi. Tahmin edebileceğiniz gibi, çok kötü bir zamandı bu. İnsanlara güvenebileceğim bir dönem değildi, hatta en basit şeyler için bile güven duyamıyordum onlara. İnsanların beni kendilerine bana en kötü hayal kırıklıklarını yaşatabilmek için çekmeye çabalamadıklarını nereden bilebilirdim?

Bir gün, hatta daha kesin bir şey söylemek gerekirse bir öğlen sonrası, şöyle iliklerim boşalana kadar seks yapmaya karar verdim. Bana çektirdiği bunca ıstırabın dışında, beni seksten de soğutmuştu Gillian. Seks yapmaya karar verdiğimde, aslında seks yapmak falan *istemiyordum*, anlıyorsunuz ya. Bütün mesele, onların bana yaptıklarına aynen karşılık verebilmekti. Bu yüzden, bunu en iyi nasıl yapabilirim, diye düşündüm. Derken, dış dünyanın gözünde muhtemelen takım elbiseli bir işadamına benzediğimi anımsadım, bu yüzden de bu tür insanların davrandıkları gibi davranmaya

karar verdim. Bir cumartesi öğleden sonrasıydı; küçük bir çantaya birkaç parça eşya koydum, bir taksiye binerek ayswater'daki bir otele gittim, bir oda tuttum, sonra bu türden işadamlarının satın alabileceği türden bir dergi almak üzere dışarı çıktım ve yeniden otele döndüm.

İlanlara göz gezdirdim ve sonunda hem Gevşeme Masajları'nda hem de Eşlik Hizmetleri'nde uzmanlaşmış Sofistike Kızlar'ı, Kendi Oteliniz'de, Kredi Kartı da Kabul Etmek üzere sizlerle tanıştıran bir kuruluşta karar kıldım. Ancak kredi kartı konusu biraz kafama takılmıştı. Gerçekten de iyi bir çözüm müydü bu? Daha önceden bunu aklımdan geçirmediğimden yanıma bir yığın para alarak gelmiştim. Belki de şantaj yapabilmek için sizden yalnızca kredi kartının numarasını istiyorlardı? Gelgelelim ben yeryüzünde kendisine şantaj yapılamayacak birkaç kişiden biriydim. Gerçekten de, bir şey gizleyebileceğim bir ailem yoktu. Peki ya Banka yaptıklarımı ortaya çıkarırsa ne olurdu? Ama herhalde onaylamadıkları bir kredi kartını kullanırsam itiraz ederlerdi sadece, profesyonel becerime gölge düşürecek bir faiz oranı olan bir kartı yani.

Derken, telefon ederken birdenbire paniğe kapıldım. Ya odama Gillian'a benzeyen bir kızı gönderirlerse ne olacaktı? Bu gerçekten de beni eşekten düşmüş karpuza çevirirdi. Bu yüzden kafamda özel türde bir eşlikçi kız olup olmadığını sorduklarında, ellerinde oryantal görünüşlü bir kız bulunup bulunmadığını öğrenmek istedim. Böylelikle Linda'yı gönderdiler. Ya da daha doğrusu adının Linda olduğunu söyleyen birini gönderdiler. Vizitesi 100 sterlindi. Fiyatı bu kadardı, paranın satın alabileceği buydu. Ayrıntılara girecek değilim çünkü ben bu tür şeylerde ayrıntılara giren biri değilim, ancak her bir kuruşuna değdi doğrusu. Yaptığı işte çok iyiydi. Dediğim gibi, seks yapmak istemiyordum, sadece yapmış olmak için buna karar verdim; ne var ki çok geçmeden bunu yapmayı aynı zamanda istediğimi de fark ettim ve yaptığım için de mutlu oldum. Kız gittikten sonra kredi kartımın ödeme kâğıdına şöyle bir göz attım ve Malın Niceliği ve Tanımı bölümüne şöyle yazılmış olduğunu gördüm: 'Tüketim malı.' Evet, aynen böyle: 'Tüketim malı.'

Kimi zamanlar, sözgelimi, Bakım Maddesi gibisinden eğlenceli şeyler yazıyorlar, kimi zamanlar ise ya hiçbir şey belirtmiyorlar ya

da sizin yazılmasını istediğiniz şeyi yazıyorlar; ama ben, Linda'nın o bölüme: 'Tüketim malı' yazmış olduğunu hiçbir zaman unutmayacağım. Bir iş muamelesi, ticari bir işti bu, o zaman ne diye yazmayacaktı ki? O günden beri Linda gibi birçok kız daha tanıdım, bazılarının adı gerçekten de Linda idi. Öyle anlaşılıyor ki, bu tür kızlar hep belli adlar taşıyorlar: Sözgelimi bir sürü Linda ile, Kim ile, Kelly ile, Lorraine ve Linzi ile tanıştım. Ama sizi temin ederim ki, bu tür işlerde pek fazla Charlotte ya da Emma ile karşılaşmadım. Bu mesleğin bir başka artı puanı da şu: Kızlar kendilerine bir ad seçtiklerinde gri takım elbiseli ve kredi kartlı işadamının onların adlarının Gillian olmasını istediğini pek ender olarak düşünüyorlar. En azından, tam tamına Gillian olmasını. Buna katlanabileceğimi sanmıyorum. Bir seferinde –sanırım, Manchester'da– adının Gill olduğunu söyleyen bir kız çıkmıştı karşıma.

"Nasıl yazıyorsun adını?" diye sordum ona. Cebimden kredi kartımı çıkarmak üzereydim ve donup kalmıştım.

"Ne demek istiyorsunuz?" Sanki onu tutmadan önce bir IQ testinden geçiriyormuşum gibi, bana biraz afallamış halde baktı.

"Sadece nasıl yazıyorsun adını diye sormak istemiştim – J ile mi, yoksa G ile mi?"

"J ile elbette."

Elbette.

Amerika'yı seviyorum. Amerika'da bir yabancı olmak yakışıyor bana. Yani İngilizce konuşan bir yabancı olmak. Ve aynı zamanda İngiliz. Bize milyon kez söylendiği gibi, Amerikalılar çok dost canlısı ve tanıdıklarım da bana karşı çok kibarlar, ama bana çok yaklaşmak isteyip de ben geri adım attığımda, bunu İngiliz oluşuma veriyorlar. Benim birazcık mesafeli, birazcık kabız olduğumu düşünüyorlar ki bu da bana uyuyor. Geri adım atıyorum – ilk önce, hayal kırıklığımı belli ediyorum.

Ve kızlar da iyi. Profesyoneller, demek istiyorum. Shelley'ler ve Marlene'ler. Atlantik'in bu yanında, tek bir Charlotte ya da Emma yok. En azından bu işte yok. Gillian da yok. Her halükârda, tam yazılmıyla ve G harfi ile yok.

Bakın, benden şimdi fazla hoşlanmayabilirsiniz. Belki de hiç hoşlanmadınız. Ama buna da eyvallah diyorum. Artık başkalarının

benden hoşlanması için çaba harcamıyorum. Hep alıkıran baş kesen acımasız bir parababası gibi olmaya çalıştığımı falan da söylemek istemiyorum – insanlara karşı hiçbir zaman kasten kötü davranmam ben, tabiatımda böyle bir şey yoktur. Sadece insanların benden hoşlanıp hoşlanmamalarının artık benim için çok daha az önemli olduğunu söylemek istiyorum. Eskiden onların hoşuna gitmek, onaylarını almak için çok şey yapardım. Şimdiyse şu ya da bu biçimde davranmaya pek fazla aldırış etmediğimi fark ediyorum. Küçük bir örnek vermek gerekirse, yeniden gözlük takmaya başladım. Kontakt lens takmaya sırf Gillian benden daha çok hoşlanır diye başlamıştım.

Paradan söz edildiğinde insanların size ilk söylediği şeylerden biri, paranın bir yanılsama, bir hayal olduğu. Eğer birine bir dolarlık banknot verirseniz, onun 'değeri' bir dolar değildir –onun 'değeri' küçük bir kâğıt parçası ve küçük miktarda kullanılan basım mürekkebi karşılığıdır– ama herkes, herkes onun değerinin bir dolar olduğu yanılsamasına kendini kaptırmıştır, bu yüzden de değeri bir dolardır. Yeryüzünde dolaşan bütün para da bilinen etkilerini sırf insanlar bu konuda kendilerini bir yanılsamaya kaptırmış oldukları için gösterir. Peki altın niçin değerlidir? Platin niçin değerlidir? Çünkü herkes onlara da bir değer yakıştırmakta görüş birliği içindedir. Öteki şeyler için de geçerli bu.

Sözü nereye getirmek istediğimi herhalde anlıyorsunuz. Öteki evrensel yanılsama, sırf başkaları ona belli bir değer yakıştırmakta görüş birliği ettiği için var olan öteki şey de, aşk. Şimdi siz beni sinik bir gözlemci olarak görebilirsiniz, ama vardığım sonuç bu benim. Ve inanın, her şeyi çok yakından gözlemledim. Burnumu aşka dayayıp ovuşturdum ben, çok teşekkür ederim. Para söz konusu olduğunda bilgisayarımın ekranına burnumu ne kadar yaklaştırdımsa aşka da burnumu o kadar yaklaştırdım. Ve bana ikisi arasında kurulacak bazı paralellikler varmış gibi geliyor. Aşkın insanların ona yakıştırmakta görüş birliği ettikleri kavramsal bir değerden başka bir değeri yok. Günümüzde aşk neredeyse herkes tarafından bir meta olarak görülüyor. Ancak ben böyle görmüyorum onu. Bana sorarsanız; aşkın piyasadaki dolaşım değeri yapay olarak gerçek değerinin üstünde tutuluyor. Günün birinde tepeden

aşağı düşecek aşk.

Oliver yanında *Felsefenin Avuntuları* adlı bir kitabı taşımayı alışkanlık edinmişti. Kitabın kapağına tepeden bakan bir edayla hafifçe vurarak, "Öylesine avutucu ki, *öylesine* avutucu ki" deyip durur du iddiacı bir havayla. Onu kitabı okurken hiç görmedim. Belki de sadece başlığını seviyordu kitabın. Oysa ben bugünün kitabının güncelleştirilmiş versiyonunun başlığını biliyorum. Adı Paranın Avuntuları bu kitabın. Ve, inanın bana, işe yarıyor bu avuntular.

Şimdi daha fazla param olduğu için insanlar beni daha ilginç buluyorlar. Gerçekten de öyle olup olmadığımı bilmiyorum –herhalde değilim– ama onlar beni öyle buluyorlar. Bu da bir avuntu. Eşya satın almayı, eşyalara sahip olmayı ve hoşuma gitmediğinde de onları atmayı seviyorum. Geçen gün bir tost makinesi satın aldım ve tam bir hafta sonra, görünüşünü beğenmediğim için kaldırıp attım. Bu da bir avuntu. Kendim yapmaktan hoşlanmadığım şeyleri insanlara yaptırmaktan hoşlanıyorum – sözgelimi arabayı yıkamak, daireyi temizlemek, alışveriş yapmak. Bu da bir avuntu. Görüştüğüm bazı kişilerden daha az param olduğu doğru, ama görüştüğüm insanların çoğundan daha fazla param var. Bu da bir avuntu. Ve bu tempoda para kazanmayı sürdürürsem ve akıllı yatırımlar da yaparsam, emekli olduğum andan öleceğim ana değin rahat rahat yaşayabilirim. Bana öyle geliyor ki, para, insan yaşamının sıkıntıları açısından, felsefeden çok daha avutucu.

Ben maddiyatçıyım. İnsan bir Budist keşiş olmadıkça başka ne olabilir ki? Yüzyılımızda dünyayı yöneten iki büyük inanç da –kapitalizm ve komünizm– maddiyatçı; son olayların kanıtladığı gibi, biri bunda ötekinden daha başarılı. İnsanlar tüketim mallarını seviyor, her zaman sevdiler ve her zaman da sevecekler. Bu fikre alışmakla iyi ederiz. Ve bütün kötülüklerin kökeninde de para aşkı yatmıyor, çoğu insanın mutluluğunun, çoğu insanın avuntusunun başlangıç noktası bu aşk. Hatta bu, aşkın kendisinden çok daha *güvenilir*.

Görülen şey elde edilen şeydir. Elde edilen şey ise bedeli ödenen şeydir. Kim'in, Kelly'nin, Shelley'in ve Marlene'in dünyalarında kural bu işte. Aldatmacalar olmadığını söylemek istemiyorum. Elbette oluyor böyle şeyler, tıpkı hastalıklı kızların ve aslında

erkek oldukları anlaşılan kızların olması gibi; başka işlerde olduğu gibi bu işte de sahtecilik ve aldanmalar var. Ancak doğru kişilere gider, doğru fiyatı öderseniz, istediğinizi elde edersiniz. Güvenilir olarak, profesyonel olarak. Bu tür kızlar ortaya çıktıklarında yaklaşma biçimlerini çok seviyorum onların: "Size nasıl yardımcı olabilirim? Aklınızda ne var? İstediğiniz özel bir şey var mı?" Hiç kuşkusuz, böylesi bir diyalog, öteki müşterilerle uzatmalı bir pazarlığa kadar gidebilir, ta ki kızların el çantalarında prezervatiflerin yanında taşıdıkları kredi kartı aygıtının metalik çatırtı sesini işitene kadar. Ancak benim pazarlık yöntemim her zaman çok basit. Kızlar bana arzu ettiğim özel bir şey olup olmadığını sorduklarında, onları hiçbir zaman öğrenci kıyafetleriyle, kırbaçlarla, bu türden zımbırtılarla falan uğraştırmıyorum; onlara sadece, iş bittikten sonra bana Canım demelerini söylüyorum. Yalnızca bir kere, hepsi bu. Başka hiçbir şey yok.

Arkadaşı olmayan biri değilim. Beni yanlış değerlendirmeyin. İşe gidiyorum, sıkı çalışıyorum ve paramı kazanıyorum. Dupont Circle'dan pek uzak olmayan güzel bir dairede yaşıyorum. Birlikte vakit geçirdiğim, hem erkek hem kadın arkadaşlarım var; onlarla canım ne kadar isterse o kadar görüşüyorum, daha fazla değil. Hayal kırıklığına uğratan ilk sen ol. Ve tabii, burada kız arkadaşlarım da oldu. Bazılarıyla yattım ve bazıları da bana, o işten önce, sonra ve o iş sırasında: Canım diye hitap ettiler. Bundan elbette hoşlanıyorum, ama güvenmiyorum. Güvenebileceğim tek Sevgili, parasını ödediğim bir Sevgili.

Anlıyorsunuz işte, kendimi hınç dolu, sinik, hayal kırıklığına uğramış ya da bunun gibi bir şey olarak görmüyorum. Kendimi yalnızca, şimdi olayları eskisinden daha açık seçik gören biri olarak düşünüyorum. Aşk ve para önümüzde pırıldayan, üç boyutlu gerçek nesneler gibi dönen ve bükülen iki büyük hologramdır. Kolunuzu uzatırsınız ve eliniz onların içinden geçer. Paranın bir yanılsama olduğunu her zaman biliyordum, ama böyle olsa bile aynı zamanda sınırlı güçleri olduğunu ve bunların harika güçler olduklarını da biliyordum. Ancak aşkın da böyle güçleri olabileceğini bilmiyordum. İnsanın elini içinden geçirebileceğini bilmiyordum. Şimdi biliyorum ve şimdi daha bilge biriyim.

İşte, görüyorsunuz, sonunda bir bakıma Oliver'ın bakış açısını paylaşır oldum: Her ikimiz de sarhoşken bana hakaret edercesine açıklamaya çalıştığı bakış açısını; anımsarsınız, sonunda, suratına kafa atmıştım. Karımı elimden almasının doğrulanması olarak, aşk piyasa güçlerine göre işler, demişti. Şimdi, birazcık daha yaşlı ve birazcık daha bilge bir kişi olarak, ona hak vermeye başlıyorum: Aşk paranın birçok özelliğine sahip.

Bu söylediklerimin hiçbiri, bana yaptıkları şeyi bağışlamış olduğum anlamına gelmiyor. Bu İş bitmiş değil. Ne yapmak gerektiğini bilmiyorum, nasıl ve ne zaman? . . . Bu işi kesinlikle bir çözüme kavuşturmalıyım . . . Ama Nasıl?

Anladığım kadarıyla, iki sistem var. Hemen Ödemek ya da Sonra Ödemek. Hemen Ödemek az önce tanımladığım biçimde işliyor – ve çok etkin biçimde işliyor, yeter ki normal ekonomik önlemleri alasınız. Sonra Ödemek ise aşk diye adlandırılıyor. İnsanların genelde Sonra Ödemek formülünü seçmiş görünmeleri beni şaşırtmıyor. Hepimiz de taksitli alımlardan hoşlanıyoruz. Ne var ki alışverişimizi yaparken küçük açıklama yazısını pek ender olarak okuyoruz. Faiz oranlarını hiçbir zaman düşünmüyoruz . . . son maliyeti hiçbir zaman hesaba katmıyoruz . . . Ben, Hemen Ödemek formülünü yeğlerim.

Bazen insanlar, onlara olup bitenleri nasıl gördüğümü açıkladığımda: "Evet, bakış açınızı anlayabiliyorum. Her şeyi daha kolaylaştırıyor olmalı bu bakış açısı," diyorlar. Gelgelelim cinsel ilişki kurmak için para ödemenin ters yanı (elbette çoğunlukla böyle söyleşilere girdiğimizde sarhoş durumda oluyoruz), evet cinsel ilişki kurmak için para ödemenin ters yanı –onlar otoriter bir edayla, ömürleri boyunca böyle bir şey için hiç para ödemediklerini söylüyorlar– evet, bu işin ters yanı, fahişelerin öpüşmemeleri. Bunu biraz hüzünle ve öpüşen karılarını gönül hoşnutluğuyla düşünerek söylüyorlar (ama karıları kim? *başka kimleri?* de öpüyorlar, bilmek isterim). Başımı onaylarcasına hafifçe sallıyorum ve gözlerindeki bağı açmak zahmetine girmiyorum. İnsanlar orospular hakkında öylesine duygusal fikirlere kapılıyorlar ki! Onların sevişme eylemini yalandan yaptıklarını, kalplerini ve dudaklarını sevgililerine saklayarak bir alçakgönüllülük perdesi arkasına çekildiklerini

düşünüyorlar. Doğrusunu söylemek gerekirse, bunda bir gerçek payı olabilir. Ama fahişeler öpüşmezlermiş sözü de nereden çıkıyor? Elbette öpüşürler fahişeler. Yeter ki bunun parasını kâfi derecede ödeyin. Birazcık daha para karşılığında dudaklarını koymayı kabul ettikleri başka yerleri de bir düşünün hele!

Bana acımanızı istemiyorum. Ben şimdi eskisinden daha akıllıyım ve bana şimdi o kadar kolay tepeden bakamazsınız. Benden hoşlanmayabilirsiniz (belki de hiç hoşlanmadınız). Ama dediğim gibi, artık hoşlanıp hoşlanılmamak işi beni pek ilgilendirmiyor.

Para aşkı satın alamaz, öyle mi? Ah, pekâlâ satın alabilir! Ve daha önce de dediğim gibi, aşk, seks yaptıktan sonra, birinin size Canım demesini sağlayan bir sistemden başka bir şey değildir.

XVII
*Sont fous, les Anglais**

G o r d o n Adım Gordon. Hayır, beni tanımanız için hiçbir sebep yok. Gordon *Wyatt*. Bir şey hatırlatıyor mu bu ad size?

Sizinle konuşmamam gerekirdi. Bunun kurallara aykırı olduğundan eminim. Ne de olsa hakkımda bir fikriniz var, öyle değil mi? Şehvet düşkünü pis ihtiyar, okullu kızları baştan çıkaran, karısıyla çocuğunu terk eden alçak adamım ben . . . İnsana böyle etiketler yapıştırılınca insan tanıklık etmeyi pek beklemez!

Ne var ki, uzun süre önce Askeri Mahkeme önüne çıkarılmış ve tuz madenlerinde çalışmaya mahkûm edilmiş Gordon Wyatt davasının *yeniden* incelenmesini gerektiren birkaç husus işte size:

* (Fr.) Çılgındır, İngilizler. (ç.n.)

1) Tanıştığımızda son derece şen şakrak bir kızdı Marie-Christine. Onunla evlendim ve onu İngiltere'ye götürdüm. Evlendikten bir ya da iki yıl sonra başından bir gönül ilişkisi geçti. Durumu çakmadığımı sanıyordu. Elbette çakmıştım durumu. İnsanı biraz sarsıyor böyle bir şey, ne var ki bu şoku alt ettim. Gillian'ın doğumundan sonra onun bir başka gönül ilişkisine girmiş olmasından şüphe ettim, ama tamamen de emin değildim. Bunu bile sineye çekebilirdim. Ancak bir türlü kabullenemediğim şey, eski şen şakraklığını yitirmiş olmasıydı. Sanki vaktinden önce orta yaşlı biri olup çıkmıştı, her şey hakkında söyleyecek *fikirleri* vardı. Korkunç bir şeydi bu. Ona hiç yakışmıyordu. Her zaman *haklı* çıkıyordu, eğer ne demek istediğimi anlıyorsanız.

2) Genç kadınlar konusundaki suçluluğum gerekçesiyle kızımla her türlü görüşme mahkemece yasaklanmıştı (kendi kızımı baştan çıkarmaya uğraşacağımı mı düşünüyorlardı, allahaşkına?). Kızımla görüşmek için bundan sonra yaptığım özel talepler de Madam tarafından sertçe reddedildi. Bir karar almamın vakti gelmişti: Her şeyin sana karşı olduğunu bilerek (mahkemenin, yasa adamlarının, mübaşirlerin vs.'nin horgörmesi) ve kendine umutla işkence ederek kızını görmeye mi çalışırsın, yoksa her şeye tam bir sünger mi çekersin? Sonra, çocuk için nasıl bir çözüm söz konusu olacaktı: Onun için en iyisi bir yerlerde Muhtemel Bir Birisi olduğunu mu, yoksa Kesin Bir Hiç Kimse olduğunu mu düşünmekti? Yanıtı kolay değil.

3) Söylenmesi gereken esas şey şu ki, karım hakkında çıkarılan iftiralara katlanamam. Şu anki karım. Onu 'baştan çıkarmadım'. O da bana Lolita oyunları yapmadı. Tanıştık (aslında okul dışında) ve çarpıldık, işte olan bu. Yapılacak hiçbir şey yoktu. O zamandan beri aşkımız sürüyor, asla ters bir şey söylemedik birbirimize, iki harika yavrumuz var. Kuşkusuz bir yerlerde öğretmenlik işi bulmak güç oldu benim için. Bir süre biraz çeviri falan yaparak iki yakamızı bir araya getirdik, hâlâ da arada sırada yapıyorum. Ancak şimdi ekmeğimizi kazanan Christine.

Ben, sanırım, 'ev erkeği' denilen türden biri oldum. Bir ördek için su ne kadar doğal bir şeyse bu yeni duruma öylesine alıştırdım kendimi. Tabii bu da Madam'ı şaşırtmaktan geri kalmadı. Dürüst olmak gerekirse, kadınların neden yakındıklarını bilmiyorum. Dedikleri gibi, 'evde oturmaktan' çok hoşlanıyorum.
Oh, kapı çalıyor. Bakın, Christine'e bu konular hakkında hiç konuşmayacağıma söz vermiştim. Bundan hiç hoşlanmıyor Christine. Geçmişe mazi derler. Bu yüzden, sizce sakıncası yoksa aramızda kalsın. Çok çok teşekkür ederim. Hoşçakalın!

O l i v e r Nuh-u nebî'den kalma bir Peugeot 403'üm var. Onu, bir köylüden satın aldım; adamcağız bunu kullanırken kendini herhalde bir Toyota Land Cruiser'in direksiyonunda hayal ediyordu. Yeşilimsi gri bir rengi var –artık böyle renkleri olan arabalar üretilmiyor– ve köşeleri de iyice yuvarlak. Küçük radyatörünün ızgarası zindanlardaki gözetleme deliklerini çağrıştırıyor. Çok eski moda. Ee, arada sırada arızalandığı da oluyor.

Her sabah eski deri gıcırtıları arasında direksiyona geçiyorum ve Toulouse'a gidiyorum. Monsieur Lagisquet'nin köpeği yüzünden kentin içinden dikkatle geçiyorum. Cinsinin ne olduğunu bilmiyorum köpeğin, ama göze hemen çarpan özellikleri arasında orta boyda, at kestanesi renginde ve öfkeli bir canayakınlığa sahip bir köpek oluşu var. Daha az göze çarpan bir özelliğini ise, Gill ile ben kentin içinden yürüyerek ilk kez geçerken bu dört ayaklı yaratık üzerimize saldırdığında, Monsieur Lagisquet'in ağzından öğrendik: "İl est sourd," demişti sahibi, "il n'entend pas." Sağır bir köpek. Tanrım! Ne kadar hazin bir şey! Evet, süper hazin! Efendisinin alçak perdeden ıslığını işitemediğini bir hayal edin hele!

Bu yüzden yöre sakinlerini, İngiliz kraliyet ailesinin küçük bir dalına mensup biriymişim gibi başımla selamlayarak arabamı dikkatlice kullanıyorum. Birkaç yaşlı yöre sakininin, üzerinde Choky'nin sloganını taşıyan büyük bardaklardan sabah içkilerini yudumladıkları yarı kahve taraçası yarı kent meydanı benzeri tozlu bir alandan geçiyorum. *Alimentation** dükkânının dış cephesindeki

* (Fr.) Besin. (ç.n.)

Totalgaz rafların ve Brilliantine Parfumée'nin ve Suze'ün reklamlarını yapan rengi atmış ilanların önünden geçiyorum. Adlar, adlar! Sonra, küçük köprünün yanındaki artık kullanılmayan *lavoir*'ı* arkamda bırakarak *–où sont les blanchisseuses d'antan*?**– Cave Coopérative'in yanından ana yola çıkıyorum. Bu çevredeki birçok köyde olduğu gibi, bizimkinde de iki şato var: Eski olanı *château fort*, duvarlarından bir zamanlar oluk oluk kan akarmış; ve pırıl pırıl paslanmaz çelikten olanı yeni, içindeki kırmızımsı sıvı da kafası ezilmiş tutsaklardan değil ezilmiş üzümlerden geliyor. Savaş sanatları ve barış sanatları! Bana öyle geliyor ki, mimarların bu karşılaştırmadan daha fazla yararlanmaları gerekir: Cave Coopérative'in parıltılı silolarının tepelerine tuzluk biçiminde matrak kuleler kondurmak çok iyi olur ve hatta gözaldatım tekniğiyle açılacak ok atma yarıkları da, bu parıltılı sütunları daha da güzelleştirebilir.

Bağların arasından neşeyle geçerken, İşte yaşam bu! diyorum kendi kendime. Birazcık Cinsault, bir parça Mourvèdre biberi, bir tutam Malbec ve azıcık da Tempranillo: Bütün bunları karıştırın ve işte ne güzel oluverdi! Şimdi VDQS'iz,*** ama terfi bekliyoruz.

Şu karşıdaki küçük kuleyi görüyor musunuz – taştan yapılma şu yuvarlak şey? Mütevazı bir ambar orası, ancak zamanın geçişine olduğu kadar bitki bitlerinin zararlarına karşı direnmek üzere de inşa edilmiş. Etkileyici değil mi? Çevrenizdeki havayı burunlarınıza çekin, şu gökyüzünde süzülen şahini aşağı indirin! Yaşam denilen şey bu değil mi? Ah, beni bir saniye bağışlayın da, şurada, küreğini dayamış duran şu mavi önlük takmış işçiyi, krallara layık bir biçimde selamlayayım. Bir de ben kara kara düşüncelere kapılarak geçiriyordum vaktimi! Yaşamın, Rusya'yı istila etmek gibi bir şey olduğunu söylüyordum: Yıldırım gibi bir başlangıç, iç karartıcı bir yavaşlama, General Ocak ile korkunç bir çatışma ve sonra karlar üzerindeki kan. Ama, şimdi, olayları aynı şekilde görmüyorum. Yaşam yolu niçin güneşli ve kenarları bağlarla kaplı bir yan yoldan geçmesin? Böyle olmaması için hiçbir sebep yok, öyle değil mi? Buradaki her şey şimdi çok daha neşeli. Belki de gün ışığı kadar da

---

* (Fr.) Çamaşırhane. (ç.n.)

** (Fr.) Eskinin çamaşırcı kadınları nerede? (ç.n.)

*** (Fr.) Şarabın yüksek kaliteli olduğunu gösteren bir kısaltma. (ç.n.)

yalın. Depresyonla ev içi aydınlatma düzeyi arasındaki bağıntıyı bulduklarını anımsıyor musunuz? O zaman lambalarınıza daha güçlü ampuller takın ve psikiyatrınızın faturalarından tasarruf edin! Bunun açık havadaki büyük mekânlar açısından geçerli olmaması için de hiçbir sebep yok. İklimden kaynaklanan bu kanıt, günümüzde, Şen Şakrak Ollie için kesinlikle geçerli.

Çayırları kaplayan ve çiftlik evlerini kar gibi çepeçevre saran sabah sisi içinde, A61 yoluyla Toulouse'a gitmem aşağı yukarı bir saatimi alıyor. Derken okulun avlusunda 403'ümü durduruyorum ve beni bekleyen öğrencilere ayçiçeği tohumu saçar gibi *bons mots** saçıyorum. Öğrenciler çok iyi giyimliler ve . . . doğrusu, çok da *hoşlar!* Kızlar kadar oğlanlar da. Ve İngilizce öğrenmek istiyorlar! Bayağı şaşırtıcı değil mi bu? Pedagojinin kişilere bulaşıcı bir öğrenme arzusu aşılayarak onlarda sürekli coşku uyandırmayı hedeflediğini biliyorum, ne var ki insan yağmurlu bir salı günü Edgware Road taraflarında bir dizi ıslak mısır çuvalıyla yüz yüze geldiğinde bu ilke bütün geçerliliğini yitiriyor. Buradaysa her şey tam tersine: Onlar bende öğretme arzusu uyandırıyorlar!

Ve benim bütün gün boyunca yaptığım da bu. Derken, arada sırada, geçmiş zaman kipinin çeşitli durumlarında biraz zorlanan (hepimiz de zorlanmıyor muyuz sanki?) bir kız öğrenciyle belki bir *coup de rouge*** ve sonra da bağların arasından oyalana oyalana dönüş. İki kilometre öteden, batan güneşin aydınlığında, Cave Coopérative'in çelik ışıltısı fark ediliyor. En sevdiğim işaret levhasının önünden geçiyorum: Route Inondable. Ne kadar da Fransızlara özgü bir sözcük ekonomisi! Aynı şey, İngiltere'de, şöyle ifade edilirdi: Dikkat! Su baskını tehlikesi olan yol. Burada ise, sadece Route Inondable. Sonra, kentin içinden arabamı dikkatle sürerek, kendimi, karımın ve çocuğumun koca koca açılmış kollarına atmaya gidiyorum. Kızım beni nasıl da kucaklıyor, küçük Sal'im, gökkuşağı renkli *bambina*'m!*** Bana tıpkı ıslak bir duş perdesi gibi yapışıyor. Yaşam dediğimiz bu değil mi?

---

* (Fr.) Nükteli sözcükler. (ç.n.)

** (Fr.) Bir iki kadeh kırmızı şarap içmek. (ç.n.)

*** (İt.) Kız çocuk. (ç.n.)

Gillian Şimdi beni dinleyin. *Beni*.

Sanırım hikâyeme yaşadığımız köyün bir tasviriyle başlasam iyi ederim. Köyümüz Toulouse'un güneydoğusunda, Aude bölgesinde, Minervois'nın kıyısında ve Canal du Midi'nin yakınında bulunuyor. Köyümüzün çevresinde bağlar var, gerçi eskiden yokmuş bu bağlar. Eğer bugün çevrede arabanızla dolaşacak olursanız, burayı oldum olası böyleydi sanabilirsiniz, çünkü her şey son derece eski görünüyor, ama doğru değil bu. Demiryolunun gelişiyle her şey değişmişti. Eskiden böylesi topraklar, tarımsal açıdan kendilerine yeterli olmak zorundaydı. Bu yüzden burada yünü için koyun, sütü için sığır, belki de keçi, sebze ve meyve ve herhalde –bundan pek emin değilim– yağı için ayçiçeği, nohut ve de bunun gibi şeyler yetiştirilirdi. Ne var ki demiryolu, başka her yerde yaptığı gibi, bölgenin ekonomik profilini değiştirdi, onu ezip geçti. Demiryoluyla gelen yün kendi ürettikleri yünden daha ucuz olduğu için insanlar koyun yetiştirmeyi bıraktılar. Karma tarım öldü. Bugün, şurada burada, belki bir evin arka bahçesinde, tek tük bir iki keçi görülebiliyor, ama hepsi de bu işte. Şimdi bütün bölgede şarap üretiliyor. Ama başka bir bölge bizimkinden daha kaliteli ve daha ucuz şarap ürettiğinde, asmalarımızı olanaklarının en son noktasına kadar kullandığımız ama yine de başka bölgelerle rekabet edemeyecek duruma düştüğümüzde ne olacak. Elbette, aç kalmayacağız, iktisatçılar tarafından Avrupa işsizlik tazminatına hak kazananlar listesine alınacağız. Hiç kimsenin istemediği bir şarabı üretmek, sonra da onu sirkeye dönüştürmek ya da sadece ziyan etmek için bize para ödenecek. Ve bu da yeni bir yoksullaşma olacak, anlıyor musunuz? Hazin bir şey olacak.

Tarlalarda gördüğümüz küçük taştan kuleler yörenin eskiden nasıl olduğunu gösteren birer kalıntı. İnsanlar onların sadece birer ambar olduklarını düşünüyorlar, ama eskiden üzerlerinde kanatlar da vardı onların: Yel değirmeniydiler onlar, şu anda içinde yer aldıkları tarlalardan çıkan buğdayı öğütürlerdi. Şimdiyse bu kanatları kesilmiş; kelebek kanatlarını yitirmiş bulunuyorlar. Peki köyün içinden geçerken yolunuzun üstünde 'şato'yu gördünüz mü? Günümüzde herkes ona 'şato' diyor ve Oliver, askerlerin umutsuzca cesaret gösterilerinde bulundukları, şatonun tepesinden kızgın yağla-

rın döküldüğü hikâyeler uydurmaktan geri durmuyor. Hiç kuşkusuz bu bölgede, özellikle de Cathar İsyanı sırasında birtakım çarpışmalar oldu ve sanırım İngilizler bir ya da iki yüzyıl sonra buralardan geçtiler. Ne var ki burası bir vadinin ortasında yer alan ve stratejik bakımdan önemsiz, küçük bir köy. Bu yüzden bir şatoya hiçbir zaman gereksinimi olmadı. Şu bodur kule de eski bir tahıl ambarı sadece, başka bir şey değil.

Köyün ziyaretçileri çeken tek ilginç yanı kilisenin batı yanında bulunan ortaçağ frizi. Ortadaki kapının üzerinde bir kavis yaparak, bütün dış duvar boyunca uzanıyor. Belli bir düzen içinde yerleştirilmiş, otuz altı tane, taşa oyulmuş baş var. Bunların yarısı melek başı; öteki yarısının altında ise haç biçiminde yerleştirilmiş kemikler var. Cennet, cehennem, cennet, cehennem, cennet, cehennem diye gidiyorlar. Ya da belki de diriliş ve ölüm, diriliş ve ölüm, diriliş ve ölüm diye. Tıpkı bir trenin geçişinde oluşan türden madeni bir takırtı sesi. Artık cehenneme de dirilişe de inanmadığımızı saymazsak tabii. Sonra, benim gözümde, melekler de meleklere değil, küçük çocuklara benziyorlar. Hayır, hayır, küçük *bir* çocuğa, kızım Sophie Anne Louise'e benziyorlar. Ona üç ad verdik, bu adların üçü de Fransızca'da olduğu gibi İngilizce'de de kullanılıyor, böylelikle sadece vurgusunu değiştirmek suretiyle adını değiştirebilir. Zamanın aşındırdığı şu başlar, şimdi bana kızımı anımsatıyorlar gene de. Ve bana yaşamdan, ölümden, yaşamdan, ölümden, yaşamdan, ölümden söz ediyorlar.

Bu yerde özel olan ne var? Londra'dayken, zamanı ve ölümü hiçbir zaman fazla düşünmemiştim. Burada her şey sakin, güzel ve dingin. Ve yaşantım da daha iyiye ya da daha kötüye gitmek üzere değişti. Kendimi zamanı ve ölümü,düşünürken buluyorum sürekli. Sophie'nin etkisiyle mi acaba?

Sözgelimi, şu çeşme. X. Charles'ın saltanatı sırasında yapılmış, normal ve biraz da şatafatlı bir çeşme. Dağın öteki yanında hâlâ çıkarmaya devam ettikleri pembe mermerden yapılma bir dikilitaş. Çeşmenin kaidesinde ağızlarından küçük birer boru çıkan dört Pan başı var. Ancak bu ağızlardan artık su falan akmıyor. Çeşmeyi 1825'te inşa edip uzak ve tuzlu tepelerden ilk taze suyu getirmeleri harika olmuş olmalı. Ne var ki günümüzde köylüler şişelenmiş

suyu yeğliyor ve çeşme de kurumuş durumda. Şimdi sadece, savaşta ölenlerin anısına dikilmiş bir anıt işlevi görüyor. Eğimli yanına, bu küçük köyün Birinci Dünya Savaşı'nda yitirdiği yirmi allı insanının adlarının listesini koymuşlar. Öte yanında, İkinci Dünya Savaşı'nda yitirilmiş üç kişinin adları yer alıyor, altta ise *mort en Indochine** diye bir ibare var. Dikilitaşın üçüncü yüzünde, 1825'te pembe mermere kazılmış olan özgün yazı okunabiliyor:

MORTELS. SONGEZ BIEN
LE TEMS PROMPT A S'ENFUIR
PASSE COMME CETTE EAU
POUR NE PLUS REVENIR

Su yaşam gibidir, deniyor. Ancak bu yörede su artık akmıyor.

Yaşlı kadınları seyrediyorum. Ev işleri yaparken yukarıdan aşağı düğmeli, basmadan iş elbiseleri giyiyorlar; tam olarak tulum denemez bunlara, tulumdan daha şık bu elbiseler. Kadınlar her sabah evlerinden çıkıyorlar ve evlerinin önündeki kaldırımı süpürüyorlar. Sonra da sokağı süpürüyorlar. Evet, eski süpürgeleriyle sokağın birkaç metre karelik asfalt kısmındaki tozu süpürüyorlar. Ve günün daha geç vakitlerinde, sıcaklık azaldığında, dik arkalıklı hasırdan küçük iskemlelere oturmak üzere, yeniden kaldırıma çıkıyorlar. Orada karanlık çökene kadar, örgü örerek, sohbet ederek, günün sıcaklığının azalışını hissederek kalıyorlar ve şimdi yolu niçin süpürmüş olduklarını da anlıyorsunuz. Çünkü, oturmayı arzu ettikleri ön bahçelerinin bir parçasını oluşturuyor bu yol.

Hafta sonlarında Montpellier'den yeni zenginler geliyor bu yöreye, ne var ki bu yeni zenginler köyümüzde konaklamıyorlar. Onlar için yeterince pitoresk değiliz biz. Ciplerini başka yerlere götürüyorlar ve güzel bir tepe manzarası bulduklarında da barbekü ateşlerini orada yakıyorlar. Burasını yavan ve sıkıcı buluyorlar ve isteklerini karşılamak üzere burada bir video dükkânımız da yok bizim. Yalnızca iki barımız, oturduğumuz yerin tam karşısında bir

* (Fr.) Çin Hindi'nde ölmüş. (ç.n.)

otel-restoranımız, *épicerie** ekmek satmaya başladığından beri *pain noir* ve *pain complet*** de yapmaya başlayan boulangerie'miz*** ve elektrik ampulleriyle fare zehiri satan bir nalbur dükkânımız var. Geçen yıl, yörenin hemen hemen her yerinde Fransız Devrimi'nin İkiyüzüncü Yıldönümü kutlandı. Köyümüzde ise tek sergi, M. Garruet'nin nalbur dükkânının önünde gerçekleşti: Nalbur, ikisi kırmızı, ikisi beyaz ve ikisi de mavi altı tane plastik süpürge ismarlamış ve onları dükkânının önündeki toprak bir kabın içine yerleştirerek sergilemişti. Süpürgelerin telleri saplarıyla aynı renkteydi ve çok hoş bir görünüşleri vardı. Derken birisi, iki kırmızı süpürgeyi birden satın aldı –oradan geçen bir komünist, dedi yaşlı bir kadın– ve bu da adeta gösterinin sonu oldu. Gerçi, daha sonra öteki köylerden atılan havai fişeklerin sesleri geldi, ama bizim için de İkiyüzüncü Yıldönümü kutlamaları son bulmuştu.

Her çarşamba sabahı saat 9.00'da balık taşıyan bir kamyonet sahilden çıkıp geliyor ve köy meydanında duruyor. *Dorade***** ile nasıl çevireceğimi bir türlü bulamadığım *passard* diye bir balık satın alıyoruz. Meydan bir çeşit düzgün olmayan bir dikdörtgen biçiminde ve ortasında, tepesi kabaca budanmış ıhlamur ağaçlarıyla çevrili bir gezi yolu var; yaşlı erkekler bu ıhlamur ağaçlarının altında *boules****** oynuyorlar; kadınlarsa her zaman dışında tutuldukları bu etkinliği seyretmek üzere hasır sandalyelerini yanlarında getiriyorlar kimi zamanlar. Akşamları erkekler projektör ışığı altında oynuyorlar; başlarının üzerinden uzaklardaki bir dizi kozalağın siyah ucu görülebiliyor. Bir Fransız köyünde bunun ne anlama geldiğini herkes bilir: Mezarlık.

*La mairie******* ile postane yan yana, aynı binanın iki yarısını oluşturuyorlar. Pul satın almaya gittiğim ilk birkaç seferinde, kendimi yanlışlıkla *mairie*'nin içinde buldum.

Bunlar sizi ilgilendirmiyor, değil mi? Doğrusu, gerçekte pek il-

---

* (Fr.) Bakkal. (ç.n.)
** (Fr.) Çavdar ekmeği ve karışık tahıl ekmeği. (ç.n.)
*** (Fr.) Fırın. (ç.n.)
**** (Fr.) Mercan balığı. (ç.n.)
***** (Fr.) Demirden toplarla oynanan bir oyun. (ç.n.)
****** Belediye. (ç.n.)

gilendirmiyorlar. Sizi sıktığımı biliyorum. Başka şeylerden söz edilmesini istiyorsunuz siz. Pekâlâ.

S t u a r t Hep biraz hayıflandığım bir şey söyleyeyim mi size? Muhtemelen inanılmaz derecede adice gözükecek ama, gerçek bu.

Gillian hafta sonlarında yatakta sabah keyfi yapardı. İlk kalkan ben olurdum. Sabahleyin hep greyfurt yerdik ya da en azından, ya cumartesi ya da pazar günleri yerdik. Buna ben karar verirdim. Mutfağa inip de canım greyfurt çektiğinde, buzdolabından bir tane çıkarır, ikiye keser ve her bir yarısını bir kâseye koyardım. Cumartesi yememişsek, pazar yerdik bir greyfurt. Kendime düşen yarıyı yediğimde, kâsesinin içinde duran, Gillian'ınkine bakardım. Bu onunki, uyandığında bunu yiyecek, derdim kendi kendime. Ve onun greyfurtundan bütün çekirdekleri özenle ayıklardım, böylelikle ayıklama işiyle uğraşmak zorunda kalmazdı. Bazen bir hayli çekirdek olurdu.

Biliyor musunuz, birlikte olduğumuz bütün bu zaman boyunca, hiç fark etmedi bunu. Ya da fark ettiyse de, hiç söz etmedi bundan. Ondan beklenebilecek bir şey değildi bu. Sadece fark etmemişti işte. Bana bundan dolayı minnet duyacağını umuyor ve her hafta sonunda yeniden birazcık hayal kırıklığına uğruyordum. Belki de çekirdeksiz yeni bir greyfurt türünün bulunduğuna inanıyordur, diye düşünüyordum. Greyfurtların nasıl üreticilerini sanıyordu ki?

Belki de şimdi çekirdeklerin varlığını keşfetti. Acaba hangisi greyfurtu kesiyordur? Oliver'ı bunu yaparken hayal edemiyorum . . . ah, lanet olsun.

Her şey bitmedi. Niçin ya da nasıl bilmiyorum ama, her şey henüz bitmiş değil. Bir şeyin yapılması gerekiyor, bir şeyin ortaya çıkması gerekiyor. Ben uzaklara gittim, onlar uzaklara gittiler, ama her şey bitmedi.

O l i v e r Biliyorsunuz, Gillian benden daha güçlü. Vay! Vay! Vay! Ve bu hoşuma gidiyor benim. Beni ipek iplerle bağlayınız, *lütfen.*

Ah, biliyorum, daha önce söylemiştim bunu size. Bu kadar surat asmaya gerek yok. Surat asmak ve iç geçirmek – bunlar yaşamı toz pembe görmeyi öylesine engelliyorlar ki! Ben *troppo** matrak olduğumda, Gillian kimi zamanlar şöyle hafifçe iç geçiriyor. Susturulmuş karanlığın bağrında beklenti içinde olduğunuzu sezmek, çok baskıcı olabiliyor biliyorsunuz. İnsanlar ya oyuncu ya da seyirci, öyle değil mi? Ve ben kimi zamanlar seyircinin sahneye bir kereliğine çıkmasını arzu ediyorum.

Size daha önce işitmediğiniz bir şeyi söyleyeceğim. *Pravda*, Rusça, gerçek, demek. Hayır, bunu kuşkusuz biliyordunuz. Size söylemek istediğim şu: Rusça'da *pravda* sözcüğü için hiç kafiye yok. Bu eksikliği iyice düşünüp tartın bakayım. Zihninizin kanyonlarında bundan çıkacak sonuçlar şimdiden yankılanmıyor mu?

G i l l i a n Buraya, Oliver Toulouse'daki bir okulda iş bulduğu için geldik.

Buraya Musée des Augustins'de iş bulma şansı olduğunu işittiğim için geldik. Bundan başka küçük bir özel müşteri kesimi de var, beni, bazı kişilerle tanıştırdılar.

Buraya Londra artık çocuk yetiştirilecek bir yer olmaktan çıktığı için geldik, sonra Sophie'nin Maman gibi iki dilli olmasını istiyoruz.

Buraya iklim ve yaşamın kalitesi yüzünden geldik.

Buraya Stuart bana çiçekler göndermeye başladığı için geldik. Böyle bir şeyi aklınızdan geçirebiliyor musunuz? Gerçekten aklınızdan geçirebiliyor musunuz?

Bütün bunları buraya gelmeden önce tartıştık. Son şey dışında bütün her şeyi tartışmıştık. Stuart böyle bir şeyi nasıl yapabildi? Bu davranışının içten olup olmadığını –üzüntü duyduğunu söylüyordu– ya da bir çeşit hastalıklı intikam duygusundan mı kaynaklandığını anlayamadım. Her bir durumda da beni aşıyordu bu mesele.

* (İt.) Çok. (ç.n.)

O l i v e r Karar veren Gill oldu. Elbette demokrasi yaltakçılığı yaptık, birbirimize danışma sürecinin kutsal yollarından geçtik, ama iş işten geçtiğinde bir evlilik her zaman bir ılımlı bir de militan taraftan oluşur, değil mi? Bu sözümden sakın kısırlaştırılmış bir erkek kurbanın alışılagelmiş sızlanmalarını falan çıkarayım demeyin. Ya da daha doğrusu, isterseniz şu genelleme üzerinde anlaşalım sizinle: Kendilerini evlilik denilen tutsaklığa mahkûm etmiş olanlar karşılıklı olarak birbirlerine gösterdikleri böylesi aldatıcı yüzleri göğüslemek durumundadırlar. Gillian'a kur yaptığım vakitlerde, ben saplantıları olan külyutmaz kişi; o ise iki tarafı da idare eden bunalımlı kişiydi. Ne var ki, kokuşmuş bir Londra otobüsünün boğucu nemi yerine *herbes de Provence*'ın** tatlı esintilerini solumak söz konusu olduğunda. J. Arthur Rank'ın kenarları çentikli güçlü gongu gibi yankılanan, Gillian'ın bir yerlere göç etme itkisi oldu. Göçmenliğin yol açtığı benim kalp çarpıntılarım ise, ancak bir dinleme cihazının yardımıyla duyulabilirdi.

Bakın. işi bana Gillian buldu. *À l'étranger*'de* dürüst bir iş bulma koşullarıyla ilgili referansların yer aldığı küflenmiş üç ayda bir yayımlanan bir dergiyi bulup ortaya çıkaran Gillian oldu. Bildiğiniz steatopygous arkadaşım yuvarlaklıklarını başka bir kıtaya taşıyana kadar ben Londra'nın tadını çıkarıyordum. Ama Gill'in kanatlarının bir şeyleri haberleyen hışırtısını da duyumsuyordum; onu, karanlıkta, bir telefon telinin üzerine tünemiş, güney düşleri kurarken gözlerimin önüne getiriyordum. Ve eğer, Stu-bebe'ye açıkladığım gibi, para aşkla karşılaştırılabiliniyorsa, o zaman evlilik de bunun faturasıdır. Şaka ediyorum. Şey, yarı yarıya şaka ediyorum.

G i l l i a n Elbette Oliver, erkeklerin çoğu gibi, esasında tembel. Büyük bir karar alıyorlar ve sonra da önlerindeki birkaç yılı bir aslan gibi bir tepenin üstünde güneşlenerek geçirebileceklerini düşünüyorlar. Babam kız öğrencisiyle çekip gitti ve muhtemelen bütün ömrü boyunca aldığı son karardı bu. Oliver da birazcık ona

* (Fr.) Provence'ın otları. (ç.n.)
** (Fr.) Yabancı ülkelerde. (ç.n.)

benziyor. Çok gürültü patırtı yapıyor ama parmağını kımıldattığı yok. Yanlış anlamayın: Oliver'ı seviyorum. Ama onu gerçekten tanıyorum.

Oliver hayatıma girip orada Stuart'ın işgal ettiği aynı yeri işgal etmişken, yaşamımızı aynı biçimde sürdürmek gerçekçi bir şey olamazdı. Hamile kalmam bile Oliver'ın düşüncelerini meşgul eder gözükmüyordu. Hissettiklerimi ona açıklamaya çalıştım, ama o sadece, bayağı sıkıntılı bir tonda: "Ama ben mutluyun, Gill, hem de çok mutluyum!" dedi. Böyle bir şey söylediği için ona çok minnet borçluydum ve onu elbette seviyordum, böylece birbirimize sarılıp öpüştük, o benim hâlâ bir krep kadar yassı olan karnımı okşadı ve veletler hakkında aptalca bazı şakalar yaptı ve akşamın geri kalanını çok iyi geçirdik. İşte Oliver böyle bir adam: Akşam sonlarını iyi kılmakta çok başarılı. Ama her zaman bir sonraki sabah vardı. Ve o bir sonraki sabahta, onun mutlu olduğuna çok memnun oldum, diye düşündüm ve ben de mutluydum ve bu da bana yetmeliydi, öyle değil mi? Hem mutlu hem de gerçekçi olmak gerek, hakikat bu.

Biliyor musunuz, kocamın dünyanın efendisi olmasını istemiyorum. Eğer bunu istemiş olsaydım, evlenmiş olduğum iki kişiyle de evlenmezdim. Ama, aynı zamanda, onun geleceği hiç düşünmeden aylaklık etmesini de istemiyorum. Onu tanımış olduğum bütün bu zaman zarfında, Oliver'ın kariyeri, onun durumunda bu sözcük pek de hırslı bir şeyleri ifade etmiyor, evet, Oliver'ın kariyeri tek bir kez hareket kazandı ve bu hareket de aşağıya doğruydu. Shakespeare School'dan kovuldu ve Mr Tim'in okuluna geçti ve doğrusunu isterseniz, buradan daha iyi bir yere layık olduğu ortadaydı. Onun doğru bir doğrultuda yönlendirilmeye ihtiyacı vardı, özellikle de benim hamile kalışımdan sonra. Şey olmasını istemiyordum . . . Bakın, biliyorum, bunu daha önce de söyledim. Aynı şeyi Stuart için de söylerdim, ama doğru bu ve bundan utanmıyorum. Oliver'ın hayal kırıklığına uğramasını istemiyordum.

Sizlere Monsieur Lagisquet'nin köpeğinden söz etmiş olduğunu sanıyorum. Herkese sözünü ettiği iki şey var, her anlatışında gitgide daha da önemli olan, Haçlı dönemlerinden kalma şato ya da Cathar kalesi ve bir de köpek. Çok dost canlısı, kırmızımsı kahve-

rengi renkte, parlak tüylü ve adı Poulidor olan bir köpek bu; ama şimdi öylesine yaşlanmış ki duvar gibi sağır olmuş. Hem Oliver hem de ben bu durumu son derece hazin buluyoruz, ama aynı nedenle değil. Oliver, Poulidor artık efendisiyle birlikte tarlalarda yürüyüşe çıktığında onun tatlı ıslığını işitemeyeceği ve bir sessizlik dünyası içinde tecrit edilmiş olarak kalacağı için bunu hazin buluyor. Oysa ben bu durumu, köpeğin bir gün bir arabanın altında kalıp ezileceğini bildiğim için hazin buluyorum. Sanki bir kez dışarı çıkarsa kulakları yeniden işitecekmiş gibi, soluk soluğa ve umut içinde Monsieur Lagisquet'in evinden bir hışımla dışarıya fırlıyor. Araba sürücüleri köpekleri gördüklerinde onların sağır olabileceklerini düşünmezler. Öyle ki köyün içinden arabasını biraz fazla hızlı sürerek geçen bir adamı gözümün önüne getiriyorum; birdenbire Poulidor'u yolun ortasında görüyor ve sabırsız sürücü tekrar tekrar budala köpeğe klakson çalmaya başlıyor ve direksiyonu kırdığında ise artık ne yazık ki çok geç. Bu sahneyi aynen gözlerimin önüne getirebiliyorum. Ve M. Lagisquet'ye köpeğini bağlaması ya da şu son moda uzun ipli tasmalar altında tutması gerektiğini de söyledim. O da bunu bir kez denediğini, ancak Poulidor'un huysuzluk edip yemek yememekte direndiğini, bu yüzden onu yeniden serbest bıraktığını belirtti. Köpeğinin mutlu olmasını istediğini söylüyordu. İnsanın pekâlâ böyle bir şeyi isteyebileceğini, ama bunun gerçekçi olmamayı gerektirmediğini belirttim. Ve şimdi ben köpeğin günün birinde ezileceğini gayet iyi biliyorum.

Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?

S t u a r t Bir sürü planım vardı. Bu planların ilklerinden bir tanesi de Oliver'ın ders vermek zorunda kaldığı o kıçıkırık okuldaki bir kıza para vererek onu ihbar etmesini sağlamaktı. Kendisine asıldığını anlatması için. Zaten bu muhtemelen doğru da olurdu – o kız için olması bile, en azından bir başka kız için. Belki de onu kapı dışarı ederlerdi. Belki de işe bu sefer polis karışırdı. Ama her halükârda Gill beni ne çeşit bir adam için terk etmiş olduğunu anlardı. Bu hep içinde acı bir anı olarak kalır ve kendini de bir daha hiç güven içinde hissedemezdi. Bu iyi bir plandı.

Birleşik Devletler'e gittiğimde bir başka planım vardı. İntihar etmiş gibi yapacaktım. Onları gerçekten de yaralamak istiyordum, anlıyorsunuz ya. Bunu nasıl yapabileceğimden emin değildim. Aklıma gelen fikirlerden bir tanesi, St. Edward'ın eski öğrencilerinin dergisi *Edwardian*'a, takma bir adla bir mektup yazarak orada bir ölüm ilanı çıkartmak ve derginin Oliver'a gönderilmesini sağlamaktı. Aynı zamanda Londra'ya gittiğinde bu haberi yayacak bir aracı kişi bulmayı da düşünmüştüm; sanki pek de önemsemiyormuş gibi, rastgele bir tonda: "Şu bizim zavallı Stuart'ın canına böyle kıyması çok hazin değil mi? Hayır, hayır, boşandıktan sonra kendini bir daha hiç toparlayamadı. Ah, bilmiyor muydunuz? . . ." diyecekti. Böyle bir şeyi kim yapardı. Birisi. Para ödeyeceğim birisi.

Bu fikri aklımdan çok fazla geçirmiştim. Beni melankolik biri yapıyordu bu fikir. Birazcık da baştan çıkarıcıydı, eğer ne demek istediğimi anlıyorsanız. Böyle bir şeyi gerçekten yapmak. Bunu gerçekleştirmek ve onları cezalandırmak. Bu yüzden bu fikrin ardını bıraktım.

Ne var ki, her şey bitmiş değil. Ah, evliliğim bitti, bunu biliyorum. Ne var ki *bu iş* bitmedi, en azından ben bittiğini hissedene kadar bitmiş olmayacak. Artık ıstırap çekmediğimde bitmiş olacak. Bu daha çok zaman alacak. Olan bitenlerin *adil* olmadığı duygusundan bir türlü kurtaramıyorum kendimi. Yine de bunu unutabilmem gerek, öyle değil mi?

Mme Wyatt ile ben birbirimize mektuplar yazıyoruz. Neler olduğunu tahmin edin bakayım? Mme Wyatt bir gönül ilişkisi yaşıyor! Kalbinize sağlık, Mme Wyatt!

O l i v e r Belki de bu söylenecek şey değil, ama ben bütün ömrüm boyunca, söylenmesi gereken sözcükleri hiçbir zaman bulamadım işte. Stuart'ı özlediğim zamanlar oluyor. Evvet, evvet, aklınızdan geçenleri bana söylemeniz gerekmez. Ne dediğimi biliyorum ben. Yaşlı bir Boer göçmeninin dişleri arasındaki kurutulmuş et gibi suçluluğumu çiğnedim durdum. Ve işleri daha da kötüleştiren, kimi zamanlar Stuart'ın beni en iyi anlayan kişi olduğunu dü-

şünmem. Umarım iyidir. Umarım kendine sevilip okşanmaktan hoşlanan, nazik bir yavuklu bulmuştur. Kardinal kuşları çimenliğin üzerinde alçaktan süzülür ve ağustosböcekleri Chicago Senfoni Orkestrası'nın tüm yaylı çalgıları gibi cıvıldaşıp dururlarken onları çalı ateşi üzerinde barbekü yaparlarken gözlerimin önüne getiriyorum. Stuart için dilenebilecek her şeyi diliyorum: Sağlık, bir yuva, mutluluk ve herpes. İçine tropikal balıklar koyacağını düşünmesem ona sıcak bir banyo teknesi de dilerdim. Hey güzel Allahım, onu düşünmek bile beni kıkır kıkır güldürüyor!

Bir kız arkadaşı olup olmadığını biliyor musunuz? Karanlık bir sırrı, cinsel açıdan gizlenecek bir şeyi olup olmadığını merak ediyorum onun. Ne olabilir acaba? Porno mu? Teşhircilik mi? Erotik telefon konuşmaları mı? Açık saçık yayınlar mı? Yok, umarım bunların dışında tutuyordur kendini. Umarım yaşam onun ödünü bokuna karıştırmıyordur. Ona . . . geriye dönebilirlilik dilerim.

S t u a r t Bir hususta gerçeği yeniden gözler önüne sermeyi isterim. Siz belki unutmuşsunuzdur, ama Oliver benimle bir konuda şaka eder dururdu. Daha doğrusu, bana değil de harcamalarıma takılırdı. Ona inanılacak olursa, Mantra sözcüğünün bir araba markası olduğunu sanıyordum ben. O vakitler pek üzerinde durmamıştım bana takılmasının; ama söylemek istediğim şuydu: "Aslında, Manta, Oliver, Mantra değil." Daha doğrusu, Manta Ray. General Motors tarafından üretilen ve Corvette modelinden esinlenilen çok güçlü bir motor. Hatta buraya geldiğimde bunlardan bir tane almayı bile aklımdan geçirdim. Ama gerçekte bana pek uygun düşen bir araba değil. Sonra bu geçmişe birazcık fazla önem vermek olurdu, siz de öyle düşünmüyor musunuz?

Yanılmak konusunda Oliver'a güvenilebilir, değil mi!

M m e W y a t t Stuart bana yazıyor. Ben de ona ne haber varsa gönderiyorum. Bir türlü eski defterlere sünger çekemiyor. Kendisine yeni bir yaşam tarzı seçtiğini söylüyor ama, ben onun geçmişi unutamadığı kanısındayım.

Geçmişi unutmasına yardım edebilecek tek şeyi ona bir türlü söyleyemiyorum. Bebeği, demek istiyorum. Bir çocukları olduğundan haberi yok. İnsanın birisini incitebileceğini düşündüğü bir bilgiye sahip olması korkunç bir şey. Ve ona bunu hemen başında söyleyemediğim için, şimdi söylemekte daha da güçlük çekiyorum.

Biliyor musunuz, bir öğleden sonra birlikte beni görmeye gelmişlerdi. Bir ara, kızım başka bir odaya geçtiğinde, Stuart bana –orada, önümde, ayakkabıları pırıl pırıl cilalanmış ve saçları da arkaya taranmış halde, muayene olacakmış gibi oturuyordu– evet Stuart bana şöyle dedi, "Biliyor musunuz, çocuklarımız olacak." Ve birdenbire mahcup olup, ekledi: "Yani, demek istiyorum ki, şimdi değil . . . Yani, onun şey olduğunu söylemek istemiyorum . . ." O sırada mutfaktan bir gürültü gelmiş ve daha mahcuplaşmıştı. Sonra da şöyle demişti: "Gill henüz bilmiyor. Demek istiyorum ki, henüz bu konuda konuşmadık, ama ben eminim ki, oh, aman Tanrım . . ." Ve bu noktada ağzından tek kelime çıkmaz olmuştu. Ben de ona, "Pekâlâ, aramızda bir sır olarak kalacak bu," demiştim ve birdenbire üzerinden büyük bir yük kalkmış gibi rahatlamıştı. Yüzünden, Gillian'ın odaya bir an önce dönmesini sabırsızlıkla beklediğini görebiliyordum.

Oliver bana Gillian'ın hamile olduğunu söylediğinde bunları hatırladım.

Sophie Anne Louise. Biraz iddialı bir isim, siz de öyle düşünmüyor musunuz? Belki de İngilizce'de kulağa daha hoş geliyor. Sophie Anne Louise. Hayır, hayır, Kraliçe Victoria'nın torunlarından birinin ismini düşündürüyor insana.

G i l l i a n Başka türlü düşünmenizi istemezdim, Oliver iyi bir öğretmen. Geçen yarıyılın sonunda okulda küçük bir *vin d'honneur** oldu ve müdür bana Oliver'ın öğrencileriyle ne kadar ilgilendiğinden ve onların da Oliver'ı ne kadar takdir ettiklerinden söz etti. Oliver daha sonradan bu sözlere biraz tepeden baktı. Aslında ona göre İngiliz *Conversation et Civilisation*'unu** öğretmek çok

* (Fr.) Önemli bir kişiye sunulan şarap. (ç.n.)
** (Fr.) Konuşma ve Uygarlık. (ç.n.)

kolay bir işti, çünkü aklınıza gelebilecek her türlü tuhaf şeyi söyleyebilirdiniz ve öğrenciler de buna, İngiliz *sense of humour*'ın* eşsiz bir örneği olarak bakabilirlerdi. Bunu söylemiş olmasını isterdim Oliver'ın. Bir hayli gözüpeklik var onda, ama aslı aranırsa hiç kendine güveni yok Oliver'ın.

Boşandıktan iki yıl sonra eski karısına çiçekler göndermek. Neyin nesi oluyor bu? . . .

Şimdi bana yıllar yıllar önce gibi gelen yeniyetmelik dönemimde, arkadaşlarımla bütün olağan konuşmaları yaptım ben. Bir erkekten ne bekliyorduk, aradığımız neydi? Genellikle, öteki kızlarla birlikte, film yıldızlarının adlarını sayardım. Ama kendi kendime gerçekte istediğim kişinin sevebileceğim, saygı duyabileceğim ve arzulayabileceğim birisi olduğunu söylerdim hep. Eğer bir şeyler kalıcı olacaksa, insanın hedeflemesi gereken şeyin bu olması gerektiğini düşünüyordum. Ve erkeklerle çıkmaya başladığımda, bir para makinesinde üç çileği yan yana dizebilmek kadar zor geldi her şey bana. İnsan bunlardan bir tanesini yakalıyordu, sonra bir tane daha yakalıyordu, ama diziyi tamamlayana değin birincisi kaçıp gidiyordu. Üzerinde TUT yazılı bir düğme vardı ama, gerektiği gibi işlemiyordu bu.

Aşk, saygı, arzu. Stuart'ta üçünü de bulduğumu sandım. Oliver'da üçünü de bulduğumu sandım. Ama belki üçü mümkün değil. Belki de insan en çok ikisini elde edebilir ve TUT yazılı düğme de her zaman arızalıdır.

M m e R i v e s Kanadalı olduğunu söylüyor. Kesinlikle Quebecois değil. Sokağa bakan bir oda istedi. Ne kadar kalacağını bilmiyordu. Bana bir kez daha Kanadalı olduğunu söyledi. Neyse ne! Paranın rengi yoktur.

G i l l i a n Kurallar olması gerekli. Çok sıkı kurallar, bu apaçık bir şey, öyle değil mi? İnsan yalnızca 'mutlu olmak'la yetine-

* (İng.) Mizah duygusu. (ç.n.)

mez; aynı zamanda mutluluğu yönetebilmeli de. Şimdi öğrendiğim şeylerden biri de bu. Buralara geldik, yeni bir yaşama başladık. Yeni bir ülke, yeni işler, bebek. Oliver, Yeni Bulunmuş Altın Toprak, vb. hakkında konuşmalar yapacaktı. Sophie'nin beni her zamankinden daha fazla yorduğu bir gün, Oliver'ın sözünü kestim.

"Bak, Oliver, kurallardan biri de, gönül ilişkisi yok, tamam mı!"

"*Che*?"*

"Gönül ilişkisi yok, diyorum, Oliver."

Belki de bunu uygunsuz bir tonda söylemiştim, bilmiyorum, çünkü sözcüğün gerçek anlamında patladı. Ortaya döktüğü retoriği hayal edebilirsiniz. Hepsini anımsayamıyorum, çünkü korkarım yorgun olduğum zamanlar Ollie'ye karşı bir çeşit filtre sistemi gelişiyor bende. Konuşmayı sürdürebilmek için sadece ihtiyaç duyduğum şeyleri işitiyorum.

"Oliver, bütün söylemek istediğim . . . tanıştığımız koşulları göz önünde tutarsak . . . herkesin bir gönül ilişkisi yaşadığımızı düşündüğünü ve Stuart ile benim bunun için boşandığımızı göz önünde tutarsak . . . Sırf kendimiz için dikkatli olmamız gerektiğini düşünüyorum yalnızca."

Sizin de dikkat etmiş olabileceğiniz gibi, Oliver kimi zamanlar son derece acı alaycı biri olabiliyor. O bunu yadsıyor, acı alayın bayağı bir şey olduğunu söylüyor. "*Au maximum* oyuncul bir ironiye" başvurduğunu iddia ediyor. Herhalde bu yüzden, bana, *eğer* doğru anımsıyorsa, ben Stuart ile evliyken aramızda bir ilişki geçmemesinin sebebinin, *onun, benim* acil talebimi (bu noktada, şimdi ağzıma almak istemediğim birtakım anatomik göndermeler yaptı) geri çevirmiş olmasının ve eğer aramızdan birinin ilişkiye girmiş olmasından kuşkulanılacaksa, bunun *ben* olduğumu vs. belirtti. İtiraf etmem gerekir ki bu uslamlamada gerçek payı da yok değildi, yalnız şu da unutulmasın ki bebekli ve üstelik çalışan bir annenin başka biriyle yatağa girecek enerjiyi kendinde nasıl olup da bulabileceği ve daha bilmem neler yaptığı insanın kendine sorması gereken bir sorudur.

* (İs.) Ne? (ç.n.)

Korkunçtu. Bir bağırıp çağırma yarışına dönmüştü! Ben sadece gerçekçi olmaya çalışıyor, Oliver'a sevgimden kaynaklandığını düşündüğüm bir şeyi dile getirmeye çabalıyordum; oysa o tepeden tırnağa öfke ve husumet içindeydi.

Böyle şeyler arkalarında iz bırakmadan hemencecik geçmezler. Ve bu yörenin sıcaklığı da her şeyi daha zorlaştırıyor. Bu kavgayı izleyen bir hafta boyunca birbirimizle çekiştik durduk. Ve tahmin edin ne oldu? Bir stili olduğunu düşündüğü için kullandığı şu külüstür gülünç arabası üç kez arızalandı. Üç kez! Ve üçüncü kez arızadan karbüratörü sorumlu tuttuğunda, biraz kuşkucu bir tavır takınmış olmalıyım ki, üzerime doğru gelerek,

"Hadi, söyle!" dedi.

"Neyi?"

"Hadi, hadi, söyle!"

"Pekâlâ," dedim, asla sormamam gerektiğini bilerek. "Kızın adı ne?"

Sanki bunu bana söyleterek bahsi kazanmış gibi, bir çeşit kükreme sesi çıkardı ve orada karşımda ayakta duruşuna bakarken, birazcık daha konuşmaya devam edersem, kolaylıkla bana vurabileceğini hissettim, daha doğrusu bunu her ikimiz de hissettik.

O kazanmıştı ve her ikimiz de kaybetmiştik. Gerçek bir kavga bile olmamıştı bu, herhangi bir şey *için* kavga etmiş değildik, sadece anlamsız bir kavga etme ihtiyacından kaynaklanmıştı. Mutluluğu yönetmeyi başaramamıştım.

Daha sonra, ağladım. Ve şu sözcükleri düşündüm: *KIRMIZI-TURP, TATLI-PATATES* ve *TAZE-KARNIBAHAR*. Bu sözcüklerin böyle yazılmayacaklarını hiç kimse söylememişti o adamcağıza, hiç kimse yanlışlarını düzeltmemişti. Belki de söylemişlerdi de, o kulak asmamıştı.

Hayır, burası İngiltere değil. Burası Fransa, bu yüzden size farklı bir karşılaştırmadan söz edeceğim. Geçen gün Monsieur Lagisquet ile konuşuyordum. Köy civarında birkaç hektarlık bağı var Monsieur Lagisquet'nin, bana eskiden her bir asma sırasının sonuna bir gül fidanı dikmenin âdet olduğunu anlattı. Anlaşıldığı kadarıyla gül, hastalık belirtilerini ilk gösteren çiçekti ve böylelikle fidanlar bir erken uyarı sistemi işlevi görüyorlardı. Sözlerine bu

geleneğin günümüzde bu yörede artık ortadan kaybolduğunu, ama Fransa'nın başka yerlerinde hâlâ geçerliliğini koruduğunu ekledi.

Sanırım insanlar gerçek yaşamda da gül fidanları dikmeliler. Bizim de bir çeşit erken uyarı sistemine ihtiyacımız var.

Oliver buraya geldiğimizden beri değişti. Gerçekte, bunun tam tersini söylemek istiyorum. Oliver her zaman olduğu ve her zaman olacağı kişiyle tamı tamına aynı kişi, ama kendini farklı biçimde gösteriyor. Fransızlar gerçekte onu anlayamıyorlar. Buraya gelmeden önce hiç aklımdan geçmemişti. ama Oliver bir bağlam içinde daha anlamlı olan şu kişilerden birisi. Onunla ilk karşılaşmamda gözüme müthiş egzotik biri gözükmüştü; şimdiyse daha az renkli gözüküyor. Bu sadece zamanın ve içli dışlı olmanın etkisinden de kaynaklanmıyor. Hayır, bu da değil. Sadece, onun değerini ortaya çıkaracak buradaki tek İngiliz yurttaşı benim ve bu da gerçekte yeterli değil. Çevresinde Stuart gibi birinin olmasına ihtiyaç duyuyor o. Tıpkı renkler kuramı gibi bir şey bu. İki rengi yan yana koyduğunuzda, onların her birini görüş biçiminizi etkiliyor bu bir aradalık. Tamı tamına aynı ilke.

S t u a r t Üç haftalık izin aldım. Londra'ya gittim. İçinde bulunduğum duruma eskisinden daha iyi dayanacağımı düşünüyordum. Aptallık etmedim, bir zamanlar Gill ile gittiğimiz yerlere gitmeye kalkışmadım. Aynı anda kendimi hem kızgın hem de üzgün hissediyordum sadece. İnsanlar kızgın-üzgün birisinin üzgün-üzgün bir kimseye oranla daha ileri bir aşamada olduğunu söylüyorlar, ama ben bundan bu kadar emin değilim. Eğer üzgün-üzgün biri olursanız Trafalgar Meydanı'nın tam ortasında dikilip insanlara bağırmak istersiniz sadece: Benim hatam değil. Bana yaptıklarına bakın. Niye oldu bu? Haksız bir şey bu. Gerçek şu ki, kızgın-üzgün kişiler işin içinden sıyrılamıyorlar; deliren onlar oluyor. Ben, metroda gördüğünüz, kendi kendisiyle yüksek sesle konuşan o kişiyim; uzak durmak istediğiniz türden bir kişi yani. Ona çok yaklaşmayın, ileriye doğru atılıp sizi itip kakabilir. Kendini birdenbire bir trenin önüne atabilir ya da sizi itebilir.

Böylelikle Mme Wyatt'ı görmeye gittim. Bana onların adresle-

rini verdi. Onlara mektup yazmak istediğimi söyledim, çünkü son karşılaşmamızda bana dostluk göstermişler, bense onları başımdan def etmiştim. Mme Wyatt'ın bana inandığından emin değilim. Bir insan sarrafı Mme Wyatt. Bu yüzden konuyu değiştirdim ve ona yeni âşığı hakkında sorular sordum.

"Eski âşığım," diye yanıt verdi.

"Ah," dedim, kucağının üzerine battaniye örtmüş yaşlı bir beyefendiyi aklımdan geçirerek. "Bana kaç yaşında olduğunu söylemediniz."

"Hayır, eski âşığım, demek istiyordum."

"Özür dilerim."

"Özür dilemeyin. Bu sadece . . . gelgeç bir sevdaydı. *Faut bien que le corps exulte.*"

"Evet." İnanın, bu benim kullanmayı düşüneceğim bir sözcük değil. İngilizce'de beden *sevinçten bayram eder mi* hiç? Beden çok hoş vakitler geçirir, sanırım, ama gerçekten de sevinçten bayram edip etmediğini bilmiyorum. Ama bu belki de yalnızca kişisel bir görüş.

Tam gitmek üzereyken Mme Wyatt, "Stuart, sanırım biraz erken," dedi.

"Ne vardı?" Yeterince uzun süre kalmadığımı söylemek istediğini sanmıştım.

"Onlarla temas kurmak için. Aradan biraz vakit geçsin."

"Ama benimle görüşmek isteyen onlar . . ."

"Hayır, onlar için değil. Sizin için erken."

Bütün bunları düşünüp taşındım, sonra yörenin bir haritasını satın aldım. En yakın havaalanının Toulouse olduğu anlaşılıyordu, ama ben Toulous'e uçmadım. Montpellier'ye giden uçağa bindim. Başka bir yere de gidebilirdim, anlıyorsunuz. Zaten başlangıçta böyle bir karar aldım. Arabamı ters yönde sürdüm. Ama sonra, bunun aptalca bir şey olduğunu düşündüm ve yeniden haritaya baktım.

Durmaksızın, köyün içinden iki kez geçtim. İlk seferinde sinirliydim, bu yüzden biraz fazla hızlı gidiyordum. Allah'ın belası bir köpek önüme fırladı ve az daha tekerleklerin altında kalıyordu; direksiyonu son anda kırdım. İkinci seferinde arabamı daha yavaş sürdüm ve otelin yerini buldum.

Hava kararduktan sonra bir kez daha geldim ve bir oda tutmak istedim. Hiç güçlük çıkmadı. Köy oldukça hoş bir yer, tam olarak bir turist tuzağı da değil.

"Ah, köyümüzde bazı İngilizler var," demelerini istemiyordum, bu yüzden Madame'a Kanadalı olduğumu söyledim ve bir mesele çıkmasın diye de otel kaydımı düzmece bir adla yaptırdım.

Sokağa bakan bir oda istedim. Pencerenin yanında ayakta duruyorum ve dışarıyı seyrediyorum.

G i l l i a n Önsezilerim yok, geleceği önceden gören biri değilim. "Bunu ta kemiklerimin iliğinde hissediyordum," diyen kişilerden biri değilim. Ama bu şey bana söylendiğinde zaten biliyordum.

Doğrusunu söylemek gerekirse, buraya yerleştiğimizden beri Stuart'ı pek fazla düşünmedim. Sophie zamanımın çoğunu alıyor. O denli hızlı değişiyor, her an kendini öylesine yeni biçimde gösteriyor ki, kendime ayıracak vaktim kalmıyor. Sonra Oliver var ve aynı zamanda işim.

Stuart'ı sadece kötü zamanlarda düşündüm. Bu haksız gözüküyor, ama doğru. Sözgelimi insanın evlendiği erkeğe her şeyi söyleyemeyeceğini ya da en azından söylemek istemediğini ilk anladığım sefer. Daha önce Stuart ile başıma geldiği gibi Oliver'la da başıma geldi bu. Tam olarak yalan söylemekten söz ediyor değilim, sadece olan bitenlere bir çekidüzen vermeyi, gerçeğe birazcık daha idareli yaklaşmayı kastediyorum. İkinci seferinde daha az şaşırtıcı oluyor, ama size ilk seferi de anımsatıyor.

Çarşamba sabahı balık kamyonetinin yanında ayakta duruyordu. İngiltere'de herkes böyle durumlarda kuyruğa girer, ama burada insanlar kamyonetin çevresinde toplaşıyorlar ve sıranın kimde olduğunu da çok iyi biliyorlar; eğer sıra sizdeyse ve acele etmiyorsanız, önünüze başka birinin geçmesine izin veriyorsunuz. *Suis pas pressée.** Siz buyrun! Mme Rives yanı başımdaydı ve bana İngiliz-

* (Fr.) Acelem yok. (ç.n.)

lerin alabalık sevip sevmediklerini sordu.

"Elbette, severler," dedim.

"Şu sıralar otelimde bir İngiliz var. *Sont fous, les Anglais!*" Bu genellemeye beni dahil etmediğini bildirmek istercesine, gülerek söylemişti bu sözleri.

Sözünü ettiği bu İngiliz üç gün önce gelmişti ve bütün gün odasından çıkmıyordu. Geceleyin geç vakitlerde, çevrede bir tur atmaya gittiği bir iki seferi saymazsak. Kanadalı olduğunu söylüyordu ama bir İngiliz pasaportu vardı ve pasaportunun üzerindeki ad kayıt defterine yazdığı addan farklıydı.

Bana bunlar söylendiğinde, biliyordum. *Biliyordum.*

"Bir Kanadalı adı mı taşıyor," dedim pek de önem vermezcesine.

"Bir Kanadalı adı da ne demek? Ben bir fark göremiyorum. Adı 'Uges' ya da onun gibi bir şeymiş. Bir Kanadalı adı mı bu?"

Uges. Hayır, özel olarak bir Kanadalı adı değil. İlk kocamın adı bu. Eskiden adım Mme Stuart Uges'di, tek farkla ki onun adını hiçbir zaman almadım. O aldığımı düşünüyordu, ama ben gerçekte almadım. Oliver'ın adını da almadım zaten.

O l i v e r Uslu biri oluyorum. Ev yaşantısının erdeminin *fons et origo*'sunu model alıyorum kendime. Eğer ikizlerimiz olsaydı onlara Lares ve Penates adlarını verirdim. Ne zaman Toulouse'lulara özgü bir ağırlık tehdit etse beni, eve telefon etmiyor muyum? Küçük Sal'in bezini değiştirmek ve sonra da pamuklarla temizlemek için geceyarıları yataktan kalkmıyor muyum? Çiçeği burnunda bir sebze bahçesinin gururlu bakıcısı değil miyim ve şu anda bile kızıl köklü bitkilerim bambudan kızılderili kulübemin çevresini sarmak için çabalayıp durmuyorlar mı?

Gerçek şu ki, Gill son sıralar seksten biraz soğudu. Bir parkmetreyi bir istiridye kabuğunun içine sokmaya çalışmak gibi bir şey bu. Böyle şeyler oluyor, evet, gerçekten de oluyor! *Les blanchisseuses d'antan*'ın* biraz küflenmiş mitlerine inanılacak olursa,

* (Fr.) Eski zamanların çamaşırcı kadınları. (ç.n.)

çocuk emziren *moglie*'nin* gebe kalamayacağı kanıtlanmış bir gerçek. Ne var ki sonunda ben, bu mite özgül ağırlığını veren (bütün bu fizik söylemimi bağışlayın lütfen!) gerçeğin civa topunu yerli yerine koyacak durumdayım. Meselenin özü şu ki çocuk emziren *moglie* kendini pek sık olarak, kocasına sunmamaktadır: Yatak cimnastiği *niente*'dir.** Kadının gebe kalmamasında şaşırtıcı bir yan yoktur.

Küçük Sal'i ilk isteyenin o olduğu düşünülecek olursa, bunu yutmak biraz zor. Ben her şeyin önceki gibi olması taraftarıydım aslında.

S t u a r t Kendi kendime bir planım olmadığını söylüyordum, ama planım vardı. Londra'ya aklıma öyle estiği için geldiğimi, Monpellier'ye sırf bir şey yapmış olmak için uçtuğumu, köyün içinden rastlantı eseri geçtiğimi iddia ediyordum, aman ne tesadüf...

Buraya onlarla yüzleşmek için geldim. Buraya Trafalgar Meydanı'nın ortasında dikilip bağırmak için geldim. Buraya vardığımda ne yapacağımı biliyordum. Benim hatam değildi. Şu yaptığınıza bakın bana. Bana bunu niçin yaptınız? Ya da daha doğrusu, *onlarla* yüzleşmeyecektim, *Gillian*'la yüzleşecektim. Sorumlu olan oydu. Sonuçta, evet demiş olan oydu.

Oliver ders verdiği Toulouse'daki o kıçıkırık küçük okula gidene değin bekleyecektim. Mme Wyatt, bu okulu bana son derece övgülü sözcüklerle betimlemişti ama sanırım bir hayli abartıyordu. Bana kalırsa bu okul bir gübre yığını. İşte böyle, Oliver gidene dek bekleyecek ve sonra da Gillian'ın kapısını çalacaktım. Sözcükleri, uygun sözcükleri bulmakta güçlük çekmeyecektim.

Ama şimdi bunu yapmam mümkün değil. Pencereden baktım ve onu gördüm. Tamı tamına aynı gözüküyordu, üzerinde çok iyi anımsadığım yeşil bir gömlek vardı. Saçlarını kısa kestirmişti ve bu beni çok şaşırttı; ama beni daha da şaşırtan başka bir şey daha vardı. Kollarında bir bebek vardı. Onun bebeği. Onların bebeği.

* (İt.) Kadın. (ç.n.)
** (İt.) Hiç, yapılmamaktadır. (ç.n.)

Allah'ın belası Oliver'ın bebeği.

Beni niçin uyarmamıştınız, Mme Wyatt?

Kanımı dondurdu bu benim. Bana hiçbir zaman sahip olmamam gereken geleceği anımsattı. Çalınan her şeyi anımsattı. Bu darbeye dayanabileceğimden emin değilim.

Onların hep düzüşüp durduklarını düşünüyor musunuz? Ne düşündüğünüzü hiç söylemediniz. Söylediniz mi? Ben eskiden böyle yaptıklarını düşünür sonra sakinleşip kendimi bunun tersine inandırırdım, ama şimdi bunu hep yaptıklarını düşünüyorum. Hep yapıyorlar. İnsanın belleğine yapışan iğrenç bir an bu. Yaşamımın o kısacık döneminc bakıp o zamanlar mutlu olduğumu bile söyleyemiyorum. Geçmişimin tek huzurlu parçasını da zehirledi onlar.

Oliver talihli. Benim gibi insanlar başkalarını öldürmezler. Arabasının frenlerini nasıl sabote edeceğimi bilemem ben. Bir kez sarhoş olup ona kafa attım, ama bu türlü şeyler bana hiç hoşnutluk vermedi doğrusu.

Keşke Oliver'ı bir tartışmada alt edebilseydim! Keşke bir tartışma düzenlenseydi de, ona ne boktan biri olduğunu, bütün olup bitenlerde benim hiç hatam olmadığını ve Gill'in benimle ne kadar mutlu olacağını kanıtlasaydım. Ama bu tartışma da işe yaramazdı. Çünkü öncelikle bu tartışma Oliver'ın çok hoşuna giderdi, sonra, bu tartışma benim değil onun etrafında cereyan eder, onun ne kadar *ilginç* ve *karmaşık* biri olduğunu ortaya koyardı. Sonunda ben: Kes sesini haksızsın siktir ol git derdim ve bu da pek tatmin edici bir şey olmazdı.

Kendimi bazen Oliver'ın başarısız biri olduğu düşüncesiyle rahatlatıyorum. Başka birisinin karısını çalmak ve sigarayı bırakmak dışında son on yılda ne yaptı sanki o? Akıllı bir insan, bunu hiçbir zaman yadsımadım, ne var ki akıllı olmaktan da öte bir şey olmak gerektiğini anlayacak kadar da akıllı değil Oliver. Zıpırlık etmek ve herkesi eğlendirmek yetmez. Oliver'ın yaşam stratejisi her zaman biraz şöyle olmuştur: O kendi olmaktan hoşnuttur ve sağda solda yeteri kadar uzun süre sürtecek olsa da birisinin gelip sırf kendisi olmaya devam etmesi için ona para vereceği inancındadır. Tıpkı şu sahne sanatçıları gibi. Ancak şimdiye değin hiç kimse bu rolü oynamak için ortaya çıkmadı ve bu küçük köyde birisinin

çıkıp da ona böyle bir öneride bulunma olasılığı çok çok düşük. Peki bu arada neyle karşılaşıyoruz? İki yakasını bir araya getirmekte zorlanan, otuzlu yaşlarının ortasında, yurdundan uzakta bir İngiliz, karısı ve bebeğiyle birlikte Fransa taşrasında güçlükler içinde yaşıyor. Şimdi onlar Londra taşınmaz mallar piyasasının dışındalar ve inanın insan bu piyasanın bir kez dışına çıktı mı bir daha da içeri giremez. (Gillian'ın ev payını da bu yüzden satın aldım ben. Böylelikle, benim dönebilecek bir yerim olacak.) Oliver'ın gelecek yıllarda ne olacağını gözümün önüne getirebiliyorum: Barlarda sürtüp içki paralarını başkalarına ödeten, Londra'da hâlâ şu büyük kırmızı otobüslerin olup olmadığını merak eden ve, "Acaba *Daily Telgraph*'ınızı okumayı bitirmiş miydiniz?" diye soran, yarı hippy kılıklı şu yaşlılardan biri.

Size bir şey daha söyleyeceğim. Gillian bu duruma uzun süre dayanamayacak. Kesinlikle uzun yıllar sürmeyecek bu birliktelik. Aslını ararsanız, Gillian çok gerçekçi, olan bitenleri bilmekten hoşlanan ve karışıklıktan nefret eden, çok verimli bir insan. Oysa Oliver'ın kendisi bir karışıklık. Belki de Gillian'ın dışarıda bir yerlerde çalışması ve onu evde çoluk çocukla bırakması daha iyi olur. Tabii onun yanlışlıkla tencereyi çocuk arabasına koyup çocuğu da pişireceği olasılığını dışta tutarsak. Gerçek şu ki, Gillian, bana, Oliver'a olduğundan çok daha fazla uygundu.

Ah, Allah kahretsin. *Kahretsin!* Böyle şeyleri bir daha düşünmeyeceğimi söz vermiştim kendime. Allah kahretsin, ben . . . bakın, beni bir saniye daha dinlersiniz, değil mi? Yok, yok, zahmete değmez. Beni rahat bırakın sadece. Bu kriz anımın ne kadar süreceğini size tam olarak söyleyebilirim. Tam olarak söyleyebilirim. Bu konuda yeterince pratik kazandım, Tanrı aşkına!

Aaaah. Öffff. Aaaah. Öffff. Aah.

Tamam.

Pekâlâ.

Pekâlâ.

Birleşik Devletler'in iyi yanlarından birisi de, insanın istediği herhangi bir şeyi gecenin ya da günün herhangi bir vaktinde elde edebilmesi. Birçok kez, kendimi yalnız ve biraz da sarhoş bulduğum zamanlarda, Gillian'a çiçekler gönderttiğim oldu. Telefonla

uluslararası çiçek teslimi. Onlara sadece kredi kartınızın numarasını veriyorsunuz ve geri kalan her şeyi onlar yerine getiriyorlar. İşin bir başka iyi yanı da, fikrinizi değiştirecek zamanınızın olmaması.

"Mesajınız var mı, efendim?"

"Mesajım yok."

"Ha-ha. Gizli bir sürpriz ha?"

Evet, gizli bir sürpriz. Şu farkla ki Gillian her şeyi anlayacak ve belki de kendini suçlu hissedecek. Umurumda değil. Benim için yapabileceği çok küçük bir şey kendini suçlu hissetmesi.

Daha önce de dediğim gibi, artık sevilmek gibi bir derdim yok.

O l i v e r Bahçedeydim; yanlış doğrultulara yönelmiş bir iki kızıl kökü düzeltmeye çalışıyordum. Bu kökler kendiliklerinden gerekli bir bükülgenlikle büyüyorlar ama, kedi yavruları kadar da körler, hep yanlış doğrultulara yöneliyorlar. Bu yüzden bu narin sapları dikkatlice tutmak, onları bitkinin gövdesine yavaşça sarmak ve tutunup tutunmadıklarından emin olmak zorunda kalıyor insan. Tıpkı küçümencik Sal'in orta parmağımın bambusunu kavrayışını seyretmek gibi bir şey bu.

Yaşam denilen şey bu değil mi!

Gill şu son birkaç gündür biraz hırçınlaştı. Doğum-sonrası, aybaşı-öncesi, emzirme-ortası, bugünlerde bunlar arasında farkı söylemek zor. Mizacın *tiercé*'si* ve Ollie bahsi kaybeder! Ollie bir kez daha eğlendirici olmakta başarısızlığa uğruyor, Onbeşinci Bölüm. Belki de bir sakinleştirici almak için *pharmacie*'ye kadar gitmem gerekiyor.

Ama beni hâlâ hoş sohbet buluyorsunuz, öyle değil mi? Azıcık da bulmuyor musunuz? Hadi, itiraf edin bunu. Şöyle bir gülümseyin bakıyım bana! Dudaklarınızı büzün!

Aşk ve para: Yanıltıcı bir analojiydi bu. Sanki Gill borsada işlem gören bir şirketti, ben de onun için talepte bulunmuştum. Dinleyin beni, bütün bu Allah'ın belası piyasayı Gill denetim altında tutuyor, her zaman da o tuttu. Kadınlar böyledir. Belki de kısa

* (Fr.) Müşterek bahiste ortaya sürülen para. (ç.n.)

vadeli olarak değil, ama uzun vadede her zaman.

G i l l i a n Sokağın öteki yanındaki otelde o. Evimizi, arabamızı, yaşamımızı görebiliyor. Sabahleyin süpürgemle dışarı çıkıp da kaldırımı süpürürken, otel pencerelerinden birinde bir şekil gördüğümü düşünüyorum.

Şimdi düşünüyorum da, eski günlerde olsak şöyle yapardım. Dosdoğru kaldığı otele gider, onunla konuşmak istediğimi bildirir ve her şeyi makul bir şekilde tartışmayı önerirdim. Ama şimdi bunu yapamam. Onu böyle incittikten sonra yapamam.

Bu yüzden onu beklemem gerekiyor. Yapmak istediği ya da söylemek istediği şeyi bildiğini umarak. Günlerdir orada. Ama ya ne istediğini bilmiyorsa ne olacak?

Şayet bilmiyorsa, o zaman ona bir şey söylemem, ona bir yol göstermem gerekiyor. Ne ama? Ona ne söyleyebilirim?

M m e R i v e s Paul her zaman yaptığı gibi, alabalığı bademli hazırladı. İngiliz, balığı beğendiğini söyledi ve bu onun şimdiye değin otel, oda, kahvaltı, öğle ya da akşam yemeği üzerine yaptığı ilk yorum oluyor. Derken, ilkin anlayamadığım başka bir şey söyledi. Fransızcası pek iyi değil, ağır bir aksanı var, bu yüzden cümlesini tekrar etmesini istedim ondan.

"Bu yemeği bir kez karımla birlikte yemiştim. Kuzeyde. Fransa'nın kuzeyinde."

"Sizinle birlikte, değil mi, karınız? O Kanada'da mı kaldı?"

Yanıt vermedi. Sadece bir *crème caramel* ve sonra da bir kahve istediğini söyledi.

G i l l i a n Bir fikrim var. Bir plan denemez buna, henüz denemez. Ama aslolan şu ki, bu konuda Oliver'a kesinlikle hiçbir şey söyleyemem, söylememem gerekir. Bunun iki sebebi var. Birincisi, *sahiden* bir şey yapmadıkça onun doğru şeyi yapacağına güvenemem. Eğer ondan bir şey yapmasını istersem, her şeyi berbat

eder, her şeyi bir gösteriye dönüştürür o, oysa bunun *sahiden* bir şey olması gerekiyor. İkinci sebep, bunu *benim* yapmam, düzenlemem, kotarmam gerekiyor. *Benim* borçlu olduğum bir şey bu. Anlıyor musunuz beni?

S t u a r t Pencerenin önünde duruyorum. Seyrediyorum ve bekliyorum. Seyrediyorum ve bekliyorum.

O l i v e r Dolmalık kabaklar insanın kalbine sevinç veriyor şu sıralar. Benim yetiştirdiğim çeşit *rond de Nice* adını taşıyor. İngiltere'de bulunduğunu sanmıyorum bunların, çünkü onlar daha çok şu açık saçık kartpostalları süslemeye yarayan uzun ve dik kabakları yeğliyorlar sadece: "Sakız kabağınızı hayranlıkla seyrediyordum, Bay Blenkinsop?" *Rond de Nice*, adlarının da gösterdiği gibi, küre biçiminde. Onları bir golf topundan daha büyük ama bir tenis topundan daha küçükken topluyorsunuz, hafifçe buharda pişiriyorsunuz, ikiye dilimliyorsunuz, bir parça tereyağı ve kara biber katıp, sonra *yuvarlayıveriyorsunuz*.

Dün akşam Gillian okuldaki kızlardan biri hakkında ahret sualleri sormaya başladı bana. Birtakım imalı sorular işte. Pelléas'ı Mélisande ile lamba lumba yapmakla suçlamak gibi bir şey bu (gerçi sanırım onlar bunu yapmışlardır, ne dersiniz?) Her ne ise, Gillian tutturdu da tutturdu işte. Matmazel Simone bilmem kimi arzuluyor muymuşum? Onu sürekli görüyor muymuşum? Soylu Peugeot bu yüzden mi geçen hafta bir kez daha arızalanma nöbeti geçirmiş? Sonunda ben, onu yatıştırabilme arzusuyla, "Şekerim, bunun için *iki kez* daha güzel olması gerekirdi!" diye mırıldandım kulağına – tahmin edeceğiniz üzere, Oscar'ın mahkemede sorgulanması sırasında verdiği yanıtlardan birine imada bulunarak. Ne öngörüsüzlük, ne öngörüsüzlük! Çünkü Oscar için olduğu kadar Ollie için de, espri yapmak, onu sadece yerin yedi kat dibine gönderiyordu. Ve akşamın sonunda, Reading Zindanı V. George Oteli'nin çekicilikleriyle donanabilirdi. Şu sıralar Gill'le aram nasıl biliyor musunuz? Söyleyebilir misiniz bunu?

Beni öfkeden kudurtan bir şey varsa o da, daha avuçlarım bile terlememişken beni şehvet düşkünlüğü ile suçlamaları.

Gillian Haksız bir şey mi bu? Haklı olan nedir? *Haklı* sözcüğü ne zaman yaşam tarzımızda bir rol oynadı? Bunu düşünecek vakit yok. Sadece bir çözüm bulmam gerekiyor benim. Stuart için anlaşmazlıkları hale yola koymak. Bunu borçluyum ona.

Stuart Oliver gittikten sonra her sabah evden çıkıyor ve kaldırımı süpürüyor. Sonra köyün öteki kadınları gibi, biraz yolu da süpürüyor. Bunu niye yapıyorlar acaba? Belediyenin temizlik harcamalarından tasarruf etmesine katkıda bulunmak için mi? Bilen beri gelsin! Gillian bebeği, kapı eşiğinin tam içinde duran, yüksek arkalıklı bir sandalyeye koyuyor. Kız mı yoksa oğlan mı olduğunu bilmiyorum ve bilmeye de niyetim yok. Gillian onu, gözden kaybetmediği ve tozun da erişmediği gölgeliğe koyuyor. Derken süpürmeye başlıyor, zaman zaman bebeğe bir göz attığı oluyor ve ona bir şeyler derken dudaklarının kımıldadığını görebiliyorum. Süpürmesini sürdürüyor, sonra yine bebeği ve süpürgesiyle birlikte içeri giriyor.

Katlanamıyorum buna. Benim geleceğim de böyle olmalı.

Gillian İşe yarayabilir bu. Stuart'ın ihtiyaç duyduğu çözüm olabilir. Ve zaten, yapabileceğim en iyi şey de bu. Yolun karşısındaki şu odada oturduğunu ve kara kara düşüncelere kapıldığını düşünmek korkunç bir şey.

Dün akşam düşünüp taşınmaya başladım, bu akşam da bazı planlar yaparım. Yarın sabah harekete geçerim. Stuart'ın, Oliver'ın arabasıyla gidişini seyrettiğini biliyorum. Onu pencereden gözetlerken görmüştüm. Oliver geceleyin kalkıp da Sophie'nin altını değiştirmek zorunda kaldığında çok homurdanıyor. Onun kalkma sırası geldiğinde normalde ondan uzak duruyorum, ama yarın böyle olmayacak.

İnsanların çoğu şöyle tepki gösteriyorlar: Eğer yapmamaları gereken bir şeyi yapmışlarsa, suçlandıklarında öfkeye kapılıyorlar. Suç kendini hakaret olarak gösteriyor. Bu, normal bir şey, değil mi? Oysa, Oliver'da, her şey tersine. Eğer onu yapmaması gereken bir şeyi yaptığı için suçlarsanız, bundan bir çeşit hoşnutluk duyuyor, onu suçüstü yakaladığınız için sizi adeta kutluyor. Aslında onu kızdıran, yapmadığı bir şeyi yapmış olmakla suçlanmak. Sanki şöyle düşünüyor: Yüce Tanrım, suçlandığım şeyi sonuçta pekâlâ *yapabilirdim* ben. Bunu yapmış olmamdan kuşkulandıkları sürece, bunu pekâlâ yapmış da olabilirdim, en azından yapmaya uğraşmış olabilirdim. Bu yüzden aksi Oliver, çünkü bu şansını, bir ölçüde, yitirdi.

İşte bu yüzden Simone'u seçtim. Kaşlarını sürekli hafifçe çatan, şu son derece ciddi görünüşlü Fransız kızlarından birini. Oliver'ı anlayamayacak türden bir kız Simone. *Vin d'honneur*'de birisi bana ondan söz etmişti, çünkü anlatılanlara bakılırsa bir seferinde sınıfta Oliver'ın İngilizcesini düzeltmeye kalkışmış. Doğrusu, Oliver'ın hiç hoşlanmayacağı bir şey bu!

Böylelikle tercihimi onun için kullandım. Her şey iyi gidiyor gibi.

Sırf merak ettiğimden soracağım, evlendiğimiz günden beri bana sadık kaldığını düşünüyor musunuz Oliver'ın? Ah, bağışlayın, bununla hiçbir alakası yok olan bitenlerin.

Yaptığım planın önünde birtakım problemler var. Birincisi, eğer bu plan yürürse, büyük olasılıkla köyden ayrılmamız gerekecek. Ancak bu, çözüme kavuşturulabilecek bir şey. İkincisi, acaba sonradan Oliver'a söyleyeyim mi yoksa söylemeyeyim mi, diye merak ediyorum. Ya da hiç söylememek mi iyi? Yaptığımı anlar mı, yoksa bana sadece daha da güvensizlik mi duyar? Eğer her şeyin planlandığını öğrenirse bir daha bana hiç güvenmeyebilir.

Bir başka risk daha var. Ama hayır, önceden olduğu gibi ayak üstü düşebileceğimizden eminim ben. İş bilenin kılıç kuşananın, bu işleri biliyorum ben. Ve her şey olup bittikten sonra, biz Stuart'tan ve Stuart da bizden kurtulmuş olacak.

Bu gece pek fazla uyuyabileceğimi sanmıyorum. Ama Oliver'ı Sophie'nin altını değiştirmekten alıkoyacak da değilim, çünkü

onun sırası.

Yapacağım şeyden nefret ediyorum, biliyorsunuz. Ama eğer daha fazla düşünüp taşınmak için kendimi durduracak olursam, yaptığımdan öylesine nefret edebilirim ki bir daha da bu yapılamaz.

S t u a r t Batağa saplandım. Tümüyle batağa saplandım. Felç oldum. Işıkları söndüğünde –genellikle 11.45 ile 11.58 arasında oluyor bu– yürüyüşe çıkıyorum. Aksi takdirde pencerenin yanında duruyorum.

Seyrediyorum, seyrediyorum ve düşünüyorum: Benim geleceğim de böyle olmalı.

G i l l i a n Çok korkuyorum. Korkmak doğru sözcük mü acaba? Belki de önsezilerim var demek istiyorum. Yok, yok, korku bu. Ve korku şu anlama geliyor: Stuart'a göstereceğim şeyin gerçek olduğu anlaşılıyor.

O l i v e r Ne düşündüğümü biliyor musunuz? Yaşam Anayolu üzerine işaret levhaları koymaları gerektiğini düşünüyorum onların: Chute de pierres. Chaussée deformée. Route inondable.* Evet, sonuncusu en iyisi. Route inondable. Dikkat! Su baskını tehlikesi olan yol. Bu levhayı her bir köşeye koymalılar.

S t u a r t Yürüyüşe çıkıyorum. Geceyarısından Sonra.

Ve gökyüzü kararırken
Gecekuşları fısıldıyor kulağıma . . .

G i l l i a n Küçükken, babam şöyle derdi bana: "Surat asma,

* (Fr.) Taş düşme tehlikesi, bozuk yol. (ç.n.)

yoksa toplarsın belayı başına." Peki ya şimdi rüzgâr çıksa ne olur?

O l i v e r Tanrım! Tanrım!

Pekâlâ, üzgünüm. Bunu yapmamam gerekirdi. Bir daha olmayacak. Gerçekte böyle biri değilim ben.

Ah Tanrım! Bir başka yandan da Toulouse'dan ötelere çekip gitmek ve bir daha da buraya ayak basmamak için nasıl derinden bir arzu duyduğumu bir bilseniz! Kadınlar hakkında söyledikleri her şey doğru, öyle değil mi? Er ya da geç, *her şeyin* doğru olduğu anlaşılıyor.

Günlerdir başımın etini yiyordu. Tıpkı şey gibiydi . . . Ah, istediğiniz operayla aradaki benzerliği siz bulun işte. Bütün işi yapmaktan bıktım usandım artık.

O yorgun, ben yorgun, tamam mı? Haftanın yedi gecesi küçüğün bezlerini değiştirme işiyle kim uğraştı ha? Her Allah'ın günü, A61 üzerinde saatler geçiren kim ha? Eve vardığımda ihtiyaç duyduğum son şey kesinlikle bu İspanyol Engizisyon Mahkemesi.

Şunlar olup bitti. Dün gece eve döndüğümde beni gördüğüne hiç de memnun görünmedi La Gillian. Bu yüzden bahçeye kaçtım ve orada bazı ölü yaprak yığınlarını yakmaya başladım. Bunu niçin mi yapıyordum? Elbette o hemen, benim bunu sözde sevgilimin Chanel Numéro Soixante-Neuf parfümünün suç unsuru olabilecek kokusunu gizlemek için yaptığım sonucuna varmıştı. İçtenlikle soruyorum size.

Ve bu türden şeyler işte. Akşamın çoğu böyle sürdü gitti. Bitkin bir halde yattım. Gillian geceliğine her zamanki gibi birtakım asma kilitler vurdu. İnanın, onu üzerinden zorla çıkartmaya falan kalkıştığımdan değil. Gecenin üçünde bebeğin tuvalet görevi. Anlaşıldığı kadarıyla, bebek, sonunda katı besinler yemeye geçtikten sonra, dışkının kokusu gözleri daha da rahatsız ediyor. Bana anlatılanlardan bu kısmın tatlı bir meltem olduğunu öğreniyorum. Daha sonra bizi bekleyenlerle karşılaştırılsa gül suyu ve taze çuhaçiçekleri.

Çalar saat bir sığır üvendiresinin yumuşaklığıyla çalıyor. Derken her şey yeniden başlıyor. *Kahvaltıda.* Onun zincirlerinden daha önce böyle boşandığını hiç görmemiştim, sanki tüm yaşamı

boyunca beni paylayıp durmuş biri gibiydi. İğneyi nereye batıracağını biliyordu. Kavga Akupunkturu. Yüzüne baktım, yanlış kişiyle evlendiği gün âşık olduğum o yüze. Öfke kemiriyordu bu yüzü. Yüzüne sabah losyonunu sürmeye boş verdiği gibi saçlarını taramayı da ihmal etmişti. Ağzı açılıp kapanıyor ve ben bir yandan bütün gücümle dinlememeye çalışıyor, bir yandan da kendimi, saçı başı birbirine karışmış bir cadı gibi görünmemeye çalışmanın belki de kocanızı, bir ilişkiye girmediğinize inandırmanın –ki gerçekte böyle bir ilişkisi yoktu onun– en iyi yolu olduğunu düşünmekten alamıyordum. Gerçekten, sürrealist bir şeydi bu. Ne diyorum, mega-sürrealistti!

Derken evde nereye gitsem ardımdan gelmeye başladı. Bir karar vermem gerekiyordu: Ya çıldırmıştı ya da çıldırmış değildi. Ne kadar bir çılgın gibi davranırsa davransın, buna bir türlü inanamıyordum. Bu da beni ona bağırıp çağırmak zorunda bırakıyordu. Derken işime gitme vaktinin geldiğine karar verdim ve bu kez de beni kaçmakla, kız arkadaşımla buluşmaya gitmekle suçladı; kapıya varmayı başardığımda, yeniden birbirimize bağırıp çağırmaya koyulduk.

Bu böyle sürdü gitti. Bir karga gibi gaklayarak, beni arabamın bulunduğu yere kadar takip etti. Evet, yolun ortasına kadar! Avaz avaz bağırarak, dedikleri gibi, kişisel ve profesyonel suçlamalar yağdırarak ve bu arada herkes de pencelerinde bizi seyre durmuşken. Bilmem neden Sal'i kollarında taşıyor ve ben anahtarımı Peugeot'nun kilit deliğine sokmaya çabalarken üzerime üzerime doğru geliyordu! Ben ise, yüreğim hop hop, bir şeyler mırıldanıyordum ve şu Allah'ın belası kilit de bir türlü açılmak bilmiyordu. Şimdi Gill, o deli saçması suçlamalarıyla tam tepeme çıkmıştı. Öyle ki birden ona vurdum, elimdeki anahtarlarla yüzünün ortasına yapıştırdım, yüzü kesildi ve kanamaya başladı. O an bayılacağımı sandım ve sanki, Bütün bunlar gerçek değil, değil mi! Filmi durdurun. Başa sarma düğmesine basın. Bu sadece bir bant, demek istercesine ona bakakaldım. O ise hâlâ yüzünde bir çılgınlık ve nefret ifadesiyle bağırıp çağırmaya sürdürüyordu. İnanamıyordum olan bitenlere! "Kes sesini!" "Kes sesini!" "Kes sesini!" diye bağırdım ve sesini kesmeyince, ona gene vurdum. Ve sonunda kilidi açmayı ba-

şardım ve arabaya atladığım gibi gazladım gittim.

Dikiz aynasına baktım. Hâlâ orada, yolun ortasında duruyordu, bir elinde bebeği tutmuş, öteki eliyle ise bir mendili yüzündeki kana bastırmıştı. Ben gazlayıp gidiyordum ve o hâlâ oradaydı. Arabamı bir manyak gibi sürüyordum – ya da daha doğrusu, vitesi üçe geçirmeyi unutmuş bir manyak gibi. Derken, Cave Coopératieve virajını aldım ve Gillian gözden kayboldu.

M m e R i v e s *Sont fous, les Anglais.* 6 numaralı odayı alan ve dışarıya sadece hava karardıktan sonra çıkan şu Kanadalı, aslında İngilizdi. Bana iki kere Kanadalı olduğunu söylemişti ama, pasaportunu ortalarda bırakmış, bir gün hizmetçiyle ben odasını toplamaya girdiğimizde, bize gerçek adını bile söylemediğini fark ettik. Adını değiştirmişti! Hiç konuşmuyordu, bütün bir hafta boyunca odasında kapalı kaldı; giderken elimi sıktı, ilk defa gülümsedi ve mutlu olduğunu söyledi.

Ve ihtiyar Bertin'in evini satın alan şu genç çift. Çok sempatik görünüyorlardı, kız bebeğinden gurur duyuyordu, oğlan ise ikide birde arızalanan şu külüstür Peugeot'sundan. Ona bir gün herkes gibi küçük bir Renault 5 almasını söyledim. Modern yaşamın gereklerine sırt çevirdiğini belirtti. İşte böyle saçma sapan şeyler söylüyordu, ama bunları her zaman son derece çarpıcı bir şekilde dile getiriyordu.

Peki sonra ne oldu? Altı aydır buradalardı, insanlar onları sevmeye başlamışlardı, ama bir gün, yolun ortasında birbirlerine bağırıp çağırmaya, kavga etmeye başladılar. Herkes seyretmek için durdu. Sonunda, oğlan kızın yüzüne iki kere vurdu, eski arabasına atladı ve gazladı gitti. Kız, aşağı yukarı beş dakika kadar, yüzü gözü kan içinde, yolun ortasında kaldı, sonra yeniden evine döndü ve bir daha da çıkmadı. Onu son görüşümüz bu. Bir hafta sonra pılılarını pırtılarını toplayıp ortadan kayboldular. Kocam İngilizlerin çılgın ve kıyıcı bir ırk olduğunu ve onların mizah duygularının da son derece kendilerine özgü olduğunu söylüyor. Ev satılığa çıkarıldı: Şu karşıdaki, görüyor musunuz? Bir dahaki sefere daha aklı başında bir insanla karşılaşacağımızı umalım. Eğer bir yabancı olma-

sı gerekiyorsa, bir Belçikalı olsun bari!

O zamandan beri köyde kayda değer hiçbir şey olmadı. Lagisquet'nin köpeği bir arabanın altında kalarak ezildi. Köpek sağırdı ve Lagisquet de ihtiyar bir budalaydı. Ona köpeği bağlamasını söylemiştik. Poulidor'un özgürlüğüne ve mutluluğuna karışmak istemediğini tekrar edip duruyordu. Doğrusu, şimdi, köpeğin özgürlüğünü ve mutluluğunu pek güzel gerçekleştirdi! Evinin ön kapısını açtı, hayvan dışarıya fırladı ve bir arabanın altında kaldı. Bazıları Lagisquet'ye çok yakın davrandılar. Ben davranmadım. Ona, "Siz ihtiyar bir budalasınız. Herhalde sizde İngiliz kanı var," dedim.

Seni Sevmiyorum, aynı kadını seven iki erkekle bu kadının dostluk, aşk, kıskançlık ekseninde gelişen ilişkilerinin ve yaşama dair pek çok şeyin sorgulandığı son derece değişik bir roman. Aşk üçgeninin köşelerinde duran kahramanlardan her biri, kendi sıraları gelince söz alıyorlar. Julian Barnes, etkili bir kamera tekniği yöntemi ve her zamanki eşsiz ironisiyle, kahramanlarının gönül yaralarını en acıtıcı noktalardan deşiyor.

Stuart; kurallara aşırı bağlı, ayakları fazlasıyla yere basan ve aradığı ideal kadını bir türlü bulamamış bir bankacı; Oliver ise, onun tam tersine, dışa dönük, bir hayli delişmen, oyunbaz, alaycı bir dil öğretmeni. Bu iki kadim dost, tablo restorasyonuyla uğraşan Gillian'a âşık oluveriyorlar ve bütün dengeler altüst oluyor. Sonuç elbette: yara alan dostluklar, kıskançlıklar, eleştiriler, öfkeler, alaylar, uzun söylevler, iç monologlar; kısacası, insana özgü olan her şey... Gillian, inip kalkan aşk tahterevallisinde kimi zaman Stuart'ın kimi zamansa Oliver'ın yanına oturuyor ve bir taraf hep aşağıda kalıyor. *Seni Sevmiyorum* işte bu 'aşağıda kalış' duygularımlarına ilişkin, yazınsal tatlarla dolu, son derece değişik bir roman.

Acaba paranın egemen olduğu günümüz dünyasında 'aşk' da piyasa güçlerine göre mi işler? Yoksa aşkın kendine özgü bir kanunu ve geçerliliği mi vardır? Aşkın gerçek bir değeri varsa, bu değer nedir? Yoksa, aşk, eninde sonunda hayal kırıklığı yaratan bir yanılsamadan mı ibarettir?

Ya da aşk, seks yaptıktan sonra birinin size "Camm" demesini sağlayan bir avuntu mudur sadece?

Julian Barnes, günümüz İngilteresi'nin toplumsal yaşamına ilişkin olağanüstü biçimde ayrıntılı, sözcük oyunlarıyla, kültürel ve yazınsal göndermelerle dopdolu bir tablo çizerken, işte bu can alıcı soruların yanıtlarını da arıyor. Yolu aşka düşen herkesin okuyacağı bir kitap...

"Son derece dokunaklı... Büyük konuları işliyor –ben şahsen aşk ve hayatla kalmaktan daha ağırlıklı hiçbir konu düşünemiyorum– ve bunu yaparken de mizah duygusunu ve kaleminin yumuşaklığını asla yitirmiyor."

Peter Carey

